

CVRIA

EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

Vuosikertomus
2006

QD-AG-07-001-F1-C

VUOSIKERTOMUS 2006

EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

FI

Mistä EU:n julkaisuja saa?

Julkaisutoimiston tuottamia myytäviä julkaisuja on saatavilla EU Bookshopissa osoitteessa <http://bookshop.europa.eu>, jonka kautta voi jättää tilauksen valittuun myyntipisteeseen.

Luettelo maailmanlaajuisen myyntiverkostomme jäsenistä on saatavilla faksitse numerosta (352) 2929-42758.

EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS 2006

Katsaus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen,
Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg 2007

www.curia.europa.eu

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1
Kirjaamon teleksi: 2510 CURIA LU
Yhteisöjen tuomioistuimen faksi: (352) 43 03-2600

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen faksi: (352) 43 03-2100

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1

Tiedotusosaston faksi: (352) 43 03-2500

Sisäiset palvelut – Julkaisuosaston faksi: (352) 43 03-2650

Tuomioistuimen Internet-osoite: <http://www.curia.europa.eu>

Toimitustyö päättynyt: 31.12.2006

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2007

ISBN 92-829-0847-X

© Euroopan yhteisöt, 2007

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Italy

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Sisällys

	sivu
Johdanto, yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris	5

I luku

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

A – Yhteisöjen tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2006	9
B – Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpano	53
1. Yhteisöjen tuomioistuimen jäsenet	55
2. Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2006	73
3. Protokollajärjestys	75
4. Yhteisöjen tuomioistuimen entiset jäsenet	77
C – Yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	79

II luku

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

A – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta vuonna 2006.....	109
B – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpano	157
1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet	159
2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2006	169
3. Protokollajärjestys	171
4. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entiset jäsenet	173
C – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot ...	175

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2006	199
B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano	205
1. Virkamiestuomioistuimen jäsenet	207
2. Protokollajärjestys	211
C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	213

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut yhteisöjen tuomioistuimeen, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä tapahtumat niissä	223
B – Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen	225
C – Juhlalliset istunnot	229
D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin	231
 <i>Suppea organisaatiokaavio</i>	 237
<i>Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot</i>	<i>239</i>

Johdanto

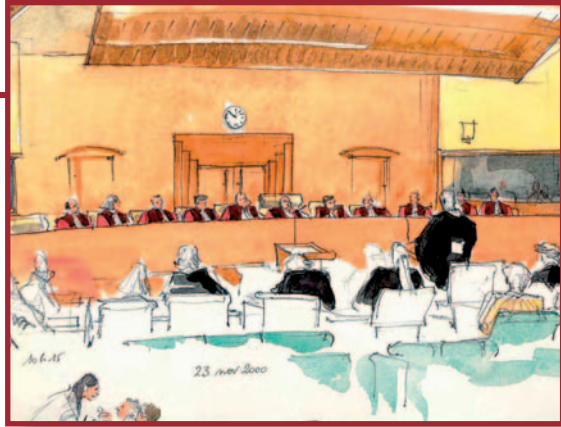
Kuluneen vuoden aikana alettiin suunnitella lähitulevaisuudessa käyttöön otettavaa uudentyypistä oikeudenkäyntimenettelyä. Sitä voitaisiin kutsua ”kiireelliseksi ennakkoratkaisumenettelyksi”, ja se olisi tarkoitettu vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevien ennakkoratkaisupyynnöiden nopeaan käsittelemiseen. Tietyt ennakkoratkaisupyynnöt tällä nopeasti kehittyvällä alalla edellyttävät näet erityisen kiireellistä käsittelyä joko sen vuoksi, että ne koskevat arkaluonteisia asioita, tai sen vuoksi, että yhteisön lainsäädännössä säädetään niiden osalta erittäin tiukoista määräajoista. Koska nykyinen oikeudenkäyntimenettely ei kykene vastaamaan tällaisiin tarpeisiin, ainoastaan uudentyypinen menettely voi antaa tarvittavat tehokkuuden takeet.

Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpano muuttui vuonna 2006 osittain, ja sen seurauksena kuusi tuomioistuimen jäsentä jätti tehtävänsä. Kun tämän osittaisen uudistamisen yhteydessä tehtiin nimityksiä, jäsenvaltioiden hallitukset ottivat huomioon tarpeen säilyttää toimielimen vakaus, minkä ansiosta yhteisöjen tuomioistuin kykeni jatkamaan tehtäviensä hoitamista katkoksitta. Yhteisöjen tuomioistuin on tyytyväinen tähän toimintatapaan.

Yhteisöjen tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuoden 2006 aikana on esitetty kattavasti tässä vuosikertomuksessa. Edellisvuosien tapaan huomattava osa siitä koostuu yhteisöjen tuomioistuimen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen varsinaisen lainkäyttötoiminnan lyhyistä mutta perusteellisista esityksistä, joiden liitteenä on tilastotietoja.

V. Skouris
Yhteisöjen tuomioistuimen
presidentti

I luku

Euroopan yhteisöjen
tuomioistuin

A – Yhteisöjen tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2006

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Vuosikertomuksen tässä osassa esitetään järjestelmällisesti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vuoden 2006 toimintaa. Tässä osassa ensinnäkin kuvataan yhteisöjen tuomioistuimen kehitystä kuluneena vuonna, ja tällöin painopiste on yhteisöjen tuomioistuinta koskeneissa institutionaalisissa muutoksissa, jotka ovat vaikuttaneet yhteisöjen tuomioistuimen toimintaan, sekä yhteisöjen tuomioistuimen sisäistä organisaatiota ja työmenetelmiä koskevissa muutoksissa (1 kohta). Toiseksi analysoidaan tilastoja, jotka koskevat yhteisöjen tuomioistuintyömäärän kehitystä ja oikeudenkäyntien keskimääräistä kestoja (2 kohta). Kolmanneksi tässä osassa esitetään edellisvuosien tapaan yhteisöjen tuomioistuimen tärkeimmät ratkaisut alakohtaisesti jaoteltuina (3 kohta).

1. Yhteisöjen tuomioistuimessa vuonna 2006 tapahtuneen institutionaalisen kehityksen kannalta olivat tärkeimpiä valmistelutoimet Bulgarian tasavallan ja Romanian tasavallan 1.1.2007 tapahtunutta liittymistä varten (1.1 kohta). Kulunut vuosi oli myös virkamiestuomioistuimen ensimmäinen toimintavuosi (1.2 kohta), ja vuoden aikana käynnistettiin myös lainsäädäntöprosessi, jolla pyritään ottamaan käyttöön oikeudenkäyntimenettely, jonka avulla vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevat ennakkoratkaisupyynnöt voidaan käsitellä nopeasti ja riittävän perusteellisesti (1.3 kohta).

1.1. Puolitoista vuotta sen jälkeen, kun yhteisö vuonna 2004 laajentui ja yhteisöjen tuomioistuimeen otettiin 20 uutta tuomaria, tuomioistuimen täytyi aloittaa valmistelut Bulgarian tasavallan ja Romanian tasavallan 1.1.2007 tapahtunutta liittymistä varten. Tammikuussa 2006 perustettiin tilapäinen työryhmä määrittämään eri osastojen tarpeet ja varmistamaan kaikkien valmistelutoimien koordinointi hallinnollisella tasolla. Lisäksi 1.7.2006 lähtien otettiin palvelukseen henkilöstöä, joka on tarkoitus asettaa tehtäviinsä kahteen uuteen käännösosaston kieliyksikköön.

Yhteisöjen tuomioistuin päätti lainkäyttötoiminnan organisoimiseksi perustaa Bulgarian tasavallan ja Romanian tasavallan liittymistä varten yhden uuden viidestä tuomarista koostuvan jaoston ja yhden uuden kolmesta tuomarista koostuvan jaoston. Nyt yhteisöjen tuomioistuimessa on neljä viiden tuomarin jaostoa (ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs jaosto) ja neljä kolmen tuomarin jaostoa (viides, kuudes, seitsemäs ja kahdeksas jaosto). Jokainen viiden tuomarin jaosto koostuu kuudesta tuomarista ja jokainen kolmen tuomarin jaosto viidestä tuomarista, jotka istuvat jaostossa vuorotellen työjärjestyksen sovellettavien määräysten mukaisesti.¹

1.2. Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.12.2005 julkaistussa 2.12.2005 tehdyssä päätöksessä todettiin, että Euroopan unionin virkamiestuomioistuin oli perustettu sääntöjen mukaisesti. Vuosi 2006 oli siten ensimmäinen tämän uuden tuomioistuimen täysi toimintavuosi, ja se antoi ensimmäisen tuomionsa 26.4.2006.

¹ Sen jälkeen kun Bulgarian ja Romanian tuomarit ovat ottaneet tehtävänsä vastaan, toisessa ja kolmannessa jaostossa on seitsemän tuomaria ja kuudennessa ja seitsemännessä jaostossa kummassakin kuusi tuomaria.

Tämän kertomuksen 3 osassa on yksityiskohtainen kuvaus virkamiestuomioistuimen toiminnasta, ja saman osan C kohdassa ovat kaikki sen ensimmäistä toimintavuotta koskevat oikeudenkäyntitilastot.

1.3. Yhteisöjen tuomioistuin ja Euroopan unionin poliittiset elimet alkoivat Brysselissä 4. ja 5.11.2004 pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen puheenjohtajiston tekemien päätelmien perusteella pohtia toimenpiteitä, joita voitaisiin toteuttaa sen varmistamiseksi, että vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevat ennakkoratkaisupyynnöt voitaisiin käsitellä nopeasti.

Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin antoi 25.9.2006 ensimmäisen keskusteluasiakirjan vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevien ennakkoratkaisupyynnöiden käsittelyn arvioinnista.² Yhteisöjen tuomioistuin toteaa kyseisessä asiakirjassa muun muassa, että olemassa olevat menettelyt, edes työjärjestyksen 104 a artiklan mukainen nopeutettu menettely, eivät ole riittäviä takaamaan riittävän nopeaa käsittelyä tähän ryhmään kuuluville asioille, ja esittää, että olisi järkevää luoda uudentyypinen menettely, jota voitaisiin kutsua ”kiireelliseksi ennakkoratkaisumenettelyksi”. Yhteisöjen tuomioistuin esitti kaksi vaihtoehtoa tällaiseksi menettelyksi.

Yhteisöjen tuomioistuin esitti 14.12.2006 Euroopan unionin neuvostolle tätä keskusteluasiakirjaa täydentävän asiakirjan, johon sisältyy yksityiskohtaisempi analyysi näistä kahdesta vaihtoehtoisesta menettelystä.³ Tämä sittemmin käynnistynyt lainsäädäntömenettely johtaa siihen, että yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöön ja työjärjestykseen tehdään tarvittavat muutokset, jotta yhteisöjen tuomioistuin voi käsitellä tämäläisyyttä asioita mahdollisimman tehokkaasti.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot vuodelta 2006 osoittavat tilanteen huomattavaa kohentumista jo kolmatta peräkkäistä vuotta. On huomion arvoista, että oikeudenkäyntien kesto yhteisöjen tuomioistuimessa on lyhentynyt ja käsiteltävinä olevien asioiden määrä pienentynyt siitä huolimatta, että vireille pantujen asioiden määrä on huomattavasti lisääntynyt.

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi vuonna 2006 503 asiaa (nettoluku, jossa otetaan huomioon asioiden yhdistäminen). Näistä asioista 351:ssä annettiin tuomio ja 151 ratkaistiin määräyksellä. Huomautettakoon, että vuonna 2006 annettujen tuomioiden ja määräysten määrä vastaa suunnilleen vuonna 2005 annettujen tuomioiden ja määräysten määrää (362 tuomiota ja 150 määräystä), vaikka vireillä olevien asioiden määrä on jatkuvasti pienentynyt kolmen viime vuoden aikana (974 asiaa 31.12.2003, 840 asiaa 31.12.2004, 740 asiaa 31.12.2005).

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin 537 uutta asiaa, mikä merkitsee 13,3 prosentin kasvua vuonna 2005 vireille pantujen asioiden määrään (bruttoluku 474 asiaa). Vireillä olleiden asioiden määrä 31.12.2006 oli 731 (bruttoluku).

² Tämä asiakirja on saatavilla yhteisöjen tuomioistuimen Internet-sivuilla osoitteessa http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm

³ Tämä asiakirja on saatavilla yhteisöjen tuomioistuimen Internet-sivuilla osoitteessa http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm

Jo vuosina 2004 ja 2005 havaittu oikeudenkäyntien keston lyhentyminen oli vielä selvempää vuonna 2006. Ennakkoratkaisupyyntöjen osalta oikeudenkäyntien keskimääräinen käsittelyaika oli 19,8 kuukautta, kun se oli 23,5 kuukautta vuonna 2004 ja 20,4 kuukautta vuonna 2005. Vertaileva tutkimus osoittaa, että ennakkoratkaisuasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli vuoden 1995 jälkeen lyhimmillään vuonna 2006. Suorien kanteiden keskimääräinen käsittelyaika oli 20 kuukautta ja valitusten 17,8 kuukautta (vastaavasti 21,3 kuukautta ja 20,9 kuukautta vuonna 2005).

Yhteisöjen tuomioistuin käytti kuluneena vuonna niitä välineitä, joita sillä on käytettävissään tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi (etusijan antaminen jonkin asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta). Nopeutettua menettelyä haettiin viidessä asiassa, mutta työjärjestyksessä asetetut kiireellisyyttä koskevat poikkeukselliset edellytykset eivät täyttyneet. Vuonna 2004 aloitetun käytännön mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyy tai hylkää nopeutettua menettelyä koskevat hakemukset perustellulla määräyksellä.

Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin käytti kuluneena vuonna jälleen työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdassa määrättyä yksinkertaistettua menettelyä vastatessaan tiettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin. Tämän määräyksen nojalla annettiin nimittäin 16 määräystä, joilla saatettiin päätökseen yhteensä 21 asiaa.

Yhteisöjen tuomioistuin käytti myös melko usein perussäännön 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta, kun asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä. Mainittakoon, että noin 33 prosenttia vuonna 2006 julistetuista tuomioista annettiin ilman ratkaisuehdotusta (vuonna 2005 35 prosenttia tuomioista annettiin ilman ratkaisuehdotusta).

Asioiden jakamisesta yhteisöjen tuomioistuimen eri kokoonpanoille on todettava, että suuri jaosto ja täysistunto käsittelivät vuonna 2006 ratkaistuista asioista lähes 13 prosenttia, viiden tuomarin kokoonpanossa niistä käsiteltiin 63 prosenttia ja kolmen tuomarin kokoonpanossa 24 prosenttia. Edelliseen vuoteen nähden viiden tuomarin kokoonpanossa käsiteltyjen asioiden määrä kasvoi merkittävästi (54 prosenttia vuonna 2005), suuren jaoston käsittelemien asioiden määrä pysyi ennallaan (13 prosenttia vuonna 2005) ja kolmen tuomarin kokoonpanossa käsiteltyjen asioiden määrä pieneni huomattavasti (33 prosenttia vuonna 2005).

Toimintakauden 2006 tilastoja koskevien muiden tietojen osalta viitataan vuosikertomuksen tämän osan C kohtaan.

3. Vuosikertomuksen tässä kohdassa esitellään oikeuskäytännön tärkeimmät ratkaisut seuraavalla tavalla alakohtaisesti jaoteltuina:

konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset; Euroopan unionin kansalaisuus; tavaroiden vapaa liikkuvuus; maatalous; henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus; viisumit, turvapaikka ja maahanmuutto; kilpailusäännöt; lainsäädäntöjen lähentäminen; tavaramerkit; verotus; sosiaalipolitiikka; yksityisoikeuden alalla tehtävä oikeudellinen yhteistyö; rikosasioissa tehtävä poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö;

usein kuitenkin tuomiossa, jonka on keskeisimmän ongelma-alueen perusteella katsottava kuuluvan tiettyyn alaan, käsitellään myös toista alaa koskevia merkittäviä kysymyksiä.

Konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi 7.2.2006 asiassa 1/03 (Kok. 2006, s. I-1145) antamassaan lausunnossa neuvoston pyynnöstä kysymyksen siitä, kuuluuko tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan uuden yleissopimuksen, jolla on tarkoitus korvata nykyinen Luganon yleissopimus, tekeminen Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan vai yhteisön ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Yhteisöjen tuomioistuin esitti yhteenvedon päätelmistä, joita voidaan tehdä sen oikeuskäytännöstä, joka koskee kansainvälisten sopimusten tekemistä yhteisön toimesta, ja muistutti aluksi, että jotta perustamissopimuksen nimenomaisten määräysten puuttuessa voitaisiin todeta yhteisöllä, jolla on ainoastaan jaettua toimivaltaa, olevan yksinomainen toimivalta, on suunnitellun sopimuksen ja voimassa olevan yhteisön oikeuden välisen suhteen konkreettisen tarkastelun perusteella osoitettava, että tällaisen sopimuksen tekeminen vaikuttaisi yhteisön oikeussääntöihin. Tämän jälkeen se tutki tällä tavoin sekä tuomioistuinten toimivaltaa koskevat säännöt että säännöt, jotka koskevat yksityisoikeuden alalla annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Todettuaan, että jo sen vuoksi, että on olemassa asetus N:o 44/2001, jossa säädetään kokonaisvaltaisesta ja johdonmukaisesta toimivaltasääntöjen järjestelmästä, jokainen sellainen kansainvälinen sopimus, jolla myös perustetaan asetuksella laaditun kaltainen tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen kokonaisvaltainen järjestelmä, on omiaan vaikuttamaan kyseisiin toimivaltasääntöihin, ja selvitettyään konkreettisesti, että tilanne oli nimenomaan tällainen suunnitellun sopimuksen osalta siitä huolimatta, että siihen oli otettu irtautumislauseke, jonka mukaan se ei vaikuta siihen, miten jäsenvaltiot soveltavat yhteisön oikeuden asianomaisia oikeussääntöjä, sekä esitettyään lopuksi, että sama toteamus voidaan esittää tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien suunniteltujen määräysten osalta, yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että uuden Luganon sopimuksen tekeminen kuuluu kokonaan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Yhteisöjen tuomioistuimen piti asiassa C-177/04, *komissio vastaan Ranska* (tuomio 14.3.2006, Kok. 2006, s. I-2461) antaa ratkaisu EY 228 artiklan nojalla nostetusta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeneesta kanteesta.

Koska Ranskan tasavalta oli vedonnut siihen, että sitä, että Euroopan yhteisöjen komissio oli oikeudenkäynnin aikana muotoillut vaatimuksensa uudelleen, oli pidettävä sellaisena uutena vaatimuksena, josta seuraa kanteen tutkimatta jättäminen, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaatimus, jonka mukaan kanteen kohde on rajattava oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, ei voi merkitä sitä, että kaikissa tapauksissa vaadittaisiin, että perustellun lausunnon lausunto-osan ja kanteessa esitettyjen vaatimusten pitäisi aina olla täysin yhteneviä, kun oikeudenkäynnin kohdetta ei ole laajennettu tai muutettu vaan ainoastaan rajattu. Näin ollen on sallittua, että komissio rajaa sen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen laajuutta, jonka toteamista se vaatii, jolloin otetaan huomioon oikeudenkäynnin aikana toteutetut osittaiset täytäntöönpanotoimet.

Todettuaan, että Ranskan tasavallan osalta moitittu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen oli jatkunut siihen saakka, kun yhteisöjen tuomioistuin tutki tosiseikat, yhteisöjen tuomioistuin tutki komission esittämän uhkasakkoehdotuksen. Se muistutti aluksi, että EY 228 artiklan tavoitteena on kannustaa jäsenvaltiota panemaan täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva tuomio ja siten varmistaa, että kyseinen valtio tosiasiallisesti soveltaa yhteisön oikeutta, ja että uhkasakon tai kiinteämääräisen hyvityksen tuomitsemisella maksettavaksi pyritään käyttämään kyseiseen jäsenvaltioon nähden taloudellista pakkoa, jolla sitä kannustetaan lopettamaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, joten niiden määrä perustuu siihen, minkä verran tarvitaan taivuttelua, jotta kyseinen jäsenvaltio muuttaa toimintaansa. Yhteisöjen tuomioistuimen on harkintavaltaa käyttäessään vahvistettava uhkasakko, jolloin peruskriteereinä on otettava huomioon lähtökohtaisesti rikkomisen kesto, sen vakavuusaste ja kyseisen jäsenvaltion maksukyky. Lisäksi on otettava huomioon ne seuraukset, joita täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksityisille ja julkisille eduille, ja se kiireellisyys, jolla kyseinen jäsenvaltio on saatava noudattamaan velvoitteitaan. Yhteisöjen tuomioistuin korosti tässä yhteydessä, että vaikka komission julkaisemiin tiedonantoihin sisältyvien kaltaiset suuntaviivat todellakin voivat myötävaikuttaa kyseisen toimielimentoiminnanavoimuuden, ennustettavuuden ja oikeusvarmuudenturvaamiseen, yhteisöjen tuomioistuimelle EY 228 artiklan 2 kohdassa annetun vallan käyttämisen edellytyksenä ei ole se, että komissio antaa tällaiset säännöt, jotka missään tapauksessa eivät voi sitoa yhteisöjen tuomioistuinta. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin tässä tapauksessa hyväksyi kertoimet, jotka liittyivät rikkomisen vakavuuteen sekä kyseisen jäsenvaltion bruttokansantuotteeseen ja äänimäärään, se ei sitä vastoin hyväksynyt rikkomisen keston liittyntä kerrointa. Koska se arvioi, että kerrointa laskettaessa oli otettava huomioon kesto yhteisöjen tuomioistuimen ensimmäisestä tuomiosta siihen, kun yhteisöjen tuomioistuin arvioi tosiseikkoja, eikä siihen, kun kante pantiin vireille, yhteisöjen tuomioistuin velvoitti kyseisen jäsenvaltion maksamaan komission ehdottamaa suuremman uhkasakon.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi komission asiassa C-459/03, *komissio vastaan Irlanti* (tuomio 30.5.2006, Kok. 2006, s. I-4635) vireille panemassa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeneessa menettelyssä, että Irlanti ei ollut noudattanut EY:n ja EA:n perustamissopimusten eri määräysten mukaisia velvoitteitaan, koska se oli aloittanut Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen mukaisen riitojenratkaisumenettelyn Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan Sellafieldissä (Yhdistynyt kuningaskunta) sijaitsevan MOX-laitoksen osalta. Yhteisöjen tuomioistuin teki tämän päätelmän monivaiheisen päättelyn perusteella. Se pohti aluksi sen osalta, että komissio arvosteli Irlantia siitä, että tämä ei ollut noudattanut EY 292 artiklaa, jonka mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan EY:n perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain perustamissopimuksessa määrätyllä tavalla, oliko merioikeusyleissopimuksen määräyksiä, joiden rikkomisesta Irlanti syytti Yhdistynyttä kuningaskuntaa välitystuomioistuimessa, pidettävä yhteisön oikeussääntöinä, joiden rikkomisesta jäsenvaltio vastaa EY 226 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa käyttöön otetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn mukaisesti. Pohdittuaan asiaa sekä yhteisön tekemiä kansainvälisiä sopimuksia koskevien sääntöjen että asiaan sovellettavan yhteisön lainsäädännön ja niiden määräysten konkreettisen tarkastelun perusteella, joita Irlanti katsoi rikotun, yhteisöjen tuomioistuin teki sen päätelmän, että kyseisen yleissopimuksen määräykset, joihin Irlanti vetosi välitystuomioistuimen käsiteltäväksi

saatetussa MOX-laitosta koskeneessa riidassa, kuuluivat yhteisön oikeusjärjestykseen. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan kyseisten määräysten tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat sekä arvioimaan sitä, onko jäsenvaltio noudattanut määräyksiä, joten sillä itsellään on EY 292 artiklan nojalla yksinomainen toimivalta tutkia Irlannin välitystuomioistuimen käsiteltäväksi saattaman asian kaltainen riita. Irlannin syyksi luettava jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ei päättynyt kuitenkaan tähän. Kyseinen valtio oli näet jättänyt noudattamatta yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan myös saattamalla kyseisen tuomioistuimen käsiteltäväksi yhteisön säädöksiä, erityisesti sekä EY:n perustamissopimuksen että Euratomin perustamissopimuksen nojalla annettuja direktiivejä, minkä vuoksi se on toistamiseen laiminlyönyt velvollisuutensa kunnioittaa EY 292 ja EA 193 artiklasta ilmenevää yhteisöjen tuomioistuimen yksinomaista toimivaltaa tulkita ja soveltaa yhteisön oikeussääntöjä. Irlanti on lisäksi laiminlyönyt lojaalin yhteistyön velvoitteensa, josta määrätään EY 10 ja EY 192 artiklassa, aloittaessaan merioikeusyleissopimuksen mukaisen riitojenratkaisumenettelyn informoimatta ja kuulematta etukäteen yhteisön toimivaltaisia toimielimiä.

Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi asiassa C-173/03, *Traghetti del Mediterraneo* (tuomio 13.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) sääntöjä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden vastuuseen yhteisön oikeuden rikkomisesta sellaisessa erityistapauksessa, jossa yhteisön oikeutta on rikottu tuomiovaltaa käytettäessä. Sitä pyydettiin erityisesti arvioimaan sellaisen kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa, jossa yhtäältä suljetaan pois jäsenvaltion vastuu vahingoista, joita aiheutuu yksityisille oikeussubjekteille siitä, että kansallinen ylimmän oikeusasteen tuomioistuin rikkoo yhteisön oikeutta, kun tämä rikkominen on seurausta kyseisen tuomioistuimen suorittamasta oikeussääntöjen tulkinnasta tai tosiseikkojen tai todisteiden arvioinnista, ja jossa toisaalta lisäksi rajoitetaan tämä vastuu tapauksiin, joissa on kyse tuomarin tahallisuudesta tai törkeästä tuottamuksesta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tästä ensinnäkin, että kansallinen lainsäädäntö, jossa jäsenvaltion vastuu vahingoista, joita aiheutuu yksityisille oikeussubjekteille siitä, että kansallinen ylimmän oikeusasteen tuomioistuin rikkoo yhteisön oikeutta, suljetaan yleisesti pois sen vuoksi, että kyseessä oleva rikkominen on seurausta kyseisen tuomioistuimen suorittamasta oikeussääntöjen tulkinnasta tai tosiseikkojen tai todisteiden arvioinnista, on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, ja toiseksi, että myös kansallinen lainsäädäntö, jossa rajoitetaan tämän vastuun syntyminen tapauksiin, joissa on kyse tuomarin tahallisuudesta tai törkeästä tuottamuksesta, on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, jos tällaisella rajoituksella saatetaan sulkea pois kyseessä olevan jäsenvaltion vastuu muissa tapauksissa, joissa on rikottu sovellettavaa oikeutta selvällä tavalla siten kuin asiassa C-224/01, *Köbler*, 30.9.2003 annetun tuomion (Kok. 2003, s. I-10239) 53–56 kohdassa on täsmennetty.

Yhteisöjen tuomioistuimella oli asiassa C-432/04, *komissio vastaan Cresson* (tuomio 11.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tilaisuus selventää EY 213 artiklasta johtuvia komission jäsenten velvollisuuksia. Se katsoi, että käsite "komission jäsenyydestä johtuvat velvollisuudet" on ymmärrettävä laajasti ja että se sisältää sekä velvollisuuden osoittaa kunniallisuuttajapidättyvyyttäettä velvollisuudenhoitaatehtäväänsätäysinriippumattomana ja yhteisön yleisen edun mukaisesti. Jos komission jäsen laiminlyö velvollisuuksiaan, perustamissopimuksen mukaisena seuraamuksena on asianomaisen jäsenen erottaminen tehtävästään tai päätös siitä, että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa, mikäli laiminlyönti on vakava. Komission jäsenelle, jonka toimikausi on

päättynyt, voidaan määrätä seuraamus laiminlyönnistä, johon hän on syyllistynyt toimikautensa aikana mutta joka on paljastunut vasta myöhemmin. Koska erottamista ei voida enää määrätä, yhteisöjen tuomioistuimella on käytettävissään ainoastaan se seuraamus, että oikeus etuuksiin lakkaa, ja yhteisöjen tuomioistuin voi päättää niiden lakkaamisesta kokonaan tai osittain laiminlyönnin vakavuuden mukaan. Kanteen nostamisen määräajat eivät kuitenkaan ole rajoittamattomat, sillä oikeusvarmuuden ja puolustautumisoikeuksien vaatimukset edellyttävät, että henkilö, jota vastaan komissio on aloittanut hallinnollisen menettelyn, kykenee esittämään näkemyksensä hyödyllisellä tavalla. Yhteisöjen tuomioistuin totesi edelleen, että siinä, että yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisusta ei ole mahdollista valittaa, ei missään tapauksessa ole kyse puutteesta, jolla loukattaisiin komission jäsenten oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja joka estäisi sitä käyttämästä toimivaltaansa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asianomaista komission jäsentä vastaan esitettyjen väitteiden tutkimisen yhteydessä, että rikosoikeudenkäynnin yhteydessä esitetyt toteamukset voidaan ottaa huomioon, mutta tosiseikkojen oikeudelliset luonnehdinnat eivät sido yhteisöjen tuomioistuinta, jonka tehtävänä on tutkia, onko asianomaisissa teoissa kyse komission jäsenyydestä johtuvien velvollisuuksien laiminlyönnistä. Näiden seikkojen perusteella ja asiakirja-aineistoon sisältyvien tosiseikkojen yksityiskohtaisen tutkimisen perusteella yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi kanteen osittain ja teki sen päätelmän, että asianomainen komission jäsen oli laiminlyönyt komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan EY 213 artiklan 2 kohdassa ja EA 126 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Se katsoi kuitenkin asianolosuhteiden perusteella, että laiminlyönnin toteaminen oli sellaisenaan asianmukainen seuraamus, eikä määrännyt Cressonille seuraamukseksi eläkettä tai muita vastaavia etuuksia koskevien oikeuksien lakkaamista.

Yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa C-145/04, *Espanja vastaan Yhdistynyt kuningaskunta* (tuomio 12.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asiassa C-300/04, *Eman ja Sevinger* (tuomio 12.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ratkaisun Euroopan unionin kansalaisuutta ja Euroopan parlamentin edustajien valitsemista koskevista perustamissopimuksen määräyksistä, erityisesti äänioikeudesta näissä vaaleissa ja äänioikeuden käyttämisestä. Yhteisöjen tuomioistuimen piti näet asiassa *Espanja vastaan Yhdistynyt kuningaskunta* pohtia jäsenvaltioiden toimivaltaa ulottaa äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa koskemaan sellaisia asukkaita, jotka eivät ole Euroopan unionin kansalaisia. Espanjan kuningaskunta riitautti tässä tapauksessa Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan lain, jossa säädettiin Gibraltarin osalta, että tällä alueella asuvilla Kansainyhteisön kansalaisilla, jotka eivät ole yhteisön kansalaisia, on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tästä, että sen määrittäminen, kenellä on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa, kuuluu kunkin jäsenvaltion toimivaltaan, jota on käytettävä yhteisön oikeutta noudattaen. Se katsoi, että EY 189, EY 190, EY 17 ja EY 19 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltiot antavat tämän äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden tietyille henkilöille, joilla on niihin läheinen side mutta jotka eivät ole niiden omia kansalaisia tai niiden alueella asuvia unionin kansalaisia. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan unionin kansalaisuuden ja äänioikeuden välistä ilmeistä yhteyttä ei voida myöskään johtaa Euroopan parlamentin kokoonpanoa ja unionin kansalaisuutta koskevista perustamissopimuksen määräyksistä. Lopuksi se korosti, että unionin kansalaisuutta koskevista perustamissopimuksen artikloista ei voida johtaa periaatetta, jonka mukaan kaikkiin muihin perustamissopimuksen määräyksiin voivat vedota vain unionin kansalaiset, ja totesi, että riidanalainen Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntö oli yhteisön oikeuden mukainen.

Yhteisöjen tuomioistuin antoi em. asiassa *Eman ja Sevinger* ratkaisun EY 17 artiklan, EY 19 artiklan 2 kohdan, EY 190 artiklan ja EY 299 artiklan 3 kohdan tulkinnasta sellaisen ennakkoratkaisupyynnön perusteella, jonka oli esittänyt Raad van State (Alankomaat) asiassa, joka koski kahta Alankomaiden kansalaista, joiden kotipaikka oli Aruballa ja jotka riitauttivat sen, että heidän pyyntönsä tulla merkityiksi äänioikeusrekisteriin 10.6.2004 pidettyä Euroopan parlamentin jäsenten vaalia varten oli hylätty heidän kotipaikkansa vuoksi. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan henkilöt, jotka ovat jonkin jäsenvaltion kansalaisia ja joilla on asuin- tai kotipaikka alueella, joka kuuluu EY 299 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin merentakaisiin maihin ja alueisiin (MMA), voivat vedota perustamissopimuksen toisessa osassa unionin kansalaisille tunnustettuihin oikeuksiin. Merentakaisia maita ja alueita koskee kuitenkin perustamissopimuksen neljännessä osassa (EY 182–EY 188 artikla) määritelty erityinen assosiaatiojärjestelmä, joten perustamissopimuksen yleisiä määräyksiä ei sovelleta niihin ilman erityistä viittausta eivätkä Euroopan parlamenttia koskevat EY 189 artikla ja EY 190 artikla ole sovellettavissa näihin maihin ja alueisiin, mistä seuraa, että jäsenvaltioiden ei tarvitse järjestää niissä Euroopan parlamentin vaaleja. Tällä hetkellä voimassa olevassa yhteisön oikeudessa ei ole myöskään mitään estettä sille, että jäsenvaltiot määrittelevät yhteisön oikeutta noudattaen äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevat edellytykset siten, että ne käyttävät perusteena asumista sillä alueella, jossa vaalit järjestetään. Yhdenvertaisen kohtelun periaate on kuitenkin esteenä sille, että käytettävät perusteet vaikuttaisivat siten, että toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa olevia kansalaisia kohdellaan eri tavalla ilman, että tämä erilainen kohtelu on objektiivisesti perusteltua.

Yhdistetyt asiat C-392/04 ja C-422/04, *i-21 Germany ja Arcor* (tuomio 19.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) antoivat yhteisöjen tuomioistuimelle tilaisuuden etsiä tasapainopiste yhteisön oikeuden ensisijaisuuden ja oikeusvarmuuden väliltä asiassa, joka koski sitä, millainen ratkaisu pitäisi antaa yhteisön oikeuden vastaisuuden vuoksi lainvastaisen hallintotoimen osalta. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että oikeusvarmuuden periaatteen mukaisesti hallintoelimellä ei ole velvollisuutta poistaa hallintopäätös, josta on tullut lopullinen, kun muutoksenhakua varten säädetyt kohtuulliset määräajat ovat päättyneet tai kun muutoksenhakukeinot on käytetty. Se kuitenkin myönsi, että kyseistä periaatetta voidaan rajoittaa, mikäli seuraavat neljä edellytystä täyttyvät: hallintoelimellä on kansallisen lainsäädännön mukaan toimivalta poistaa kyseinen päätös, kyseisestä päätöksestä on tullut lopullinen sitä viimeisenä oikeusasteena käsitelleen kansallisen tuomioistuimen tuomion takia, tämä tuomio perustuu yhteisöjen tuomioistuimen tämän tuomion jälkeen antama oikeuskäytäntö huomioon ottaen virheelliseen yhteisön oikeuden tulkintaan, johon päädyttiin esittämättä yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä, ja kyseessä oleva henkilö on kääntynyt hallintoelimen puoleen välittömästi saatuaan tietää kyseisestä oikeuskäytännöstä (ks. asia C-453/00, *Kühne & Heintz*, tuomio 13.1.2004, Kok. 2004, s. I-837). Lisäksi vastaavuusperiaate edellyttää, että kaikkia muutoksenhakuun sovellettavia sääntöjä, mukaan lukien säädetyt määräaika, sovelletaan samalla tavalla riippumatta siitä, onko kyse yhteisön oikeuden rikkomisesta vai kansallisen oikeuden rikkomisesta. Silloin kun viranomaisilla on kansallisen oikeuden sääntöjen perusteella velvollisuus poistaa hallintopäätös, josta on tullut lopullinen, jos kyseinen päätös on ilmeisen yhteensoveltumaton kansallisen oikeuden kanssa, saman velvollisuuden on oltava olemassa, jos kyseinen päätös on ilmeisen yhteensoveltumaton yhteisön oikeuden kanssa. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko lainsäädäntöä, joka on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, pidettävä asianomaisessa kansallisessa

oikeudessa tarkoitettuna ilmeisenä lainvastaisuutena, ja mikäli näin on, määrättävä tästä kaikki seuraamukset, jotka siitä seuraavat kansallisen lainsäädännön perusteella.

Kahdessa asiassa esitettiin kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskeva kysymys. Ensinnäkin asia C-417/04 P, *Regione Siciliana* vastaan *komissio* (tuomio 2.5.2006, Kok. 2006, s. I-3881), jonka kohteena oli valitus, jossa Regione Siciliana oli vaatinut yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksen, jolla oli jätetty tutkimatta sen kanne, jossa vaadittiin kumoamaan Euroopan aluekehitysrahaston taloudellisen tuen päättämisestä tehty komission päätös, antoi yhteisöjen tuomioistuimelle tilaisuuden palata käsitteeseen "jäsenvaltio". Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että alueellisen tai paikallisen yksikön nostamaa kannetta ei voida rinnastaa jäsenvaltion nostamaan kanteeseen, koska EY 230 artiklassa vahvistetulla jäsenvaltion käsitteellä tarkoitetaan ainoastaan jäsenvaltioiden hallituksia. Se katsoi kuitenkin, että kyseisen artiklan perusteella alueellinen tai paikallinen yksikkö voi siltä osin kuin se on kansallisen oikeuden perusteella oikeushenkilö nostaa kanteen sille osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee sitä suoraan ja erikseen. Ei voida kuitenkaan katsoa, että asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitettu komission päätös, joka koskee Euroopan aluekehitysrahaston taloudellisen tuen päättämistä, koskisi suoraan alueellista viranomaista, joka on nimetty rahaston hankkeen toteuttamisesta vastuussa olevaksi viranomaiseksi. Toiseksi yhteisöjen tuomioistuimen oli asiassa C-131/03 P, *Reynolds Tobacco ym.* vastaan *komissio* (tuomio 12.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tutkittava mahdollisuutta kumota komission päätökset oikeudenkäynnin vireille panemisesta. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttamalla tämän oikeusasemaa selvästi, ovat toimia tai päätöksiä, jotka voivat olla kumoamiskanteen kohteena. Siten asian vireillepanoa tuomioistuimessa koskeva päätös on välttämätön toimi sitovan tuomioistuinratkaisun saamiseksi, mutta sillä ei määritetä lopullisesti oikeudenkäynnin osapuolten velvollisuuksia, eikä se siis itsessään muuta riidanalaista oikeudellista tilannetta. Lainkäyttövallan piiriin kuuluvilta, jotka katsovat itselleen aiheutuneen vahinkoa toimielimen lainvastaisen menettelyn vuoksi, ei ole kuitenkaan eväty oikeutta tuomioistuinkäsittelyyn, sillä sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne on tällöinkin käytettävissä, jos kysymyksessä oleva menettely voi aikaansaada yhteisön vahingonkorvausvastuun.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-344/04, *International Air Transport Association ym.* (tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-403) EY 234 artiklan osalta, että yhteisön toimen pätevyuden riitauttaminen kansallisessa tuomioistuimessa ei yksinään riitä perusteeksi ennakkoratkaisupyynnön esittämiseen yhteisöjen tuomioistuimelle. Ainoastaan silloin, kun tuomioistuin, jonka päätöksiin saa kansallisen lainsäädännön mukaan hakea muutosta, katsoo, että yksi tai useampi asianosaisten esittämistä tai mahdollisesti viran puolesta tutkittavista yhteisön toimen pätemättömyysperusteista on perusteltu, sen on lykättävä asian käsittelyä ja pyydettävä yhteisöjen tuomioistuimelta pätevyuden arviointia ennakkoratkaisumenettelyssä.

Yhteisöjen tuomioistuin on joutunut useissa asioissa käsittelemään yhteisön toimien oikeudellisen perustan valintaa koskevia ongelmia. Kuusi asiaa ansaitsee tulla erikseen mainituiksi.

Mainittakoon aluksi asia C-94/03, *komissio* vastaan *neuvosto* (tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-1) ja asia C-178/03, *komissio* vastaan *parlamentti ja neuvosto* (tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-107), joista ensin mainittu koski päätöstä 2003/106⁴ ja jälkimmäinen asetusta N:o 304/2003.⁵ Yhteisöjen tuomioistuin toisti molemmissa asioissa keskeiset ohjaavat periaatteet, jotka se oli vahvistanut jo kahta oikeudellista perustaa koskevassa oikeuskäytännössään. Se muistutti näet yhtäältä siitä, että yhteisön toimen oikeudellisen perustan valinnan on perustuttava objektiivisiin seikkoihin, jotka voivat olla tuomioistuimen suorittaman valvonnan kohteena ja joihin kuuluvat erityisesti toimen tarkoitus ja sisältö, ja toisaalta siitä, että jos yhteisön tointa tarkasteltaessa ilmenee, että sillä on kaksi eri tarkoitusta tai että siinä on kahdenlaisia tekijöitä, ja jos toinen näistä on yksilöitävissä toimen pääasialliseksi tai määrääväksi tarkoitukseksi tai tekijäksi, kun taas toinen on ainoastaan liittäminen, on käytettävä yhtä oikeudellista perustaa, toisin sanoen sitä, jota toimen pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä edellyttää, ja lopuksi vielä siitä, että jos poikkeustapauksessa näytetään, että toimella on useampi samanaikainen tarkoitus tai tekijä, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen, tällaista toimea annettaessa on käytettävä useaa eri oikeudellista perustaa, missä yhteydessä se korosti, että kahden oikeusperustan käyttäminen ei ole kuitenkaan mahdollista, jos näiden oikeudellisten perustojen osalta määrätty menettelyt ovat keskenään yhteensopimattomia ja/tai jos oikeusperustojen kumuloituminen voi loukata parlamentin oikeuksia. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tämän oikeuskäytännön mukaisesti ensin mainitussa asiassa, että päätöksen 2003/106 olisi pitänyt perustua EY 133 artiklaan ja EY 175 artiklan 1 kohtaan yhdessä EY 300 artiklan asiaa koskevien määräysten kanssa, joten se oli kumottava, koska se perustui vain EY 175 artiklan 1 kohtaan yhdessä EY 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja EY 300 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa. Samoin jälkimmäisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 304/2003 olisi pitänyt perustua EY 133 artiklaan ja EY 175 artiklan 1 kohtaan ja että se oli siten kumottava, koska se perustui vain EY 175 artiklan 1 kohtaan.

Neljälle muulle asialle on yhteistä se, että ne koskevat olosuhteita, joissa EY 95 artiklaa voidaan käyttää oikeudellisena perustana.

Yhteisöjen tuomioistuin muistutti ensinnäkin asiassa C-436/03, *parlamentti* vastaan *neuvosto* (tuomio 2.5.2006, Kok. 2006, s. I-3733) oikeuskäytännöstään, jonka mukaan EY 95 artiklassa annetaan yhteisön lainsäätäjälle toimivalta antaa toimia sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevien edellytysten parantamiseksi, ja näillä toimilla on tosiasiallisesti oltava tämä tarkoitus siten, että niillä edistetään perustamissopimuksessa taattujen taloudellisten vapauksien, kuten sijoittautumisvapauden, esteiden poistamista, tai lisäksi toimia, joilla pyritään ehkäisemään sellaisten kaupan esteiden syntymistä, jotka aiheutuvat jäsenvaltioiden lainsäädännön epäyhtenäisestä kehityksestä, mutta tällaisten esteiden syntymisen on oltava todennäköistä, ja kyseisen toimen tarkoituksena on oltava niiden ehkäiseminen. Se katsoi siten kyseisessä asiassa, että EY 95 artikla ei voinut olla

⁴ Kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehdyn Rotterdamin yleissopimuksen hyväksymisestä Euroopan yhteisön puolesta 19.12.2002 tehty neuvoston päätös 2003/106/EY (EUVL L 63, s. 27).

⁵ Vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista 28.1.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 304/2003 (EUVL L 63, s. 1).

asianmukainen oikeudellinen perusta asetukselle N:o 1435/2003⁶ ja että se annettiin perustellusti EY 308 artiklan nojalla. Yhteisöjen tuomioistuin totesi niin ikään tämän oikeuskäytännön mukaisesti asiassa C-217/04, *Yhdistynyt kuningaskunta* vastaan *neuvosto* (tuomio 2.5.2006, Kok. 2006, s. I-3771), että asetus N:o 460/2004⁷ perustui oikeutetusti EY 95 artiklaan. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi sitä vastoin yhdistetyissä asioissa C-317/04 ja C-318/04, *parlamentti* vastaan *neuvosto ja komissio* (tuomio 30.5.2006, Kok. 2006, s. I-4721), että päätöstä 2004/496⁸ ei ollut voitu tehdä pätevästi EY 95 artiklan perusteella, luettuna yhdessä direktiivin 95/46⁹ 25 artiklan kanssa, koska tämän päätöksen kohteena oleva sopimus koskee sellaisten tietojen käsittelyä, jotka suljetaan direktiivin 95/46 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska ne koskevat yleistä turvallisuutta ja rikosoikeuden alalla tapahtuvaa valtion toimintaa. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti vielä asiassa C-380/03, *Saksa* vastaan *parlamentti ja neuvosto* (tuomio 12.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ensin siitä, että jos ne edellytykset, jotka koskevat EY 95 artiklan käyttöä oikeudellisena perustana, täyttyvät, yhteisön lainsäätäjät voi käyttää kyseistä oikeudellista perustaa siitä huolimatta, että kansanterveyden suojelu on ratkaiseva tehtävien valintojen kannalta, minkä jälkeen se totesi niin ikään lähinnä yhteisöjen tuomioistuimen tämän oikeuskäytännön perusteella, että antaessaan direktiivin 2003/33¹⁰ 3 ja 4 artiklan yksinomaan EY 95 artiklan perusteella yhteisöjen lainsäätäjät ei ollut rikkonut EY 152 artiklan 4 kohdan c alakohdan määräyksiä ja että kane, jonka Saksan liittotasavalta oli nostanut näistä säännöksistä, oli näin ollen hylättävä.

Euroopan unionin kansalaisuus

Tällä alalla on kiinnitettävä edellä mainittujen Euroopan parlamentin edustajien vaalia koskevien asioiden lisäksi huomiota kahteen muuhunkin asiaan.

Yhteisöjen tuomioistuin tutki asiassa C-406/04, *De Cuyper* (tuomio 18.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) työttömyyttä koskevan Belgian lainsäädännön yhteensopivuuden EY 18 artiklassa tunnustetun Euroopan unionin kansalaisten liikkumis- ja oleskeluvapauden kanssa. Kyseisessä lainsäädännössä asetetaan yli 50-vuotiaille työttömille asuinpaikkaa koskeva vaatimus, vaikka nämä eivät olisi enää velvoitettuja

⁶ Eurooppaosuuskunnan (SCE) säännöistä 22.7.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1435/2003 (EUVL L 207, s. 1).

⁷ Euroopan verkko- ja tietoturaviraston perustamisesta 10.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 460/2004 (EUVL L 77, s. 1).

⁸ Lentoyhtiöiden PNR-tietojen käsittelemistä ja siirtämistä Yhdysvaltojen sisäisen turvallisuuden ministeriön alaiselle tulli- ja rajavalvontalaitokselle koskevan Euroopan yhteisön ja Amerikan yhdysvaltojen välisen sopimuksen tekemisestä 17.5.2004 tehty neuvoston päätös 2004/496/EY (EUVL L 183, s. 83 ja oikaisu EUVL 2005, L 255, s. 168).

⁹ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31), sellaisena kuin se on muutettuna.

¹⁰ Tupakkatuotteiden mainontaa ja sponsorointia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 26.5.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/33/EY (EUVL L 152, s. 16).

pysymään työmarkkinoiden käytettävissä. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti aluksi siitä, että unionin kansalaisille tunnustettu oleskeluoikeus ei ole ehdoton, sillä se tunnustetaan vain, jollei perustamissopimuksessa määrätystä sekä sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyistä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että Belgian lainsäädännössä asetetaan tietyt oman maan kansalaiset huonompaan asemaan pelkästään sen vuoksi, että he ovat käyttäneet liikkumis- ja oleskeluvapauttaan, joten kyseessä on EY 18 artiklassa tunnustettuja vapauksia koskeva rajoitus. Se katsoi kuitenkin, että tämä rajoitus oli oikeutettu, koska se perustui objektiivisiin ja kyseessä olevien henkilöiden kansalaisuudesta riippumattomiin syihin. Yhteisöjen tuomioistuin totesi siten, että asumista koskevalla ehdolla vastataan tarpeeseen valvoa työttömien ammatillista tilannetta ja perhetilannetta, sillä sen avulla valvontaviranomaiset voivat tarkastaa, ettei työttömyysavustuksen saajan tilanne ole muuttunut tavalla, jolla voi olla vaikutusta myönnettyyn etuuteen. Yhteisöjen tuomioistuin huomautti niin ikään, että työttömyysavustusten osalta suoritettavaan valvontaan liittyy erityispiirre, joka oikeuttaa sellaisten menetelmien käyttöönottamisen, jotka ovat pakottavampia kuin muiden etuuksien valvonnassa käytetyt menetelmät, ja että asiakirjojen tai todistusten esittämisen kaltaisten vähemmän pakottavien toimenpiteiden johdosta valvonta ei olisi enää odottamatonta ja se olisi näin ollen tehottomampaa.

Asuinpaikkaa koskevan edellytyksen yhteensopivuus EY 18 artiklan kanssa oli myös asian C-192/05, *Tas-Hagen ja Tas* (tuomio 26.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kohteena. Asia koski sodan siviiliuhreille suoritettavia etuuksia koskevaa lainsäädäntöä, jossa edellytettiin, että asianomaisella olisi kotipaikka maan alueella hakemuksen jättöpäivänä.

Yhteisöjen tuomioistuin tutki aluksi, kuuluuko tällainen ongelma EY 18 artiklan soveltamisalaan. Se totesi tältä osin, että yhteisön oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa avustus, jolla pyritään korvaamaan sodan siviiliuhreille aiheutunut vahinko, kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jota näiden on kuitenkin käytettävä yhteisön oikeutta noudattaen. Tämän lainsäädännön mukaan se, että asianomaiset käyttivät EY 18 artiklassa tunnustettua liikkumis- ja oleskeluoikeuttaan, vaikutti mahdollisuuteen saada kyseinen avustus, joten ei voitu katsoa, että tällainen tilanne ei liittyisi millään tavalla yhteisön oikeuteen. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asuinpaikkaa koskevan edellytyksen hyväksyttävyydestä, että se oli omiaan estämään EY 18 artiklassa tunnustettujen vapauksien käyttöä ja oli siten näiden vapauksien rajoitus. Se korosti, että tämä rajoitus saattoi tosintodennäköisesti olla perusteltavissa toiveella rajoittaa solidaarisuusvelvollisuus sodan siviiliuhreja kohtaan yksinomaan niihin henkilöihin, joilla on ollut jokin sidos kyseisen jäsenvaltion kansaan sodan aikana ja sen jälkeen, jolloin asuinpaikkaedellytys on siis osoitus siitä, missä määrin tällaiset henkilöt ovat sidoksissa kyseiseen yhteiskuntaan. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin korosti, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta sellaisten etuuksien osalta, joista ei säädetä yhteisön oikeudessa, se katsoi, että asuinpaikkaedellytystä koskevan perusteen ei voida katsoa olevan riittävän ohjeellinen sidonnaisuutta koskeva indikaattori, koska se voi johtaa erilaisiin tuloksiin sellaisten henkilöiden osalta, jotka asuvat ulkomailla ja joiden integroitumisaste on joka suhteessa vastaava. Yksinomaan hakemuksen tekohetkeen liittyvä asuinpaikkaperuste ei ole riittävä osoitus siitä, missä määrin hakija on sidoksissa hänelle tällä tavoin solidaarisuuttaan osoittavaan yhteiskuntaan, joten se ei ole suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Yhteisöjen tuomioistuimen piti yhdistetyissä asioissa C-23/04–C-25/04, *Sfakianakis* (tuomio 9.2.2006, Kok. 2006, s. I-1265) tulkita yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehtyä Eurooppa-sopimusta ja erityisesti tämän sopimuksen¹¹ pöytäkirjassa N:o 4 olevaa 31 artiklan 2 kohtaa ja 32 artiklaa vastauksena ennakkoratkaisukysymykseen, jonka oli esittänyt kreikkalainen tuomioistuin, jonka ratkaistavana oli riita, jossa oli kyseessä autojen tuonti Unkarista Kreikkaan kyseisen sopimuksen mukaisessa tullietuusmenettelyssä.

Se katsoi, että kyseisen sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4, sellaisena kuin kyseinen pöytäkirja on muutettuna Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Unkarin tasavallan välisen assosiointineuvoston päätöksellä N:o 3/96, olevia 31 artiklan 2 kohtaa ja 32 artiklaa on tulkittava siten, että tuojamaan tulliviranomaisten velvollisuutena on ottaa huomioon tuomiot, jotka viejämaassa annetaan viejään tulliviranomaisten suorittaman tavaratodistusten pätevyyttä koskevan tarkastuksen tuloksista tehtyjen valitusten johdosta, kun tuojamaan tulliviranomaisille on ilmoitettu näiden valitusten vireilläolosta ja näiden tuomioiden sisällöstä, ja näin on riippumatta siitä, onko tavaratodistusten pätevyyttä koskeva tarkastus tehty tuojamaan tulliviranomaisten pyynnöstä vai ei. Yhteisöjen tuomioistuin totesi samoissa yhdistetyissä asioissa, että kyseisessä sopimuksessa määrätyn tullien poistamisen tehokkaan vaikutuksen kanssa ristiriidassa ovat myös hallinnolliset päätökset, joissa määrätään tulleja, veroja ja veronkorotuksia ja jotka tuojamaan tulliviranomaiset tekevät ennen kuin niille on ilmoitettu jälkitarkastuksessa tehdyistä päätelmistä tehtyjen valitusten lopullisesta tuloksesta ja kun viejään viranomaisten, jotka alun perin antoivat tavaratodistukset, päätöksiä ei ole peruutettu tai kumottu.

Maatalous

Yhteisen maatalouspolitiikan alalta on mainittava asia C-310/04, *Espanja* vastaan *neuvosto* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa Espanjan kuningaskunta oli pannut yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kumoamiskanteen asetuksella N:o 864/2004¹² käyttöön otetusta ja asetukseen N:o 1782/2003¹³ lisätystä puuvillalle annettavaa yhteisön tukea koskevasta uudesta järjestelystä, jolla pantiin täytäntöön ns. Mac Sharryn uudistukset. Espanjan kuningaskunnan esittämistä eri

¹¹ Yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehty Eurooppa-sopimus, joka hyväksyttiin 13.12.1993 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä (EYVL L 347, s. 1).

¹² Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetun asetuksen (EY) N:o 1782/2003 muuttamisesta ja sen mukauttamisesta Tšekin tasavallan, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian Euroopan unioniin liittymisen vuoksi 29.4.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 864/2004 (EUVL L 161, s. 48).

¹³ Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta 29.9.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1782/2003 (EUVL L 270, s. 1).

perusteista yhteisöjen tuomioistuin totesi perustelluksi kanneperusteen, joka koski suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Se näet katsoi, että neuvosto asetuksen N:o 864/2004 antajana ei ollut osoittanut, että tällä asetuksella käyttöön otettu puuvillan uusi tukijärjestelmä toteutettiin tosiasiallisesti sen harkintavallan rajoissa, mikä merkitsi yhteisöjen tuomioistuimen mukaan kaikkien käsiteltävänä olevan asian kannalta merkityksellisten seikkojen ja olosuhteiden huomioon ottamista, ja näihin kuuluivat erityisesti palkkakustannukset ja tukijärjestelmän uudistuksen mahdolliset vaikutukset sementtenpoistoyritysten taloudelliseen tilanteeseen. Tästä syystä yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että se ei kyennyt sille esitettyjen tietojen perusteella tutkimaan, oliko yhteisön lainsäätäjä voinut ilman, että se oli ylittänyt käytettävissään tässä asiassa olevan laajan harkintavallan rajoja, päätyä siihen, että puuvillan lajikohtaisen tuen määrän vahvistaminen 35 prosentiksi aikaisemmassa tukijärjestelmässä voimassa olleiden tukien määrästä riitti takaamaan asetuksen N:o 864/2004 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa esitetyn tavoitteen eli kannattavuuden turvaamisen ja siten puuvillan tuotannon jatkumisen, jota koskeva tavoite heijastaa Helleenien tasavallan liittymisasiakirjan liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o 4 olevassa 2 kohdassa määrättyä tavoitetta. Yhteisöjen tuomioistuin kumosi siis asetuksen N:o 864/2004 1 artiklan 20 kohdan, jolla oli lisätty asetuksen N:o 1782/2003 IV osastoon 10 a luku. Tämän kumoamisen vaikutukset lykättiin kuitenkin kohtuullisessa ajassa tapahtuvaan uuden asetuksen antamiseen asti.

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

Vuoden merkittävimmät asiat on tällä laajalla alalla ryhmiteltävä aiheen mukaan.

Yhteisöjen tuomioistuin joutui aluksi muistuttamaan niistä rajoista, jotka koskevat yhtäältä liikkumisvapauden liittyvien määräysten soveltamista täysin valtiosisäisiin tilanteisiin ja toisaalta oikeuden väärinkäyttöä. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on näet katsottu, että tilanne, jonka kaikki osatekijät rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisäpuolelle, ei kuulu liikkumisvapauksia koskevien määräysten soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuin on tässä yhteydessä toistuvasti joutunut tutkimaan sitä, merkitseekö se, että yhteisön kansalaisuuden omaava verovelvollinen sijoittaa asuin- tai kotipaikkansa muun jäsenvaltion kuin sen valtion alueelle, jossa hän harjoittaa taloudellista toimintaa, riittävä osoitus ulkopuolisuudesta, jotta hän voi vedota henkilöiden, palvelujen tai pääomien vapaaseen liikkuvuuteen. Kaksi vuonna 2006 ratkaistua asiaa ansaitsee tältä osin erityistä huomiota: asia C-152/03, *Ritter-Coulais* (tuomio 21.2.2006, Kok. 2006, s. I-1711) ja asia C-470/04, *N* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

Edellä mainitussa asiassa *Ritter-Coulais* ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltävänä ollut asia koski aviopuolisoita, jotka olivat Saksan kansalaisia ja kävivät palkatussa työssä Saksassa, jossa heiltä kannettiin vero, mutta asuivat Ranskassa. Kysymykseen siitä, voivatko nämä Saksan kansalaiset vedota Saksan veroviranomaisia vastaan työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskeviin määräyksiin saadakseen otetuiksi huomioon tulonmenetykset, jotka liittyvät siihen, että he käyttivät omiin tarpeisiinsa taloa, jonka he omistivat ja jossa he asuivat Ranskassa, yhteisöjen tuomioistuin vastasi, että toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa heidän todellinen kotipaikkansa oli, työskentelevän Ritter-Coulais'n pariskunnan tilanne kuului EY 39 artiklan soveltamisalaan.

Edellä mainittu asia *N* koski Alankomaiden verolainsäädännön säännöksiä, joiden mukaan kotipaikan siirtäminen pois maasta rinnastettiin osakkeiden luovutukseen, minkä vuoksi arvonnoususta kannettiin vero kyseisenä päivänä. Pääasian riidan taustalla ollut tilanne liittyi siihen, että siihen saakka Alankomaissa asunut Alankomaiden kansalainen muutti Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jossa hän ei pitkään aikaan harjoittaisi minkäänlaista taloudellista toimintaa. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi nimenomaisesti em. asiassa *Ritter-Coulais* antamaansa tuomioon viitaten kysymykseen siitä, voiko tämä Alankomaiden kansalainen, jolla oli hallussaan kaikki kolmen Alankomaiden oikeuden mukaan perustetun yhtiön osakkeet, vedota Alankomaiden veroviranomaisia vastaan sijoittautumisvapautta koskeviin määräyksiin riitauttaakseen sen, että häneen sovellettiin riidanalaista lainsäädäntöä, että sen jälkeen kun *N* oli siirtänyt kotipaikkansa, hänen tilanteensa kuului EY 43 artiklan soveltamisalaan.

Eräskansallinen tuomioistuin tiedusteli yhteisöjen tuomioistuimelta oikeudenväärinkäytön osalta, onko kyseessä sijoittautumisvapauden väärinkäyttö, kun jäsenvaltioon sijoittautunut yhtiö perustaa yhtiöitä toiseen jäsenvaltioon ja sijoittaa niihin varoja vain hyötyäkseen viimeksi mainitussa valtiossa voimassa olevasta edullisemmasta verojärjestelmästä. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi tähän kieltävästi asiassa *C-196/04, Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas* (tuomio 12.9.2006, eivielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Se, että johonkin jäsenvaltioon on perustettu yhtiö ja ilmoitetaan, että aikomuksena on käyttää hyväksi edullisempaa verotusta, ei sellaisenaan ole riittävä peruste päätellä, että kyseessä on väärinkäyttö, eikä se sellaisenaan oikeuta sijoittautumisvapautta rajoittavaa kansallista toimenpidettä. Tällainen toimenpide olisi sitä vastoin perusteltu silloin, kun sillä on tarkoitus estää puhtaasti keinotekoiset järjestelyt, joilla ei ole taloudellista tarkoitusta vaan joilla pyritään kiertämään maan alueella harjoitetusta toiminnasta kertyvistä voitoista normaalisti maksettava kansallinen vero.

Vaikka liikkumisvapauksia koskevien määräysten soveltamisala ei siis ole rajaton, sellainen ei ole myöskään välitöntä verotusta koskevan valtion toimivallan soveltamisala, ja yhteisöjen tuomioistuimella oli useaan kertaan tilaisuus kartuttaa tämän alan entuudestaan runsasta oikeuskäytäntöään.

Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetun yleisen järjestelmän mukaan kiellettyä ei ole ainoastaan kansalaisuuteen perustuva näkyvä syrjintä vaan myös kaikki peiteltyyn syrjinnän (tai välillisen syrjinnän) muodot, jotka johtavat samaan tulokseen, vaikka ne näyttäisivätkin perustuvan neutraaleihin perusteisiin. Erilaisen kohtelun luonnehtiminen syrjinnäksi edellyttää kuitenkin sitä, että pyritään soveltamaan erilaisia sääntöjä samankaltaisiin tilanteisiin tai samaa sääntöä eri tilanteisiin. Mikäli välillinen syrjintä todetaan, mahdollisia perusteluja ovat yleiseen etuun liittyvät pakottavat syyt, joiden hyväksyttävyyttä edellyttää suhteellisuusperiaatteen noudattamista.

Yhteisöjen tuomioistuimen tutkimista erilaisista kansallisista verotoimenpiteistä tietyt todettiin yhteisön oikeuden mukaisiksi ja tietyt sen kanssa yhteensopimattomiksi.

Yhteisön oikeuden kanssa yhteensopiviksi todettuihin kansallisiin toimenpiteisiin kuuluvat ensinnäkin toimenpiteet, joita erotuksetta sovelletaan objektiivisesti vertailukelpoihin tilanteisiin. Tällainen oli tilanne asiassa *C-513/03, van Hilten-van der Heijden* (tuomio 23.2.2006, Kok. 2006, s. I-1957), joka koski kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan sellaisen

kansalaisen jäämistöstä, joka oli kuollut 10 vuoden kuluessa siitä, kun hän on siirtänyt kotipaikkansa ulkomaille, kannettiin vero samoin kuin jos tätä kotipaikan siirtoa ei olisi tapahtunut ja siten, että verotuksessa saatiin vähentää muiden valtioiden kantamat perintöverot. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällaisella lainsäädännöllä, jonka mukaiset perintöverotuksen edellytykset ovat samat sekä ulkomaille kotipaikkansa siirtäneille että kyseisessä jäsenvaltiossa pysyneille kansalaisille, ei vähennetä sijoituksia tähän valtioon tai sieltä muualle, eikä myöskään pienennetä ulkomaille kotipaikkansa siirtäneen kansalaisen jäämistön arvoa. Asianomaisessa jäsenvaltiossa asuvien ja toisissa jäsenvaltioissa asuvien erilaista kohtelua ei voida pitää EY 56 artiklassa kiellettynä syrjintänä, koska se johtuu siitä toimivallasta, joka jäsenvaltioilla on päättää verotusvaltansa jakoperusteista. Tilanne oli samanlainen myös asiassa C-513/04, *Kerckhaert ja Morres* (tuomio 14.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joka koski verolainsäädäntöä, jossa sovellettiin samaa yhtenäistä verokantaa kyseiseen valtioon sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeista saatuihin osinkoihin ja toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeista saatuihin osinkoihin ilman mahdollisuutta hyvittää tässä toisessa jäsenvaltiossa tuloverotuksen yhteydessä pidätettyä lähdeveroa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asuinvaltion verolainsäädännöstä, että osinkoja saavan osakkeenomistajan tilanne ei kuitenkaan välttämättä muutu yksinomaan siksi, että tämä saa osinkoja toiseen jäsenvaltioon, joka verotusvaltaansa käyttäen pidättää näistä osingoista veroa tulon lähteellä, sijoittautuneelta yhtiöltä. Tämä lainsäädäntö ei siten ole EY 56 artiklan vastainen. Kielteiset seuraukset, joita tällaisen tuloverojärjestelmän soveltaminen voi merkitä kaksinkertaisen verotuksen muodossa, perustuvat siihen, että kaksi jäsenvaltiota käyttää samanaikaisesti verotusvaltaansa. Näin ollen niiden on estettävä tällaiset tilanteet käyttämällä esimerkiksi kansainvälisessä verokäytännössä noudatettuja jakoperusteita.

Yhteisön oikeuden kanssa yhteensopiviksi tunnustettuihin kansallisiin toimenpiteisiin kuuluvat lisäksi toimenpiteet, jotka tavoitellun päämäärän kannalta ovat loppujen lopuksi neutraaleja, vaikka objektiivisesti vertailukelpoisia tilanteita käsitelläänkin eri tavoin. Asia C-446/04, *Test Claimants in the FII Group Litigation* (tuomio 12.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) on tästä hyvä esimerkki. Yleisessä sääntelyssä, jolla pyrittiin välttämään tai keventämään ketjuverotusta tai taloudellista kaksinkertaista verotusta (saman tulon verottaminen kahteen kertaan kahdelta eri verovelvolliselta), Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta oli muun muassa hyväksynyt kotimaassa asuvien yhtiöiden suorittavaa veroa laskiessaan kaksi erilaista osinkojen verotusjärjestelmää sen mukaan, olivatko ne peräisin kotimaasta vai ulkomailta. Maassa asuvien yhtiöiden saamiin kotimaisiin osinkoihin sovellettiin vapautusjärjestelmää, kun taas maassa asuvien yhtiöiden saamiin ulkomaisiin osinkoihin sovellettiin hyvitysjärjestelmää. Yhteisöjen tuomioistuin huomautti tällaisesta lainsäädännöstä, että osakkeenomistajana olevan yhtiön, joka saa ulkomaisia osinkoja, tilanne on rinnastettavissa osakkeenomistajana olevan yhtiön, joka saa kotimaisia osinkoja, tilanteeseen, koska molemmissa tapauksissa voitot voivat lähtökohtaisesti olla ketjuverotuksen kohteena. Jos tämä ei osoittaudu epäedulliseksi ulkomailta saatavien osinkojen osalta, minkä selvittäminen kuuluu kansallisille tuomioistuimille, erilainen kohtelu ei ole kuitenkaan EY 43 ja EY 56 artiklan vastaista.

Muihin yhteisön oikeuden kanssa yhteensopiviksi todettuihin kansallisiin toimenpiteisiin kuuluvat toimenpiteet, joilla käsitellään eri tavoin tilanteita, jotka eivät ole vertailukelpoisia. Tilanne oli tällainen asiassa C-374/04, *Test Claimants in Class IV of the Act Group Litigation*

(tuomio 12.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joka koski Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön toista piirrettä, jolla pyrittiin välttämään tai vähentämään jaetun voiton ketjuverotusta ja taloudellista kaksinkertaista verotusta. Riidanalaiset toimenpiteet koskivat tällä kertaa maassa asuvien yhtiöiden jakamien osinkojen verotusjärjestelmää. Maassa asuvalle yhtiölle, joka sai osinkoa toiselta maassa asuvalta yhtiöltä, myönnettiin yhtiöveron hyvitys, kun taas tällaista osinkoa saanut ulkomailla asuva yhtiö ei voinut saada yhtiöveron hyvitystä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi kuitenkin, että kotimaassa asuvien ja ulkomailla asuvien yhtiöiden erilainen verokohtelu ei ole syrjivää. Vaikka kotimaassa asuvien kotimaisia osinkoja saavien osakkeenomistajien tilanteen onkin katsottava olevan rinnastettavissa kotimaassa asuvien ulkomaisia osinkoja saavien osakkeenomistajien tilanteeseen (em. asia *Test Claimants in the FII Group Litigation*), näin ei kuitenkaan välttämättä ole niissä tilanteissa, joissa osinkoa jakavan yhtiön asuinjäsenvaltiossa asuvat osinkoa saavat osakkeenomistajat ja toisessa jäsenvaltiossa asuvat osinkoa saavat osakkeenomistajat ovat osinkoa jakavan yhtiön asuinjäsenvaltion verolainsäädännön soveltamisen osalta. Kun osinkoa jakava yhtiö ja osinkoa saava osakkeenomistaja eivät asu samassa jäsenvaltiossa, osinkoa jakavan yhtiön asuinjäsenvaltio eli jäsenvaltio, jossa sijaitsee voiton lähde, ei nimittäin ole ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämisen tai vähentämisen osalta samassa asemassa kuin osinkoa saavan osakkeenomistajan asuinjäsenvaltio. Tällaisessa tapauksessa maassa asuvien ja muualla asuvien yhtiöiden erilainen kohtelua ei siten ole EY 43 ja EY 56 artiklan nojalla kiellettyä.

Yhteisön oikeuden kanssa yhteensopiviksi todettiin vielä kansalliset toimenpiteet, jotka ovat erilaisen kohtelun taustalla mutta jotka ovat perusteltavissa yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä, kuten asiassa C-290/04, *FKP Scorpio Konzertproduktionen* (tuomio 3.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Pääasian riita koski kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan muualle kuin siihen jäsenvaltioon, jossa palvelut tarjotaan, sijoittautuneiden palvelujen tarjoajien saamiin vastikkeisiin sovellettiin lähdeverotusmenettelyä, kun taas tähän jäsenvaltioon sijoittautuneille palvelujen tarjoajille suoritetuista vastikkeista ei tehty tällaista pidätystä lähteellä. Yhteisöjen tuomioistuin piti palvelujen tarjoamisen vapauden esteenä palvelujen vastaanottajalle asetettua lähdeveron pidättämistä koskevaa velvoitetta, jonka laiminlyöminen johti verovastuuseen. Se katsoi kuitenkin, että tällainen lainsäädäntö oli perusteltavissa tarpeella taata verotusvaltion ulkopuolelle sijoittautuneiden henkilöiden tuloveron kantamisen tehokkuus ja että se oli tavoiteltuun päämäärään nähden oikeasuhteinen keino.

Yhteisön oikeuden kanssa yhteensopimattomina pidettäviin kansallisiin toimenpiteisiin kuuluvat ensinnäkin toimenpiteet, jotka perustuvat kyllä yleiseen etuun liittyviin pakottaviin syihin mutta ovat suhteettomia tavoiteltuun päämäärään nähden. Esimerkkinä tästä on edellä mainittu asia N. Verovelvollisen, jolla on hallussaan osakkeita, halukkuutta käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen heikennetään, jos hänen on maksettava vero vielä realisoitumattomasta arvonnoususta yksinomaan sen vuoksi, että hän siirtää kotipaikkansa ulkomaille, vaikka veroa kannettaisiin yksinomaan siinä tapauksessa, että hän realisoisi arvonnousun, jos hän edelleen asuisi saman jäsenvaltion alueella. Riidanalaisilla kansallisilla säännöksillä kieltämättä pyritään siinä mielessä yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen, että niillä varmistetaan alueperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden välinen verotusvallanjako ja vältetään samalla oikeudellisen kaksinkertaisen verotuksen tilanteet (saman tulon verottaminen kahteen kertaan samalta verovelvolliselta).

Sekä velvollisuus vakuuksien asettamiseen normaalisti suoritettavan veron maksun lykkäämiseksi että se, että on mahdotonta vedota arvonalentumisiin, joita tapahtuu kotipaikan siirron jälkeen, tekevät kuitenkin riidanalaisesta verojärjestelmästä tavoiteltuun päämäärään nähden suhteettoman.

Yhteisön oikeuden kanssa yhteensopimattomina pidettäviin kansallisiin toimenpiteisiin kuuluvat toiseksi toimenpiteet, joilla käsitellään toisiinsa verrattavissa olevia tilanteita eri tavoin. Yhteisöjen tuomioistuin piti esimerkiksi em. asiassa *Ritter-Coulais* rajoituksena kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan luonnollisten henkilöiden, jotka saavat jäsenvaltiossa tuloja epäitsenäisestä ansiotyöstä ja jotka ovat kyseisessä valtiossa yleisesti verovelvollisia, ei ole mahdollista vaatia, että kyseisessä valtiossa otetaan mainittuihin tuloihin sovellettavaa verokantaa määritettäessä huomioon tulonmenetykset, jotka johtuvat siitä, että he käyttävät omiin tarpeisiinsa toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaa taloa, jonka he omistavat ja jota he käyttävät pääasiallisena asuntonaan, vaikka vuokratulot puolestaan otetaan huomioon. Vaikka kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö ei näet kohdistu suoraan ulkomailla asuviin henkilöihin, he omistavat maassa asuvia henkilöitä useammin maan alueen ulkopuolella sijaitsevan talon ja he ovat myös useimmiten muiden jäsenvaltioiden kansalaisia. Näin ollen heidän kohtelemisensa epäedullisemmin on EY 39 artiklan vastaista.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli asiassa C-386/04, *Centro di Musicologia Walter Stauffer* (tuomio 14.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kysymys siitä, voiko jäsenvaltio käsitellä ulkomaista säätiötä, joka täyttää kyseisen valtion asettamat vaatimukset yleishyödyllisyyden tunnustamisen osalta, epäedullisemmin kuin maassa sijaisevaa samantyyppistä säätiötä. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että vaikka EY 58 artiklassa sallitaan jäsenvaltioiden kohtelemaan verotuksessa eri tavoin ulkomaisia verovelvollisia, toimenpiteet, jotka ovat keino mielivaltaiseen syrjintään tai merkitsevät pääomien vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista, ovat kiellettyjä. Yleisesti – kotimaiset säätiöt – ja rajoitetusti – ulkomaiset säätiöt – verovelvollisten säätiöiden kohtelemisen eri tavoin on näin ollen sallittua ainoastaan silloin, jos se koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti toisiinsa verrattavissa, tai erilaisen kohtelun on oltava perusteltu yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Siinä jäsenvaltiossa, jossa niiden kotipaikka on, yleishyödylliseksi katsotut ulkomaiset säätiöt, jotka täyttävät myös toisen jäsenvaltion lainsäädännössä tässä tarkoituksessa asetetut edellytykset ja joiden tarkoituksena on edistää samanlaisia yhdyskunnan intressejä kuin viimeksi mainitussa valtiossa, ovat samankaltaisessa tilanteessa kuin kotimaiset samantyyppiset säätiöt. Perusteeton ulkomaisten säätiöiden epäedullinen kohtelu on näin ollen yhteisön oikeuden vastaista.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli em. asiassa *FKP Scorpio Konzertproduktionen* jälleen kerran kysymys ulkomaiselle palvelujen tarjoajalle aiheutuvien elinkeinomenojen vähennyskelpoisuudesta. Kotimaiset ja ulkomaiset yritykset ovat verotettavia tuloja synnyttäneeseen liiketoimintaan suoraan liittyvien elinkeinomenojen osalta samankaltaisessa tilanteessa. Yhteisöjen tuomioistuin oli katsonut esimerkiksi asiassa C-234/01, *Gerritse* (tuomio 12.6.2003, Kok. 2003, s. I-5933), että vaarana on, että kansallista lainsäädäntöä, jossa ulkomailla asuvilta evätään kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla oleva oikeus elinkeinomenojen vähentämiseen verotuksessa, sovelletaan pääasiallisesti toisten jäsenvaltioiden kansalaisten vahingoksi, jolloin kyse on perustamissopimuksen vastaisesta välillisestä syrjinnästä. Se piti myös tässä tapauksessa perustamissopimuksen vastaisena

kansallista lainsäädäntöä, joka ei mahdollistanut elinkeinomenojen huomioon ottamista lähdeveron pidätyksen yhteydessä vaan vasta myöhemmän palautusmenettelyn yhteydessä.

Yhteisöjen tuomioistuin piti asiassa C-520/04, *Turpeinen* (tuomio 9.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin kansalaisen vapaata liikkuvuutta koskevan EY 18 artiklan vastaisena jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka mukaan tämän jäsenvaltion eläkelaitoksen toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle maksamasta eläkkeestä kannettava vero ylittää eräissä tapauksissa sen veron, joka kannettaisiin, jos eläke maksettaisiin kotimaassa asuvalle henkilölle, kun ulkomailla asuvan henkilön tulot koostuvat kokonaan tai lähes kokonaan kyseisestä eläkkeestä. Tällaisessa tapauksessa ulkomailla asuva verovelvollinen on näet tuloverotuksen kannalta objektiivisesti samassa tilanteessa kuin kotimaassa asuva verovelvollinen.

Sijoittautumisvapauden osalta yhteisöjen tuomioistuin piti kahdessa rinnakkaisessa 19.9.2006 annetussa tuomiossa, joista toinen annettiin ennakkoratkaisukysymyksen perusteella (asia C-506/04, *Wilson*, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja toinen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeneen kanteen perusteella (asia C-193/05, *komissio* vastaan *Luxemburg*, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), asianajajan ammatin harjoittamisesta alkuperäisellä ammattinimikkeellä annetun direktiivin¹⁴ vastaisina Luxemburgin lainsäädännön säännöksiä, joissa asetetaan maan kolmen virallisen kielen kielitaidon ennakoalvonta sen edellytykseksi, että toisessa jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja merkitään toimivaltaisen kansallisen viranomaisen luetteloon. Yhteisöjen tuomioistuin näet täsmensi, että se, että asianajaja esittää kyseisen direktiivin 3 artiklan mukaisesti todistuksen siitä, että hänet on merkitty sen jäsenvaltion, josta hän on peräisin, toimivaltaisen viranomaisen pitämään luetteloon, on ainoa edellytys sille, että asianomainen henkilö merkitään luetteloon vastaanottavassa jäsenvaltiossa, mikä mahdollistaa hänelle asianajajan ammatin harjoittamisen vastaanottavassa jäsenvaltiossa alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen. Yhteisöjen tuomioistuin korosti tässä yhteydessä, että siihen, että direktiivissä 98/5 luovuttiin järjestelmästä, jossa tiedot tarkastettiin ennalta, liitettiin sääntöjä, joilla pyritään takaamaan yksityisten suojaaminen ja hyvä oikeudenkäyttö, erityisesti asianajajan velvollisuusharjoittaa ammattiaan alkuperäisellä ammattinimikkeellään ja ammattieettinen velvollisuus pidättäytyä sellaisten asioiden hoitamisesta, joiden osalta asianajaja tietää pätevyytensä esimerkiksi kielitaidon puutteellisuuden vuoksi riittämättömäksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi asiassa *Wilson*, että Luxemburgin lainsäädäntö ei ollut kyseisen direktiivin 9 artiklan mukainen, koska sen mukaan luetteloon merkitsemisen epäämisestä tehtäviin päätöksiin on voitava hakea muutosta kansallisen oikeuden mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuin näet katsoi, että riittäviä takeita puolueettomuudesta ei ollut, koska luetteloon merkitsemisen epäämisestä tehtäviä päätöksiä valvoi elin, joka koostui yksinomaan – alimmassa oikeusasteessa – tai lähinnä – muutoksenhakuvaiheessa – jäsenvaltion asianajajista, ja korkeimpaan oikeusasteeseen esitettävän kassaatiovalituksen yhteydessä tuomioistuINVALVONTA koskee vain oikeudellisia seikkoja eikä tosiseikkoja.

¹⁴ Asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, 16.2.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY (EYVL L 77, s. 36).

Palvelujen vapaan tarjoamisen osalta yhteisöjen tuomioistuin piti asiassa C-452/04, *Fidium Finanz* (tuomio 3.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) yhteisön oikeuden kanssa yhteensopivana kansallista lainsäädäntöä, jossa asetetaan ennakkolupa edellytykseksi sille, että yhtiö, jonka kotipaikka on kolmannessa valtiossa, voi harjoittaa luotonantotoimintaa kyseisen jäsenvaltion alueella, ja jonka mukaan tämän luvan saaminen edellyttää sitä, että kyseisen yhtiön keskushallinto on asianomaisessa jäsenvaltiossa tai yhtiöllä on siellä sivuliike. Koska kolmanteen valtioon sijoittautunut yhtiö ei voi vedota palvelujen tarjoamisen vapauteen, toisin kuin pääomien vapaaseen liikkuvuuteen, yhteisöjen tuomioistuin pyrki määrittämään, mihin näistä perusvapauksista kyseinen toiminta liittyy. Se totesi tältä osin, että se kuuluu lähtökohtaisesti molempiin. Yhteisöjen tuomioistuin nojautui useisiin ennakkotapauksiin ja totesi, että tällaisessa tapauksessa on tutkittava, missä määrin näiden perusvapauksien käyttämiseen vaikutetaan ja onko jompikumpi näistä perusvapauksista kyseisissä olosuhteissa täysin toissijainen toiseen perusvapauteen nähden ja liitettävissä siihen. Mikäli näin on, riidanalaista toimenpidettä tutkitaan lähtökohtaisesti vain toisen vapauden kannalta. Tässä tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että riidanalainen ennakkolupajärjestelmä vaikuttaa pääasiallisesti palvelujen tarjoamisen vapauteen, koska pysyvää toimipaikkaa koskeva vaatimus merkitsee todellisuudessa tämän vapauden kieltämistä. Tällaisen järjestelmän mahdolliset pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavat vaikutukset ovat sitä vastoin vain palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksen väistämätön seuraus.

Sosiaaliturvan osalta on kiinnitettävä huomiota kolmeen tuomioon, jotka koskevat sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen N:o 1408/71,¹⁵ sellaisena kuin se on muutettuna, tulkintaa.

Ensinnäkin asiayhteydestä, jota kutsutaan joskus nimellä ”potilaiden vapaa liikkuvuus”, on mainittava tärkeä asiassa C-372/04, *Watts*, 16.5.2006 annettu tuomio (Kok. 2006, s. I-4325). Yhteisöjen tuomioistuimen piti kyseisessä asiassa tutkia Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kansallista terveydenhoitojärjestelmää (*National Health Service*, jäljempänä NHS) asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan ja EY 49 artiklan valossa. Asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että toimivaltainen laitos ei voi evätä potilaalta lupaa mennä toiseen jäsenvaltioon hoitoon (eli käytännössä lomaketta E112), ”jos hänelle ei ole voitu antaa tällaista hoitoa siinä ajassa kuin on tavallisesti välttämätöntä kyseisen hoidon saamiseksi jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, ottaen huomioon hänen senhetkinen terveydentilansa ja todennäköinen taudinkulku”. Koska sairaalahoito on NHS:n piirissä ilmaista mutta hoitojonot ovat verrattain pitkät vähemmän kiireellisten hoitojen osalta, esitettiin kysymys siitä, missä määrin on sallittua ottaa huomioon odotusaika asuinvaltiossa arvioitaessa kyseisen asetuksen 22 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”tällaista hoitoa siinä ajassa kuin on tavallisesti välttämätöntä”. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin piti hoitojonojärjestelmää sallittuna, se totesi tältä osin, että jotta toimivaltaisella laitoksella olisi oikeus evätä lupa hoitojonon olemassaoloon liittyvästä syystä, sen on osoitettava, että tämä odotusaika ei ylitä aikaa,

¹⁵ Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1).

joka on perusteltu asianomaisen potilaan hoidon tarpeen sellaisen objektiivisen lääketieteellisen arvioinnin perusteella, jossa otetaan huomioon potilaan terveydentila ja sairaushistoria, hänen sairautensa todennäköinen kulku sekä hänen kipujensa ja/tai vammansa laatu sinä ajankohtana, jolloin lupahakemus on tehty. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että odotusaikojen vahvistaminen on tehtävä joustavasti ja dynaamisesti siten, että asianomaiselle alun perin ilmoitettua odotusaikaa voidaan harkita uudelleen, jos hänen terveydentilansa heikentyy. Yhteisöjen tuomioistuin totesi palvelujen tarjoamisen vapauden osalta, että EY 49 artiklaa sovelletaan tilanteeseen, jossa henkilö, jonka terveydentila edellyttää sairaalahoitoa, menee toiseen jäsenvaltioon ja saa siellä tällaista hoitoa vastiketta vastaan, riippumatta siitä, miten toimii kansallinen järjestelmä, johon kyseinen henkilö kuuluu ja jota sittemmin pyydetään korvaamaan tämä hoito. Tämän jälkeen se totesi, että NHS:n kaltainen kansallinen järjestelmä, jossa edellytetään ennakkolupaa, jotta NHS korvaisi jossakin toisessa jäsenvaltiossa saatavilla olevan sairaalahoidon, vaikka ilmaisen hoidon saaminen tämän järjestelmän piirissä ei edellytä tällaista lupaa, merkitsee palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta. Tämä rajoitus on tosin perusteltavissa suunnitteluun liittyvistä pakottavista syistä, joilla pyritään takaamaan, että monipuolisia laadukkaita sairaalahoitopalveluja on saatavilla riittävästi ja pysyvästi, hallitsemaan kustannuksia ja välttämään niin pitkälle kuin mahdollista rahavarojen, teknisten resurssien ja henkilöstöresurssien tuhlaaminen. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti vielä siitä, että lisäksi edellytetään, että tällaisen luvan myöntämisedellytysten on oltava perusteltuja edellä mainittujen pakottavien syiden vuoksi, ja niiden on täytettävä oikeasuhteisuuden vaatimukset. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tältä osin NHS:n hoitajonoista, että jos niistä aiheutuva odotusaika osoittautuu asianomaisessa yksittäistapauksessa pidemmäksi kuin on lääketieteellisesti perusteltua, toimivaltainen laitos ei voi evätä pyydettyä lupaa perusteilla, jotka koskevat näiden hoitajonon olemassaoloa; sitä, että väitetään hoidettavien tapausten kiireellisyyteen perustuvan normaalin järjestyksen häiriintyvän; sitä, että kysymyksessä olevassa kansallisessa järjestelmässä annettava sairaalahoito on ilmaista; sitä, että jossakin toisessa jäsenvaltiossa annettavan hoidon varalta on määrättävä erityisistä varoista, ja/tai vertailua, joka koskee tämän hoidon ja vastaavan toimivaltaisessa jäsenvaltiossa annettavan hoidon kustannuksia. Yhteisöjen tuomioistuin totesi lopuksi tästä, että jos hoitoja ei voida tarjota lääketieteellisesti perustellun ajan kuluessa, kansallisten viranomaisten on säädettävä mekanismeista, joiden mukaisesti jossakin toisessa jäsenvaltiossa annettava sairaalahoito korvataan.

Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-466/04, *Acereda Herrera* (tuomio 15.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) sellaisten tiettyjen kulujen korvaamisesta, joita jäsenvaltion sosiaaliturvaan kuuluvalla oli aiheutunut toisessa jäsenvaltiossa annetusta sairaalahoidosta, jonka hänen laitoksensa oli etukäteen hyväksynyt, että asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna, 22 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 2 kohtaa sekä 36 artiklaa on tulkittava niin, että niissä ei anneta tällaiselle vakuutetulle oikeutta saada korvauksia mainitulta laitokselta matka-, oleskelu- ja ateriakuluista, jotka ovat syntyneet tässä toisessa jäsenvaltiossa vakuutetulle itselleen ja häntä saattaneelle henkilölle, lukuun ottamatta vakuutetun oleskelu- ja ateriakuluja sairaalassa. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti tässä yhteydessä siitä, että asetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan käsite "rahaetus" käsittää näet yksinomaan kustannuksia, jotka liittyvät sairaalahoidon osalta varsinaisiin hoitopalveluihin sekä näihin erottamattomasti liittyviin oleskelu- ja ateriakuluihin, mutta toimivaltainen laitos ei korvaa liitännäisiä kuluja, kuten

matka-, oleskelu- ja ateriakuluja, jotka ovat syntyneet tässä toisessa jäsenvaltiossa vakuutetulle itselleen ja häntä saattaneelle henkilölle.

Yhteisöjen tuomioistuin katsoi vielä asiassa C-50/05, *Nikula* (tuomio 18.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joka koski tilannetta, jossa jäsenvaltiossa perittiin sairausvakuutusmaksuja eläkkeistä, joita toisen valtion laitos maksoi, että asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97, 33 artiklan 1 kohta ei ole esteenä sille, että vahvistettaessa asuinjäsenvaltion, joka on etuuskien suorittamisen osalta toimivaltainen mainitun asetuksen 27 artiklan nojalla, laitoksista eläkkeitä saavan eläkeläisen sairausvakuutusmaksujen määräytymisperustetta tässä jäsenvaltiossa kyseiseen määräytymisperusteeseen kuuluvat asuinjäsenvaltiosta saatujen eläkkeiden lisäksi myös toisen jäsenvaltion laitoksien maksamat eläkkeet, kunhan mainitut maksut eivät ylitä asuinjäsenvaltiosta maksettujen eläkkeiden määrää. EY 39 artikla on kuitenkin esteenä sille, että toisen jäsenvaltion laitoksista saatujen eläkkeiden määrä otetaan huomioon, jos tässä toisessa jäsenvaltiossa on jo suoritettu maksuja tässä viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa saaduista tuloista. Asianomaisten on osoitettava se, että maksuja on todellisuudessa aikaisemmin suoritettu.

Viisumit, turvapaikka ja maahanmuutto

Komissio nosti asiassa C-503/03, *komissio vastaan Espanja* (tuomio 31.1.2006, Kok. 2006, s. I-1097) Espanjan kuningaskuntaa vastaan jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskeneen kanteen, jonka perusteena oli kyseisen jäsenvaltion viranomaisten käytäntö evätä pääsy alueelleen tai viisumi yhteisön ulkopuolisten valtioiden kansalaisilta, jotka olivat jonkin jäsenvaltion kansalaisen aviopuolisoita, pelkästään sillä perusteella, että heidät oli kirjattu Schengenin tietojärjestelmään, ja yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tässä asiassa Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä soveltamissopimus) ja henkilöiden vapaata liikkumista koskevan yhteisön oikeuden välisiä suhteita. Se antoi lisäksi ratkaisun siitä, millaista käyttäytymistä jäsenvaltioilta odotetaan tietojärjestelmän täytäntöönpanossa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensin mainitun seikan osalta, että sillä, että hallinnollinen käytäntö on soveltamissopimuksen määräysten mukainen, ei voida perustella toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toimintaa muuten kuin siinä tapauksessa, että kyseisten määräysten soveltaminen on henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön sääntöjen mukaista. Se totesi näin ollen, että oli soveltamissopimuksen mukaista, että jäsenvaltiot epäävät automaattisesti maahantulon ja viisumin ulkomaalaiselta, joka on määrätty Schengen-alueella maahantulokieltoon. Sikäli kuin soveltamissopimuksessa määrätyn epäämisen automaattisuuden osalta ei kuitenkaan tehdä eroa sen mukaan, onko kyseinen ulkomaalainen jäsenvaltion kansalaisen aviopuoliso, on kuitenkin vielä tutkittava, onko se tässä tapauksessa henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön oikeuden sääntöjen, erityisesti direktiivin 64/221¹⁶ mukaista. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi erityisesti, että kirjaaminen tietojärjestelmään muodostaa jonkinlaisen selvityksen siitä, että on olemassa syy, joka oikeuttaa epäämään häneltä pääsyn Schengen-alueelle. Tämän selvityksen tukena on kuitenkin oltava tietoja,

¹⁶ Ulkomaalaisten liikkumista ja oleskelua koskevien, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvien erityistoimenpiteiden yhteensovittamisesta 25.2.1964 annettu neuvoston direktiivi 64/221/ETY (EYVL 1964, 56, s. 850).

jotka mahdollistavat sen, että voidaan etukäteen todeta asianomaisen oleskelun Schengen-alueella muodostavan perustavanlaatuisen yhteiskunnan etua uhkaavan todellisen ja riittävän vakavan vaaran. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että valtion, joka tutkii tietojärjestelmää, on otettava tutkimuksen yhteydessä asianmukaisesti huomioon ilmoituksen tehneen valtion antamat tiedot, minkä lisäksi viimeksi mainitun valtion on pidettävä tietojärjestelmää käyttävän valtion saatavilla lisätietoja, joiden avulla tämä voi arvioida konkreettisesti vaaraa, jonka henkilö, josta ilmoitus on tehty, voi aiheuttaa.

Yhteisöjen tuomioistuin tutki asiassa C-241/05, *Bot* (tuomio 3.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) soveltamissopimuksen¹⁷ 20 artiklan 1 kappaletta, jossa määrätään, että ulkomaalainen, jolta ei vaadita viisumia, voi liikkua vapaasti sopimuspuolten alueella korkeintaan kolmen kuukauden ajan kuuden kuukauden sisällä ensimmäisestä alueelletulopäivästä lukien, mikäli hän täyttää 5 artiklan 1 kappaleen a, c, d ja e kohdassa tarkoitetut maahantuloedellytykset, vastauksena ennakkoratkaisukysymykseen, jonka Conseil d'État (Ranska) oli esittänyt käsitellessään erään sellaisen Romanian kansalaisen tapausta, joka oli todellisuudessa vapautettu viisumivaatimuksesta mutta joka oli oleskellut Schengen-alueella peräkkäisiä kertoja yhteensä yli kolme kuukautta kuuden kuukauden sisällä hänen aivan ensimmäisestä alueelletulostaan lukien, tuli uudestaan tälle alueelle kyseisen alkuperäisen kuuden kuukauden ajanjakson päätyttyä ja joutui siellä tarkastuksen kohteeksi alle kolme kuukautta tämän uuden alueelletulon jälkeen.

Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että soveltamissopimuksen 20 artiklan 1 kappaletta on tulkittava siten, että kyseiseen määräykseen sisältyvä käsite "ensimmäinen alueelletulo" tarkoittaa paitsi aivan ensimmäistä tuloa Schengen-sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden alueille myös ensimmäistä tuloa näille alueille sen jälkeen, kun kuuden kuukauden ajanjakso tästä aivan ensimmäisestä alueelletulosta lukien on päättynyt, sekä lisäksi kaikkia muita ensimmäisiä alueelletuloja, jotka tapahtuvat sen jälkeen, kun uusi kuuden kuukauden ajanjakso edeltävästä ensimmäisestä alueelletulopäivästä lukien on päättynyt.

Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi asiassa C-540/03, *parlamentti* vastaan *neuvosto* (tuomio 27.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kumoamiskanteen, jonka Euroopan parlamentti oli nostanut perheen yhdistämisdirektiivin 2003/86¹⁸ 4 artiklan 1 kohdan viimeisestä alakohdasta sekä 6 ja 8 kohdasta. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että toisin kuin Euroopan parlamentti väitti, nämä säännökset, joissa säädettiin siitä, että jäsenvaltioiden on sallittava direktiivin mukaisesti maahantulo ja maassaoleskelu muun muassa perheenkokoajan ja hänen aviopuolisonsa alaikäisille lapsille, mukaan luettuina lapset, jotka on adoptoitu, ja perheenkokoajan tai hänen puolisonsa tällaisille lapsille, jos jompikumpi lasten vanhemmista on näiden huoltaja ja lapset ovat hänen huollettavanaan, että jäsenvaltio voi vaatia, että perheenkokoaja on asunut laillisesti sen alueella tietyn ajan, jonka pituus voi olla enintään kaksi vuotta, ennen kuin hän voi hakea perheensä yhdistämistä, ovat perusoikeuksien mukaisia, sellaisina kuin ne on tunnustettu yhteisön oikeusjärjestyksessä. Tehdessään tämän päätelmän se vertasi riidanalaisia säännöksiä

¹⁷ Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus (EYVL 2000, L 239, s. 19).

¹⁸ Oikeudesta perheen yhdistämiseen 22.9.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/86/EY (EUVL L 251, s. 12).

perhe-elämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen, sellaisena kuin siitä määrätään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa, lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa ja Nizzassa vuonna 2000 juhlallisesti julistetussa perusoikeuskirjassa,¹⁹ mutta totesi samalla, että näissä asiakirjoissa ei luoda perheenjäsenten subjektiivista oikeutta saada lupaa saapua tietyn valtion alueelle, eikä niitä voida tulkita siten, että niillä evättäisiin valtioilta tietty harkintavalta, kun ne tutkivat perheenyhdistämistä koskevia hakemuksia. Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi Euroopan parlamentin esittämät eri väitteet ja selvitti, että kun otetaan huomioon tapa, jolla riidanalaisissa säännöksissä sallitut poikkeukset on laadittu, niiden ei voida katsoa olevan ristiriidassa perhe-elämän kunnioittamista koskevan perusoikeuden, lapsen edun huomioon ottamista koskevan velvollisuuden ja ikään perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan periaatteen kanssa sellaisenaan tai sen takia, että niissä sallittaisiin nimenomaisesti tai implisiittisesti jäsenvaltioiden toimivan niiden kanssa ristiriitaisella tavalla.

Kilpailusäännöt

Tämän alan oikeuskäytännön esittelemiseksi erotetaan toisistaan yrityksiin sovellettavat säännöt ja valtiontukiin sovellettavat säännöt.

Ensin mainittujen osalta erityisen mielenkiintoisia tuomioita on kolmelta.

Ensimmäinen tuomio on mainitsemisen arvoinen sen vuoksi, että sillä täydennetään yrityksen määritelmää, joka määrittää kilpailusääntöjen soveltamisalan. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti näet asiassa C-205/03 P, *FENIN* vastaan *komissio* (tuomio 11.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ensin siitä, että tällä käsitteellä tarkoitetaan yhteisön kilpailuoikeudessa jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta sen oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta, minkä jälkeen se täsmensi tältä osin, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla, joten arvioitaessa toiminnan luonnetta tuotteen ostamista ei ole erotettava sen myöhemmästä käytöstä, ja että ostetun tuotteen myöhemmällä käytöllä on väistämättä ratkaiseva merkitys tämän ostotoiminnan luonteen määrittämisessä.

Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti ja täsmensi kolmessa muussa asiassa tiettyjä EY 81 artiklassa tarkoitettua kilpailua rajoittavan sopimuksen käsitteen määritelmän osatekijöitä. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti asiassa C-551/03, *General Motors* (tuomio 6.4.2006, Kok. 2006, s. I-3173), jota se käsitteli samannimisen autonvalmistajan tehtyä valituksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-368/00, *General Motors Nederland ja Opel Nederland* vastaan *komissio*, 21.10.2003 antamasta tuomiosta (Kok. 2003, s. II-4491), että sopimusta voidaan pitää tarkoitukseltaan rajoittavana, vaikka sen ainoana päämääränä ei ole kilpailun rajoittaminen, vaan sillä on myös muita, hyväksyttäviä päämääriä, ja että määritettäessä sitä, onko sillä tällainen tarkoitus, on otettava huomioon sekä sopimuksen sanamuoto että myös muut tekijät, kuten tavoitteet, joita sopimuksella on sellaisenaan, taloudellisen ja oikeudellisen asiayhteyden valossa. Se totesi siten, että jälleenmyynti-

¹⁹ Euroopan unionin perusoikeuskirja (EYVL 2000, C 364, s. 1).

sopimuksella on EY 81 artiklassa tarkoitettu rajoittava tarkoitus, jos siitä käy selvästi ilmi aikomus käsitellä vientikauppaa epäedullisemmin kuin kotimaan kauppaa ja jos se siten johtaa kyseessä olevien markkinoiden eristämiseen, ja korosti, että tällainen päämäärä voidaan saavuttaa paitsi suorilla vientirajoituksilla myös välillisillä toimenpiteillä, kuten autojen toimittajan jälleenmyyntisopimusten yhteydessä toteuttamalla toimenpiteellä, jolla vientikauppa suljetaan jälleenmyyjille myönnettäviä bonuksia koskevan järjestelmän ulkopuolelle, koska ne vaikuttavat näiden liiketoimien taloudellisiin edellytyksiin. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti lisäksi siitä, että vaikka sopimuksen rajoittavan tarkoituksen toteaminen ei edellytä näyttöä sopimuspuolten pyrkimyksestä, mikään ei sitä vastoin ole esteenä sille, että komissio tai yhteisöjen tuomioistuimet ottavat tämän pyrkimyksen huomioon. Vakiintuneenoikeuskäytännön mukaisesti yhteisöjentuomioistuin totesi lisäksi, että harkittaessa, onko jotakin sopimusta pidettävä kiellettyinä sen kilpailua vääristävien vaikutusten vuoksi, on tutkittava, millaisiksi todelliset kilpailuolosuhteet muodostuisivat ilman kyseistä sopimusta, ja että näin ollen sellaisessa tilanteessa, jossa on kyse autojen toimittajan jälleenmyyntisopimusten yhteydessä toteuttamasta toimenpiteestä, jolla vientikauppa suljetaan jälleenmyyjille myönnettäviä bonuksia koskevan järjestelmän ulkopuolelle, on arvioitava, miten kyseiset jälleenmyyjät olisivat toimineet ja millainen kilpailutilanne kyseessä olevilla markkinoilla olisi vallinnut, jos vientikauppaa ei olisi suljettu bonuskäytännön ulkopuolelle. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi lisäksi asiassa C-74/04 P, *komissio* vastaan *Volkswagen* (tuomio 13.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa sen käsiteltävänä oli komission ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-208/01, *Volkswagen* vastaan *komissio*, 3.12.2003 antamasta tuomiosta (Kok. 2003, s. II-5141) tekemä valitus, että jotta kyseessä olisi EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, riittää, että näennäisesti yksipuolinen toimenpide tai menettely on ilmaisu vähintään kahden sopimuspuolen yhteisestä tahdosta, eikä merkitystä sellaisenaan ole sillä, missä muodossa tämä tahdonilmaisu on annettu. Se täsmensi tässä yhteydessä aivan erityisesti, että vaikka autonvalmistajan jälleenmyyjilleen osoittamat kehotukset eivät muodosta yksipuolista toimenpidettä vaan EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sopimuksen, jos niihin liittyy sellaisten jatkuvien kaupallisten suhteiden kokonaisuus, joita säännellään aiemmin vahvistetulla yleisellä sopimuksella, tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että kaikki autonvalmistajan jälleenmyyjilleen osoittamat kehotukset muodostavat EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sopimuksen, eikä vapauta komissiota näyttämästä toteen jälleenmyyntisopimuksen osapuolten yhteneväistä tahtoa kussakin tapauksessa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että tällainen osapuolten tahto voi ilmetä sekä kyseessä olevan jälleenmyyntisopimuksen lausekkeista että osapuolten menettelystä ja erityisesti jälleenmyyjien hiljaisesta suostumuksesta autonvalmistajan toimenpiteeseen. Yhteisöjen tuomioistuin korosti aivan toisella alalla asiassa C-519/04 P, *Meca-Medina ja Majcen* vastaan *komissio* (tuomio 18.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa sen käsiteltävänä oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-313/02, *Meca-Medina ja Majcen* vastaan *komissio*, 30.9.2004 antamasta tuomiosta (Kok. 2004, s. II-3291) tehty valitus, että pelkästään se, että sääntö liittyy puhtaasti urheiluun, ei kuitenkaan merkitse sitä, että tällä säännöllä säännellyn toiminnan harjoittaja tai sen antanut elin eivät kuulu perustamissopimuksen ja erityisesti kilpailusääntöjen soveltamisalaan, minkä jälkeensetotesi, että vaikka antidopingsäännöstöä voidaan pitää yritysten yhteenliittymän päätöksenä, joka rajoittaa niiden henkilöiden toiminnan vapautta, joita se koskee, se ei silti välttämättä olisi EY 81 artiklassa tarkoitettu yhteismarkkinoiden kanssa yhteensopimaton kilpailun rajoitus, koska se on perusteltavissa oikeutetulla tavoitteellaan. Yhteisöjen tuomioistuimen mielestä tällainen rajoitus kuuluu

näet erottamattomasti urheilukilpailujen järjestämiseen ja asianmukaiseen toteuttamiseen, ja sillä pyritään nimenomaan varmistamaan terveellinen kilpailu urheilijoiden välillä. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin myönsi, että tällaisen antidopingsäännösten repressiivinen luonne ja sen rikkomisesta seuraavien seuraamusten merkittävyys voivat vaikuttaa kielteisesti kilpailuun, sillä ne voivat tilanteissa, joissa nämä seuraamukset osoittautuvat lopulta perusteettomiksi, johtaa urheilijan perusteettomaan poissulkemiseen kilpailuista ja siis vääristää asianomaisen toiminnan harjoittamisedellytyksiä, se täsmensi, että jotta tällä säännöllä tällä tavoin asetetut rajoitukset eivät kuuluisi EY 81 artiklan 1 kohdan kiellon soveltamisalaan, ne on rajattava siihen, mikä on tarpeen urheilukilpailujen asianmukaisen toteuttamisen varmistamiseksi.

Siitä, miten yhteisöjen tuomioistuin on soveltanut kilpailusääntöjen aineellisia säännöksiä, on mainittava vielä erikseen kolme tuomiota. Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-94/04 ja C-202/04, *Cipolla ym.* (tuomio 5.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa sen käsiteltävinä olivat Corte d'appello di Torinon (Italia) ja Tribunale di Roman (Italia) esittämät ennakkoratkaisupyynnöt, ettei ole EY 10, EY 81 ja EY 82 artiklan vastaista, että jäsenvaltio toteuttaa lainsäädäntötoimenpiteen, jolla hyväksytään asianajajayhteisön laatiman esityksen perusteella maksuluettelo, jossa vahvistetaan asianajajan ammatin harjoittajien palkkioiden vähimmäismäärä ja josta ei lähtökohtaisesti voida poiketa niiden palvelujen osalta, joita yksinomaan tämän ammatin harjoittajat voivat tarjota, eikä niiden oikeudenkäynnin ulkopuolisten palvelujen kaltaisten palvelujen osalta, joita myös kuka tahansa muu taloudellinen toimija, johon ei sovelleta mainittua maksuluetteloa, voi suorittaa. Se katsoi kuitenkin, että tällainen lainsäädäntö, jonka mukaan asianajajien palkkioita koskevassa maksuluettelossa vahvistetuista vähimmäispalkkioista ei missään tapauksessa voida poiketa sopimuksella sellaisten palvelujen osalta, jotka yhtäältä liittyvät oikeudenkäynteihin ja joita toisaalta yksinomaan asianajajat voivat tarjota, merkitsee EY 49 artiklassa vahvistetun palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta, ja että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on varmistaa, että tällaisella lainsäädännöllä sen konkreettiset soveltamistavat huomioon ottaen todella saavutetaan tavoitteet, jotka koskevat kuluttajansuojaa ja hyvän oikeudenkäytön suojaamista ja joilla voidaan sitä perustella, ja että kyseisessä lainsäädännössä asetetut rajoitukset eivät ole näihin tavoitteisiin nähden suhteettomia. Yhteisöjen tuomioistuimella oli myös asiassa C-125/05, *Vulcan Silkeborg* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja yhdistetyissä asioissa C-376/05 ja C-377/05, *A. Brünsteiner* (tuomio 5.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joita se niin ikään käsiteli ennakkoratkaisupyynnöiden perusteella, ensi kertaa tilaisuus antaa ratkaisu kysymyksistä, jotka liittyvät autoalan viimeisen ryhmäpoikkeusasetuksen eli asetuksen N:o 1400/2002²⁰ voimaantuloon, ja tulkita sitä ensi kertaa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi näissä asioissa muun muassa, että vaikka asetuksen N:o 1400/2002 voimaantulo ei itsessään edellyttänyt asetuksen N:o 1475/95²¹ 5 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua tavarantoimittajan jakeluverkon uudelleenjärjestämistä, sen voimaantulo voi kunkin tavarantoimittajan jakeluverkon erityisen

²⁰ Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisten sopimusten jayhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin moottoriajoneuvoalalla 31.7.2002 annettu komission asetus (EY) N:o 1400/2002 (EYVL L 203, s. 30).

²¹ [EY 81] artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalvelua koskevien sopimusten ryhmiin 28.6.1995 annettu komission asetus (EY) N:o 1475/95 (EYVL L 145, s. 25).

organisoinnin mukaisesti edellyttää kuitenkin niin suuria muutoksia, että ne on katsottava tämän jakeluverkon tässä säännöksessä tarkoitetuksi todelliseksi uudelleenjärjestelyksi, ja että kansallisten tuomioistuinten ja välimiesoikeuksien tehtävänä on arvioida niiden käsiteltävänä olevan asian kaikkien konkreettisten seikkojen perusteella, onko näin. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi lisäksi em. yhdistetyissä asioissa *A. Brünsteiner*, että asetuksen N:o 1400/2002 4 artiklaa on tulkittava siten, että tämän asetuksen 10 artiklan mukaisen siirtymäajan päätyttyä asetuksessa säädettyä ryhmäpoikkeusta lakataan soveltamasta asetuksessa N:o 1475/95 säädetyn ryhmäpoikkeuksen edellytykset täyttäviin sopimuksiin, jotka sisältävät vähintään yhden kyseisessä 4 artiklassa mainituista vakavimmista kilpailunrajoituksista, joten kaikki tällaisten sopimusten sisältämät kilpailua rajoittavat lausekkeet voivat olla EY 81 artiklan 1 kohdassa kiellettyjä, jos EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeuksen edellytykset eivät täyty. Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tässä yhteydessä, että EY 81 artiklan vastaisten sopimuslausekkeiden kieltämisen vaikutukset sopimuksen muihin osiin tai siitä johtuviin muihin velvoitteisiin eivät kuitenkaan kuulu yhteisön oikeuden alaan ja että näin ollen kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisesti sen, että tietyt sopimuslausekkeet ovat EY 81 artiklan nojalla kiellettyjä, ulottuvuutta ja vaikutuksia sopimussuhteisiin kokonaisuutena.

Muissa tuomioissa, joihin on kiinnitettävä huomiota tarkasteltaessa sitä, miten yhteisöjen tuomioistuin on soveltanut kilpailusääntöjä, käsitellään pikemminkin niiden täytäntöönpanoa koskevia kysymyksiä.

Kaksi niistä koskee lähinnä menettelykysymyksiä ja näytön arviointiin liittyviä kysymyksiä. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa *C-105/04 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* vastaan *komissio* (tuomio 21.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asiassa *C-113/04 P, Technische Uni* vastaan *komissio* (tuomio 21.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), että kohtuullisen käsittelyajan noudattaminen kilpailupolitiikkaa koskevissa hallinnollisissa menettelyissä on yhteisön oikeuden yleinen oikeusperiaate, jonka noudattamista yhteisöjen tuomioistuimet valvovat, mutta katsoi, että asianomaisista yrityksistä johtumaton menettelyn liiallinen kesto voi johtaa tämän periaatteen loukkaamisen vuoksi kilpailusääntöjen rikkomisesta tehdyn päätöksen kumoamiseen ainoastaan siinä tapauksessa, että tämä keston pitkittyminen on voinut vaikuttaa menettelyn lopputulokseen, koska sillä on loukattu yritysten puolustautumisoikeuksia. Lisäksi se totesi, että hallinnollisen menettelyn liiallisesta kestosta johtuvan puolustautumisoikeuksien käyttämistä koskevan mahdollisen esteen tutkimista ei pidä rajoittaa menettelyn toiseen vaiheeseen, vaan sen on koskettava myös väitetiedoksianto edeltänyttä vaihetta ja siinä on erityisesti määritettävä, onko sen liiallinen kesto voinut vaikuttaa kyseessä olevien yritysten tuleviin puolustautumismahdollisuuksiin. Yhteisöjen tuomioistuin sovelsi näissä kahdessa asiassa oikeuskäytäntöään, jonka mukaan useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja aihetodisteista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja katsoi toisaalta, että se, että todisteita jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta ei esitetty tiettyjen ajanjaksojen osalta, ei ole esteenä sille, että rikkominen katsotaan toteen näytetyksi kyseisiä ajanjaksoja pidemmän kokonaisajanjakson osalta, jos tällainen toteamus perustuu objektiivisiin ja yhtäpitäviin aihetodisteisiin. Yhteisöjen tuomioistuin

muistutti lopuksi myös siitä, että sovellettaessa EY 81 artiklan 1 kohtaa silloin kun eri toimenpiteet kuuluvat "kokonaissuunnitelmaan", koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen yhteismarkkinoiden sisällä, komissiolla on oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioiden, ja että tällaisten toimenpiteiden konkreettisten vaikutusten huomioon ottaminen on tarpeetonta, kun on ilmeistä, että niiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti lisäksi em. asiassa *Technische Unie* vastaan *komissio* antamassaan tuomiossa vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan sen toteen näyttämiseksi oikeudellisesti riittävällä tavalla, että yritys on osallistunut yritysten yhteisjärjestelyyn, on riittävää, että komissio osoittaa, että asianomainen yritys on osallistunut kokouksiin, joissa on tehty kilpailunvastaisia sopimuksia, kyseisen yrityksen selvästi vastustamatta näitä sopimuksia, ja että kun on osoitettu, että yritys on osallistunut tällaisiin kokouksiin, sen on esitettävä selvitystä siitä, että tällä osallistumisella ei ollut kilpailua rajoittavaa tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli näihin kokouksiin osallistuessaan kilpailijoihin nähden eri näkemys.

Kolme muuta tuomiota ansaitsee niin ikään siinä mielessä huomion, että niillä täydennetään sakkoja koskevaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Kahdessa niistä yhteisöjen tuomioistuin käsitteli ensi kertaa kysymystä non bis in idem -periaatteen soveltamisalasta sellaisissa tilanteissa, joissa jonkin kolmannen valtion viranomaiset ovat käyttäneet seuraamusten määräämistä koskevaa oikeuttaan alueellaan sovellettavan kilpailuoikeuden alalla. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti näet asiassa *C-289/04 P, Showa Denko* vastaan *komissio* (tuomio 29.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asiassa *C-308/04 P, SGL Carbon* vastaan *komissio* (tuomio 29.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), että non bis in idem -periaate, joka vahvistetaan myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa, on yhteisön oikeuden perusperiaate, jonka noudattamisen tuomioistuimet varmistavat, minkä jälkeen se totesi, että tätä periaatetta ei sovelleta tilanteisiin, joihin on puututtu kolmansien valtioiden oikeusjärjestyksissä ja joissa kyseisten valtioiden kilpailuviranomaiset ovat ryhtyneet toimenpiteisiin oman toimivaltansa puitteissa. Se näet katsoi, että kun komissio määrää seuraamuksia yrityksen lainvastaisesta käyttäytymisestä, jopa sellaisesta käyttäytymisestä, joka perustuu kansainväliseen kartelliin, sen tarkoituksena on suojata sisämarkkinoilla käytävää vapaata kilpailua, joka on EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan nojalla yhteisön perustavoite, ja että yhteisön tasolla suojatun oikeushyvän erityisluonteen vuoksi komission alaa koskevien toimivaltuuksiensa nojalla tekemät arviot voivat nimittäin poiketa huomattavasti kolmansien valtioiden viranomaisten tekemistä arvioista. Yhteisöjen tuomioistuin täydensi tätä ratkaisua katsomalla lisäksi, että kolmannen valtion viranomaisten määräämiä sakkoja koskevat seikat voidaan ottaa huomioon ainoastaan sen harkintavallan yhteydessä, joka komissiolla on sakkojen määräämisessä yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisista, ja että vaikka on mahdollista, että komissio ottaa huomioon kolmansien valtioiden viranomaisten aikaisemmin määräämät sakot oikeasuhteisuuden tai kohtuullisuuden liittyvistä syistä, sillä ei kuitenkaan ole siihen velvollisuutta.

Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi yhtäältä edelleen näiden kahden asian tutkimisen yhteydessä samoin kuin asiassa *C-301/04 P, komissio* vastaan *SGL Carbon AG* (tuomio 29.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tiettyjä sakkoja koskevan

oikeuskäytäntönsä periaatteita. Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensinnäkin em. asiassa *SGL Carbon* vastaan *komissio*, että komissio sai soveltaessaan kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävien sakkojen laskennasta annettuja suuntaviivoja²² käyttää laskentamenetelmää, jossa otettiin huomioon erilaisia joustavia tekijöitä, kunhan se samalla noudatti asetuksen N:o 17²³ 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettua liikevaihtoon perustuvaa ylärajaa. Se muistutti lisäksi vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan raskauttavien asianhaarojen huomioiminen sakon vahvistamisessa kuuluu komission tehtävään varmistaa kilpailusääntöjen noudattaminen yritysten toiminnassa. Toisaalta komissio ei ole yritykselle määräämänsä sakon suuruutta määrittäessään velvollinen ottamaan huomioon kyseisen yrityksen rahoitusvajetta, sillä se merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin vahvisti kyseisessä asiassa, että ainoastaan kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon lopullisen määrän on oltava asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ylärajan mukainen ja että kyseisessä asetuksessa ei näin ollen kielletä komissiota päättymästä laskennan eri vaiheiden aikana tämän rajan ylittävään väliaikaiseen määrään, kunhan määrättävän sakon lopullinen määrä ei ylitä kyseistä rajaa. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin nojautui oikeuskäytäntöönsä, jonka mukaan komissiolle asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluviin valtuuksiin kuuluu valta määrätä sakkojen eräpäivä, päivä, josta viivästyskorkojen lasketaan alkavan, tällaisten korkojen korkokanta ja päätöksensä täytäntöönpanotapa, ja täsmensi, että komissiolla on oikeus käyttää lähtökohtana korkokantaa, joka ylittää markkinoilla vallitsevan keskimääräisen antolainauskoron, siinä määrin kuin se on tarpeen viivyttelyn estämiseksi sakon maksamisessa. Yhteisöjen tuomioistuin sovelsi em. asiassa *komissio* vastaan *SGL Carbon AG* oikeuskäytäntönsä, jonka mukaan sakon alentaminen yhteistyöstä annetun tiedonannon²⁴ nojalla on perusteltua ainoastaan, kun toimitettujen tietojen ja kyseessä olevan yrityksen käyttäytymisen yleisemminkin voidaan katsoa osoittavan yrityksen todellista yhteistyöhenkeä, ja totesi, että sen ei voida katsoa ilmentävän yhteistyöhenkeä, että vaikka yrityksellä ei ole velvollisuutta vastata komission esittämään kysymykseen, se kuitenkin vastaa siihen puutteellisesti ja harhaanjohtavasti. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti em. asiassa *Showa Denko* vastaan *komissio* lisäksi siitä, että yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävä sakko voidaan laskea niin, että laskutoimitukseen sisällytetään ehkäisevän vaikutuksen tekijä, ja kyseistä tekijää on arvioitava ottaen huomioon useita seikkoja eikä pelkästään kyseessä olevan yrityksen erityistilanne.

Tältä alalta on mainittava vielä yksi tuomio erityisesti sen vuoksi, että siinä vahvistetaan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Courage* antamaan tuomioon (asia C-453/99, *Courage ja Crehan*, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6297) liittyvä oikeuskäytäntö. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti näet yhdistetyissä asioissa C-295/04–C-298/04, *Manfredi ym.* (tuomio 13.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) siitä, että koska EY 81 artiklan 1 kohta tuottaa välittömiä oikeusvaikutuksia yksityisten välisissä suhteissa ja sillä

²² Komission tiedonanto, jonka otsikkona on "Suuntaviivat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa" (EYVL 1998, C 9, s. 3).

²³ Neuvoston asetus N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus), annettu 6.2.1962 (EYVL 1962, 13, s. 204).

²⁴ Tiedonanto sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa (EYVL 1996, C 207, s. 4).

perustetaan välittömästi yksityisten oikeussubjektien hyväksi oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava, jokainen voi vedota EY 81 artiklassa kielletyn yhteistoimintajärjestelyn tai menettelytavan mitättömyyteen ja vaatia vahingonkorvausta kärsitystä vahingosta, jos kyseisen järjestelyn tai menettelytavan ja tämän vahingon välillä on syy-yhteys. Se muistutti tältä osin myös siitä, että koska yhteisö ei ole antanut tätä asiaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on annettava tämän oikeuden käyttämistä koskevat menettelysäännöt, mukaan lukien käsitteen ”syy-yhteys” soveltamissäännöt; edellytyksenä tältä osin on kuitenkin se, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia kanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa tehdä yhteisön oikeudessa oikeussubjekteille vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate).

Valtiontukien osalta on mainittava erikseen viisi tuomiota. Yhteisöjen tuomioistuimella oli niiden ansiosta tilaisuus vahvistaa oikeuskäytäntöään samalla kun se täsmensi niinkin erilaisia kysymyksiä kuin EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yrityksen käsitettä, tuen käsitteen määritelmää tai luottamuksensuojan periaatteen soveltamista ja kansallisten tuomioistuinten roolia valtiontukien valvontajärjestelmän täytäntöönpanossa. Asiassa C-222/04, *Cassa di Risparmio di Firenze ym.* (tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-289) yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli useita Corte suprema di cassazione (Italia) esittämiä ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskivat Italian julkiseen sektoriin kuuluneiden pankkien yksityistämisen yhteydessä perustettujen yhtiöiden verotusjärjestelmän yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa ja erityisesti tätä yhteensopivuutta sen verojärjestelmän osalta, jota sovelletaan pankkisäätiöihin, jotka tuolloin korvasivat perinteiset säästökassat. Vastatessaan kahteen ensimmäiseen kysymykseen yhteisöjen tuomioistuin totesi kilpailuoikeuden alaan kuuluvaan ”yrityksen” käsitteeseen ja ”taloudellisen toiminnan” käsitteeseen liittyvän vakiintuneen oikeuskäytäntönsä perusteella yhtäältä, että yksikön, joka omistaa määräysvaltaan oikeuttavia osuuksia yhtiöstä ja joka käyttää tosiasiallisesti tätä määräysvaltaa osallistumalla välittömästi tai välillisesti yhtiön hallintointiin, on katsottava osallistuvan määräysvallassaan olevan yrityksen taloudellisen toiminnan harjoittamiseen, ja sitä itseään on siis tämän johdosta pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä. Se päätteli tästä, että kyseisessä määräyksessä tarkoitettuna yrityksenä ja siten valtiontukia koskevien yhteisön oikeussääntöjen soveltamisalaan kuuluvana on pidettävä pankkisäätiötä, jonka määräysvallassa on sellaisen pankkiyhtiön pääoma, jota koskevaan sääntelyyn sisältyy sääntöjä, joiden mukaan niiden tehtävä ulottuu pelkkää sijoittajan tekemää pääomasijoitusta laajemmalle ja joiden perusteella niiden on mahdollista harjoittaa valvontatehtäviä, kuten aloitteiden tekeminen ja taloudellisen tuen myöntäminen, jotka kuvaavat siten sitä, että pankkisäätiöiden ja pankkiyhtiöiden välillä on orgaanisia ja toiminnallisia siteitä. Yhteisöjen tuomioistuin otti kuitenkin huomioon kansallisen lainsäätäjän pankkisäätiöille antaman roolin yleistä etua edistäväillä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla ja erotti toisistaan pelkän suorituksen maksamisen yleishyödyllisille elimille ja toiminnan, jota harjoitetaan suoraan näillä aloilla. Se näet totesi valtiontukia koskevien yhteisön oikeussääntöjen sovellettavuuden ainoastaan jälkimmäisen tapauksen osalta ja korosti, että kun pankkisäätiö toimiessaan itse yleistä etua edistäväillä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla käyttää kansallisen lainsäätäjän sille myöntämää valtuutusta toteuttaa päämääriensä saavuttamisen kannalta tarpeelliset tai hyödylliset rahoitus-, liike-, kiinteistö- ja varallisuustoimet, se saattaa tarjota tavaroita tai palveluja markkinoilla kilpaillen muiden toimijoiden kanssa, ja sitä on siten

pidettävä yrityksenä ja siihen on sovellettava valtiontukia koskevia yhteisön oikeussääntöjä. Vastatessaan kolmanteen kysymykseen se muistutti ensin erityisesti siitä, että tuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite ja että toimenpidettä, jolla viranomaiset myöntävät tietyille yrityksille verovapautuksen ja jolla ei tosin siirretä valtion varoja mutta asetetaan edunsaaja taloudellisesti edullisempaan asemaan kuin muut verovelvolliset, on pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena, minkä jälkeen yhteisöjen tuomioistuin totesi toisaalta, että pankkisäätiöille, joilla on osakkuuksia pankkiyhtiöissä ja jotka pyrkivät yksinomaan edistämään sosiaalista hyvinvointia, koulutusta, opetusta, opiskelua ja tieteellistä tutkimusta, myönnettyä vapautusta osingoista suoritettavasta pidätyksestä on pidettävä tällaisena.

Belgian kuningaskunta ja asbl Forum 187, Belgian koordinoitikeskusten etujärjestö, vaativat yhdistetyissä asioissa C-182/03 ja C-217/03, *Belgia ja Forum 187* vastaan komissio (tuomio 22.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) päätöksen 2003/757/EY²⁵ kumoamista erityisesti siltä osin kuin siinä ei annettu Belgian kuningaskunnalle lupaa uusia edes väliaikaisesti koordinoitikeskuksen asemaa keskuksille, joihin oli sovellettu tätä järjestelyä 31.12.2000 saakka. Yhteisöjen tuomioistuin totesi perustelluksi yhden kantajien esittämistä perusteista, joka koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, ja muistutti siitä, että koska pakottava yleinen etu ei muuta edellyttänyt, komissio on, jättäessään toteuttamatta asetuksen kumoamisen yhteydessä siirtymätoimenpiteet, joilla toimijan perusteltuna pidettävää luottamusta yhteisön säännöstöön olisi suojattu, rikkonut ylemmäntasoisia oikeussääntöä. Lisäksi se katsoi, että sellainen komission päätös loukkaa sekä luottamuksensuojan periaatetta että yhdenvertaisuusperiaatetta, jossa komissio vastoin aiempaa kantaansa peruuttaa erityisen verojärjestelmän sillä perusteella, että kysymys on yhteismarkkinoille soveltumattomasta valtiontuesta, ja jossa se ei määrää siirtymätoimenpiteistä sellaisten toimijoiden osalta, joiden osalta luvat, joita tästä järjestelmästä hyötyminen edellytti, olivat vaikeuksitta uusittavissa ja päättyivät samaan aikaan kun päätös annettiin tiedoksi tai pian tämän jälkeen, kun komissio ei kuitenkaan päätöksessään estä sitä, että kyseisenä ajankohtana voimassa olleiden lupien vaikutus jatkuu useiden vuosien ajan, koska edellä mainitut toimijat, jotka eivät voi sopeutua kysymyksessä olevan järjestelmän muutoksiin lyhyessä ajassa, saattoivat joka tapauksessa olettaa, että päätöksessä, jossa komissio peruuttaa aiemman kantansa, annetaan niille riittävästi aikaa, jotta ne voivat ottaa tämän kannan muutoksen tosiasiallisesti huomioon, ja koska mikään pakottava yleinen etu ei estä sitä, että niille annettaisiin riittävästi aikaa.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli asiassa C-88/03, *Portugali* vastaan komissio (tuomio 6.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) Portugalin tasavallan esittämä vaatimus päätöksen 2003/442/EY²⁶ kumoamisesta. Yhteisöjen tuomioistuin viittasi vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan valtiontuen käsite ei kata valtion toimenpiteitä, joilla aikaansaadaan erilaista kohtelua yritysten välillä, kun kyseinen erottelu johtuu sen verorasitusta koskevan järjestelmän luonteesta ja rakenteesta, jonka osa toimenpiteet ovat, ja totesi aluksi, että toimenpide, jolla poiketaan yleisestä

²⁵ Valtiontukiohjelmasta, jonka Belgia on toteuttanut Belgiassa sijaitsevien koordinoitikeskusten hyväksi, 17.2.2003 tehty komission päätös 2003/757/EY (EUVL L 282, s. 25).

²⁶ Tuloverokannan alennuksia koskevasta osasta ohjelmassa, jonka tarkoituksena on sopeuttaa kansallinen verotusjärjestelmä vastaamaan Azoreiden autonomisen alueen erityisvaatimuksia, 11.12.2002 tehty komission päätös 2003/442/EY (EUVL 2003, L 150, s. 52).

verojärjestelmästä, voi olla perusteltu tämän johdosta vain, mikäli kyseessä oleva jäsenvaltio voi osoittaa, että mainittu toimenpide on suora seuraus jäsenvaltion verojärjestelmän perus- tai pääperiaatteista, ja täsmänsi tältä osin, että on erotettava yhtäältä tietyille verojärjestelmälle asetetut tavoitteet, jotka ovat järjestelmään nähden ulkoisia, ja toisaalta itse verojärjestelmään olennaisena osana kuuluvat mekanismit, jotka ovat tarpeen mainitunlaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Muistutettuaan siitä, että määrittäessä sitä, onko toimenpide valikoiva, viitekehysten määrittäminen on ratkaisevan tärkeää, yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi, että tätä viitekehystä ei välttämättä määritellä kansallisen alueen rajojen mukaisesti ja että siten tilanteessa, jossa alue- tai paikallisviranomaisen käyttää sillä keskusvaltaan nähden olevaa riittävän itsenäistä valtaa ja päättää verokannasta, joka on alempi kuin kansallinen verokanta ja jota sovelletaan ainoastaan sen toimivaltaan kuuluvalla alueella sijaitseviin yrityksiin, merkityksellinen oikeudellinen kehys verotuksellisen toimenpiteen valikoivuuden arvioimiseksi voi rajoittua kyseessä olevaan maantieteelliseen alueeseen siinä tapauksessa, että alueyhteisöllä on esimerkiksi asemansa ja valtuuksiensa johdosta ratkaiseva rooli sen poliittisen ja taloudellisen ympäristön määrittämisessä, jossa sen toimivaltaan kuuluvalla alueella sijaitsevat yritykset toimivat. Yhteisöjen tuomioistuin arvioi, että jotta voidaan katsoa, että tällaisissa olosuhteissa tehty päätös on tehty riittävän itsenäistä valtaa käyttämällä, päätöksen tekijänä on ensinnäkin tullut olla alue- tai paikallisviranomaisen, jolla on perustuslakiin perustuva keskushallinnosta erillinen, poliittinen ja hallinnollinen asema. Toiseksi päätös on tullut tehdä ilman, että keskushallinto voi välittömästi puuttua sen sisältöön. Lisäksi taloudellisia seuraamuksia, joita aiheutuu kansallisen verokannan alentamisesta alueella sijaitsevien yritysten osalta, ei saa hyvittää muilta alueilta tai keskushallinnolta peräisin olevilla suorituksilla tai avustuksilla.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli asiassa C-526/04, *Laboratoires Boiron* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) Cour de cassationin (Ranska) kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka oli esitetty sellaisen riidan yhteydessä, joka koski sosiaaliturvan rahoittamisesta vuodeksi 1998 19.12.1997 annetun lain nro 97-1164 12 §:ssä säädettyä maksua (Ranskan sosiaaliturvakoodin L-245-6-1 §), jota lääkkeiden oli suoritettava lääkkeiden tukkumyynneistään, jotka korvattiin sairausvakuutuskaassoista, mutta jota tukkukauppias-jakelijoiden ei tarvinnut suorittaa ja josta yhteisöjen tuomioistuin oli jo antanut muilta osin ratkaisun asiassa C-53/00, *Ferring* (tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-9067). Yhteisöjen tuomioistuin viittasi ensimmäiseen kysymykseen vastatessaan asiassa *Banks* antamaansa tuomioon liittyvään oikeuskäytäntöön (asia C-390/98, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6117), jonka mukaan ne, joiden on maksettava maksu, eivät voi jättää suorittamatta kyseistä maksua tai saada sitä palautetuksi vedoten siihen, että muiden saamaa vapautusta on pidettävä valtioneutena, mutta yhteisöjen tuomioistuin täsmänsi, että tämä pitää paikkansa vain silloin, kun kyseessä on tiettyjen toimijoiden vapauttaminen yleisesti sovellettavasta verosta tai maksusta, ja että tilanne on täysin toinen silloin, kun kyseessä on vero tai maksu, jonka maksamiseen on velvollinen vain toinen keskenään kilpailevien toimijoiden luokasta. Tällaisessa epäsymmetrisen verottamisen tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin näet katsoo, että tuki voi johtua siitä, että toinen talouden toimijoiden ryhmä, jonka kanssa verotettu ryhmä on suorassa kilpailusuhteessa, ei ole velvollinen maksamaan mainittua veroa ja että näin ollen järjestelmässä, jossa on kaksi keskenään välittömästi kilpailevaa lääkkeiden jakelukanavaa ja jossa tukkukauppias-jakelijoiden suoramyntiveron maksamisvelvollisuuden ulkopuolelle jättämisellä pyritään erityisesti palauttamaan ennalleen näiden kahden lääkkeiden jakelukanavan väliset

kilpailuolosuhteet, jotka lainsäätäjän mukaan ovat vääristyneet yksinomaan tukkukauppiajakelijoille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden johdosta, toimenpide, joka muodostaa kyseessä olevan tuen, on itse suoramyyntivero eikä jokin siitä erotettavissa oleva vapautus. Se päätteli tämän perusteella, että on myönnettävä, että lääketehtaalla, jonka on maksettava tällainen vero, on oikeus vedota siihen, että se, että tukkukauppiajakelijoilla ei ole velvollisuutta maksaa tätä veroa, on valtiontukea, saadaksesen palautusta maksettujen summien siitä osasta, joka vastaa tukkukauppiajakelijoiden perusteettomasti saamaa taloudellista etua. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tältä osin vastauksena toiseen kysymykseen ja viitaten oikeuskäytäntönsä, joka koskee prosessiautonomiamia, joka on tätä alaa koskevan yhteisön lainsäädännön puuttuessa jätetty kansallisille oikeusjärjestyksille, jotta niissä turvattaisiin yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuvat yksityisten oikeudet, ja oikeuskäytäntönsä, joka koskee vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattamisen välttämättömyyteen liittyvää kaksinkertaista rajoitusta, että yhteisön oikeuden vastaista ei ole sellaisten kansallisten oikeussääntöjen soveltaminen, joiden mukaan pääasian kohteena olevan kaltaisen pakollisen maksun palauttamisen edellytyksenä on palauttamisvaatimuksen esittäjän esittämä näyttö siitä, että tukkukauppiajakelijoiden saama etu niiden verottamatta jättämisestä ylittää niille kansallisessa lainsäädännössä asetetuista julkisen palvelun velvoitteista syntyvät lisäkustannukset, ja erityisesti siitä, että ainakin yksi neljästä niin sanotusta Altmark-edellytyksestä²⁷ ei ole täyttynyt.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli asiassa C-368/04, *Transalpine Ölleitung in Österreich* (tuomio 5.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) Verwaltungsgerichtshofin (Itävalta) ennakkoratkaisupyyntö, joka koski EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen tulkintaa ja joka antoi sille mahdollisuuden vahvistaa ja samalla täsmentää tiettyjä seikkoja, jotka koskevat kansallisten tuomioistuinten roolia valtiontukia koskevan valvontajärjestelmän täytäntöön panemisessa erityisesti silloin, kun kyseessä on lainvastainen tuki, koska se on myönnetty kyseisen säännöksen mukaisen ilmoitusvelvollisuuden vastaisesti mutta julistettu myöhemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti ensinnäkin, että EY 88 artiklan 3 kohdan viimeistä virkettä on tulkittava siten, että kansallisten tuomioistuinten on suojattava yksityisten oikeuksia, jos kansalliset viranomaiset mahdollisesti rikkovat kieltoa, jonka mukaan tukia ei saa toteuttaa ennen kuin komissio tekee päätöksen, jossa ne sallitaan, ja korosti, kuten se oli tehnyt jo hieman aikaisemmin yhdistetyissä asioissa C-393/04 ja C-41/05, *Air Liquide Industries Belgium*, 15.6.2006 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), että näin tehdessään kansallisten tuomioistuinten on otettava täysimääräisesti huomioon yhteisön etu, minkä vuoksi ne eivät saa toteuttaa tointa, jonka ainoana vaikutuksena olisi tuensaajien joukon laajeneminen. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti toisaalta myös siitä, että jotta EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen välitöntä oikeusvaikutusta ja tehokasta vaikutusta ei heikennettäisi ja jotta ei loukattaisi niitä yksityisten intressejä, joiden suojaaminen on kansallisten tuomioistuinten tehtävänä, komission päätöksestä, jossa ilmoittamatta jätetty tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, ei seuraa, että kyseisen tuen täytäntöönpanotoimien, jotka ovat pätemättömiä sen vuoksi, että ne on toteutettu tässä määräyksessä tarkoitetun kiellon vastaisesti, pätemättömyys korjaantuisi jälkikäteen. Yhteisöjen tuomioistuimen mielestä tältä osin sillä, että komission päätöksessä

²⁷ Asia C-280/00, *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, tuomio 24.7.2003, Kok. 2003, s. I-7747.

täsmennetään, että siinä esitetty arvio kyseessä olevasta tuesta koskee kyseisen päätöksen tekemistä edeltänyttä ajanjaksoa, tai sillä, onko palautushakemus tehty ennen sen päätöksen tekemistä, jossa tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, vai tämän päätöksen jälkeen, ei ole merkitystä, koska kyseinen hakemus liittyy sääntöjenvastaiseen tilanteeseen, joka on seurausta ilmoittamatta jättämisestä. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti lopuksi oikeuskäytännöstään, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten on taattavaniilleyksityisille, jotka voivat vedota valtion tukia koskevan ilmoittamisvelvollisuuden rikkomiseen, että siitä määrätään kaikki seuraamukset kansallisen lain mukaisesti, mikä koskee tukien täytäntöönpanotoimenpiteiden pätevyyttä sekä tämän määräyksen taikka mahdollisten välitoimien vastaisesti myönnettyjen taloudellisten tukien palauttamista, ja totesi, että kansallisen oikeuden tarjoamien mahdollisuuksien ja siinä säädettyjen oikeussuojakeinojen mukaisesti kansallinen tuomioistuin voi tapauksen mukaan joutua määräämään sääntöjenvastaisen tuen perittäväksi takaisin tuensaajilta, vaikka komissio on myöhemmin todennut kyseisen tuen yhteismarkkinoille soveltuvaksi, tai ratkaisemaan vaatimuksen sen vahingon korvaamisesta, joka on aiheutunut tämän toimenpiteen sääntöjenvastaisuudesta.

Lainsäädäntöjen lähentäminen ja yhdenmukaiset lainsäädännöt

Yhteisöjen tuomioistuin joutui tällä alalla käsittelemään yhteisön lainsäädännön eri osaluaita.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi em. asiassa *International Air Transport Association ym.* siitä, onko lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen N:o 261/2004²⁸ 6 artikla yhteensopiva Montrealin yleissopimuksen kanssa, että kyseisessä artiklassa tarkoitettu apu ja huolenpito matkustajista lennon pitkäaikaisen viivästymisen yhteydessä ovat vakimuotoisia ja välittömiä korjaavia toimenpiteitä, jotka eivät ole esteenä sille, että kyseessä olevat matkustajat – siinä tapauksessa, että sama viivästys aiheuttaa heille lisäksi korvaukseen oikeuttavia vahinkoja – voisivat vaatia myös mainittujen vahinkojen korvaamista Montrealin yleissopimuksessa määrätyillä edellytyksillä. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi myös, että perusteluvelvollisuutta oli noudatettu, koska asetuksesta käy pääosin ilmi toimielinten tavoittelema päämäärä, ja että siten olisi tarpeetonta vaatia erityisiä perusteluja jokaisesta niiden tekemästä teknisestä valinnasta. Yhteisöjen oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen noudattaminen edellyttää, että yhteisön oikeuden säännöksen tavoitteet ovat toteutettavissa siinä säädettyjen keinojen avulla ja että näillä keinoilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, ja yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kyseisessä asetuksessa säädetty avunanto-, huolenpito- ja korvaustoimenpiteet eivät ole ilmeisen soveltumattomia sen yhteisön lainsäätäjän tavoitteen kannalta, joka on matkustajien suojelun vahvistaminen lennon peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen yhteydessä. Yhteisöjen tuomioistuin arvioi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen osalta, että kyseisestä asetuksesta johtuvat velvoillisuudet eivät ole pätemättömiä, vaikka muille matkustusmuodoille ei ole asetettu

²⁸ Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1).

tällaisia velvollisuuksia. Eri matkustusmuodot eivät näet ole toisiaan korvaavia, ja matkustaja, johon lennon peruuntuminen tai viivästyminen kohdistuu, on objektiivisesti erilaisessa tilanteessa kuin muiden matkustusmuotojen käyttäjät. Lisäksi lentoliikenteen matkustajille lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen yhteydessä aiheutuneet vahingot ovat samankaltaisia riippumatta yhtiöstä, jonka kanssa he ovat tehneetsopimuksen, eikä vahingoilla ole yhteyttä yhtiöiden harjoittamiin hintapolitiikkoihin. Kaikkia lentoyhtiöitä on siten kohdeltava samalla tavoin.

Kaksi erityisen mielenkiintoista tuomiota liittyy direktiiviin 85/374.²⁹ Toinen koskee mahdollisuutta siirtää tuotevastuu valmistajalta jälleenmyyjälle, toinen tuotteen liikkeelle laskemisen ajankohtaa. Yhteisöjen tuomioistuimelle esitettiin asiassa C-402/03, *Skov ja Bilka* (tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-199) kysymys siitä, onko sellainen kansallinen sääntö, jonka mukaan jälleenmyyjä on rajoituksetta vastuussa kyseisen direktiivin nojalla valmistajalle kuuluvasta tuottamuksesta riippumattomasta vastuusta, tämän direktiivin vastainen. Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensin, että direktiivillä säädetään tuottamuksesta riippumattomasta vastuusta ja asetetaan se valmistajan kannettavaksi sekä pyritään siinä säänneltyjen seikkojen täydelliseen yhdenmukaistamiseen, minkä jälkeen se päätteli, että vahingonkorvausvastuussa olevien henkilöiden piiri on katsottava määritetyn tyhjentävästi. Koska kyseisessä direktiivissä säädetään jälleenmyyjän vastuusta ainoastaan siinä tapauksessa, ettei valmistajaa voida tunnistaa, kansallisella lainsäädännöllä, jossa säädetään, että jälleenmyyjä on suoraan vastuussa tuotteen puutteellisesta turvallisuudesta vahingon kärsineisiin nähden, on laajennettu vastuussa olevien henkilöiden piiriä, joten sitä ei voida hyväksyä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi kuitenkin valmistajan tuottamukseen perustuvan vastuun osalta, että sellainen kansallinen sääntö, jonka mukaan jälleenmyyjä vastaa rajoituksetta valmistajan tuottamukseen perustuvasta vastuusta, ei ole ristiriidassa kyseisen direktiivin kanssa, koska kyseisellä direktiivillä käyttöön otettu järjestelmä ei estä soveltamasta muita sopimukseen perustuvaa vastuuta tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevia järjestelmiä, kunhan näillä on jokin muu perusta, kuten piileviä virheitä koskeva takuu tai tuottamus.

Asian C-127/04, *O'Byrne* (tuomio 9.2.2006, Kok. 2006, s. I-1313) kohteena oli yhtäältä se, milloin tuote voidaan katsoa lasketun liikkeelle, koska vahinkoa kärsineelle kuuluvat oikeudet vanhentuvat kymmenessä vuodessa tuotteen liikkeellelaskemispäivästä, ja toisaalta se, voitiinko osapuoli korvata toisella, kun kanne nostetaan virheellisesti sellaista yhtiötä vastaan, joka ei ole tuotteen todellinen valmistaja. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tuote lasketaan liikkeelle silloin, kun se siirretään pois valmistajan toteuttamasta valmistusprosessista ja kun se siirtyy myyntiprosessiin sellaisena kuin sitä tarjotaan yleisölle käyttöä tai kulutusta varten. Sillä ei ole juurikaan merkitystä, myykö valmistaja tuotteen suoraan käyttäjälle tai kuluttajalle vai tapahtuuko kyseinen myynti sellaisessa jakeluprosessissa, johon osallistuu yksi tai useampi jakeluketjun toimija. Näin ollen silloin, kun yksi jakeluketjun lenkeistä on läheisesti sidoksissa valmistajaan, kyseisestä liittynästä seuraa, että kyseisen yksikön voidaan katsoa olevan osallisena asianomaisen tuotteen valmistusprosessissa, joten silloin, kun kanne nostetaan sellaista yhtiötä vastaan, jota virheellisesti pidetään tuotteen valmistajana, kansallisessa oikeudessa on vahvistettava edellytykset, joiden mukaisesti tällaisen kanteen käsittelyn osalta voi tulla kyseeseen

²⁹ Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/374/ETY (EYVL L 210, s. 25).

asianosaisseuraanto, mutta samalla on valvottava, että direktiivin henkilöllistä soveltamisalaa noudatetaan, sillä vahingonkorvausvastuussa olevien henkilöiden piiri on määritetty siinä tyhjentävästi.

Yhteisöjen tuomioistuimen piti vertailevan mainonnan alalla asiassa C-356/04, *Lidl Belgium* (tuomio 19.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tulkita direktiiviä 84/450.³⁰ Yhteisöjen tuomioistuimelle oli esitetty kysymyksiä kahden sellaisen vertailevan mainonnan erityisen muodon hyväksyttävyydestä, joista molemmat perustuvat hintavertailuun, ilman että mainosilmoituksessa kuitenkaan täsmennettäisiin, mitkä ovat vertailtavat tuotteet ja niiden hinnat, ja yhteisöjen tuomioistuin totesi yhtäältä, että kyseisellä direktiivillä ei kielletä sitä, että vertaileva mainonta koskee kollektiivisesti kahden kilpailevan suurmyymäläketjun kaupan pitämien päivittäistavaroiden valikoimia, kunhan molemmat mainituista valikoimista koostuvat yksittäisistä tuotteista, jotka, kun niitä arvioidaan tuotepareittain, täyttävät yksittäin siinä säädetyn vastaavuusedellytyksen. Myöskään edellytys, jonka mukaan mainonnassa on "vertailtava puolueettomasti" kyseessä olevien tuotteiden ominaispiirteitä, ei merkitse sitä, että verrattavat tavarat ja hinnat, eli sekä mainostajan että kaikkien sen vertailussa mukana olevien kilpailijoiden tavarat ja hinnat, olisi nimenomaisesti ja tyhjentävästi lueteltava mainosilmoituksessa. Näiden tavaroiden ominaisuuksien on kuitenkin oltava "todennettavissa", ja tällaisia ominaisuuksia ovat niiden hinnat ja näiden suurmyymäläketjujen yleinen hintataso vastaavien tuotteiden valikoiman osalta ja niiden säästöjen määrä, joita voi syntyä kuluttajalle, joka ostaa mainitut tavarat tietystä tällaisesta ketjusta sen sijaan, että hän ostaisi ne toisesta ketjusta. Silloin kun vertailussa käytettyjä tekijöitä, joihin kyseistä ominaispiirrettä koskeva maininta perustuu, ei ole lueteltu vertailevassa mainonnassa, mainostajan on ilmoitettava muun muassa niitä henkilöitä varten, joille kyseinen mainos on osoitettu, missä ja miten nämä voivat vaivattomasti saada tiedon mainituista tekijöistä varmistuakseen tai uskoakseen jonkun muun tehtäväksi varmistua mainoksen paikkansapitävyydestä. Toisaalta vertaileva mainonta, jossa väitetään mainostajan yleisen hintatason olevan alhaisempi kuin sen pääasiallisten kilpailijoiden, vaikka vertailun kohteena on ollut tuoteotos, voi olla luonteeltaan harhaanjohtavaa seuraavissa kolmessa tapauksessa: jos mainosilmoituksesta ei ilmene, että vertailun kohteena on ollut ainoastaan tuoteotos eivätkä kaikki mainostajan tuotteet, jos mainosilmoituksessa ei yksilöidä käytettyjä vertailutekijöitä tai ei ilmoiteta vastaanottajalle tietolähdettä, josta kyseinen yksilöinti on saatavissa, tai jos mainosilmoitukseen sisältyy kollektiivinen viittaus niiden säästöjen vaihteluväliin, joita voi syntyä kuluttajalle, joka suorittaa ostoksensa mainostajan myymälöissä sen sijaan, että hän suorittaisi ne kilpailijoiden myymälöissä, eikä siinä yksilöidä kunkin kilpailijan yleistä hintatasoa eikä niiden säästöjen määrää, joita voi syntyä, jos ostokset tehdään mainostajan myymälöissä sen sijaan, että ne tehtäisiin kilpailijan myymälöissä.

Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä oli asiassa C-168/05, *Mostaza Claro* (tuomio 26.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tulkita direktiiviä 93/13.³¹ Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli kysymys siitä, voiko kansallinen tuomioistuin,

³⁰ Harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 10.9.1984 annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 6.10.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/55/EY (EYVL L 250, s. 17).

³¹ Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29).

jonka ratkaistavaksi on saatettu kuluttajalle epäedullisen välitystuomion kumoamista koskeva kanne, hyväksyä kanteen, kun tuomio on annettu välimiesmenettelyssä, josta on määrätty sellaisessa matkapuhelinliittymää koskevassa sopimuslausekkeessa, jota on pidettävä kohtuuttomana, vaikka kuluttaja ei ollut vedonnut kohtuuttomuuteen välimiesmenettelyssä, ja se totesi, että kyseistä direktiiviä on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen on arvioitava välityssopimuksen mitättömyyttä ja kumottava välitystuomio, kun se katsoo, että kyseisessä välityssopimuksessa on kohtuuton sopimusehto, silloinkin kun kuluttaja ei ole vedonnut tähän seikkaan välimiesmenettelyssä vaan vasta kumoamiskanteessa.

Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien osalta asiassa C-306/05, SGAE (tuomio 7.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) käsitettä "yleisölle välittäminen", jota tarkoitetaan direktiivin 2001/29³² 3 artiklan 1 kohdassa, jossa säädetään tekijöiden yksinoikeudesta sallia tai kieltää teostensa välittäminen yleisölle. Audiencia Provincial de Barcelona (Espanja) esitti yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön riidassa, jossa olivat vastakkain SGAE, joka on Espanjassa immateriaalioikeuksia hallinnoiva yhteisö, ja majoitusalan yritys, ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä oli erityisesti määrittää, kattaako tämä käsite ohjelmien lähettämisen hotellihuoneisiin asennettujen televisioiden välityksellä. Yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi riidanalaista direktiivin 2001/29 säännöstä sen kansainvälisen oikeuden valossa, joka sillä pyritään panemaan yhteisön tasolla täytäntöön, eli kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskevan, 24.7.1971 allekirjoitetun Bernin yleissopimuksen ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) 20.12.1996 allekirjoitetun tekijänoikeussopimuksen valossa, ja omaksui kokonaisvaltaisen näkemyksen. Se totesi, että teosten potentiaalisia katsojia ovat huoneisiin majoittuneiden asiakkaiden ja hotellin muissa tiloissa, joissa televisio on käytettävissä, oleskelevien asiakkaiden lisäksi myös majoitusliikkeen tulevat asiakkaat. Tämä merkitsee huomattavaa määrää henkilöitä, joita on pidettävä direktiivissä 2001/29 tarkoitettuna yleisönä. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi näin ollen, että vaikka pelkkä televisioiden asentaminen hotellihuoneisiin ei sinänsä merkitsekään yleisölle välittämistä, näiden televisiovastaanottimien avulla suoritettussa signaalin lähettämässä kyseisen majoitusliikkeen asiakkaille on kyse siitä. Myöskään sillä, että huoneet ovat yksityistä tilaa, ei ole merkitystä.

Tavaramerkit

Tavaramerkkioikeuden alalta on mainittava asia C-108/05, *Bovemij Verzekeringen* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa täsmennetään, mikä alue on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko merkki tullut direktiivin 89/104³³ 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti käyttönsä perusteella erottamiskykyiseksi jäsenvaltiossa tai jäsenvaltioiden ryhmässä, jolla on yhteinen tavaramerkkilainsäädäntö, kuten tässä tapauksessa Benelux-maissa (jotka yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan rinnastetaan jäsenvaltioon). Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että sen arvioimiseksi, onko

³² Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10).

³³ Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1).

kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b–d alakohdassa mainittuja hylkäysperusteita jätettävä soveltamatta käytön kautta saadun erottamiskyvyn perusteella direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti, merkitystä on ainoastaan kyseessä olevan jäsenvaltion siinä osassa vallitsevalla tilanteella, jossa hylkäysperusteet on todettu. Näin ollen kyseisen direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaisen hylkäysperusteita koskevan poikkeuksen soveltaminen edellyttää, että tavaramerkki on tullut käyttöönsä perusteella erottamiskykyiseksi koko siinä jäsenvaltion osassa tai koko siinä Benelux-alueen osassa, jossa hylkäysperuste on olemassa. Lisäksi silloin, kun kyseessä on tavaramerkki, joka muodostuu yhdestä tai useammasta asianomaisen jäsenvaltion virallisen kielen sanasta, ja kun hylkäysperuste on olemassa ainoastaan yhdellä jäsenvaltion kielialueella, on osoitettava, että tavaramerkki on tullut käyttöönsä perusteella erottamiskykyiseksi koko tällä kielialueella. Koska tässä tapauksessa riidanalainen merkki (EUROPOLIS) sisältää hollanninkielisen käsitteen (polis), huomioon on otettava Benelux-alueen se osa, jossa käytetään hollannin kieltä.

Verotus

Tällä alalla yksi asia liittyi syrjiviä sisäisiä veroja ja maksuja koskevaan kieltoon ja kolme asiaa arvonlisäveroa koskevaan yhteisön sääntelyyn.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-290/05 ja C-333/05, *Nádasdi* (tuomio 5.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) yhteisön oikeuden kanssa yhteensopimattomaksi Unkarin rekisteröintimaksun siltä osin kuin sitä sovelletaan toisista jäsenvaltioista tuotuihin käytettyihin ajoneuvoihin, ilman että niiden arvonalennusta otetaan huomioon, jolloin maksu rasittaa käytettyinä maahan tuotuja ajoneuvoja raskaammin kuin samanlaisia käytettyjä ajoneuvoja, jotka on jo rekisteröity Unkarissa ja joista on ensirekisteröinnin yhteydessä jo kannettu sama maksu. Tutkiessaan riidanalaista maksua EY 90 artiklassa vahvistetun muista jäsenvaltioista peräisin olevia tuotteita syrjiviä sisäisiä veroja tai maksuja koskevan kiellon kannalta yhteisöjen tuomioistuin vertasi kyseisen maksun vaikutuksia toisesta jäsenvaltiosta tuotuun käytettyyn ajoneuvoon ja samanlaiseen Unkarista peräisin olevaan ajoneuvoon. Se totesi, että jälkimmäisessä tapauksessa, jossa maksu on suoritettu ajoneuvon ollessa uusi, ajoneuvo menettää ajan kuluessa osan markkina-arvostaan ja maksusta jäljellä olevan arvoon sisältyvän määrän osuus pienenee vastaavasti. Sitä vastoin samanmallisesta, samanikäisestä sekä kilometrimäärältään ja muilta ominaisuuksiltaan samanlaisesta ajoneuvosta, joka ostetaan käytettynä toisesta jäsenvaltiosta, peritään maksu ilman, että se pienenee samassa suhteessa kuin ajoneuvon arvo on alentunut, joten sitä rasittaa suurempi maksu. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tämän perusteella, että EY 90 artiklassa edellytetään, että käytettyjen ajoneuvojen, joista kannetaan maksu, arvon alentuminen otetaan huomioon.

Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä oli asiassa C-415/04, *Stichting Kinderopvang Enschede* (tuomio 9.2.2006, Kok. 2006, s. I-1385) antaa ratkaisu arvonlisäveron (jäljempänä ALV) vapautuksesta, joka koski kuudennen direktiivin 77/388³⁴ 13 artiklan A kohdan 1

³⁴ Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettu kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 10.4.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/7/ETY (EYVL L 102, s. 18).

alakohdan g ja h alakohdassa tarkoitettuja yleishyödyllisiä toimintoja eli sosiaalihuoltoon ja sosiaaliturvaan sekä nuorten tai lasten suojeluun liittyvien palveluiden suorituksia. Tässä tapauksessa kyseessä olivat palvelut, joita suoritti voittoa tavoittelematon laitos, joka toimi välittäjänä sellaisten henkilöiden välillä, jotka etsivät ja tarjoavat lastenhoito-palveluita. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tällaisen toiminnan vapauttamiselle ALV:stä on asetettava kolme edellytystä, joiden täyttymisen varmistaminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä. Ensinnäkin perhepäivähoitajien suorittaman lastenhoito-palvelun, joka on pääasiallinen toiminta, johon laitoksen toiminta läheisesti liittyy, on itsensä täytettävä vapautuksen edellytykset, erityisesti "yhteiskunnallisuutta" koskeva edellytys, jota edellytetään palvelun suorittajalta. Lisäksi asianomaisen laitoksen välittäjänä tarjoamien palvelujen on oltava siinä mielessä välttämättömiä lastenhoito-palvelunkannalta, että laitoksen perhepäivähoitajia koskevan valinta-jakoulutustoiminnan seurauksena täytyy olla se, että lastenhoitopalvelut ovat luonteeltaan ja laadultaan senkaltaisia, että ei ole mahdollista hankkia samantasoisia palveluita turvautumatta tämän välittäjän tarjoamien kaltaisiin välityspalveluihin. Näiden palvelujen pääasiallisena tarkoituksena ei myöskään saa olla lisätulojen hankkiminen yhteisölle tällaisilla liiketoimilla, jotka kilpailevat suoraan veroa maksavien kaupallisten yritysten harjoittaman toiminnan kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-223/03, *University of Huddersfield* (tuomio 21.2.2006, Kok. 2006, s. I-1751) ja asiassa C-255/02, *Halifax ym.* (tuomio 21.2.2006, Kok. 2006, s. I-1609), että arvonlisäveron kannalta liiketoimet ovat edellä mainitussa kuudennessa direktiivissä tarkoitettuja tavaroiden luovutuksia tai palvelujen suorituksia ja taloudellista toimintaa, jos ne täyttävät ne objektiiviset arviointiperusteet, joihin kyseiset käsitteet perustuvat. Ellei kyseessä ole veropetos, sillä, onko niiden ainoana tarkoituksena verotuksellisen edun saaminen, ei ole merkitystä. Em. asiassa *Halifax ym.* esitetyt kysymykset antoivat kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisuuden lisätä, että väärinkäyttönä, jolla tarkoitetaan toimia, joita ei toteuteta tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä vaan yksinomaan joidenkin yhteisön lainsäädännössä säädettyjen etujen väärinkäyttämiseksi, pidettävien toimien kieltoa koskevaa periaatetta sovelletaan myös ALV:nalalla. Näin ollen verovelvollisella ei ole oikeutta ostoihin sisältyvän ALV:n vähennykseen, kun tämän oikeuden perustana olevia toimia on pidettävä väärinkäyttönä. Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi tässä yhteydessä, että ALV:hen liittyvän väärinkäytön toteamiselle on asetettava kaksi edellytystä. Yhtäältä kuudennessa direktiivissä ja kansallisessa lainsäädännössä, jolla tämä direktiivi pannaan täytäntöön, säädettyjen edellytysten muodollisesta noudattamisesta huolimatta kyseessä olevien liiketoimien seurauksena on oltava sellaisen verotuksellisen edun saaminen, jonka myöntäminen olisi näiden säännösten tavoitteen vastaista. Toisaalta edellytyksenä on myös se, että kaikista objektiivisista seikoista ilmenee, että kyseessä olevien toimien keskeinen päämäärä on verotuksellisen edun saaminen, sillä väärinkäytön kiellolla ei ole merkitystä, kun kyseessä oleville toimille on jokin muu peruste.

Tässä yhteydessä on mainittava lisäksi kolmas tuomio, joka annettiin samana päivänä asiassa C-419/02, *BUPA Hospitals ja Goldsborough Developments* (tuomio 21.2.2006, Kok. 2006, s. I-1685) ja jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kuudennen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa, jossa säädetään, että jos ennen tavaroiden luovutusta tai palvelujen suoritusta maksetaan ennakkomaksu, ALV-verosaatava syntyy jo ennen luovutusta tai suoritusta, ei sovelleta ennakkomaksuihin, jotka maksetaan sellaisten tavaroiden luovutuksista tai palvelujen suorituksista, joita ei ole vielä selvästi yksilöity.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-475/03, *Banca popolare di Cremona* (tuomio 3.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), että Italiassa tuotantotoiminnasta alueellisesti kannettava vero (jäljempänä IRAP) oli yhteensopiva kuudennen direktiivin 77/388 kanssa ja erityisesti sen 33 artiklan kanssa, jossa kielletään jäsenvaltioita ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa liikevaihtoveron luonteisia veroja. Tehdessään tämän päätelmän yhteisöjen tuomioistuin vertasi tämän veron ominaisuuksia ALV:n ominaisuuksiin. Se totesi tältä osin, että IRAP on yrityksen tuotannon nettoarvosta ("tuotantoarvon" ja "tuotantokulujen" välinen ero) tietyllä ajanjaksolla laskettava vero, joka sisältää sellaisia osatekijöitä, jotka eivät ole suorassa yhteydessä tavaroiden luovutuksiin tai palvelujen suorituksiin sellaisinaan. Näin ollen IRAPia ei voida katsoa laskettavan suhteellisenä osuutena luovutettujen tavaroiden tai suoritettujen palvelujen hinnasta, toisin kuin ALV. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kaikilla verovelvollisilla ei ole mahdollisuutta vyöryttää riidanalaista verotaakkaa, joten kyseistä veroa ei ole tarkoitettu vyörytettäväksi loppukuluttajalle, kun puolestaan ALV kohdistuu pelkästään loppukuluttajaan ja on täysin neutraali niihin verovelvollisiin nähden, jotka osallistuvat lopullista verotusvaihetta edeltävään tuotanto- ja jakeluprosessiin, riippumatta siitä, kuinka paljon liiketoimia tehdään. Koska IRAPilla ei ole kaikkia ALV:n keskeisiä ominaispiirteitä, se ei näin ollen ole kuudennen direktiivin 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu arvonlisäveron luonteinen vero eikä kyseinen säännös ole sen voimassa pitämisen esteenä.

Sosiaalipolitiikka

Tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista annettu direktiivi 93/104³⁵ oli kolmen tuomion kohteena, kun puolestaan miespuolisten ja naispuolisten työntekijöiden välistä syrjintää koskeva kielto oli neljännen asian kohteena ja määräaikaista työtä koskeva puitesopimus viidennen asian kohteena.

Yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavana oli asiassa C-124/05, *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (tuomio 6.4.2006, Kok. 2006, s. I-3423) kysymys siitä, onko sen salliminen, että edellisten vuosien aikana kertynyt vähimmäisvuosiloma korvataan rahalla, ristiriidassa direktiivin 93/104 7 artiklan 2 kohdan kanssa. Se totesi, että tätä säännöstä on tulkittava siten, että kansallinen säännös, jossa sallitaan työsopimuksen keston aikana se, että kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut vuosilomapäivät, joita ei pidetä tietyn vuoden kuluessa, korvataan rahalla jonain myöhemmänä vuonna, on ristiriidassa tämän artiklan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin näet katsoi, että jokaisen työntekijän oikeutta palkalliseen vuosilomaan on pidettävä yhteisön sosiaalioikeuden periaatteena, jolla on erityinen merkitys ja josta ei voida poiketa ja jonka toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat panna täytäntöön ainoastaan direktiivissä nimenomaisesti luetelluissa rajoissa. Tässä direktiivissä vahvistetaan sääntö, jonka mukaan työntekijän on turvallisuutensa ja terveytensä tehokkaaksi suojelemiseksi saatava tavallisesti tehokas lepoaika, koska direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan palkallista vuosilomaa koskevan oikeuden korvaaminen rahalla on mahdollista ainoastaan silloin, kun työsuhde päättyy.

³⁵ Tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 23.11.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/104/EY (EYVL L 307, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna 22.6.2000 annetulla direktiivillä 2000/34/EY (EYVL L 195, s. 41).

Yhteisöjen tuomioistuin antoi yhdistetyissä asioissa C-131/04 ja C-257/04, *Robinson-Steele ym.* (tuomio 16.3.2006, Kok. 2006, s. I-2531) ratkaisun sellaisen vuosiloman maksamisen yhteensopivuudesta direktiivin 93/104 7 artiklan 1 kohdan kanssa, jonka mukaan paikallisen työehtosopimuksen nojalla osa työntekijälle suoritetusta työpalkasta nimetään vuosilomapalkaksi, ilman että työntekijälle suoritetaan työpalkan lisäksi muuta korvausta vuosilomapalkkana. Yhteisöjen tuomioistuin totesi selkeästi, että on kyseisen direktiivin 7 artiklan vastaista, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettu vähimmäisajan vuosilomapalkka suoritetaan erissä työskentelyvuoden aikana ja maksetaan yhdessä työpalkan kanssa eikä sitä siis suoriteta sen palkanmaksukauden aikana, jona työntekijä todella ottaa vuosilomansa.

Yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa C-484/04, *komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta* (tuomio 7.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ratkaisun jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämisestä koskeneeseen kanteeseen liittyneessä oikeudenkäynnissä. Direktiivin 93/104 nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2000/34, jäsenvaltio ei noudata jäsenyysoikeuksiaan, jos se soveltaa työntekijöihin, joiden työajan pituutta ei osittain mitata tai määritellä ennalta tai jotka voivat itse päättää siitä kyseessä olevan toiminnan erityispiirteiden vuoksi, tietyistä oikeutta lepoaikaan koskevista säännöistä tehtävää poikkeusta eikä ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä työntekijöiden vuorokautistajaviikoittaistalepoaika koskevien oikeuksien toteuttamiseksi. Kyseisessä direktiivissä työntekijöille tunnustettujen oikeuksien tehokas vaikutus merkitsee välttämättä sitä, että jäsenvaltioilla on velvollisuus taata se, että oikeutta todelliseen lepoaikaan noudatetaan. Jäsenvaltio, joka säättää täytäntöönpanon jälkeen, että työntekijöillä on oikeus tällaisiin lepoaikoihin, ja joka toteaa työnantajille ja työntekijöille osoitetuissa, kyseisen oikeuden täytäntöönpanoa koskevista ohjeissa, ettei työnantajan kuitenkaan tarvitse varmistaa, että työntekijät todella käyttävät tällaista oikeutta, ei takaa kyseisessä direktiivissä säädettyjen vähimmäisvaatimusten eikä direktiivin olennaisen tavoitteen noudattamista. Kun näissä ohjeissa annetaan ymmärtää, että vaikka työnantajat eivät voi estää työntekijöitä ottamasta näitä lepoaikoja, heillä ei ole mitään velvollisuutta taata, että työntekijät voivat todella käyttää tällaista oikeutta, ohjeet ovat selvästi omiaan tekemään tyhjäksi kyseisessä direktiivissä säädettyjen oikeuksien pääsisällön, eivätkä ne ole yhteensopivia direktiivin, jonka mukaan vähimmäislepoajat ovat välttämättömiä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi, tavoitteiden kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä oli asiassa C-17/05, *Cadman* (tuomio 3.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tulkita EY 141 artiklaa samalla kun se täsmensi asiassa 109/88, *Danfoss*, 17.10.1989 annettua tuomiota (Kok. 1989, s. 3199, Kok. Ep. X, s. 201), jossa se ensin toi esiin, että palvelusaikaa koskevan perusteen käyttäminen voi johtaa naispuolisten työntekijöiden syrjivään kohteluun miespuolisiin työntekijöihin nähden, minkä jälkeen se totesi, että työnantajalla ei ole velvollisuutta perustella erityisesti tämän perusteen käyttämisestä. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti, että koska palvelusaikaa koskevan perusteen käyttäminen soveltuu pääsääntöisesti sen oikeutetun tavoitteen saavuttamiseen, että hyvitetään kertynyttä työkokemusta, jonka avulla työntekijä voi suoriutua paremmin tehtävistään, silloin, kun palvelusajan käyttämisellä palkan määräytymisen perusteena on erilainen vaikutus samassa tai samantarvoisessa työssä niiden miespuolisten ja naispuolisten työntekijöiden palkkoihin, joiden on oltava vertailun kohteena, työnantajan ei tarvitse erityisesti osoittaa, että tämän perusteen käyttäminen soveltuu mainitun tavoitteen saavuttamiseen tietyn työpaikan osalta, ellei työntekijä tuo esiin seikkoja, jotka saattavat

antaa aiheen perusteltuihin epäilyksiin tältä osin. Työnantajan velvollisuutena on tällöin osoittaa, että se, mikä pätee yleisesti, eli se, että palvelusaika liittyy läheisesti työkokemukseen ja että työkokemuksen avulla työntekijä voi pääsääntöisesti suoriutua paremmin tehtävistään, pätee myös kyseisen työpaikan osalta. Myöskään silloin, kun palkka määritetään suoritettavan työn arviointiin perustuvan työtehtävien luokittelun mukaan, ei ole tarpeen osoittaa, että yksittäiselle työntekijälle on kyseisellä ajanjaksolla kertynyt työkokemusta, jonka avulla hän on suoriutunut paremmin tehtävistään. Sitä vastoin on otettava objektiivisesti huomioon suoritettujen työn luonne.

Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä oli asiassa C-212/04, *Adeneler ym.* (tuomio 4.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tulkita määräaikaisesta työstä 18.3.1999 tehdyn puitesopimuksen, joka on EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY³⁶ liitteenä, 1 ja 5 lauseketta. Vaikka se totesi, ettei kyseisessä puitesopimuksessa aseteta jäsenvaltioille yleistä velvollisuutta säätää, että määräaikaiset työsopimukset on muutettava toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi, se katsoi, että sellainen perättäisten määräaikaisten työsopimusten käyttö, jota perustellaan pelkästään sillä, että siitä säädetään jäsenvaltion lain tai asetuksen yleisessä säännöksessä, on puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdan vastaista. Tässä lausekkeessa tarkoitettu käsite ”perustellut syyt”, joiden perusteella perättäisiä määräaikaista työsopimuksia tai työsuhteita voidaan uudistaa, edellyttää sen sijaan sitä, että tämäntyyppisten erityisten työsuhteiden, sellaisina kuin niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä, käyttö on perusteltavissa muun muassa kyseiseen toimintaan ja sen harjoittamisedellytyksiin liittyvillä konkreettisilla seikoilla. Samoin kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan ainoastaan niitä määräaikaista työsopimuksia tai työsuhteita, joiden välinen ajanjakso ei ole pidempi kuin 20 työpäivää, on pidettävä kyseisessä lausekkeessa tarkoitettu tavoin ”perättäisinä”, on kyseisen sopimuksen vastainen. Tällaisella säännöksellä vaarannetaan puitesopimuksen tavoite, tarkoitus ja tehokas vaikutus, koska sillä mahdollistettaisiin työntekijöiden ottaminen epävarmaan työsuhteeseen vuodesta toiseen, sillä käytännössä työntekijällä ei olisi useimmiten muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä noin 20 työpäivän pituiset keskeytykset niiden sopimusten jatkumossa, jotka hän tekee työnantajansa kanssa. Puitesopimus estää myös soveltamasta sellaista kansallista lainsäädäntöä, jolla ehdottomasti kielletään vain julkisella sektorilla muuttamasta toistaiseksi voimassa oleviksi perättäisiä määräaikaista työsopimuksia, jotka on tosiasiallisesti tehty työnantajan ”pysyvien ja jatkuvien” tarpeiden tyydyttämiseksi ja joilla on katsottava syyllistyttävän väärinkäytökseen.

Yksityisoikeuden alalla tehtävä oikeudellinen yhteistyö

Yhteisöjen tuomioistuimen piti tällä alalla tulkita vuoden 1968 Brysselin yleissopimusta ja maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevaa asetusta N:o 1346/2000.

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa

³⁶ EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettu neuvoston direktiivi 1999/70/EY (EYVL L 175, s. 43).

3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan³⁷ osalta yhteisöjen tuomioistuin antoi ratkaisun 16 artiklan 4 kohdassa määrätyn yksinomaisen toimivallan laajuudesta patenttien rekisteröimistä tai pätevyyttä koskevista asioista. Asiassa C-4/03, *GAT* (tuomio 13.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli kysymys siitä, koskeeko sen sopimusvaltion tuomioistuinten toimivalta, jossa patentin tallettamista tai rekisteröintiä on pyydetty tai jossa tallettaminen tai rekisteröinti on tapahtunut tai jossa se kansainvälisen sopimuksen määräyksen mukaan katsotaan tapahtuneeksi, kaikkia patentin rekisteröintiä tai pätevyyttä koskevia riita-asioita, riitautettiinpa kyseinen rekisteröinti tai pätevyys kanneteitse tai oikeudenkäyntiväitteellä, vai sovelletaanko kyseistä sääntöä ainoastaan niihin riita-asioihin, joissa tämä kysymys riitautetaan kanneteitse. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli kyseisen yleissopimuksen 16 artiklan 4 kohdan teleologisen tulkinnan perusteella, että kyseisen määräyksen mukaista yksinomaista toimivaltaa on voitava soveltaa riippumatta siitä menettelystä, jossa patentin pätevyys tai rekisteröiminen riitautetaan, riitautettiinpa se kanneteitse tai oikeudenkäyntiväitteellä, oikeudenkäynnin vireillepanon yhteydessä tai sen myöhemmässä vaiheessa. Ainoastaan tämä ratkaisu antaa näet mahdollisuuden taata, että toimivaltasäännön pakottavuutta ei kierretä, että yleissopimuksen perustana olevaa toimivaltasääntöjen soveltamisen ennakoitavuutta suojellaan ja että ristiriitaisten tuomioiden riski vältetään.

Asiassa C-341/01, *Eurofood IFSC* (tuomio 2.5.2006, Kok. 2006, s. I-3813) yhteisöjen tuomioistuin antoi tärkeitä ohjeita maksukyvyttömyysmenettelyistä annetusta asetuksesta N:o 1346/2000.³⁸ Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi siinä muun muassa velallisen "pääintressien keskuksen" käsitettä, joka määrittää maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseen toimivaltaiset tuomioistuimet ja jonka katsotaan yhteisöjen osalta sijaitsevan siinä valtiossa, jossa niillä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä. Jos emoyhtiön sääntömääräinen kotipaikka ja sen tytäryhtiön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsevat kahdessa eri jäsenvaltiossa, tytäryhtiön pääasiallisten intressien keskuksen määrittäminen on siten erityisen tärkeää asetuksessa käyttöön otetussa järjestelmässä, jolla määritetään jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivalta (kyseessä oli tässä tapauksessa italialaisen Parmalat-yhtiön irlantilainen tytäryhtiö). Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensin, että tässä järjestelmässä kullekin erillisen oikeudellisen yksikön muodostavalle velalliselle on olemassa oma toimivaltainen tuomioistuin, minkä jälkeen se katsoi, että jotta voidaan taata oikeusvarmuus ja ennakoitavuus määritettäessä toimivaltainen tuomioistuin, yhtiön sääntömääräisen kotipaikan hyväksi säädetty oletama voidaan kumota vain silloin, kun objektiivisten ja kolmansien osapuolten tiedettävissä olevien seikkojen perusteella voidaan osoittaa, että tosiasiallinen tilanne on erilainen kuin se, jota kyseisen sääntömääräisen kotipaikan sijainnin katsotaan kuvaavan. Yhteisöjen tuomioistuin esitti tästä esimerkkinä "postilaatikkoyhtiön", joka ei harjoita minkäänlaista toimintaa kotipaikassaan. Se korosti sitä vastoin, että pelkästään se seikka, että yhtiön toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö harjoittaa tai voi harjoittaa yhtiön taloudellisia valintoja koskevaa määräysvaltaa, ei riitä torjumaan tätä olettamaa. Asiassa *Eurofood IFSC* annetussa tuomiossa todettiin lisäksi, että vastavuoroisen luottamuksen periaate estää sen, että jäsenvaltion tuomioistuimet tutkivat maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen toimivaltaa.

³⁷ EYVL 1975, L 204, s. 28.

³⁸ Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, s. 1).

Rikosasioissa tehtävä poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö

Yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi kahdessa ennakkoratkaisuasiassa Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen³⁹ 54 artiklaa, jossa vahvistetaan non bis in idem -periaate rikosasioissa tehtävän poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön osalta, ja erityisesti selvitti sitä, mitä on ymmärrettävä tarkoitettavan kyseisessä määräyksessä käytetyllä käsitteellä "sama teko".

Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi asiassa C-436/04, *Van Esbroeck* (tuomio 9.3.2006, Kok. 2006, s. I-2333) ensin, että kyseistä periaatetta on sovellettava rikosasiassa silloin, kun tämä asia on pantu sopimusvaltiossa vireille teoista, joista kyseessä oleva henkilö jo on saanut tuomion toisessa sopimusvaltiossa, vaikka kyseinen yleissopimus ei vielä kyseistä tuomiota julistettaessa ollut voimassa tässä viimeksi mainitussa valtiossa, kunhan se on voimassa kyseessä olevissa sopimusvaltioissa silloin, kun toista rikosasiaa käsittelevä tuomioistuin tutkii non bis in idem -periaatteen soveltamisedellytykset, minkä jälkeen se totesi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa on tulkittava siten, että yhtäältä kyseisen artiklan soveltamisen kannalta merkityksellisenä kriteerinä on tekojen identtisyyttä koskeva kriteeri, jolla tarkoitetaan sitä, että kyse on joukosta toisiinsa erottamattomasti liittyviä tekoja, riippumatta näiden tekojen oikeudellisesta luonnehdinnasta tai suojatusta oikeushyvästä, ja että toisaalta rangaistavat teot, jotka ovat samojen huumausaineiden maastavienti ja maahantuonti ja joista nostetaan syyte yleissopimuksen eri sopimusvaltioissa, on lähtökohtaisesti katsottava kyseisessä 54 artiklassa tarkoitetuksi "samaksi teoksi", mutta tätä koskeva lopullinen arviointi kuuluu toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille.

Asiassa C-150/05, *Van Straaten* (tuomio 28.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskoelmassa), jossa esitettiin samankaltainen kysymys, johon saatiin sama vastaus, yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että non bis in idem -periaatetta sovelletaan sellaiseen sopimusvaltion lainkäyttöviranomaisten antamaan lainvoimaiseen ratkaisuun, jolla syytetty on vapautettu syytteestä puutteellisen näytön takia.

³⁹ Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-taloussiiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus (EYVL 2000, L 239, s. 19).

B – Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 12.10.2006)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtaja E. Juhász, jaoston puheenjohtaja P. Küris, jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, jaoston puheenjohtaja A. Rosas, jaoston puheenjohtaja P. Jann, yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris, jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans, jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts, ensimmäinen julkisasiamies J. Kokott ja jaoston puheenjohtaja J. Klučka.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari G. Arestis, tuomari K. Schiemann, tuomari R. Silva de Lapuerta, tuomari A. Tizzano, julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer, tuomari J. N. Cunha Rodrigues, julkisasiamies M. Poiares Maduro, tuomari J. Makarczyk ja tuomari M. Ilešič.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari E. Levits, julkisasiamies P. Mengozzi, tuomari L. Bay Larsen, tuomari U. Löhmus, tuomari J. Malenovský, tuomari A. Borg Barthet, julkisasiamies E. Sharpston ja tuomari P. Lindh.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamies V. Trstenjak, tuomari J.-C. Bonichot, tuomari A. Ó Caoimh, julkisasiamies Y. Bot, julkisasiamies J. Mazák, tuomari T. von Danwitz ja kirjaaja R. Grass.

1. Yhteisöjen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt 1948; oikeustieteellinen loppututkinto, Freie Universität Berlin (1970); tohtorin tutkinto valtiosääntö- ja hallinto-oikeudessa, Hampurin yliopisto (1973); professori, Hampurin yliopisto (1972–1977); julkisoikeuden professori, Bielefeldin yliopisto (1978); julkisoikeuden professori, Thessalonikin yliopisto (1982); sisäasiainministeri (1989 ja 1996); Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987); Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005); Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994); Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995); Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996); Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (1995 alkaen); Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996); ulkoasiainministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999); Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja vuonna 1998; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 8.6.1999 alkaen; yhteisöjen tuomioistuimen presidentti 7.10.2003 alkaen.

Francis Geoffrey Jacobs

syntynyt 1939, barrister; Queen's Counsel; Euroopan ihmisoikeustoumikunnan sihteeristön virkamies; julkisasiamies J. P. Warnerin lakimiesavustaja; eurooppaoikeuden professori, Lontoon yliopisto; Centre of European Law'n johtaja, King's College, Lontoo; kirjoittanut useita eurooppaoikeutta käsitteleviä teoksia; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.1988–10.1.2006.

Claus Christian Gulmann

syntynyt 1942; oikeusministeriön virkamies; tuomari Max Sørensenin lakimiesavustaja; kansainvälisen oikeuden professori ja oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani, Kööpenhaminan yliopisto; asianajaja; välimiesoikeuksien jäsen ja puheenjohtaja; hallinnollisen valitustuomioistuimen jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.1991–6.10.1994; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.1994–10.1.2006.

Antonio Mario La Pergola

syntynyt 1931; valtiosääntöoikeuden ja yleisen julkisoikeuden ja vertailevan oikeustieteen professori, Padovan, Bolognan ja Rooman yliopistot; Consiglio Superiore della Magistraturan jäsen (1976–1978); perustuslakituomioistuimen jäsen, myöhemmin presidentti (1986–1987); yhteisöpolitiikan ministeri (1987–1989); Euroopan parlamentin jäsen (1989–1994); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.1994–31.12.1994; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 1.1.1995–14.12.1999; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999–3.5.2006.

Jean-Pierre Puissochet

syntynyt 1936; korkeimman hallintotuomioistuimen (Conseil d'État) jäsen (Ranska); Euroopan yhteisöjen neuvoston oikeudellisen yksikön johtaja, myöhemmin pääjohtaja (1968–1973); kansallisen työvoimaviraston pääjohtaja (1973–1975); teollisuusministeriön yleisen hallinnon johtaja (1977–1979); taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) oikeudellisten asioiden johtaja (1979–1985); Institut international d'administration publique'n johtaja (1985–1987); ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja, oikeudellisen osaston johtaja (1987–1994); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.1994–6.10.2006.

Philippe Léger

syntynyt 1938; tuomari (1966–1970); ministre de la Qualité de la vie kabinettipäällikkö, myöhemmin neuvonantaja 1976; oikeusministerin kabinetin neuvonantaja (1976–1978); oikeusministeriön Affaires criminelles et des Grâcesin apulaisjohtaja (1978–1983); Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) neuvonantaja (1983–1986); oikeusministerin kabinetin apulaisjohtaja (1986); tribunal de grande instance de Bobigny:n presidentti (1986–1993); oikeusministerin kabinettipäällikkö, Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'Appel de Paris) julkisasiamies (1993–1994); apulaisprofessori René Descartesin yliopisto, Paris V (1988–1993); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.1994–6.10.2006.

Peter Jann

syntynyt vuonna 1935; oikeustieteen tohtori, Wienin yliopisto (1957); nimitys tuomariksi, määrätty liittovaltion oikeusministeriöön (1961); lehdistöasioita käsittelevä tuomari Wienin Straf-Bezirksgerichtissä (1963–1966); tiedottaja liittovaltion oikeusministeriössä (1966–1970), tämän jälkeen tehtäviä kyseisen ministeriön kansainvälisellä osastolla; Itävallan parlamentin oikeusvaliokunnan asiantuntija ja eduskuntaryhmän tiedottaja (1973–1978); nimitys Verfassungsgerichtshofin jäseneksi (1978); kyseisen tuomioistuimen vakinainen esittelevä tuomari vuoden 1994 loppuun saakka; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 19.1.1995 lähtien.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

syntynyt 1949; tuomari; korkeimman tuomarineuvoston (Consejo General del Poder Judicial) jäsen; professori; Consejo General del Poder Judicialin presidentin kabinetin päällikkö; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ad hoc -tuomari; Tribunal Supremon jäsen 1996 alkaen; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 19.1.1995 alkaen.

Romain Schintgen

syntynyt 1939; työministeriön virkamies; talous- ja sosiaali-neuvoston puheenjohtaja; Société nationale de crédit et d'investissementin ja Société européenne des satellitesin hallituksen jäsen; hallituksen edustaja Euroopan sosiaalirahaston komiteassa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta käsittelevässä neuvoo-antavassa komiteassa ja Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön hallituksessa; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–11.7.1996; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 12.7.1996 alkaen.

Ninon Colneric

syntynyt vuonna 1948; opiskellut Tübingenissä, Münchenissä ja Genevessä, tehnyt tieteellistä tutkimusta Lontoossa ja saanut oikeustieteen tohtorin arvon Münchenin yliopistosta; tuomarina Oldenburgin Arbeitsgerichtissä; Bremenin yliopistossa hankittu kelpoisuus opettaa työoikeutta, oikeussosiologiaa ja sosiaalioikeutta; virkaatekevänä professorina Frankfurtin ja Bremenin yliopistoissa; Schleswig-Holsteinin Landesarbeitsgerichtin presidenttinä (1989); mukana asiantuntijana European Expertise Servicen (EU) hankkeessa, joka koski työoikeusuudistusta Kirgisiassa (1994–1995); työoikeuden ja erityisesti eurooppalaisen työoikeuden emeritusprofessori Bremenin yliopistossa; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 15.7.2000–6.10.2006.

Stig von Bahr

syntynyt 1939; työskennellyt eduskunnan oikeusasiamiehen toimistossa ja Ruotsin valtioneuvoston kansliassa sekä eri ministeriöissä, mm. valtiovarainministeriön alivaltiosihteerinä; nimitetty tuomariksi Göteborgin Kammarrätteniin 1981, tämän jälkeen tuomariksi Regeringsrätteniin 1985; osallistunut useiden virallisten selonteiden laatimiseen erityisesti vero- ja kirjanpitolainsäädännön alalla; mm. inflaatioon mukautettua tuloveroa käsittelevän työryhmän puheenjohtaja, kirjanpityöryhmän puheenjohtaja ja yksityisten yhtiöiden osakkaiden verotusta käsittelevän työryhmän erityisesittelijä; lisäksi kirjanpitosääntöjä käsittelevän neuvoston puheenjohtaja ja Lagrådetin jäsen sekä rahoitustarkastusneuvoston jäsen; julkaissut useita artikkeleita erityisesti verolainsäädännön alalla; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2000–6.10.2006.

Antonio Tizzano

syntynyt 1940; eri opetustehtäviä Italian yliopistoissa; Italian Euroopan yhteisöissä toimivan pysyvän edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992); asianajaja Corte di cassazione ja muissa korkeimmissa tuomioistuimissa; Italian valtuuskunnan jäsen mm. Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskevissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitusten välisissä konferensseissa; useita eri julkaisuja; Euroopan komission varainhoitoa tutkimaan nimetyn riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999); Rooman yliopiston eurooppaoikeuden professori, kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen johtaja; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 4.5.2006 alkaen.

José Narciso da Cunha Rodrigues

syntynyt 1940; eri tehtäviä oikeuslaitoksen palveluksessa (1964–1977); oikeuslaitoksen uudistamista koskevien tutkimusten toteuttamiseen ja koordinointiin liittyviä eri tehtäviä; hallituksen edustaja Euroopan ihmisoikeustoimikunnassa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa (1980–1984); Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomitean asiantuntija (1980–1985); rikoslain ja oikeudenkäyntimenettelystä rikosasioissa annetun lain uudistamista koskevan työryhmän jäsen; Procurador-Geral da República (1984–2000); Euroopan unionin petostentorjuntaviraston (OLAF) valvontakomitean jäsen (1999–2000); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Christiaan Willem Anton Timmermans

syntynyt 1941; Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1966–1969); Euroopan yhteisöjen komission virkamies (1969–1977); oikeustieteen tohtori (Leydenin yliopisto); Groninguen yliopiston eurooppaoikeuden professori (1977–1989); Arnhemin muutoksenhakutuomioistuimen (Gerechtshof te Arnhem) ylimääräinen tuomari; useita eri julkaisuja; Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön apulaispääjohtaja (1989–2000); Amsterdamin yliopiston eurooppaoikeuden professori; Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Leendert A. Geelhoed

syntynyt 1942; Utrechtiin yliopiston tutkimusassistentti (1970–1971); Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1971–1974); oikeusministeriön pääneuvonantaja (1975–1982); hallituspolitiikkaa käsittelevän neuvonantajan komitean jäsen (1983–1990); eri opetustehtäviä; talousministeriön pääsihteeri (1990–1997); yleisten asioiden ministeriön pääsihteeri (1997–2000); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–6.10.2006.

Christine Stix-Hackl

syntynyt 1957; oikeustieteen tohtori, Wienin yliopisto; eurooppaoikeuden jatko-opintoja, collège d'Europe, Brugge; Itävallan diplomaattikunnan jäsen (vuodesta 1982); Itävallan ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston Euroopan yhteisöihin liittyvien asioiden erityisasiantuntija (1985–1988); Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen yksikkö (1989); Itävallan ulkoasiainministeriön Euroopan unionin asioista vastaavan oikeudellisen yksikön päällikkö (1992–2000, erikoislähettiläs); osallistunut Euroopan talousaluetta koskeviin neuvotteluihin ja Itävallan liittymisestä Euroopan unioniin käytyihin neuvotteluihin; Itävallan valtionasiamies Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa 1995 alkaen; Itävallan pääkonsuli Zürichissä (2000); eri opetustehtäviä ja julkaisuja; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–6.10.2006.

Allan Rosas

syntynyt 1948; oikeustieteen tohtori 1977, Turun yliopisto; Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori 1978–1981 ja Åbo Akademin professori 1981–1996; Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja 1985–1995; erilaisia kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä ja jäsenyyksiä tieteellisissä yhdistyksissä; toiminut johtajana useissa kansainvälisissä ja kansallisissa tutkimusprojekteissa ja -ohjelmissa, jotka ovat liittyneet mm. Euroopan yhteisön oikeuteen, kansainväliseen oikeuteen, ihmis- ja perusoikeuksiin, valtiosääntö- ja vertailevaan julkisoikeuteen; edustanut Suomen hallitusta Suomen valtuuskunnan jäsenenä tai neuvonantajana useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa; asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä, mm. lainvalmistelussa ja eduskunnan eri valiokunnissa sekä YK:ssa, UNESCOssa, ETYJ:ssä ja Euroopan neuvostossa; vuodesta 1995 Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet); vuoden 2001 maaliskuusta lähtien komission oikeudellisen yksikön varapääjohtaja; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 17.1.2002 alkaen.

Rosario Silva de Lapuerta

syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen kandidaatti (Madridin Complutense-yliopisto); valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga; valtionasiamies liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisessa yksikössä ja sen jälkeen ulkoasiainministeriön oikeudellisessa yksikössä; valtionasiamies ja valtion Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö ja valtionasiamiesviraston (oikeusministeriö) yhteisöihin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeudellista neuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö; jäsen yhteisön tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsittelevässä asiantuntijaryhmässä; puheenjohtaja Espanjan valtuuskunnassa yhteisön tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsittelevässä Puheenjohtajan ystävät -työryhmässä ja neuvoston tilapäisessä Yhteisöjen tuomioistuin -työryhmässä; yhteisön oikeuden professori Madridin Escuela Diplomáticaassa; päätoimittaja Noticias de la Unión Europea -julkaisussa; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Koen Lenaerts

syntynyt 1954; oikeustieteen kandidaatti ja oikeustieteen tohtori, Leuvenin katolinen yliopisto (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvardin yliopisto); assistentti (1979–1983) ja professori (1983 alkaen) Leuvenin katolisessa yliopistossa; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1984–1985); yhteisön oikeuden opettaja, Collège d'Europe, Brugge (1984–1989); Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989); vieraileva professori Harvard Law Schoolissa (1989); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Juliane Kokott

syntynyt vuonna 1957; oikeustieteen opintoja (Bonnin ja Geneven yliopistot); LL.M. (American University / Washington D.C.); oikeustieteen tohtori (Heidelbergin yliopisto 1985, Harvardin yliopisto 1990); vieraileva professori Berkeleyyn yliopistossa (1991); Saksan julkisoikeuden, kansainvälisen oikeuden ja yhteisön oikeuden professori Augsburgin yliopistossa (1992), Heidelbergin yliopistossa (1993) ja Düsseldorfin yliopistossa (1994); Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) sovittelu- ja välitystuomioistuimessa; globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoo-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996); kansainvälisen oikeuden, kansainvälisen kauppaoikeuden ja yhteisön oikeuden professori St. Gallenin yliopistossa (1999); yhteisönoikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja St. Gallenin yliopistossa (2000); kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaisjohtaja St. Gallenin yliopistossa (2001); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

syntynyt vuonna 1967; oikeustieteen kandidaatti (Lissabonin yliopisto, 1990); assistentti (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1991); oikeustieteen tohtori (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1996); vieraileva professori (London School of Economics; College of Europe, Natolin; Ortega y Gasset -instituutti, Madrid; Portugalin katolinen yliopisto; Eurooppa-opintojen instituutti, Macao); professori (Lissabonin Nova-yliopisto, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvardin yliopisto, 1998); Kansainvälisen kauppaoikeuden akatemian apulaisjohtaja; päätoimittaja (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) ja useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

syntynyt 1937; oikeustieteen opintoja Cambridgessa; barrister (1964–1980); Queen’s Counsel (1980–1986); tuomari, High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); vanhempi jäsen 1985 alkaen ja varainhoitaja vuonna 2003, Honourable Society of the Inner Temple; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 8.1.2004 alkaen.

Jerzy Makarczyk

syntynyt vuonna 1938; oikeustieteen tohtori (1966); kansainvälisen julkisoikeuden professori (1974); Senior Visiting Fellow Oxfordin yliopistossa (1985); Tokion kansainvälisen kristillisen yliopiston professori (1988); julkaissut useita kansainvälisen julkisoikeuden, yhteisön oikeuden ja ihmisoikeuksien alaa koskevia teoksia; useiden kansainvälistä oikeutta, eurooppaoikeutta ja ihmisoikeuksia tutkivien tieteellisten seurojen jäsen; Puolan hallituksen edustaja Venäjän joukkojen vetäytymistä Puolasta koskeissa neuvotteluissa; ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri, sittemmin valtiosihteeri (1989–1992); Puolan valtuuskunnan puheenjohtaja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1992–2002); kansainvälisen oikeuden instituutin puheenjohtaja (2003); Puolan tasavallan presidentin neuvonantaja ulkopoliittikan ja ihmisoikeuksien alalla (2002–2004); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Pranas Kūris

syntynyt vuonna 1938; oikeustieteellinen tutkinto, Vilnan yliopisto (1961); oikeustieteellinen tutkinto, Moskovan yliopisto (1965); tohtorintutkinto (Dr. hab), Moskovan yliopisto (1973); Pariisin yliopiston Institut des Hautes Études Internationalesin harjoittelija (johtaja: professori Ch. Rousseau) (1967–1968); Liettuan tiedeakatemian jäsen (1996); Liettuan oikeustieteellisen yliopiston kunniatohtori (2001); eri opetus- ja hallintotehtävissä Vilnan yliopistossa (1961–1990); luennoitsija, va. professori, kansainvälisen julkisoikeuden professori, oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; useita hallituksen virkoja Liettuan ulkoasiain- ja oikeushallinnossa; oikeusministeri (1990–1991), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (1991), Liettuan tasavallan Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden suurlähettiläs (1992–1994); (entisen) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (6/1994–11/1998); Liettuan korkeimman oikeuden tuomari, ja presidentti (12/1994–10/1998); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (11/1998 lähtien); osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin; Liettuan neuvotteluvaltuuskunnan jäsen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa käydyissä neuvotteluissa (1990–1992); useita julkaisuja (noin 200); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Endre Juhász

syntynyt vuonna 1944; oikeustieteellinen tutkinto, Szegedin yliopisto, Unkari (1967); Unkarin asianajajatutkinto (1970); vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistossa, Ranskassa (1969, 1970, 1971, 1972); ulkomaankauppaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974), lainsäädäntöneuvos (1973–1974); Unkarin Brysselin suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri, vastuualueena yhteisön oikeuteen liittyvät kysymykset (1974–1979); ulkomaankauppaministeriön osastopäällikkö (1979–1983); Unkarin Washington D.C:n suurlähetystön (Yhdysvallat) ensimmäinen kaupallinen sihteeri, sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989); kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohdaja (1989–1991); pääneuvottelijana Unkarin ja Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välistä assosiaatiosopimusta koskevissa neuvotteluissa (1990–1991); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja (1992); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihtööri (1993–1994); valtiosihtööri, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja, teollisuus- ja kauppaministeriö (1994); Unkarin tasavallan ylimääräinen ja täysivaltainen suurlähettiläs Euroopan unionissa, edustuston päällikkö (1/1995–5/2003); pääneuvottelija Unkarin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin koskevissa neuvotteluissa (7/1998–4/2003); salkuton ministeri eurooppalaisten integraatiokysymysten koordinoinnissa (toukokuusta 2003 lähtien); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

George Arestis

syntynyt vuonna 1945; oikeustieteellinen tutkinto, Ateenan yliopisto (1968); M.A. Comparative Politics and Government, Kentin yliopisto, Canterbury (1970); asianajaja Kyproksella (1972–1982); alioikeustuomari (1982); alioikeuden päällikkötuomari (1995); Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003); Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1973); siirtyminen Maltan julkishallinnon tehtäviin Notary to Governmentin nimikkeellä (1975); ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), apulais-Attorney General (1988) ja Maltan presidentin nimittämä Attorney General (1989); osa-aikainen siviilioikeuden opettaja Maltan yliopistossa (1985–1989); Maltan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004); oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004); Maltan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Marko Ilešič

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto; erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen, Strasbourgin ja Coimbran yliopistot; asianajaja; Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986); urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986); Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998); pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (vuodesta 1995); pörssin välitystuomioistuimen välimies (vuodesta 1998); Jugoslavian (vuoteen 1991 asti) ja Slovenian (vuodesta 1991 lähtien) kauppakamarin välimies; Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies; UEFA:n (vuodesta 1988) ja FIFA:n (vuodesta 2000) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari; Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja; International Law Associationin, kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen; kansainvälisen siviili-, kauppa- ja yksityisoikeuden professori; Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; julkaissut erittäin monia oikeustieteellisiä teoksia; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Jiří Malenovský

syntynyt 1950; oikeustieteen tohtori, Prahan Kaarlen yliopisto (1975); yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) ja kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Brnon Masaryk -yliopisto; Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992); suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998); Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995); ulkoasiainministeriön pääjohtaja (1998–2000); Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Association de droit internationalissa (1999–2001); perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2000 lähtien); kansainvälisen julkisoikeuden professori, Brnon Masaryk -yliopisto (2001); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Ján Klučka

syntynyt vuonna 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto (1974); kansainvälisen oikeuden professori, Košicen yliopisto (1975 lähtien); perustuslakituomioistuimen tuomari (1993); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (1994); Venetsian komission jäsen (1994); Slovakian kansainvälisen oikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (2002); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Uno Lohmus

syntynyt vuonna 1952; oikeustieteen tohtori 1986; asianajaja (1977–1998); rikosoikeuden vierailuva professori Tarton yliopistossa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1994–1998); Viron korkeimman oikeuden presidentti (1998–2004); perustuslakikomitean jäsen; rikoslakikomitean neuvonantaja; rikoslakia valmistelevan työryhmän jäsen; kirjoittanut useita teoksia ihmisoikeuksista ja valtiosääntöoikeudesta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Egils Levits

syntynyt vuonna 1955; oikeustieteellinen ja valtiotieteellinen tutkinto, Hampurin yliopisto; Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija; Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta, valtiosääntöoikeuttajalainsäädäntöuudistustakoskevissäkysymyksissä; Latvian Saksan ja Sveitsin (1992–1993) sekä Itävallan, Sveitsin ja Unkarin (1994–1995) suurlähettiläs; ulkoasiainministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994); ETYJ:n sovittelu- ja välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 1997 lähtien); pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2001 lähtien); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari 1995–2004); lukuisia julkaisuja valtiosääntöoikeuden ja hallinto-oikeuden, lainsäädäntöuudistuksen ja yhteisön oikeuden alalta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Aindrias Ó Caoimh

syntynyt 1950; Bachelor in Civil Law (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); Barrister (King's Inns, 1972); yhteisön oikeuden jatkotutkinto (University College Dublin, 1977); Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999); yhteisön oikeuden opettaja (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); toiminut Irlannin hallituksen asiamiehenä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa lukuisissa asioissa; tuomari, High Court (1999 alkaen); Bencher of the Honorable Society of King's Inns (1999 alkaen); Irlannin yhteisön oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja; kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffin (Aindrias Ó Caoimh) poika; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 13.10.2004 alkaen.

Lars Bay Larsen

syntynyt 1953; valtiotieteen maisteri (1976), oikeustieteen kandidaatti (1983), Kööpenhaminan yliopisto; oikeusministeriön virkamies (1983–1985); perheoikeuden assistentti (1984–1991), sitten apulaisprofessori (1991–1996); Asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986); yksikön päällikkö (1986–1991) oikeusministeriössä; asianajajayhteisön jäsen (1991); osastopäällikkö (1991–1995), poliisiasiainosaston päällikkö (1995–1999), oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003) oikeusministeriössä; Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000), Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Europol Management Boardissa (1998–2000); korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.1.2006 alkaen.

Eleanor Sharpston

syntynyt 1955; oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintoja, King's College, Cambridge (1973–1977); assistentti ja tutkija, Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); asianajajayhteisön jäsen (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 ja 1990–2005); julkisasiamies ja myöhemmin tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990); yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja, University College London (1990–1992); yliopistonlehtori (1992–1998), myöhemmin vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), oikeustieteellinen tiedekunta, Cambridgen yliopisto; Fellow of King's College, Cambridge (1992 alkaen); apulaisprofessori ja tutkija, Centre for European Legal Studies, Cambridgen yliopisto (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bench of Middle Temple (2005); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006 alkaen.

Paolo Mengozzi

syntynyt 1938; kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Bolognan yliopisto; Madridin Carlos III -yliopiston kunniatohtori; vieraileva professori yliopistoissa Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris II, Georgia (Ateena) ja Institut universitaire international (Luxemburg); Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori; Euroopan yhteisöjen komission julkisten hankintojen neuvoo-antavan komitean jäsen; Italian kauppa- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella; Euroopan yhteisöjen WTO:n valmistelutyöryhmän jäsen ja Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin vuoden 1997 WTO:ta koskevan tutkimusohjelman johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006 alkaen.

Pernilla Lindh

syntynyt 1945; oikeustieteen kandidaatti, Lundin yliopisto; hovioikeuden asessori, Svean hovioikeus; Ruotsin ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston lakimies ja myöhemmin lainsäädäntöjohtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2006; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Yves Bot

syntynyt 1947; oikeustieteen tutkinto, Rouenin yliopisto; oikeustieteen tohtori (Paris II Panthéon-Assas -yliopisto); Le Mansin oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori; Le Mansin syyttäjäviraston apulais-syyttäjä ja myöhemmin ensimmäinen apulaissyyttäjä (1974–1982); valtiosyyttäjä, tribunal de grande instance de Dieppe (1982–1984); apulaisvaltiosyyttäjä, tribunal de grande instance de Strasbourg (1984–1986); valtiosyyttäjä, tribunal de grande instance de Bastia (1986–1988); Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991); valtiosyyttäjä, tribunal de grande instance du Mans (1991–1993); oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995); valtiosyyttäjä, tribunal de grande instance de Nanterre (1995–2002); valtiosyyttäjä, tribunal de grande instance de Paris (2002–2004); Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d’appel de Paris) valtiosyyttäjä (2004–2006); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Ján Mazák

syntynyt 1954; oikeustieteen tohtori (Pavol Jozef Safarik -yliopisto, Košice, 1978); yksityisoikeuden professori (1994) ja yhteisön oikeuden professori (2004); yhteisön oikeuden instituutin johtaja Košicen oikeustieteellisessä tiedekunnassa (2004); Krajský súdin (piirioikeus) tuomari, Košice (1980); Metský súdin (alioikeus) varapuheenjohtaja (1982) ja puheenjohtaja (1990), Košice; Slovakian asianajajayhteisön jäsen (1991); perustuslakituomioistuimen jäsen (1993–1998); varaoikeusministeri (1998–2000); perustuslakituomioistuimen presidentti (2000–2006); Venetsian komission jäsen (2004); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Jean-Claude Bonichot

syntynyt 1955; oikeustieteen kandidaatti, Metz'n yliopisto, Institut d'études politiques de Paris'n tutkinto, opintoja École nationale d'administrationissa; Conseil d'État'n esittelijä (1982–1985), hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999); apulaistuomari (1999–2000); riita-asiain jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1987–1991); työ-, työllisyys- ja ammattikoulutusministerin ja sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992); työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006); apulaisprofessori Metz'n yliopistossa (1988–2000), sitten Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (vuodesta 2000 lähtien); lukuisia julkaisuja hallinto-oikeuden, yhteisön oikeuden ja Euroopan ihmisoikeuksien alalla; Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme -nimisen julkaisun perustaja ja sen toimituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -nimisen julkaisun yksi perustaja ja sen toimituskunnan jäsen, instituutioita ja ympäristö- ja yhdyskuntasuunnittelu-oikeutta koskevan tutkimusryhmittymän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Thomas von Danwitz

syntynyt 1962; opintoja Bonnissa, Genevessä ja Pariisissa; oikeustieteellinen valtiontutkinto (1986 ja 1992); oikeustieteen tohtori (Bonnin yliopisto, 1988); julkishallinnon kansainvälinen tutkinto (École nationale d'administration, 1990); pätevytyminen yliopistovirkaan (Bonnin yliopisto, 1996); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani Ruhrin yliopisto, Bochum, (2000–2001); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (Kölnin yliopisto, 2003–2006); julkisoikeuden ja hallintotieteen instituutin johtaja (2006); vieraileva professori Fletcher School of Law and Diplomacyssa (2000), François Rabelais -yliopistossa (Tours, 2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (2005–2006); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Verica Trstenjak

syntynyt 1962; oikeustieteen tutkinto (1987); oikeustieteen tohtori, Ljubljananyliopisto (1995); oikeus- ja valtioteorian sekä yksityisoikeuden lehtori (1996 lähtien); tutkija; tohtoriopintoja Zürichin yliopistossa, Wienin yliopiston vertailevan oikeustieteen instituutissa, Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa ja Amsterdamin vapaassa yliopistossa; vieraileva professori Wienin ja Freiburgin (Saksa) yliopistossa sekä Hampurin oikeustieteellisessä Bucerius-koulussa; tiede- ja teknologiaministeriön oikeudellisen osaston päällikkö (1994–1996) sekä valtiosihteeri (1996–2000); valtioneuvoston pääsihteeri (2000); Euroopan siviililakia käsittelevän työryhmän (Study Group on European Civil Code) jäsen vuodesta 2003 lähtien; Humboldtin tutkimusprojektin (Humboldt Stiftung) johtaja; yli sata oikeustieteellistä artikkelia ja lukuisia eurooppaoikeutta ja yksityisoikeutta käsitteleviä kirjoja; Slovenian lakimiesliiton palkinto "Vuoden lakimies 2003"; useiden oikeustieteellisten aikakauslehtien toimitusneuvostojen jäsen; Slovenian lakimiesliiton pääsihteeri, useiden lakimiesyhdistysten, mm. Gesellschaft für Rechtsvergleichungin, jäsen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.7.2004–6.10.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Roger Grass

syntynyt 1948; loppututkinto l'Institut d'études politiques de Paris'sta sekä julkisoikeuden alalta; Tribunal de Grande Instance de Versailles'n apulaissyöttäjä; yhteisöjen tuomioistuimen johtava hallintovirkamies; Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) pääsihteeri; oikeusministerin kabinetti; yhteisöjen tuomioistuimen presidentin lakimiesavustaja; yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja 10.2.1994 alkaen.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2006

Juhlallinen istunto 10.1.2006

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 20.7.2005 ja 14.10.2005 tekemillä päätöksillä nimitettiin Lars Bay Larsen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomariksi ja Eleanor V. E. Sharpston Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamieheksi 6.10.2009 saakka.

Lars Bay Larsen seuraa tehtävässään Claus Christian Gulmannia, joka toimi yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehenä 7.10.1991–6.10.1994 sekä tuomarina 7.10.1994 lähtien. Eleanor V. E. Sharpston seuraa tehtävässään Francis Geoffrey Jacobsia, joka toimi yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehenä 7.10.1988 lähtien.

Juhlallinen istunto 3.5.2006

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 6.4.2006 tekemällä päätöksellä nimitettiin Antonio Tizzano Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomariksi ja Paolo Mengozzi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamieheksi 6.10.2006 saakka.

Antonio Tizzano, joka on toiminut julkisasiamiehenä 7.10.2000 lähtien, seuraa tehtävässään Antonio Mario La Pergolaa. Paolo Mengozzi, joka on toiminut yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina 4.3.1998 lähtien, seuraa tehtävässään Antonio Tizzanoa yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehenä.

Juhlallinen istunto 6.10.2006

Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat uudistivat 6.4.2006 ja 20.9.2006 tekemillään päätöksillä ajalle 7.10.2006–6.10.2012 seuraavien tuomioistuimen jäsenten toimikaudet: tuomarit Peter Jann, Christiaan Timmermans, Konrad Schiemann, Jiří Malenovský, Antonio Tizzano, José Narciso da Cunha Rodrigues, Pranas Kūris, George Arestis, Anthony Borg Barthet ja Egils Levits sekä julkisasiamies Paolo Mengozzi.

Samoilla päätöksillä Pernilla Lindh nimitettiin tuomariksi Stig von Bahrin tilalle, Jean-Claude Bonichot nimitettiin tuomariksi Jean-Pierre Puissechet'n tilalle, Thomas von Danwitz nimitettiin tuomariksi Ninon Colnericin tilalle ja Yves Bot nimitettiin julkisasiamieheksi Philippe Léger'n tilalle. Lisäksi julkisasiamiesten kiertoa jäsenvaltioiden aakkosjärjestyksen mukaisessa järjestyksessä koskevan järjestelmän mukaan Verica Trstenjak nimitettiin Leendert A. Geelhoedin tilalle ja Ján Mazák nimitettiin Christine Stix-Hacklin tilalle.

3. Protokollajärjestys

1.–10.1.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. Jann
 Toisen jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Rosas
 Ensimmäinen julkisasiamies C. Stix-Hackl
 Neljännen jaoston puheenjohtaja K. Schiemann
 Viidennen jaoston puheenjohtaja J. Makarczyk
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja J. Malenovský
 Julkisasiamies F. G. Jacobs
 Tuomari C. Gulmann
 Tuomari A. La Pergola
 Tuomari J.-P. Puissochet
 Julkisasiamies P. Léger
 Julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer
 Tuomari R. Schintgen
 Tuomari N. Colneric
 Tuomari S. von Bahr
 Julkisasiamies A. Tizzano
 Tuomari J. N. Cunha Rodrigues
 Julkisasiamies L. A. Geelhoed
 Tuomari R. Silva de Lapuerta
 Tuomari K. Lenaerts
 Julkisasiamies J. Kokott
 Julkisasiamies M. Poiares Maduro
 Tuomari P. Kūris
 Tuomari E. Juhász
 Tuomari G. Arestis
 Tuomari A. Borg Barthet
 Tuomari M. Ilešič
 Tuomari J. Klučka
 Tuomari U. Löhmus
 Tuomari E. Levits
 Tuomari A. Ó Caoimh

Kirjaaja R. Grass

11.1.–3.5.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. Jann
 Toisen jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Rosas
 Ensimmäinen julkisasiamies C. Stix-Hackl
 Neljännen jaoston puheenjohtaja K. Schiemann
 Viidennen jaoston puheenjohtaja J. Makarczyk
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja J. Malenovský
 Tuomari A. La Pergola
 Tuomari J.-P. Puissochet
 Julkisasiamies P. Léger
 Julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer
 Tuomari R. Schintgen
 Tuomari N. Colneric
 Tuomari S. von Bahr
 Julkisasiamies A. Tizzano
 Tuomari J. N. Cunha Rodrigues
 Julkisasiamies L. A. Geelhoed
 Tuomari R. Silva de Lapuerta
 Tuomari K. Lenaerts
 Julkisasiamies J. Kokott
 Julkisasiamies M. Poiares Maduro
 Tuomari P. Kūris
 Tuomari E. Juhász
 Tuomari G. Arestis
 Tuomari A. Borg Barthet
 Tuomari M. Ilešič
 Tuomari J. Klučka
 Tuomari U. Löhmus
 Tuomari E. Levits
 Tuomari A. Ó Caoimh
 Tuomari L. Bay Larsen
 Julkisasiamies E. Sharpston

Kirjaaja R. Grass

4.5.–6.10.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. Jann
Toisen jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Rosas
Ensimmäinen julkisasiamies C. Stix-Hackl
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. Schiemann
Viidennen jaoston puheenjohtaja J. Makarczyk
Kuudennen jaoston puheenjohtaja J. Malenovský
Tuomari J.-P. Puissechet
Julkisasiamies P. Léger
Julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer
Tuomari R. Schintgen
Tuomari N. Colneric
Tuomari S. von Bahr
Tuomari A. Tizzano
Tuomari J. N. Cunha Rodrigues
Julkisasiamies L. A. Geelhoed
Tuomari R. Silva de Lapuerta
Tuomari K. Lenaerts
Julkisasiamies J. Kokott
Julkisasiamies M. Poiares Maduro
Tuomari P. Küris
Tuomari E. Juhász
Tuomari G. Arestis
Tuomari A. Borg Barthet
Tuomari M. Ilešič
Tuomari J. Klučka
Tuomari U. Löhmus
Tuomari E. Levits
Tuomari A. Ó Caoimh
Tuomari L. Bay Larsen
Julkisasiamies E. Sharpston
Julkisasiamies P. Mengozzi

Kirjaaja R. Grass

12.10.–31.12.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. Jann
Toisen jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Rosas
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts
Viidennen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen
Ensimmäinen julkisasiamies J. Kokott
Kuudennen jaoston puheenjohtaja P. Küris
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja E. Juhász
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja J. Klučka
Julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer
Tuomari A. Tizzano
Tuomari J. N. Cunha Rodrigues
Tuomari R. Silva de Lapuerta
Julkisasiamies M. Poiares Maduro
Tuomari K. Schiemann
Tuomari J. Makarczyk
Tuomari G. Arestis
Tuomari A. Borg Barthet
Tuomari M. Ilešič
Tuomari J. Malenovský
Tuomari U. Löhmus
Tuomari E. Levits
Tuomari A. Ó Caoimh
Tuomari L. Bay Larsen
Julkisasiamies E. Sharpston
Julkisasiamies P. Mengozzi
Tuomari P. Lindh
Julkisasiamies Y. Bot
Julkisasiamies J. Mazák
Tuomari J.-C. Bonichot
Tuomari T. von Danwitz
Julkisasiamies V. Trstenjak

Kirjaaja R. Grass

4. Yhteisöjen tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens Petrus Josephus Servatius, tuomari (1952–1958)
Riese Otto, tuomari (1952–1963)
Delvaux Louis, tuomari (1952–1967)
Rueff Jacques, tuomari (1952–1959 ja 1960–1962)
Hammes Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Van Kleffens Adrianus, tuomari (1952–1958)
Lagrange Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Roemer Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Rossi Rino, tuomari (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Catalano Nicola, tuomari (1958–1962)
Trabucchi Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss Walter, tuomari (1963–1970)
Monaco Riccardo, tuomari (1964–1976)
Gand Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Mertens de Wilmars Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore Pierre, tuomari (1967–1985)
Kutscher Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Mayras Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen Max, tuomari (1973–1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
Warner Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Reischl Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
O'Keefe Aindrias, tuomari (1975–1985)
Capotorti Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco Giacinto, tuomari (1976–1988)
Touffait Adolphe, tuomari (1976–1982)
Koopmans Thymen, tuomari (1979–1990)
Due Ole, tuomari (1979–1994), presidentti 1988–1994
Everling Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros Alexandros, tuomari (1981–1982)
Slynn Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Rozès Simone, julkisasiamies (1981–1984)
VerLoren van Themaat Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Grévisse Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann Kai, tuomari (1982–1988)
Mancini G. Federico, julkisasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Galmot Yves, tuomari (1982–1988)
Kakouris Constantinos, tuomari (1983–1997)
Lenz Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)

Darmon Marco, julkisasiamies (1984–1994)
Joliet René, tuomari (1984–1995)
O’Higgins Thomas Francis, tuomari (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tuomari (1985–1996)
Mischo Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
De Carvalho Moitinho de Almeida José Carlos, tuomari (1986–2000)
Da Cruz Vilaça José Luis, julkisasiamies (1986–1988)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Kapteyn Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Murray John L., tuomari (1991–1999)
Edward David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
Cosmas Georges, julkisasiamies (1994–2000)
Hirsch Günter, tuomari (1994–2000)
Elmer Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Ragnemalm Hans, tuomari (1995–2000)
Sevón Leif, tuomari (1995–2002)
Fennelly Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Wathelet Melchior, tuomari (1995–2003)
Ioannou Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O’Kelly Macken Fidelma, tuomari (1999–2004)

— Presidentit

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos (1994–2003)

— Kirjaajat

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)

C – Yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Yhteisöjen tuomioistuimen toiminta

1. Ratkaistut asiat, vireille tulleet asiat ja vireillä olevat asiat (2000–2006)

Ratkaistut asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
3. Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2006)
4. Ratkaisukokoonpano (2000–2006)
5. Kanteen kohde (2006)
6. Annetut välitoimimääräykset: ratkaisun sisältö (2006)
7. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2006)
8. Käsittelyn kesto (2000–2006)

Vireille tulleet asiat

9. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
10. Suorat kanteet – Kannetyypit (2006)
11. Kanteen kohde (2006)
12. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2000–2006)
13. Nopeutetut menettelyt (2000–2006)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

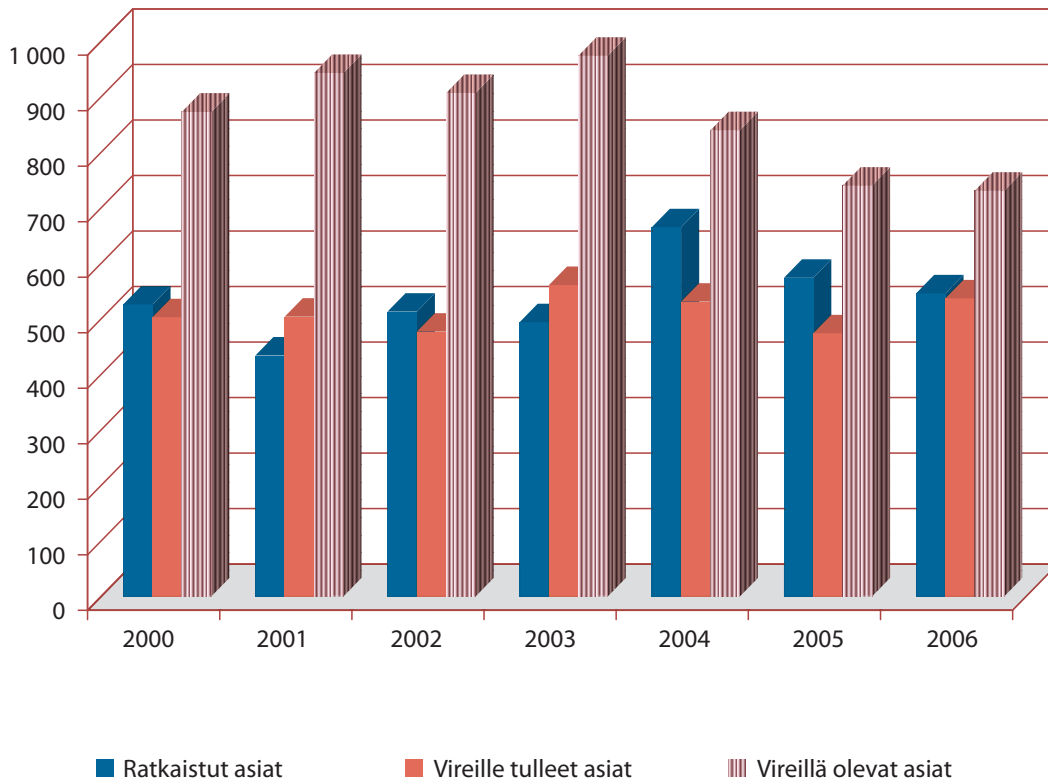
14. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
15. Ratkaisukokoonpano (2006)

Työmäärän kehittyminen (1952–2006)

16. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
17. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)
18. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
19. Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

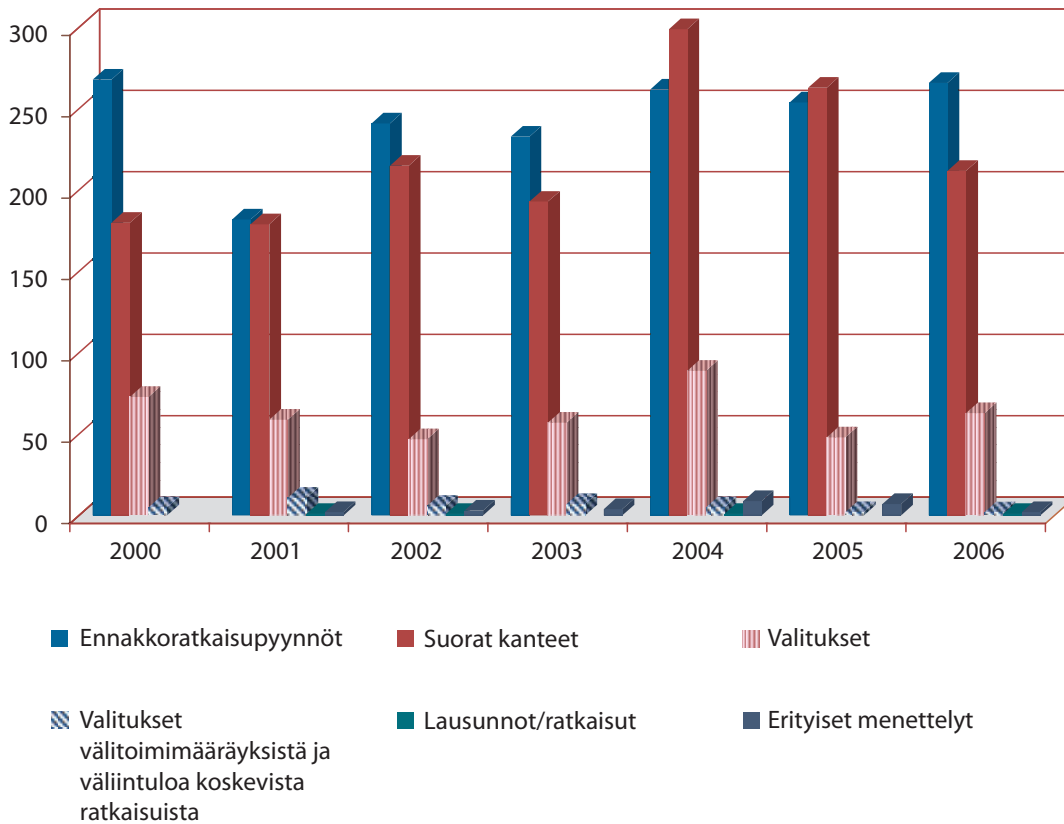
Yhteisöjen tuomioistuimen toiminta

1. Ratkaistut asiat, vireille tulleet asiat ja vireillä olevat asiat (2000–2006)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ratkaistut asiat	526	434	513	494	665	574	546
Vireille tulleet asiat	503	504	477	561	531	474	537
Vireillä olevat asiat	873	943	907	974	840	740	731

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

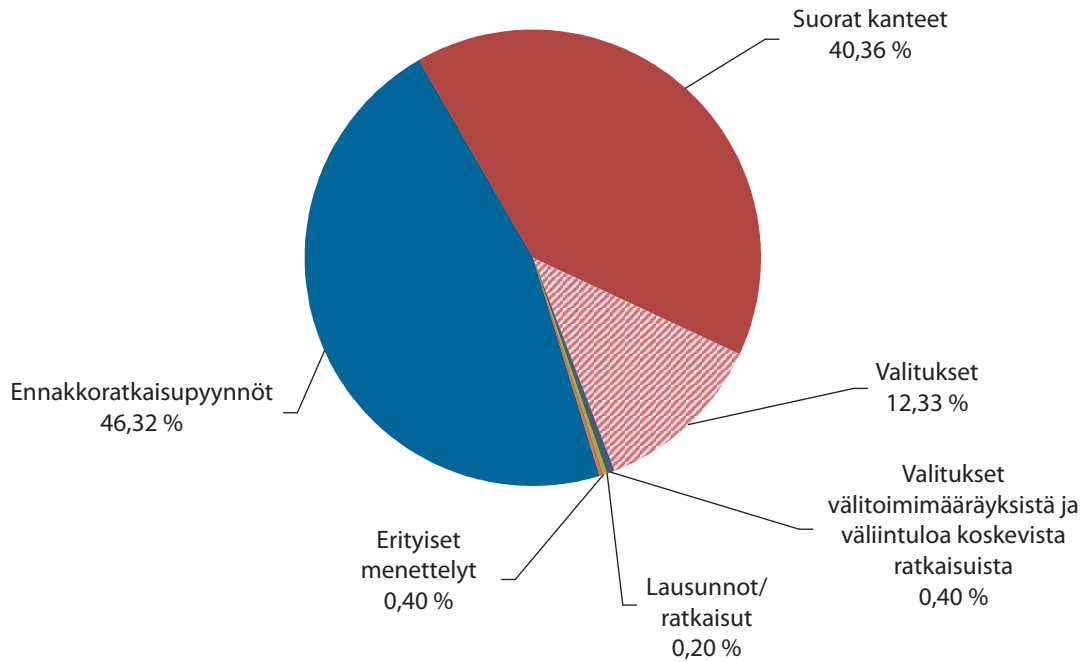
Ratkaistut asiat**2. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)^{1 2}**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ennakkoratkaisupyynnöt	268	182	241	233	262	254	266
Suorat kanteet	180	179	215	193	299	263	212
Valitukset	73	59	47	57	89	48	63
Valitukset väliitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	5	11	6	7	5	2	2
Lausunnot/ratkaisut		1	1		1		1
Erityiset menettelyt		2	3	4	9	7	2
Yhteensä	526	434	513	494	665	574	546

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 74 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 76 artikla); takaisinsaanti (työjärjestyksen 94 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (työjärjestyksen 97 artikla); tuomion tulkinta (työjärjestyksen 102 artikla); tuomion purkaminen (työjärjestyksen 98 artikla); tuomion oikaisu (työjärjestyksen 66 artikla); takavarikkomenettely (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista) ja vapauksia koskevat asiat (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista).

3. Ratkaistut asiat – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2006)¹

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset ²	Väliinmääräykset ³	Muut määräykset ⁴	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyynnöt	192	18		23		233
Suorat kanteet	130			73		203
Valitukset	28	30		4		62
Valitukset väliinmääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista			1	1		2
Lausunnot/ratkaisut					1	1
Erityiset menettelyt	1	1				2
Yhteensä	351	49	1	101	1	503

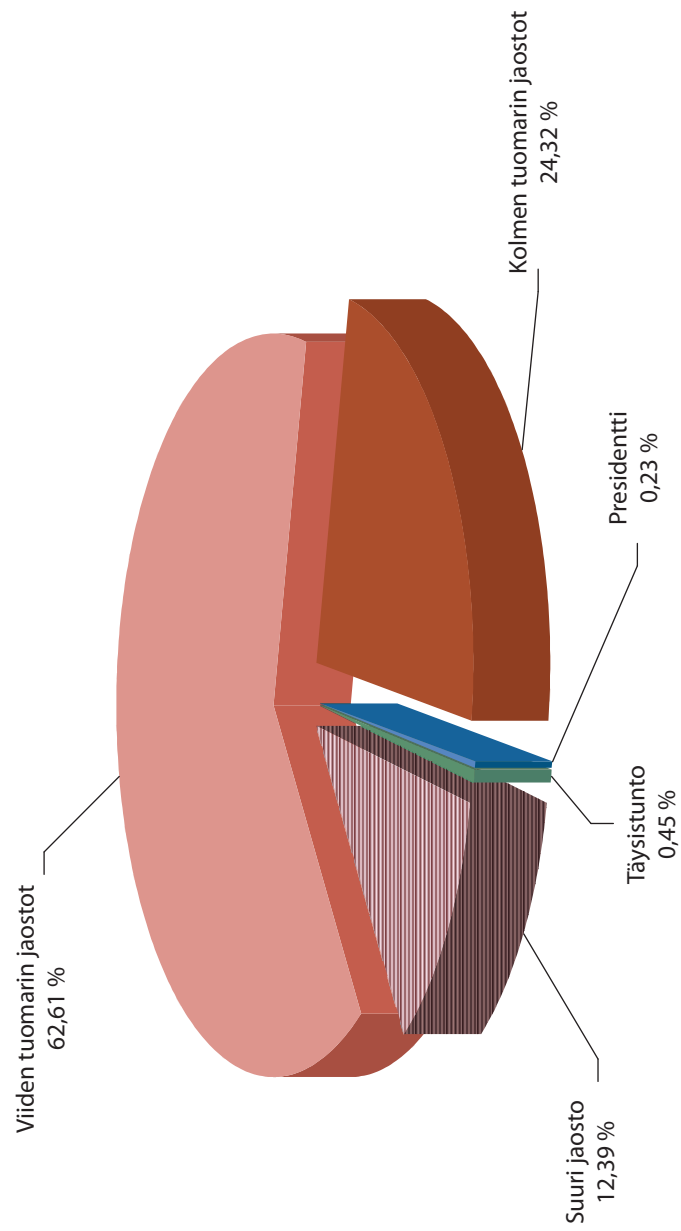
¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset, joilla asian käsittely päätetään (tutkimatta jättäminen, tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten selvä puuttuminen jne.).

³ EY:n perustamissopimuksen 185 ja 186 artiklan (joista on tullut EY 242 ja EY 243 artikla) tai EY:n perustamissopimuksen 187 artiklan (josta on tullut EY 244 artikla) tai EA:n ja HT:n vastaavien artiklojen perusteella esitettyjen hakemusten perusteella annetut määräykset tai väliinmääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä tehdyistä valituksista annetut määräykset.

⁴ Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

4. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2000–2006)¹

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006								
	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Tuomiot/lausunnot	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Määräykset ²							
Täysistunto	31	6	37	33	2	35	27	4	31	48	2	50	21	1	2	2					
Pieni täysistunto	91		91	24		24	52		52	35		35	1								
Suuri jaosto													31	1	32	59					
Viiden tuomarin jaostot	162	3	165	155	13	168	177	10	187	200	8	208	257	18	275	245					
Kolmen tuomarin jaostot	50	40	90	59	42	101	60	27	87	51	27	78	113	61	174	103					
Presidentti		4	4		11	11		3	3	7	7		6	6	2	2					
Yhteensä	334	53	387	271	68	339	316	44	360	334	44	378	423	86	509	408	58	466	389	55	444

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2 Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi).

5. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2006)¹

	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Aluepolitiikka	2		2
Brysselin yleissopimus	4		4
Energia	6		6
Erioikeudet ja vapaudet	1		1
Euroopan unionin kansalaisuus	4		4
Euroopan yhteisöjen omat varat	6		6
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	18	2	20
Immateriaalioikeus	14	5	19
Kalastuspolitiikka	7		7
Kauppapolitiikka	1		1
Kilpailu	26	4	30
Lainsäädäntöjen lähentäminen	17	2	19
Liikenne	8	1	9
Maatalous	28	2	30
Oikeus- ja sisäasiat	1	1	2
Pääomien vapaa liikkuvuus	4		4
Palvelujen tarjoamisen vapaus	14	3	17
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	6	1	7
Sijoittautumisvapaus	18	3	21
Sosiaalipolitiikka	25	4	29
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	8		8
Toimielimiä koskeva oikeus	12	3	15
Tulliliitto	8	1	9
Ulkosuhteet	9	2	11
Valtiontuki	21	2	23
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	9		9
Verotus	51	4	55
Yhteinen tullitariffi	7		7
Yhteisön oikeuden periaatteet		1	1
Yhtiöoikeus	5	5	10
Ympäristö ja kuluttajat	39	1	40
EY yhteensä	379	47	426
EU yhteensä	3		3
HT yhteensä			
EA yhteensä	3	1	4
Henkilöstösäännöt	3	6	9
Menettely	1	1	2
Muut	4	7	11
YHTEENSÄ	389	55	444

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

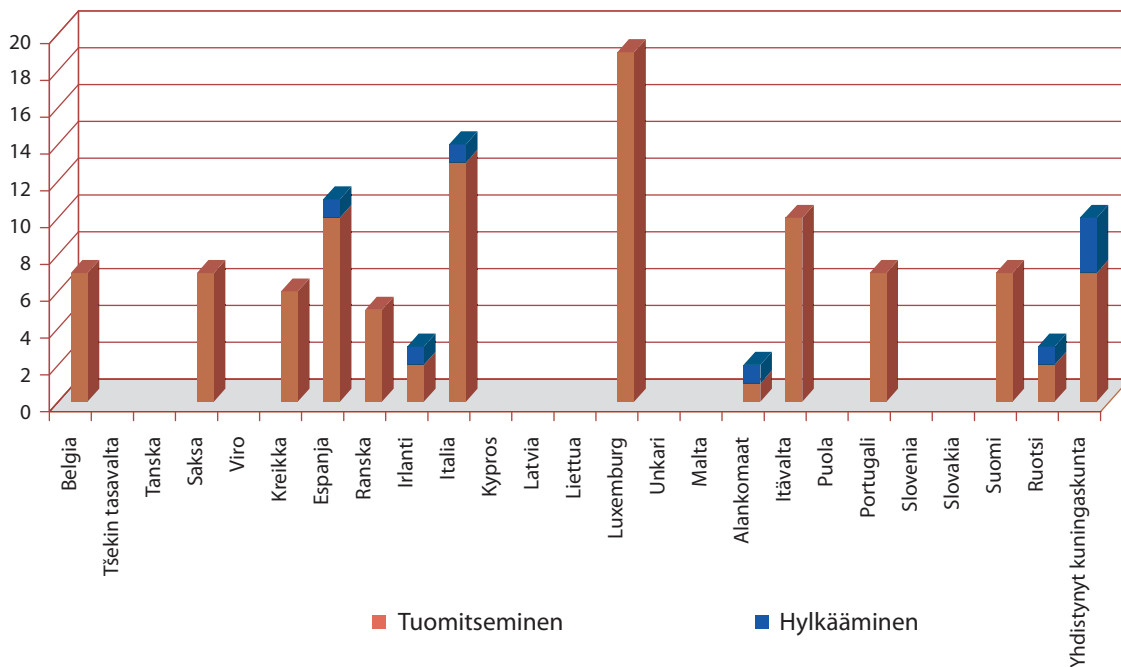
² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi).

6. Annetut välitoimimääräykset: ratkaisun sisältö (2006)¹

	Välitoimimenettelyjen lukumäärä	Niiden muutoksenhakujen lukumäärä, jotka liittyvät välitoimiasioihin tai väliintuloon	Ratkaisun sisältö	
			Hylkääminen / Riidanalaisen päätöksen pysyttäminen	Hyväksyminen / Riidanalaisen päätöksen kumoaminen
Kilpailu		2	2	
EY yhteensä		2	2	
EA yhteensä				
Muut				
YHTEENSÄ		2	2	

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

7. Ratkaistut asiat – Jäsenysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2006)¹

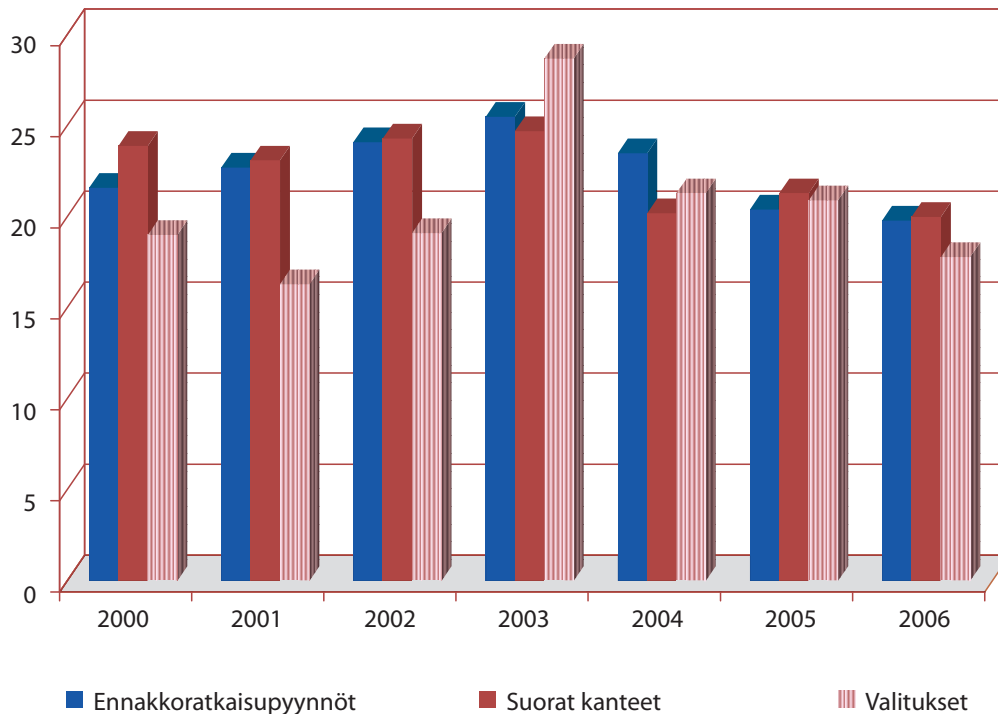

	Tuomitseminen	Hylkääminen	Yhteensä
Belgia	7		7
Tšekkin tasavalta			
Tanska			
Saksa	7		7
Viro			
Kreikka	6		6
Espanja	10	1	11
Ranska	5		5
Irlanti	2	1	3
Italia	13	1	14
Kypros			
Latvia			
Liettua			
Luxemburg	19		19
Unkari			
Malta			
Alankomaat	1	1	2
Itävalta	10		10
Puola			
Portugali	7		7
Slovenia			
Slovakia			
Suomi	7		7
Ruotsi	2	1	3
Yhdistynyt kuningaskunta	7	3	10
Yhteensä	103	8	111

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

8. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto (2000–2006)¹

(tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)²

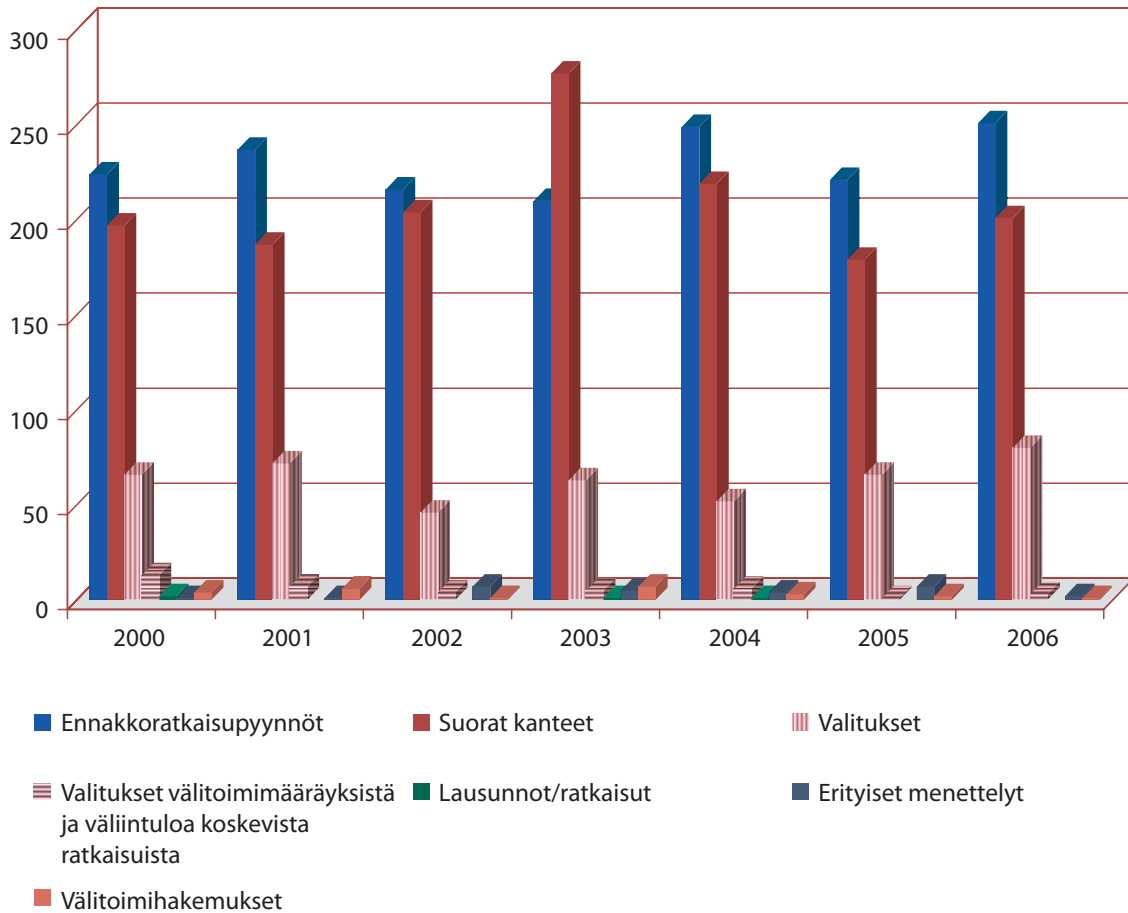

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ennakkoratkaisupyynnöt	21,6	22,7	24,1	25,5	23,5	20,4	19,8
Suorat kanteet	23,9	23,1	24,3	24,7	20,2	21,3	20
Valitukset	19	16,3	19,1	28,7	21,3	20,9	17,8

¹ Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon seuraavia asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja ja ratkaisuja; erityisiä menettelyjä (joita ovat oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulkinta, tuomion purkaminen, tuomion oikaisu, takavarikkomenettelyt ja vapauksia koskevat asiat); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi; väliuudenmenettelyjä eikä väliuuden ja väliuuden tuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

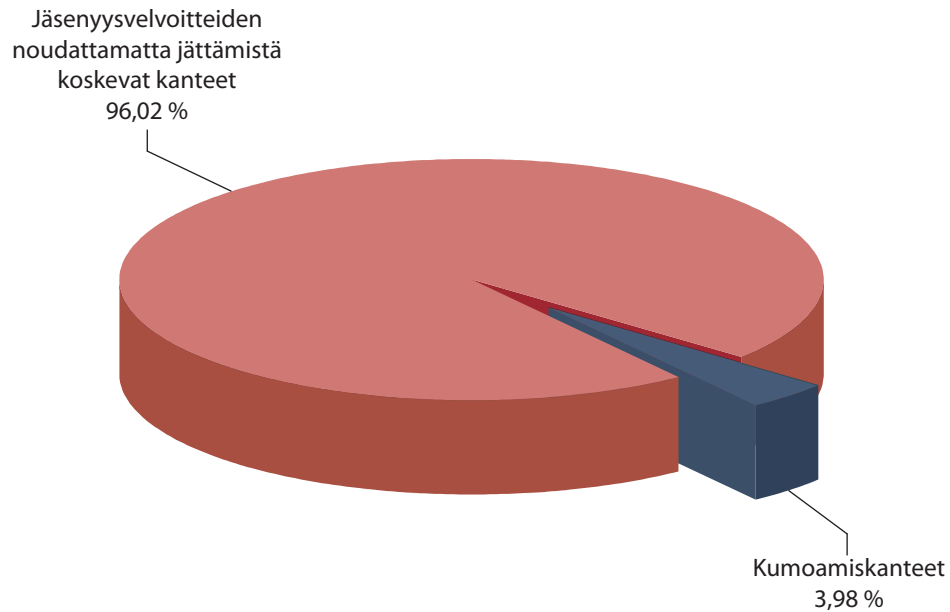
² Kyse on muista määräyksistä kuin niistä, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Vireille tulleet asiat**9. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ennakkoratkaisupyynnöt	224	237	216	210	249	221	251
Suorat kanteet	197	187	204	277	219	179	201
Valitukset	66	72	46	63	52	66	80
Valitukset väliitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	13	7	4	5	6	1	3
Lausunnot/ratkaisut	2			1	1		
Erityiset menettelyt	1	1	7	5	4	7	2
Yhteensä	503	504	477	561	531	474	537
Väliitoimihakemukset	4	6	1	7	3	2	1

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

10. Vireille tulleet asiat – Suorat kanteet – Kannetyypit (2006)¹

Kumoamiskanteet	8
Laiminlyöntikanteet	
Vahingonkorvauskanteet	
Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet	193
Yhteensä	201

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

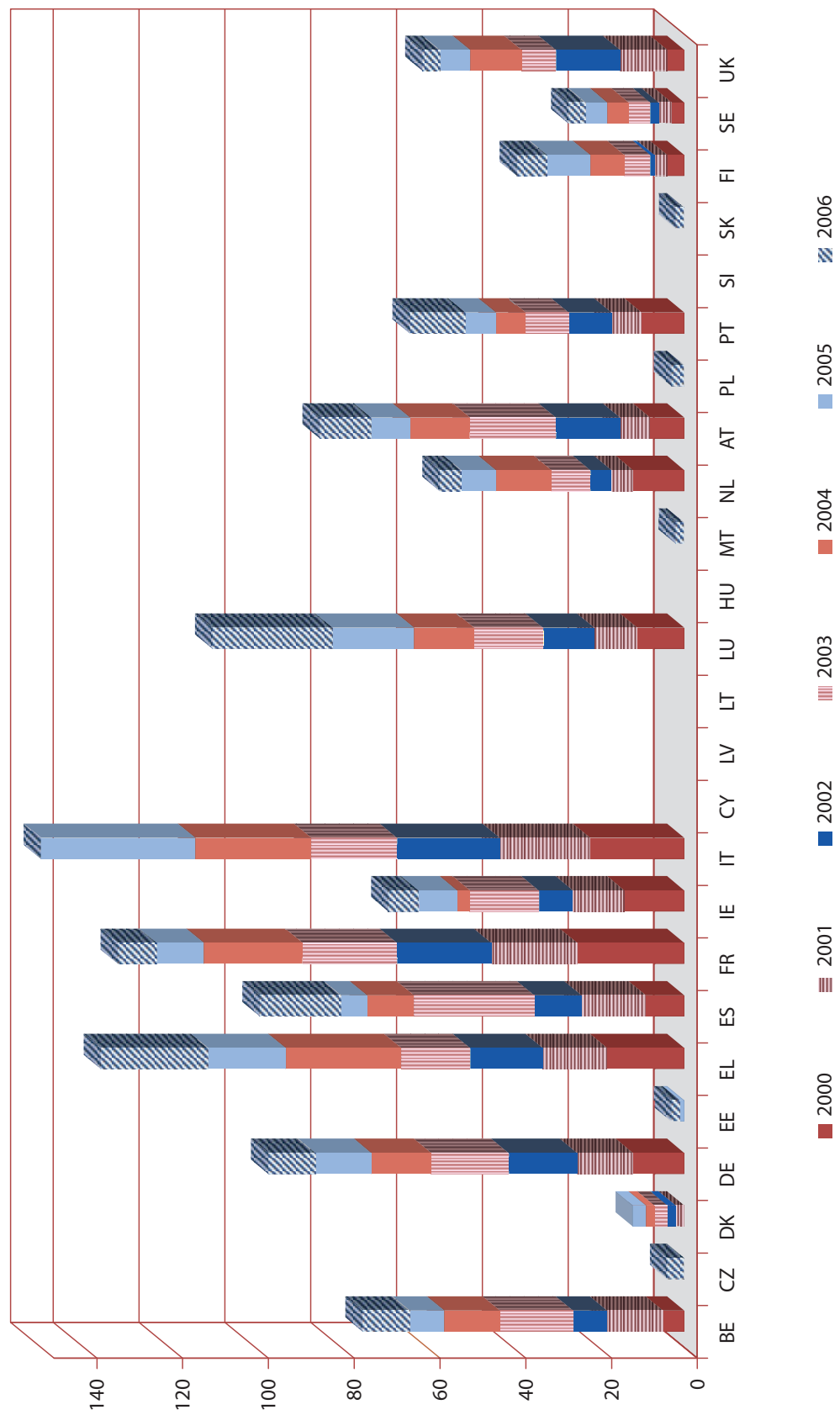
11. Vireille tulleet asiat¹ – Kanteen kohde (2006)²

	Suorat kanteet	Ennakkoratkaisu- pyynnöt	Valitukset	Muutoksenhaut välitoimiasioihin tai väliintuloon	Yhteensä	Erityiset menettelyt
Aluepolitiikka		2	4		6	
Brysselin yleissopimus		2			2	
Energia	2	4			6	
Euroopan unionin kansalaisuus		5			5	
Euroopan yhteisöjen omat varat	2		2		4	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	5	8	1		14	
Immateriaalioikeus		4	19		23	
Kalastuspolitiikka	1		4		5	
Kauppapolitiikka			1		1	
Kilpailu	1	14	15	2	32	
Lainsäädäntöjen lähentäminen	10	8			18	
Liikenne	7	2			9	
Maatalous	11	43	3		57	
Oikeus- ja sisäasiat	1	1			2	
Pääomien vapaa liikkuvuus	2	5			7	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	12	10			22	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva		9			9	
Sijoittautumisvapaus	14	17			31	
Sosiaalipolitiikka	21	17			38	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	5	8			13	
Teollisuuspolitiikka	10	6			16	
Toimielimiä koskeva oikeus	7	1	2		10	
Tulliliitto		7			7	
Ulkomaalaispolitiikka ja yhteinen turvallisuus		1	2		3	
Ulkosuhteet	2	5	4		11	
Valtiontuki	5	9	6		20	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	8	5			13	
Verotus	7	27			34	
Yhteinen tullitariffi		9			9	
Yhteisön oikeuden periaatteet		5			5	
Yhtiöoikeus	13	12	1		26	
Ympäristö ja kuluttajat	54	3	2	1	60	
EY yhteensä	200	249	66	3	518	
EU yhteensä						
HT yhteensä		1			1	
EA yhteensä	1		1		2	
Henkilöstösäännöt		1	13		14	
Menettely						2
Muut		1	13		14	2
YHTEENSÄ	201	251	80	3	535	2

¹ Välitoimihakemuksia lukuun ottamatta.

² Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

12. Vireille tulleet asiat – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisistä jättämistä koskevat kanteet (2000–2006)¹

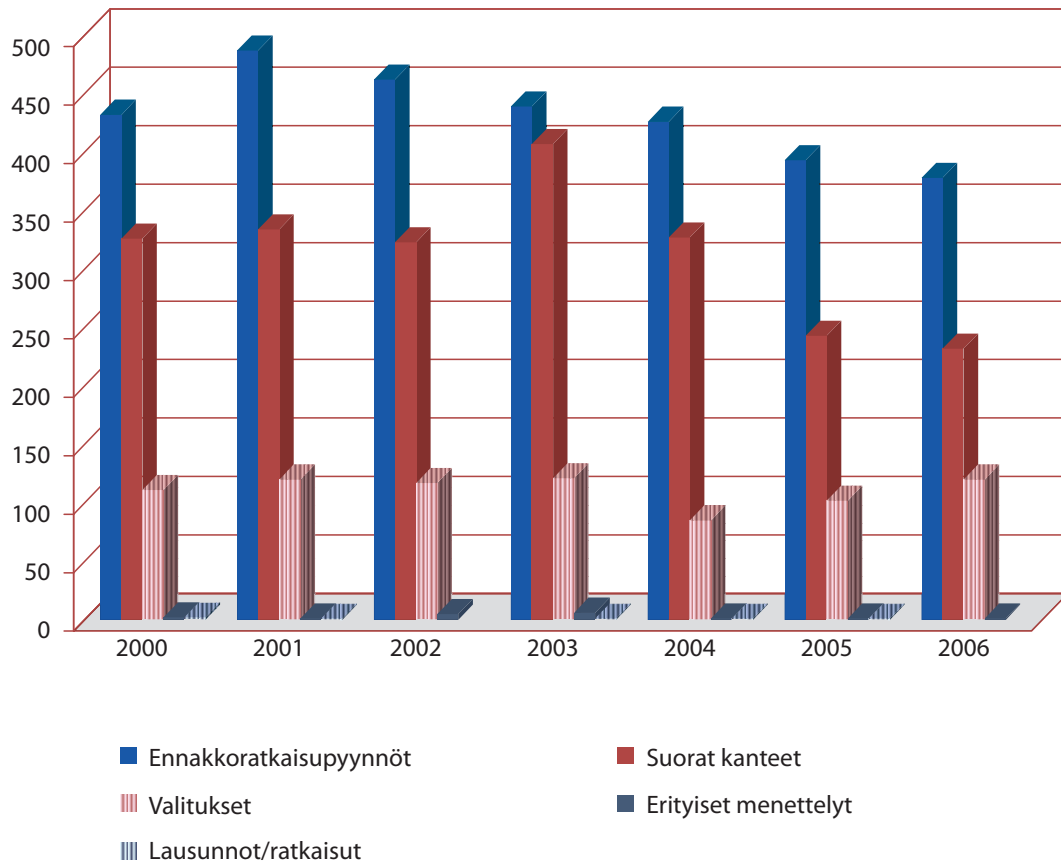
	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Yhteensä ²
2000	5			12		18	9	25	14	22				11			12	8		10			4	3	4	157
2001	13		2	13		15	15	20	12	21				10			5	7		7			3	3	11	157
2002	8		2	16		17	11	22	8	24				12			5	15		10			1	2	15	168
2003	17		3	18		16	28	22	16	20				16			9	20		10			6	5	8	214
2004	13		2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7			8	5	12	193
2005	8		3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7			10	5	7	170
2006	11	4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13		2	7	4	4	193

- 1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).
EY:n perustamissopimuksen 93, 169, 170, 171 ja 225 artikla (joista on tullut EY 88, EY 226, EY 227, EY 228 ja EY 298 artikla), EA 141, EA 142, EA 143 artikla ja HT 88 artikla.
- 2 Joista yksi on EY 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuva kanne.

13. Vireille tulleet asiat – Nopeutetut menettelyt (2000–2006)¹

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		Yhteensä
	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	Hyväksyminen	Asian käsittelyn raukeaminen	
Suorat kanteet					1		3		1	2					7
Ennakkoratkaisupyynnöt	1		1	5		1		3		10			5		31
Valitukset				2			1	1							4
Lausunnot										1					1
Yhteensä	1	1	1	7	2	1	7	1	13	5	5	5	5	43	

¹ Asian nopeutettu käsittely on mahdollista yhteisöjen tuomioistuimessa työjärjestyksen 62 a, 104 a ja 118 artiklan nojalla 1.7.2000 lukien.

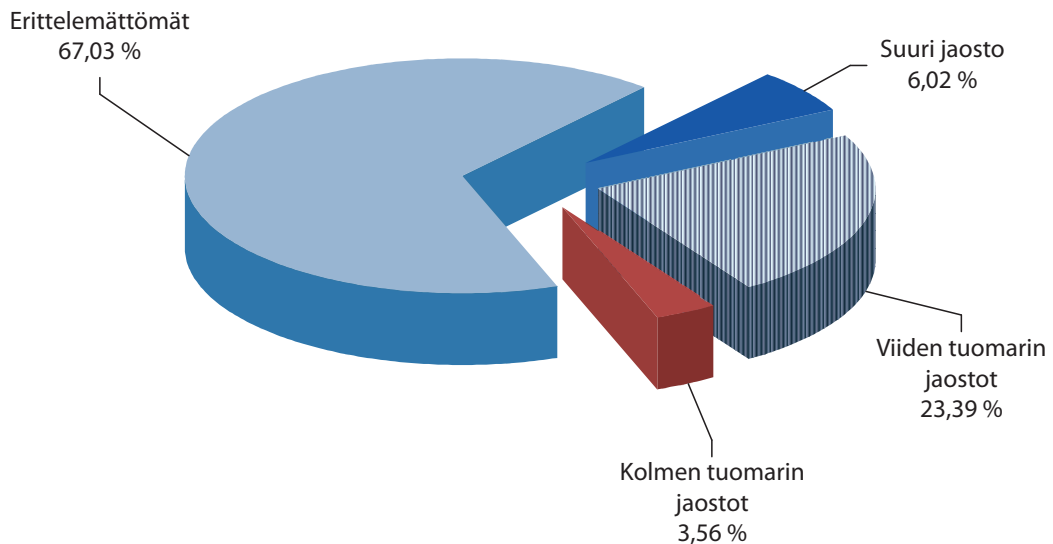
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta**14. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ennakkoratkaisupyynnöt	432	487	462	439	426	393	378
Suorat kanteet	326	334	323	407	327	243	232
Valitukset	111	120	117	121	85	102	120
Erityiset menettelyt	2	1	5	6	1	1	1
Lausunnot/ratkaisut	2	1		1	1	1	
Yhteensä	873	943	907	974	840	740	731

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

15. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2006)¹

Jakautuminen vuonna 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Erittelemättömät	634	602	546	690	547	437	490
Täysistunto	34	31	47	21	2	2	
Pieni täysistunto	26	66	36	1			
Suuri jaosto				24	56	60	44
Viiden tuomarin jaostot	129	199	234	195	177	212	171
Kolmen tuomarin jaostot	42	42	42	42	57	29	26
Presidentti	8	3	2	1	1		
Yhteensä	873	943	907	974	840	740	731

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

Työmäärän kehittyminen (1952–2006)**16. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot**

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹						Tuomiot ²
	Suorat kanteet ³	Ennakkoratkaisupyyntö	Valitukset	Valitukset väliittämääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuksista	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1 218	106			1 324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹						Tuomiot ²
	Suorat kanteet ³	Ennakkoratkaisupyyntö	Valitukset	Valitukset väliinimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1982	217	129			346	16	185
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
Yhteensä	7 908	5 765	761	61	14 495	342	7 178

¹ Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.

² Nettoluvut.

³ Lausunnot mukaan luettuina.

⁴ Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin aloitti toimintansa vuonna 1989.

17. Työmäärän kehittyminen (1952–2006) –

Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)¹

	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Yhteensä	
1961																	1										1	
1962																	5											5
1963													1				5											6
1964								2								4												6
1965				4			2									1												7
1966																1												1
1967	5			11			3					1				3											23	
1968	1			4			1	1								2											9	
1969	4			11			1						1														17	
1970	4			21			2	2									3										32	
1971	1			18			6	5					1			6											37	
1972	5			20			1	4								10											40	
1973	8			37			4	5					1			6											61	
1974	5			15			6	5								7									1		39	
1975	7		1	26			15	14					1			4									1		69	
1976	11			28			8	1	12							14									1		75	
1977	16		1	30			14	2	7							9									5		84	
1978	7		3	46			12	1	11							38									5		123	
1979	13		1	33			18	2	19				1			11									8		106	
1980	14		2	24			14	3	19							17									6		99	
1981	12		1	41			17		11				4			17									5		108	
1982	10		1	36			39	18								21									4		129	

>>>

	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Yhteensä
1983	9		4	36				15	2	7							19								6		98
1984	13		2	38				34	1	10							22								9		129
1985	13			40				45	2	11			6				14								8		139
1986	13		4	18		2	1	19	4	5			1				16								8		91
1987	15		5	32		17	1	36	2	5			3				19								9		144
1988	30		4	34		1	1	38		28			2				26								16		179
1989	13		2	47		2	2	28	1	10			1				18		1						14		139
1990	17		5	34		2	6	21	4	25			4				9		2						12		141
1991	19		2	54		3	5	29	2	36			2				17		3						14		186
1992	16		3	62		1	5	15		22			1				18		1						18		162
1993	22		7	57		5	7	22	1	24			1				43		3						12		204
1994	19		4	44			13	36	2	46			1				13		1						24		203
1995	14		8	51		10	10	43	3	58			2				19	2	5					6	20		251
1996	30		4	66		4	6	24		70			2				10	6	6				3	4	21		256
1997	19		7	46		2	9	10	1	50			3				24	35	2				6	7	18		239
1998	12		7	49		5	55	16	3	39			2				21	16	7				2	6	24		264
1999	13		3	49		3	4	17	2	43			4				23	56	7				4	5	22		255
2000	15		3	47		3	5	12	2	50							12	31	8				5	4	26	1	224
2001	10		5	53		4	4	15	1	40			2				14	57	4				3	4	21		237
2002	18		8	59		7	3	8		37			4				12	31	3				7	5	14		216
2003	18		3	43		4	8	9	2	45			4				28	15	1				4	4	22		210
2004	24		4	50		18	8	21	1	48			1	2			28	12	1				4	5	22		249
2005	21	1	4	51		11	10	17	2	18			2	3			36	15	1	2			4	11	12		221
2006	17	3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10	251
Yhteensä	533	4	111	1 542	117	180	717	48 896				1	60	9	666	288	3	60				1	47	63	418	1	5 765

1 EY:n perustamissopimuksen 177 artikla (josta on tullut EY 234 artikla), EU 35 artiklan 1 kohta, HT 41 artikla ja EA 150 artikla, vuoden 1971 pöytäkirja.

2 Asia C-265/00, Campina Melkunie.

18. Työmäärän kehittyminen (1952–2006) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour de cassation	68	
	Cour d'arbitrage	5	
	Conseil d'État	38	
	Muut tuomioistuimet	422	533
Tšekin tasavalta	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud		
	Ústavní soud		
	Muut tuomioistuimet	4	4
Tanska	Højesteret	19	
	Muut tuomioistuimet	92	111
Saksa	Bundesgerichtshof	102	
	Bundesverwaltungsgericht	73	
	Bundesfinanzhof	233	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	72	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muut tuomioistuimet	1 044	1 542
Viro	Riigikohus		
	Muut tuomioistuimet		
Kreikka	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	26	
	Muut tuomioistuimet	82	117
Espanja	Tribunal Supremo	17	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muut tuomioistuimet	155	180
Ranska	Cour de cassation	74	
	Conseil d'État	34	
	Muut tuomioistuimet	609	717
Irlanti	Supreme Court	15	
	High Court	15	
	Muut tuomioistuimet	18	48
Italia	Corte suprema di Cassazione	90	
	Consiglio di Stato	57	
	Muut tuomioistuimet	749	896

>>>

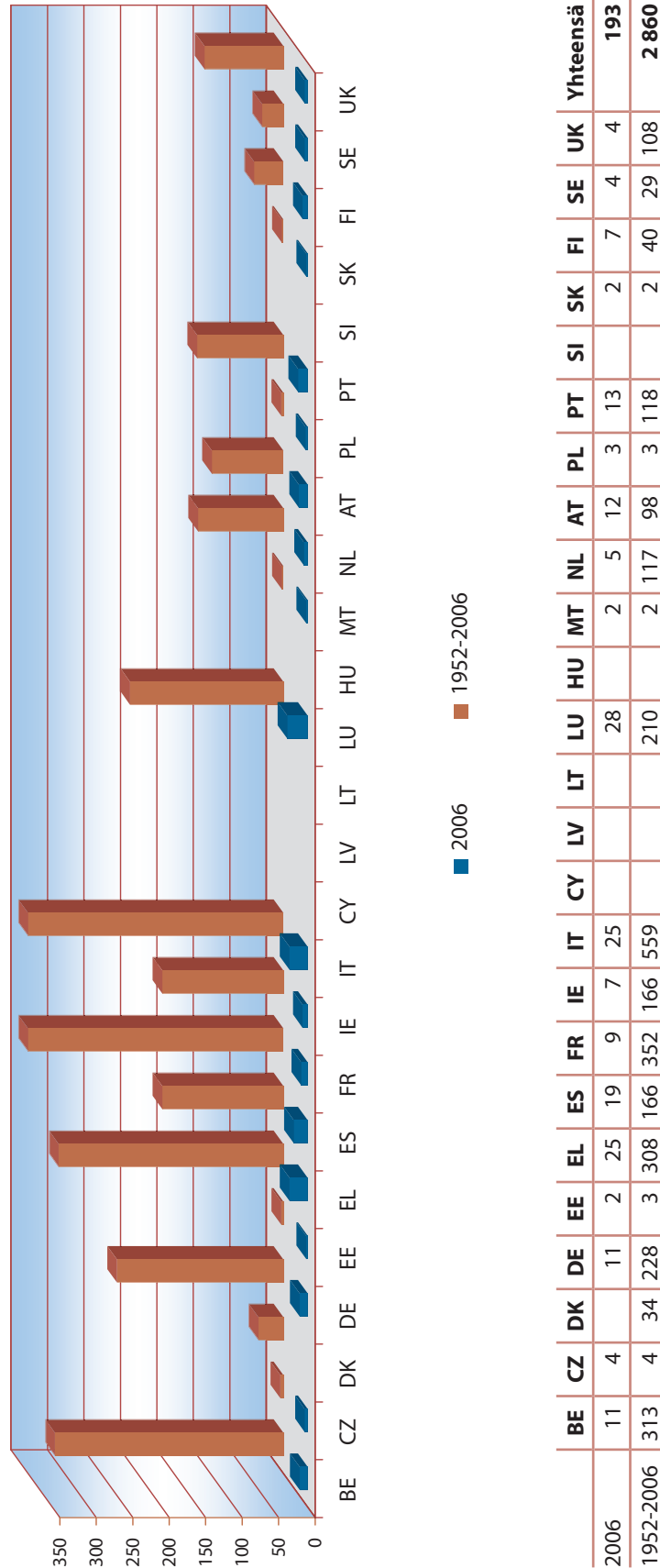
			Yhteensä
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Muut tuomioistuimet		
Latvia	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet		
Liettua	Konstitucinis Teismas		
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas		
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	1	
	Muut tuomioistuimet		1
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Muut tuomioistuimet	30	60
Unkari	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Szegedi Ítéletábrlá	1	
	Muut tuomioistuimet	7	9
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l-Appel		
	Muut tuomioistuimet		
Alankomaat	Raad van State	51	
	Hoge Raad der Nederlanden	147	
	Centrale Raad van Beroep	44	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	134	
	Tariefcommissie	34	
	Muut tuomioistuimet	256	666
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	59	
	Oberster Patent- und Markensenat	1	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	46	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muut tuomioistuimet	150	288

>>>

			Yhteensä
Puola	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny		
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muut tuomioistuimet	3	3
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	34	
	Muut tuomioistuimet	25	60
Slovenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Muut tuomioistuimet		
Slovakia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd		
	Muut tuomioistuimet	1	1
Suomi	Korkein hallinto-oikeus	18	
	Korkein oikeus	7	
	Muut tuomioistuimet	22	47
Ruotsi	Högsta Domstolen	8	
	Marknadsdomstolen	3	
	Regeringsrätten	19	
	Muut tuomioistuimet	33	63
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	35	
	Court of Appeal	38	
	Muut tuomioistuimet	345	418
Benelux-maat	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Yhteensä			5 765

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie.

19. Työmäärän kehittyminen (1952–2006) – Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisistä koskevat kanteet¹

Espanjaa vastaan nostetuista kanteista yksi on Belgian nostama EY:n perustamissopimuksen 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuva kanne.

Ranskaa vastaan nostetuista kanteista yksi on Irlannin nostama EY:n perustamissopimuksen 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuva kanne.

Yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan vireille pannuissa asioissa on mukana kolme EY:n perustamissopimuksen 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuvaa kannaetta, joista yksi on Ranskan nostama ja kaksi Espanjan nostamia.

¹ EY:n perustamissopimuksen 93, 169, 170, 171 ja 225 artikla (joista on tullut EY 88, EY 226, EY 227, EY 228 ja EY 298 artikla), EA 141, EA 142 ja EA 143 artikla ja HT 88 artikla.

II luku

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

A – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta vuonna 2006

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti Bo Vesterdorf

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisi vuonna 2006 jo toisena peräkkäisenä vuotena enemmän asioita kuin sen käsiteltäväksi saatettiin (se ratkaisi 436 asiaa, kun niitä saatettiin sen käsiteltäväksi 432). Yleisesti tarkasteltuna vireille pantujen asioiden lukumäärä on pienenemässä (niitä oli 432, kun niitä vuonna 2005 oli 469). Tämä pienennys on kuitenkin vain näennäistä ja se selittyy sillä, että henkilöstöasioita ei ole pantu vuonna 2006 vireille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, sillä henkilöstöasiat kuuluvat nykyisin virkamiestuomioistuimen¹ toimivaltaan. Tosiasiassa, kun jätetään huomiotta henkilöstöasiat ja erityiset menettelyt, vireille pantujen asioiden lukumäärä on noussut huomattavasti, sillä nousua on 33 prosenttia (asioita pantiin vireille 387, kun niitä vuonna 2005 pantiin vireille 291). Tavaramerkkialalla vireille pantujen asioiden lukumäärä nousi 46 prosenttia (niitä pantiin vuonna 2006 vireille 143, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 98), ja muita kuin immateriaalioikeuksia ja henkilöstöä koskevien asioiden lukumäärä nousi 26 prosenttia (niitä pantiin vuonna 2006 vireille 244 ja edellisenä vuotena 193). Ratkaistujen asioiden lukumäärä pienentyi (vuonna 2006 niitä oli 436, kun niitä vuonna 2005 oli 610), mutta myös tässä yhteydessä on syytä ottaa huomioon se seikka, että vuonna 2005 saatettiin päätökseen 117 asian käsittely siirtämällä ne virkamiestuomioistuimelle. Vaikka ei oteta huomioon näitä asioita, ratkaistujen asioiden lukumäärän pieneneminen vuonna 2006 on edelleen tosiasiallista, mutta ei kuitenkaan niin huomattavaa (436 ratkaistua asiaa suhteessa 493 ratkaistuun asiaan vuonna 2005).

Vireillä olevien asioiden lukumäärä pysyi loppujen lopuksi samansuuruisena edelliseen vuoteen verrattuna, eli niitä on hivenen yli tuhat (1 029, kun niitä vuonna 2005 oli 1033). Tältä osin voidaan panna merkille, että 1.1.2007 immateriaalioikeuksia koskevat asiat muodostivat lähes 25 prosenttia kaikista vireillä olevista asioista. Vaikka siis 82 henkilöstöasiaa on yhä vireillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja vaikka sille on tehty ensimmäiset valitukset (niitä on tehty kymmenen 31.12.2006 mennessä) virkamiestuomioistuimen tuomioista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut riidat ovat vähitellen muuttamassa luonnettaan siten, että ne keskittyvät entistä enemmän taloudellisiin riitoihin.

Oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto kasvoi kuluneena vuonna hivenen, sillä kun tarkastelun ulkopuolelle jätetään henkilöstöasiat ja immateriaalioikeuksia koskevat asiat, oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto nousi vuoden 2005 25,6 kuukaudesta 27,8 kuukauteen vuonna 2006. On kuitenkin huomattava, että vuoden 2006 aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi työjärjestyksensä 76 a artiklassa säädetyn nopeutetun menettelyn 4 asiassa niistä 10 asiasta, joissa sitä haettiin.

Todettakoon lisäksi, että Pernilla Lindh, joka nimitettiin yhteisöjen tuomioistuimen tuomariksi, sekä Paolo Mengozzi ja Verica Trstenjak, jotka nimitettiin yhteisöjen tuomiois-

¹ Vuonna 2006 virkamiestuomioistuin kuitenkin siirsi yhden asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

tuimen julkisasiamiehiksi, jättivät 6.10. ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen. Samana päivänä heidän tilalleen tulivat Nils Wahl, Enzo Moavero Milanese ja Miro Prek.

Tässä vuosikertomuksessa on mahdotonta tyhjentävästi esitellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vuoden 2006 oikeuskäytännön rikkautta. Niinpä nyt tarkastellaan ainoastaan kuluneen vuoden merkittävimpiä tapauksia, joiden valinta väistämättäkin edellyttää jonkin verran subjektiivisuutta.² Näissä tapauksissa on kyse lainmukaisuutta koskevista riidoista (I), vahingonkorvausasioista (II) ja välitoimista (III).

I. Lainmukaisuutta koskevat riidat

A. EY 230 ja EY 232 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

Vuonna 2006 merkittävimmät tätä kysymystä koskevat tuomiot liittyivät kannekelpoisen toimen käsitteeseen ja vähäisemmässä määrin asiavaltuutuksen käsitteeseen.

1. Kannekelpoiset toimet

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 230 artiklassa tarkoitettuja kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia tai päätöksiä ovat sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi.³ Vuoden 2006 aikana tämän kysymyksen ajankohtaisuus nousi esille peräti seitsemässä asiassa.

Ensinnäkin kolmessa tuomiossa selvennettiin Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF)⁴ toimista nostettujen kumoamiskanteiden rajoja. Ensinnäkin asiassa **Camós Grau vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että petostentorjuntaviraston kantajalle vastainen tutkimuskertomus ei muuta kantajan oikeusasemaa selvästi, sillä kertomus ei velvoita mitenkään, edes menettelyllisesti, viranomaisia, joille se on osoitettu. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi samaa lähestymistapaa noudattaen asiassa **Tillack vastaan komissio**, ettei myöskään siitä, että petostentorjuntavirasto on toimittanut tietoja kansallisille oikeusviranomaisille, voida nostaa kumoamiskannetta. On nimittäin niin, että vaikka kansallisten viranomaisten on

² Vuosikertomuksessa ei esimerkiksi käsitellä polkumyöntioikeutta, jonka alalla kuitenkin on tapahtunut kiinnostavaa kehitystä, muun muassa asiassa T-274/02, Ritek ja Prodisc Technology v. neuvosto, 24.10.2006 annettussa tuomiossa, jota ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa, eikä myöskään henkilöistöoikeutta.

³ Asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, 9 kohta ja asia 346/87, Bossi v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok. 1989, s. 303, 23 kohta.

⁴ Ks. asia T-309/03, Camós Grau v. komissio, tuomio 6.4.2006; asia T-193/04, Tillack v. komissio, tuomio 4.10.2006 ja asia T-4/05, Strack v. komissio, määräys 22.3.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-237/06 P); näitä kahta tuomiota ja määräystä ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

suhtauduttava petostentorjuntaviraston toimittamiin tietoihin vakavasti, niiden toimittaminen ei synnytä mitään oikeudellista velvoitetta kansallisille viranomaisille, jotka voivat edelleen vapaasti päättää, mihin toimiin ne ryhtyvät petostentorjuntaviraston suorittamien tutkimusten johdosta. Kolmanneksi asiassa **Strack vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että virkamies, joka oli ilmoittanut petostentorjuntavirastolle menettelytavoista, jotka mahdollisesti olivat rangaistavia, ei voinut nostaa kumoamiskannetta päätöksestä, jolla päätettiin sellainen tutkimus, johon oli ryhdytty virkamiehen ilmoituksen perusteella.

Toiseksi on todettava, että kahdessa vuonna 2006 itävaltalaisia pankkeja – Lombard-klubia koskevassa tuomiossa⁵ otettiin tutkittaviksi kanteet, jotka oli nostettu komission kuulemismenettelyistä vastaavan neuvonantajan tekemistä päätöksistä. Yhdistetyissä asioissa **Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft vastaan komissio** kaksi luottolaitosta vaati kumottaviksi päätökset toimittaa erälle poliittiselle puolueelle pankkimaksujen vahvistamista koskevista väitetiedoksiannoista versiot, jotka eivät sisällä luottamuksellisia tietoja. Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission päätöksellä, jolla kilpailusääntöjen rikkomista koskevassa menettelyssä väitteiden kohteena olevalle yritykselle ilmoitetaan siitä, ettei sen toimittamia tietoja käsitellä yhteisön oikeudessa taatulla tavalla luottamuksellisesti (ja että ne voidaan näin ollen toimittaa kantelijana olevalle kolmannelle), on kyseiseen yritykseen nähden oikeusvaikutuksia, jotka muuttavat tämän oikeusasemaa selvästi. Se on näin ollen kannekelppoinen toimi. Asiassa **Bank Austria Creditanstalt vastaan komissio** Bank Austria Creditanstalt vaati kumottavaksi kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan päätöksen, jolla hylättiin kyseisen pankin esittämä vaatimus siitä, ettei komission päätöksen sellaista toisintoa, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja, julkaista virallisessa lehdessä. Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan päätöksen 2001/462⁶ 9 artiklan kolmannen kohdan nojalla tekemällä päätöksellä on oikeusvaikutuksia, koska siinä otetaan kantaa siihen, sisältyykö julkaistavaksi tarkoitettuun tekstiin paitsi liikesalaisuuksia tai muita vastaavaa suojaan nauttivia tietoja, myös muita tietoja, joita ei voida paljastaa yleisölle siksi, että yhteisön oikeuden säännöt suojaavat niitä erityisesti, tai siksi, että ne ovat sellaisia tietoja, jotka luonteeltaan ovat salassa pidettäviä. Tällainen päätös on näin ollen kannekelppoinen toimi.

Kolmanneksi on todettava, että asiassa **Deutsche Bahn vastaan komissio**⁷ ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi kannekelppoisen toimen käsitteen merkitystä siltä osin kuin kyse on päätöksistä, jotka komissio tekee valtioneuvon alalla asetuksen N:o 659/1999⁸ 4 artiklan 2 kohdan nojalla. Kyseisessä asiassa liikenteestä vastaava komission

⁵ Asia T-198/03, Bank Austria Creditanstalt v. komissio, tuomio 30.5.2006 ja yhdistetyt asiat T-213/01 ja T-214/01, Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komissio, tuomio 7.6.2006; näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa. Asioissa oli kyse EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP /36.571/D-1: Itävallan pankit – "Lombard-klubi") 11.6.2002 tehdystä komission päätöksestä 2004/138/EY (EUVL 2004, L 56, s. 1).

⁶ Tietyissä kilpailuasioissa koskevissa menettelyissä kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan toimivaltuuksista 23.5.2001 tehty komission päätös 2001/462/EY, EHTY (EYVL L 162, s. 21).

⁷ Asia T-351/02, Deutsche Bahn v. komissio, tuomio 5.4.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁸ [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1).

jäsen oli ilmoittanut kantajalle kirjallisesti, että kantajan kantelua, jossa vaadittiin EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista, ei hyväksytä. Kirjeessä esitettiin selvät ja täsmälliset perustelut, joiden nojalla kansallista toimenpidettä ei pitänyt pitää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tukena. Komissio väitti kuitenkin, että kyse oli vain informaatiokirjeestä eikä asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua päätöksestä, joten kirje ei ollut kannekelvoinen toimi, koska sillä ei ollut oikeusvaikutuksia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että EY 230 artiklan soveltamisalaan kuuluu kirje, jonka komissio osoittaa kantelijana olevalle yritykselle, silloin, kun komissio, joka on saanut haltuunsa tietoja oletetusta sääntöjenvastaisesta tuesta ja on tämän johdosta asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 1 kohdan nojalla velvollinen tutkimaan ne viipymättä, ei, kuten sen on mainitun asetuksen 20 artiklan nojalla mahdollista tehdä, tyydy ilmoittamaan kantelijalle, ettei ole riittävää syytä ottaa kantaa asiaan, vaan esittää selvän, perustellun ja lopullisen kannan toteamalla, että kyseisessä toimenpiteessä ei ole kyse tuesta. Kun komissio toimii tällä tavoin, sillä ei nimittäin ole muuta mahdollisuutta kuin tehdä päätös mainitun asetuksen 4 artiklan 2 kohdan nojalla. Komissiolla ei näin ollen ole oikeutta jättää tätä päätöstä yhteisöjen tuomioistuinten valvonnan ulkopuolelle toteamalla, ettei se ole tehnyt tällaista päätöstä, yrittämällä peruuttaa se tai päättämällä vastoin asetuksen N:o 659/1999 25 artiklaa olla lähettämättä sitä asianomaiselle jäsenvaltiolle. Merkitystä ei ole tältä osin sillä, ettei riidanalainen kirje ollut seurausta komission jäsenten kollegion kanteluun tekemästä lopullisesta päätöksestä, eikä sillä, ettei tällaista päätöstä ole julkaistu.

Neljänneksi on todettava, että asiassa **Schneider Electric vastaan komissio** antamassaan määräyksessä⁹ ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui ensimmäistä kertaa sellaisen kanteen tutkittavaksi ottamisesta, joka oli nostettu komission päätöksestä aloittaa keskittymän tarkempi tutkintamenettely. Komissio oli tässä asiassa tehnyt tällaisen päätöksen hallinnollisessa menettelyssä, joka oli aloitettu uudelleen sen jälkeen, kun oli annettu kaksi tuomiota, joissa kumottiin päätös, jolla pienjänniteasennuksiin tarkoitettujen sähkölaitteiden tuottajien Scheider Electricin ja Legrandin välinen keskittymä todettiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, ja joissa kumottiin päätös, jossa nämä kaksi yksikköä oli määrätty erotettaviksi toisistaan.¹⁰ Kantaja riitautti komission päätöksen aloittaa tarkempi tutkintamenettely ja päätöksen lopettaa muodollisesti menettely.

Määräyksessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli asian olosuhteista, että yritys, joka sen jälkeen, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sen kanteesta kumonnut komission päätöksen, jossa yritystä kielletään toteuttamasta keskittymää, luovuttaa ostamansa yrityksen sen määräajan kuluessa, joka komissiolla oli käytössään kyseisen tuomion jälkeen uuden päätöksen tekemiseksi, ei voi väittää, että ostetun yrityksen luovuttamista koskevan yrityksen oman päätöksen jälkeen tehty komission päätös aloittaa uudelleen keskittymän tarkempi tutkintamenettely tai komission tämän luovutuksen toteuttamisen jälkeen tekemä päätös menettelyn, joka näin oli jäänyt vaille

⁹ Asia T-48/03, Schneider Electric v. komissio, määräys 31.1.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-188/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁰ Asia T-310/01, Schneider Electric v. komissio, tuomio 22.10.2002, Kok. 2002, s. II-4071 ja asia T-77/02, Schneider Electric v. komissio, tuomio 22.10.2002, Kok. 2000, s. II-4201.

kohdetta, muodollisesta lopettamisesta olisi sille vastainen. Ylimääräisenä huomautuksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti, että päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta merkitsee pelkkää valmistelevaa toimenpidettä. Vaikka tällainen päätös aiheuttaa sen, että keskittymän lykkäys ja yrityksen velvollisuus toimia yhteistyössä komission kanssa tarkemman tutkintamenettelyn aikana pitkittyvät, nämä seuraukset, jotka johtuivat suoraan keskittymiin tuolloin sovellettavasta asetuksesta ja luonnollisesti keskittymän soveltuvuuden alustavasta tutkinnasta, eivät ylitä menettelyä koskevalle toimelle ominaisiaseurauksia eivätkä näin ollen vaikuta Schneider Electricin oikeusasemaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tältä osin kyseisen yrityksen ehdottaman valtioneuvoston päätöksen koskevaan yhteisön järjestelmään perustuvan analogian käyttämisen. Toisin kuin EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla tehty päätös, jolla yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan voi tietyissä tapauksissa olla itsenäisiä oikeusvaikutuksia,¹¹ päätös aloittaa tarkempi tutkintamenettely ei sellaisenaan aiheuta velvollisuutta, joka ei johtuisi jo keskittymän ilmoittamisesta komissiolle kyseessä olevien yritysten aloitteesta.

2. Asiavaltuus

a) Yksityistä erikseen koskeva toimenpide

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muut luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt kuin ne, joille päätös on osoitettu, voivat väittää kyseisen päätöksen koskevan niitä erikseen ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja jonka perusteella ne voidaan näin ollen yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu.¹²

Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi näitä periaatteita muun muassa yhdistetyissä asioissa **Boyle ym. vastaan komissio** antamassaan tuomiossa.¹³ Tapauksessa oli kyse komission päätöksestä, joka oli osoitettu Irlannille ja jossa hylättiin pyyntö, joka koski Irlannin kalastuslaivaston monivuotisissa ohjausohjelmissa (MOO IV) asetettujen tavoitteiden korottamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka päätöstä ei ollut osoitettu kantajille, jotka omistivat Irlannin kalastuslaivastoon kuuluvia aluksia, päätös kuitenkin koski niitä erikseen. Irlannin esittämä tavoitteiden korottamista koskeva pyyntö nimittäin tosiasiasa koostui alusten omistajien – mukaan luettuna kantajat – yksittäisten hakemusten muodostamasta kokonaisuudesta. Vaikka riidanalainen päätös oli osoitettu Irlannille, se koski tiettyjä yksilöityjä aluksia, joten sitä oli pidettävä joukkona yksittäisiä päätöksiä, joista kullakin vaikutettiin mainittujen alusten omistajien oikeudelliseen asemaan. Kyseessä olleiden alusten omistajien lukumäärä ja henkilöllisyys oli määritetty ja tarkistettavissa jo ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, ja komissio oli tietoinen siitä, että sen päätöksellä vaikutettiin ainoastaan mainittujen

¹¹ Asia C-312/90, Espanja v. komissio, tuomio 30.6.1992, Kok. 1992, s. I-4117, 21–23 kohta.

¹² Asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197, 223.

¹³ Yhdistetyt asiat T-218/03–T-240/03, Boyle ym. v. komissio, tuomio 13.6.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-373/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; ks. myös asia T-192/03, Atlantean v. komissio, tuomio 13.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

omistajien intresseihin ja asemaan. Riidanalainen päätös koski näin ollen sellaisten henkilöiden suljettua joukkoa, jotka oli määritelty päätöksen tekohetkellä ja joiden oikeuksiin komissiolla oli aikomus vaikuttaa. Näin luodun tosiasiallisen tilanteen perusteella kantajat erottuivat näin ollen kaikista muista ja ne voitiin yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös oli osoitettu.

b) *Asiavaltuus valtiontukia koskevissa riita-asioissa*

Asiassa komissio vastaan *Aktiongemeinschaft Recht und Eigentum* vuonna 2005 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee, pyrkii turvaamaan menettelylliset oikeutensa, se voi nostaa kanteen, jossa vaaditaan sellaisen päätöksen kumoamista, joka on tehty EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen tukien valvontamenettelyyn kuuluvan alustavan tutkinnan päätteeksi, kun taas silloin, kun yksityinen oikeussubjekti kyseenalaistaa sen, onko tuen arviointia koskeva päätös sellaisenaan perusteltu, tai varsinaisen tutkintamenettelyn päätteeksi tehdyn päätöksen, hän voi nostaa kumoamiskanteen tällaisesta päätöksestä vain, jos hän onnistuu osoittamaan, että hänellä on asiassa *Plaumann* vastaan komissio annetussa tuomiossa¹⁴ tarkoitettu erityinen asema.

Kahdessa vuonna 2006 annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tarjoutui tilaisuus täsmentää sitä, kuinka tätä eroa sovelletaan silloin, kun komissio on ratkaissut asian aloittamatta varsinaista tutkintamenettelyä.¹⁵

Asiassa **Air One vastaan komissio** annetussa tuomiossa¹⁶ kantajana ollut italialainen lehtoyhtiö oli kannellut komissiolle siitä, että Italian viranomaiset olivat lainvastaisesti myöntäneet lentoyhtiö Ryanairille tukia lentokenttä- ja maahuolintapalvelujen hinnaanalennusten muodossa. Kantaja myös vaati komissiota velvoittamaan Italian tasavallan keskeyttämään näiden tukien maksamisen. Siltä osin kuin kyse oli laiminlyöntikanteesta, joka yhdessä kumoamiskanteen kanssa ilmentää vain yhtä ja samaa oikeussuojakeinoa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli määritettävä, olisiko kantajalla ollut asiavaltuus vaatia ainakin yhden tällaisen toimen, jotka komissio olisi voinut toteuttaa tukien alustavaa tutkimista koskevan menettelyn päätteeksi, kumoamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi tätä varten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja tässä yhteydessä täsmensi käsitettä, jonka mukaan yrityksellä ja tuensaajalla on oltava ”riittävä kilpailusuhde”, jotta yrityksen voitaisiin katsoa olevan tuensaajan kilpailija ja täten EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee. Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että jotta kanteen voitiin ottaa tutkittavaksi, riitti, kun todettiin, että kantaja ja tuensaaja harjoittivat lentoliikennettä suoraan tai

¹⁴ Asia C-78/03 P, komissio v. *Aktiongemeinschaft Recht und Eigentum*, tuomio 13.12.2005, Kok. 2005, s. I-10737.

¹⁵ Ks. asiavaltuudesta valtiontukien alalla myös asia T-117/04, *Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren* ym. v. komissio, tuomio 27.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; tässä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei yhteenliittymällä eikä sen jäsenillä ole asiavaltuutta riitauttaa päätöstä, joka oli tehty EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn varsinaisen tutkintamenettelyn päätteeksi.

¹⁶ Asia T-395/04, *Air One* v. komissio, tuomio 10.5.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

välillisesti samalla kansainvälisellä reitillä ja että kantaja kykenee kehittämään toimintaa, joka koskee säännöllistä matkustajalentoliikennettä Italian – varsinkin alueellisilta – lentokentiltä tai lentokentille ja jonka osalta kantaja voi ryhtyä kilpailemaan tuensaajan kanssa.

Asiassa **British Aggregates vastaan komissio**¹⁷ komissio oli varsinaista tutkintamenettelyä aloittamatta päättänyt olla vastustamatta tarkasteltavaa veroa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että jos kantaja kyseenalaistaa sen, onko tuen arviointia koskeva päätös sellaisenaan perusteltu, pelkäänsä se seikka, että kantajaa voidaan pitää EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jota asia koskee, ei riitä siihen, että kanne otettaisiin tutkittavaksi. Kantajan on siis osoitettava, että sillä on edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annetussa tuomiossa tarkoitettu erityinen asema. Asia on näin erityisesti silloin, kun kyseessä olevan päätöksen kohteena oleva tuki vaikuttaa huomattavasti kantajan asemaan markkinoilla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tarkasteltavana olevassa tapauksessa kantaja, joka oli yritysten yhteenliittymä, ei kuitenkaan pelkäänsä riitauttanut sitä, että komissio kieltäytyi aloittamasta varsinaista tutkintamenettelyä, vaan kantaja myös kyseenalaisti sen, oliko riidanalainen päätös perusteltu. Tutkiessaan, osoittiko kantaja syyt, joiden vuoksi tarkasteltavana ollut toimenpide saattoi vaikuttaa merkittävästi ainakin yhden sen jäsenen asemaan asianomaisilla markkinoilla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tällä toimenpiteellä pyrittiin muuttamaan yleisesti markkinoiden jakautumista neitseellisten kiviainesten, joista kannetaan veroa, ja korviketuotteiden, jotka on vapautettu verosta, välillä. Toimenpide saattoi lisäksi johtaa kantajan tiettyjen jäsenten kilpailuaseman todelliseen muuttumiseen, kun kyseiset jäsenet suoraan kilpailivat verosta vapautettujen materiaalien, joista oli tullut kilpailukykyisiä kyseisen ekoveron käyttöön ottamisen ansiosta, tuottajien kanssa. Koska toimenpide saattoi vaikuttaa huomattavasti kantajan tiettyjen jäsenten kilpailuasemaan, kantajan kanne otettiin tutkittavaksi.

c) *Yksityistä suoraan koskeva toimenpide*

Jotta toimenpiteen voitaisiin katsoa koskevan kantajaa suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettulla tavalla, kahden edellytyksen on täytyttävä. Asianomaiselle toimella on ensinnäkin oltava välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan. Toiseksi kyseinen toimi ei saa jättää niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen toimeenpano, ollenkaan harkintavaltaa, jolloin toimeenpano on täysin automaattista ja perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä muiden välissä olevien sääntöjen soveltamista.¹⁸ Tämä jälkimmäinen edellytys täyttyy silloin, kun jäsenvaltiolla on vain teoreettinen mahdollisuus olla ryhtymättä asianomaisessa toimenpiteessä edellytettyihin toimiin ja kun sen tahdosta ryhtyä säädöksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole epäilystäkään.¹⁹

¹⁷ Asia T-210/02, British Aggregates v. komissio, tuomio 13.9.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-487/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁸ Asia C-386/96 P, Dreyfus v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2309, 43 kohta ja asia T-69/99, DSTV v. komissio, tuomio 13.12.2000, Kok. 2000, s. II-4039, 24 kohta.

¹⁹ Em. asia Dreyfus v. komissio, tuomion 44 kohta.

Soveltaessaan näitä periaatteita edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa **Boyle ym. vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että päätös, jolla hylätään tietyt Irlannin kalastuslaivaston monivuotisen ohjausohjelman (MOO IV) tavoitteiden korottamista koskevat pyynnöt, koski suoraan asianomaisten alusten omistajia. Riidanalaisessa päätöksessä komissio ainoana asiassa toimivaltaisena viranomaisena nimittäin ratkaisi lopullisesti tiettyjen alusten kelpoisuuden kapasiteetin lisäykseen sovellettavassa lainsäädännössä säädettyjen soveltamisedellytysten nojalla. Kun riidanalaisessa päätöksessä todetaan kantajien alusten kelvottomuus tältä osin, siitä aiheutuvana välittömänä ja lopullisena vaikutuksena on se, että kantajilta evätään mahdollisuus hyötyä yhteisön oikeudessa säädetystä toimenpiteestä. Kansallisilla viranomaisilla ei nimittäin ole mitään harkintavaltaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanon suhteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tältä osin väitteen, jonka mukaan Irlanti voi teoriassa päättää myöntää lisäkapasiteettia kantajien aluksille, kunhan se ei ylitä MOOIV:ssä vahvistettuja rajoja. Tämän tyyppisellä kansallisella tasolla tehtävällä päätöksellä ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan nimittäin poistettaisi komission päätöksen automaattista sovellettavuutta, sillä kansallinen päätös olisi juridisesti erillään kanteen kohteena olleen päätöksen soveltamisesta yhteisön oikeudessa. Kyseinen kansallinen päätös aiheuttaisi kantajien tilanteen uuden muutoksen, ja tämä kantajien oikeusaseman toinen muutos olisi seurausta pelkästään kansallisesta päätöksestä eikä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanosta.

B. Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi asiakysymyksissä 26 tuomiota, joilla otettiin kantaa kilpailua rajoittavat sopimukset kieltäviin aineellisiin oikeussäntöihin ja joista peräti 18 annettiin kartelliasioissa.²⁰ Muissa kuin kartelliasioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi neljä tuomiota, jotka liittyivät EY 81 ja EY 82 artiklan

²⁰ Asia T-26/02, Daiichi Pharmaceutical v. komissio, tuomio 15.3.2006; asia T-15/02, BASF v. komissio, tuomio 15.3.2006; asia T-279/02, Degussa v. komissio, tuomio 5.4.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-266/06 P); asia T-198/03, Bank Austria Creditanstalt v. komissio, tuomio 30.5.2006; yhdistetyt asiat T-213/01 ja T-214/01, Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft v. komissio, tuomio 7.6.2006; asia T-304/02, Hoek Loos v. komissio, tuomio 4.7.2006; 27.9.2006 annetut tuomiot asiassa T-153/04, Ferriere Nord v. komissio, asiassa T-59/02, Archer Daniels Midland v. komissio (sitruunahappo), asiassa T-329/01, Archer Daniels Midland v. komissio (natriumglukonaatti), yhdistetyissä asioissa T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP ja T-61/02 OP, Dresdner Bank ym. v. komissio, asiassa T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, asiassa T-330/01, Akzo Nobel v. komissio, asiassa T-322/01, Roquette Frères v. komissio sekä asiassa T-314/01, Avebe v. komissio; asia T-120/04, Peróxidos Orgánicos v. komissio, tuomio 16.11.2006; asia T-303/02, Westfalen Gassen Nederland v. komissio, tuomio 5.12.2006; yhdistetyt asiat T-217/03 ja T-245/03, FNGB v. komissio, tuomio 13.12.2006 ja yhdistetyt asiat T-259/02–T-264/02 ja T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomio 14.12.2006; mitään näistä tuomioista ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

soveltamiseen,²¹ sekä neljä tuomiota, joissa otettiin kantaa keskittymien valvontaa koskeviin aineellisiin kysymyksiin.²²

1. Kilpailusäännöissä tarkoitetun yrityksen käsite

Edellä mainitussa asiassa **SELEX Sistemi Integrati vastaan komissio** antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisi kanteen, jolla riitautettiin komission päätös hylätä lentoliikenteen hallintojärjestelmien alalla toimivan SELEX Sistemi Integrati SpA:n kantelu. Kantelu liittyi tiettyihin kilpailusääntöjen rikkomisiin, joihin Eurocontrolin väitettiin syyllistyneen tämän toteuttaessa lentoliikenteen hallintaan tarkoitettujen laitteistojen ja järjestelmien (jäljempänä ATM-laitteistot ja -järjestelmät) standardointitehtäväänsä. Kantelu oli hylätty sillä perusteella, etteivät Eurocontrolin kyseiset toiminnot olleet luonteeltaan taloudellisia.

Tässä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ensinnäkin palautti mieliin yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön, jonka mukaan yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Tältä osin taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla.²³ Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi näitä periaatteita ja totesi, että Eurocontrolin standardointitoimintaa, siltä osin kuin kyse on standardien valmistelusta ja hyväksymisestä, sekä ATM-järjestelmien prototyyppien hankkimista ja sitä, että Eurocontrol hallinnoi tämän alan immateriaalioikeuksia, ei voida pitää taloudellisena toimintana. Sen sijaan se totesi, että se, että Eurocontrol avustaa kansallisia viranomaisia antamalla neuvoja laadittaessa tarjouskilpailujen tarjouspyyntöasiakirjoja tai valittaessa näihin tarjouskilpailuihin osallistuvia yrityksiä, on nimenomaan palvelujen tarjoamista markkinoilla, joilla myös asiaan erikoistuneet yksityiset yritykset voisivat toimia. Yksi lisätekijä, jonka perusteella kyseessä olevaa toimintaa voidaan luonnehtia yritystoiminnaksi, on nimittäin se, että sitä voi harjoittaa yksityinen yritys. Lisäksi todettiin, että vaikka se, että avustamistoiminta ei ole vastikkeellista ja sitä on harjoitettu yleisen edun vuoksi, on tekijä, jonka perusteella toimintaa voidaan pitää muuna kuin taloudellisena toimintana, se ei kaikissa tapauksissa estä sitä, että toimintaa pidetään taloudellisena toimintana. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli komission menetelleen virheellisesti, kun tämä oli katsonut, että kyseistä toimintaa ei voitu pitää taloudellisena toimintana.

²¹ Asia T-328/03, O2 (Germany) v. komissio, tuomio 2.5.2006; asia T-168/01, GlaxoSmithKline Services v. komissio, tuomio 27.9.2006; asia T-204/03, Haldjian Frères v. komissio, tuomio 27.9.2006 ja asia T-155/04, SELEX Sistemi Integrati v. komissio, tuomio 12.12.2006; mitään näistä tuomioista ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²² Asia T-282/02, Cementbouw Handel & Industrie v. komissio, tuomio 23.2.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-202/06 P); asia T-177/04, easyJet v. komissio, tuomio 4.7.2006; asia T-464/04, Impala v. komissio, tuomio 13.7.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-413/06 P) ja asia T-417/05, Endesa v. komissio, tuomio 14.7.2006; mitään näistä tuomioista ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²³ Asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok. 1991, s. I-1979, 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., tuomio 12.9.2000, Kok. 2000, s. I-6451, 74 kohta.

2. Kilpailuoikeuden soveltaminen maatalouden alalla

Komissio määräsi 2.4.2003 tekemällään päätöksellä²⁴ yhteensä 16,68 miljoonan euron sakot naudanliha-alan kuudelle tärkeimmälle ranskalaiselle yhdistykselle. Näille yhdistyksille, jotka edustivat maanviljelijöitä ja teurastajia, määrättiin seuraamus siitä, että ne olivat osallistuneet yhteisön oikeuden vastaiseen kartelliin. Asianomaista sopimusta jatkettiin suullisesti vuoden 2001 marraskuun eli sen hetken jälkeen, jolloin kyseisen sopimuksen voimassaolon oletettiin päättyneen, ja näin tehtiin komission, joka kiinnitti yhdistysten huomiota sopimuksen lainvastaisuuteen, varoituksesta huolimatta. Sopimus oli tehty sellaisessa taloudellisessa asiayhteydessä, jota hallitsi naudanliha-alan vakava kriisi, joka oli alkanut vuonna 2000 sen jälkeen, kun oli todettu uusia naudan spongiformisen enkefalopatian (ns. hullun lehmän) tautitapauksia.

Ratkaistessaan edellä mainitussa asiassa **FNCBV ym. vastaan komissio** tästä päätöksestä nostettua kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi muun muassa kantajien väitteet, joiden mukaan komissio oli loukannut niiden yhdistymisvapautta, ja katsoi, että sopimukseen, jonka perusteella seuraamuksia oli määrätty, ei voitu soveltaa asetuksessa N:o 26²⁵ maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan liittyvien tiettyjen toimintojen hyväksi säädettyä poikkeusta. Tällaista poikkeusta voidaan soveltaa vain tapauksessa, jossa sopimus edistää kaikkia EY 33 artiklan tavoitteita ja jossa sopimus on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Nyt esillä olevassa tapauksessa tilanne ei ollut tällainen: vaikka sopimusta voitiinkin pitää tarpeellisena kohtuullisen elintason takaamista maatalousväestölle koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, se uhkasi vaarantaa kohtuulliset kuluttajahinnat eikä se koskenut markkinoiden vakauttamista.

3. Oikeuskäytännön anti EY 81 artiklan alalla

a) EY 81 artiklan 1 kohdan soveltaminen

EY 81 artiklan 1 kohdassa määrätään, että yhteismarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla.

— Kartellien kilpailua rajoittava tarkoitus vai seuraus

Asiassa **GlaxoSmithKline Services vastaan komissio** annetussa tuomiossa, jossa oli kyse rinnakkaiskaupan rajoittamisen ja kilpailun turvaamisen välisistä suhteista, kehitellään

²⁴ [EY 81] artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/C.38.279/F3 – ranskalainen naudanliha) 2.4.2003 tehty komission päätös 2003/600/EY (EUVL L 209, s. 12).

²⁵ Tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4.4.1962 annettu asetus N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993).

merkittävällä tavalla sellaisen sopimuksen käsitettä, jonka tavoitteena on rajoittaa kilpailua Euroopan lääke markkinoilla. GlaxoSmithKline-konsernin, joka on yksi tärkeimmistä lääkkeiden valmistajista maailmassa, espanjalainen tytäryhtiö Glaxo Wellcome oli ottanut käyttöön uudet myyntiehdot, jotka koskivat lääkkeiden tukkumyyjiä ja joiden mukaan Glaxo Wellcomen lääkkeet oli myytävä espanjalaisille tukkumyyjille eri hinnoilla sen mukaan, mikä kansallinen sairausvakuutusjärjestelmä ottaisi niistä aiheutuvat kulut kantaakseen, ja sen mukaan, myytiinkö niitä Espanjassa vai jossain toisessa jäsenvaltiossa. Käytännössä lääkkeet, jotka oli tarkoitettu korvattaviksi yhteisön muissa jäsenvaltioissa, oli myytävä hinnalla, joka oli korkeampi kuin niiden lääkkeiden hinta, jotka oli tarkoitettu korvattaviksi Espanjassa, jossa hallintoelin vahvistaa enimmäishinnat. GlaxoSmithKline ilmoitti nämä yleiset myyntiehdot komissiolle, joka sille tehtyjen lukuisten kantelujen jälkeen totesi, että kyseisten myyntiehtojen tarkoituksena ja seurauksena oli kilpailun rajoittaminen.

Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoi, että sopimusta, jolla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, ei pidä automaattisesti eli mistään kilpailua koskevasta tarkastelusta riippumatta pitää tarkoitukseltaan kilpailua rajoittavana. Vaikka on selvää, että rinnakkaiskauppa saa tiettyä suojaa, se ei saa sitä sellaisenaan vaan siltä osin kuin sillä edistetään yhtäältä kaupan kehitystä ja toisaalta kilpailun vahvistumista, eli jälkimmäisen seikan osalta siltä osin kuin kuluttajat saavat tehokkaan kilpailun ansiosta tavarahankintoihin tai hintoihin liittyviä etuja. Vaikka siis on selvää, että sopimuksella, jolla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, on lähtökohtaisesti katsottava olevan tarkoituksena rajoittaa kilpailua, näin on sikäli kuin voidaan olettaa, että sopimuksella evätään kuluttajilta nämä edut. Kun nyt esillä olevassa tapauksessa otettiin huomioon oikeudellinen ja taloudellinen asiayhteys, jossa GlaxoSmithKlinen yleisiä myyntiehtoja sovellettiin, ei kuitenkaan voitu olettaa, että niillä evättäisiin lääkkeiden lopullisilta kuluttajilta tällaisia etuja. Yhtäältä tukkumyyjät, joiden tehtävänä on varmistaa vähittäiskaupalle tavarantoimitukset siten, että tukkumyyjät käyttävät hyväkseen valmistajien välistä kilpailua, toimivat nimittäin arvoketjun keskivaiheilla, ja ne voivat pitää edun, joka rinnakkaiskaupasta saattaa hinnallisesti koitua, jolloin etu ei päädy kuluttajille. Toisaalta todettiin, että koska kyseisten lääkkeiden hinnat on jätetty suureksi osaksi vapaan tarjonnan ja kysynnän ulkopuolelle sovellettavan lainsäädännön vuoksi ja viranomaiset vahvistavat ne tai valvovat niitä, ei voida lähtökohtaisesti pitää selvänä, että rinnakkaiskauppa olisi omiaan alentamaan hintoja ja lisäämään siten lopullisten kuluttajien hyvinvointia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi näin ollen, että yksinomaan sopimuksen sanamuodon perusteella ei voida päätellä, että se rajoittaisi kilpailua, vaikka sitä tulkittaisiin sopimuksen asiayhteyden perusteella, ja sopimuksen vaikutukset on välttämättä otettava huomioon.

Tarkastellessaan sopimuksen vaikutuksia kilpailuun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tietyt komission tämän seikan osalta päätöksessään suorittamat analyysit, mutta se totesi kuitenkin, että sopimus esti lopullisen kuluttajan vahingoksi paineen, joka olisi ilman sopimusta kohdistunut kyseisten lääkkeiden yksikköhintaan, kun kuluttajana pidetään sekä potilasta että kansallista sairausvakuutusjärjestelmää, joka toimii edunsaajiensa lukuun.

— Vaaditun näytön aste

Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa **Dresdner Bank ym. vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin palautti mieliin, että kun otetaan huomioon

yleisenä periaatteena oleva syyttömyysolettama, kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista koskevan päätöksen adressaattina olevan yrityksen on hyödyttävä siitä, että tuomioistuin on epävarma. Komission on siis esitettävä täsmälliset ja yhtäpitävät todisteet näyttääkseen toteen kilpailusääntöjen rikkomisen. Kaikkien komission esittämien todisteiden ei kuitenkaan tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Riittää, että kaikki seikat, joihin komissio vetoaa, kokonaisvaltaisesti tarkasteltuina vastaavat tätä vaatimusta. Nyt esillä olevassa tapauksessa viisi kantajana olevaa pankkia väittivät, etteivät ne olleet tehneet 15.10.1997 pidetyssä kokouksessa minkäänlaista sopimusta sellaisten valuuttojen vaihtopalkkioiden tasosta eikä rakenteesta, jotka olivat euron ilmenemismuotoja euromääräisen tilirahan ja euromääräisen käteisrahan käyttöönottojen välisenä siirtymäkautena. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sekä näyttöä tämän 15.10.1997 pidetyn kokouksen asiayhteydestä että välittömiä todisteita kyseisestä kokouksesta ja katsoi, että ne eivät riitä osoittamaan, ilman ettei jäisi minkäänlaista kohtuullista syytä epäillä tätä, että kokouksessa läsnä olleet pankit olisivat tehneet tällaisen sopimuksen.

— **Komission velvollisuudet tämän tarkastellessa tiettyä sopimusta**

Edellä mainitussa asiassa **O2 (Germany) vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että kun arvioidaan sopimuksen soveltuvuutta yhteismarkkinoille EY 81 artiklan 1 kohdassa mainittuun kieltoon nähden, on tarkasteltava sitä taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä, johon sopimus sijoittuu, sen tavoitetta, sen vaikutuksia sekä sitä, miten sopimus vaikuttaa yhteisön sisäiseen kauppaan, ja tällöin on otettava erityisesti huomioon yritysten taloudellinen toimintaympäristö, kysymyksessä olevissa sopimuksissa tarkoitetut tuotteet tai palvelut sekä kyseisten markkinoiden rakenne ja niiden tosiasialliset toimintaolosuhteet. Lisäksi nyt esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa myönnetään, että sopimuksen tarkoituksena ei ole kilpailun rajoittaminen, on tarpeen tutkia sopimuksen vaikutuksia, ja sopimuksen kieltämiseksi on vaadittava sellaisten tekijöiden esiintymistä, jotka osoittavat, että kilpailu on tosiasiallisesti estynyt tai että sitä on rajoitettu tai vääristetty tuntuvasti. Kilpailu, josta on kyse, on ymmärrettävä siinä todellisessa yhteydessä, jossa sitä esiintyisi riidanalaisen sopimuksen puuttuessa, ja kilpailun heikentymistä voidaan epäillä erityisesti, jos sopimus olisi välttämätön juuri siksi, että yritys voisi saada pääsyn alueelle, jolla se ei toimi.

Tällainen lähestymistapa ei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan merkitse sitä, että sovellettaisiin EY 81 artiklan 1 kohdassa määrättyä rule of reason -periaatetta, jonka mukaan on kartoitettava sopimuksen kilpailua edistävät ja sitä estävät vaikutukset, vaan sitä, että on otettava huomioon sopimuksen vaikutus todelliseen ja mahdolliseen kilpailuun ja kilpailutilanteeseen sopimuksen puuttuessa, koska nämä kaksi näkökulmaa ovat luonnostaan sidoksissa toisiinsa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi vielä, että tällainen tarkastelu on erityisen tarpeellista, kun kyseessä ovat vapautumassa olevat markkinat taikka vasta kehitymässä olevat markkinat, kuten kolmannen sukupolven matkaviestintämarkkinoiden tapauksessa, joista nyt esillä olevassa asiassa oli kyse ja joilla kilpailun tehokkuus voi olla ongelmallista esimerkiksi hallitsevan operaattorin läsnäolon, markkinarakenteen keskittyneen luonteen tai markkinoille pääsyn merkittävien esteiden olemassaolon vuoksi.

Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että riidanalaisessa päätöksessä oli useita analysointivirheitä. Päätös ei ensinnäkään sisällä kilpailutilanteen objektiivista tarkastelua sopimuksen puuttuessa, mikä vääristää sopimuksen todellisten ja potentiaalisten kilpailuun kohdistuvien vaikutusten arviointia. Voidakseen pätevästi arvioida sitä, missä määrin sopimus oli tarpeen O2 (Germany) -yhtiölle kolmannen sukupolven matkaviestintämarkkinoille pääsemiseksi, komission olisi pitänyt tutkia tarkemmin kysymystä siitä, olisiko kantaja sopimuksen puuttuessa ollut läsnä markkinoilla. Toisaalta päätöksessä ei osoiteta konkreettisesti kyseisten kehityksessä olevien markkinoiden osalta, että verkkovierailuja koskevilla sopimusmääräyksillä olisi rajoittavia vaikutuksia kilpailuun, vaan siinä tyydytään tältä osin vetoamaan periaatteeseen ja esittämään yleisiä väitteitä.

b) *EY 81 artiklan 3 kohdan soveltaminen*

EY 81 artiklan 3 kohdan mukaan voidaan julistaa, että EY 81 artiklan 1 kohdan määräykset eivät koske esimerkiksi yritysten välistä sopimusta, joka osaltaan tehostaa tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä jättäen kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä, asettamatta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi, ja antamalla näille yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

Edellä jo mainitussa asiassa **GlaxoSmithKline Services vastaan komissio** kantaja vetosi todisteisiin, joilla pyrittiin näyttämään, että rinnakkaiskauppa vähentäisi tehokkuutta vähentämällä kantajan innovointikykyä. Kantaja väitti näin ollen, että koska riidanalainen sopimus vaikutti rinnakkaiskauppaan ja paransi kantajan voittomarginaaleja, se lisäksi kantajan innovointikykyä. Komission tutkimusta, joka koski tiettyjä kantajan esittämiä asian kannalta merkityksellisiä seikkoja, ei kuitenkaan voitu pitää riittävänä tukemaan päätelmiä, jotka komissio oli tältä osin tehnyt. Komissio ei nimittäin olisi saanut pidättyä tutkimasta, oliko riidanalaisen sopimuksen perusteella mahdollista palauttaa kantajan innovointikyky ja saada tältä osin aikaan tehokkuuden lisäystä merkkien väliselle kilpailulle, sillä lääkealalla rinnakkaiskaupan vaikutus kilpailuun on moniselitteinen. Tehokkuuden lisäys, joka siitä saattaa aiheutua merkin sisäiselle kilpailulle, jonka merkitystä rajoittaa kyseiseen tapaukseen sovellettava lääkealan lainsäädäntö, on nimittäin suhteutettava tehokkuuden menetykseen, joka siitä saattaa aiheutua merkkien väliselle kilpailulle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis kumosi komission päätöksen tältä osin.

4. Oikeuskäytännön anti EY 82 artiklan alalla

Kuluneena vuonna ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti kantaa EY 82 artiklan soveltamisedellytyksiin vain kahdessa tuomiossaan, jotka molemmat koskivat kantelun hylkäämistä.

Asiassa **SELEX Sistemi Integrati vastaan komissio** annetussa tuomiossa, johon on jo edellä viitattu käsiteltäessä yrityksen käsitettä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantaja ei ollut kantelussaan tuonut esiin Eurocontrolin kansallisille

viranomaisille tarjoaman avustamistoiminnan yhteydessä toteuttamaa käyttäytymistä, joka täyttäisi EY 82 artiklan soveltamisedellytykset, eikä Eurocontrolin ja kantajan tai minkä tahansa muun asianomaisella alalla toimivan yrityksen välillä sitä paitsi näyttänyt olleen minkäänlaista kilpailusuhdetta.

Toisaalta edellä mainitussa asiassa **Haladjian Frères vastaan komissio** Haladjian Frères -niminen yhtiö oli tehnyt komissiolle kantelun, jossa se mainitsi muun muassa useita EY 82 artiklan rikkomisia, jotka sen mukaan aiheutuivat siitä, että amerikkalainen yhtiö Caterpillar oli ottanut käyttöön tietyn varaosien myyntijärjestelmän. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantajan esittämät perustelut eivät horjuttaneet komission suorittamia tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen arviointia ja että komissio oli menetellyt perustellusti hylätessään kantajan kantelun. Väitteet, jotka koskivat kohtuuttomien kauppahintojen määräämistä, markkinoiden rajoittamista ja vielä erilaisten ehtojen soveltamista samankaltaisiin suorituksiin, nimittäin hylättiin muun muassa sen seikan perusteella, että kyseisellä järjestelmällä ei eristetä yhteisön markkinoita, koska siinä ei tosiasiallisesti tai oikeudellisesti kielletä eurooppalaisia hintoja alemmilla hinnoilla tuotujen varaosien kilpailua.

5. Menettely, jossa määrätään seuraamuksia kilpailua rajoittavista menettelytavoista

a) *Kolmansien osapuolien oikeutettu intressi ja kilpailusääntöjen soveltamismenettelyt*

Edellä mainituissa asioissa **Österreichische Postsparkasse ja Bank für Arbeit und Wirtschaft vastaan komissio** ja **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tavaroiden tai palvelujen ostajana olevalla loppukuluttajalla, kuten itävaltalaisen pankkien palveluja asiakkaana hankkivalla poliittisella puolueella, on oikeutettu intressi, jonka perusteella sillä on oikeus tutustua väitetiedoksiantoon. Kuluttajalla, joka osoittaa, että kyseessä oleva kilpailunrajoitus on vahingoittanut tai voinut vahingoittaa sen taloudellisia intressejä, on nimittäin oikeutettu intressi esittää pyyntö tai kantelu, jotta komissio toteaisi EY 81 ja EY 82 artiklan rikkomisen. Koska säännösten, joilla pyritään takaamaan, että kilpailu ei ole vääristynyttä sisämarkkinoilla, lopullisena päämääränä on lisätä kuluttajan hyvinvointia, se, että tällaisilla kuluttajilla katsotaan olevan oikeutettu intressi siihen, että komissio toteaa EY 81 ja EY 82 artiklan rikkomisen, edistää kilpailuoikeuden tavoitteiden toteutumista. Edellä mainitussa asiassa **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi tätä lisäksi toteamalla yhtäältä, että sen, jota asia koskee, hyväksyminen kantelijaksi ja väitetiedoksiannon toimittaminen tälle voidaan tehdä missä tahansa hallinnollisen menettelyn vaiheessa, ja toisaalta, että väitetiedoksiannon toimittamista koskevaa oikeutta ei voida rajoittaa pelkkien sellaisten epäilysten perusteella, jotka koskevat kyseisen asiakirjan mahdollista väärinkäyttöä.

b) *Oikeus olla saattamatta itseään epäilyksenalaiseksi*

Edellä mainitussa asiassa **Archer Daniels Midland vastaan komissio (sitruunahappo)** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tarjoutui tilaisuus täsmentää niitä edellytyksiä,

joiden täyttyessä komissio voi käyttää yritystä vastaan tunnustuksia, jotka yhteisön ulkopuolisen maan viranomaisen on hankkinut, ilman, että kuitenkaan loukattaisiin henkilön oikeutta olla saattamatta itseään epäilyksenalaiseksi, sellaisena kuin tämä oikeus tunnustetaan yhteisön oikeudessa.²⁶ Bayer, joka oli yksi sen kartellin jäsenistä, jolle oli määrätty seuraamuksia, oli nimittäin toimittanut komissiolle Yhdysvaltain Federal Bureau of Investigationin (FBI) kertomuksen, joka koski kantajan edustajan kuulemista amerikkalaisissa viranomaisissa ja jota tämän jälkeen käytettiin väitetiedoksiannon ja sittemmin sen päätöksen tukena, jossa yritykselle määrättiin seuraamuksia. Kyseisessä päätöksestä nostamassaan kanteessa kantaja väitti, ettei sillä ollut ollut tilaisuutta vedota oikeuteensa olla saattamatta itseään epäilyksenalaiseksi, sellaisena kuin kyseinen oikeus tunnustetaan yhteisön oikeudessa. Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin totesi, ettei missään säännöksessä kielletä komissiota tukeutumasta todisteena asiakirjaan, joka on laadittu jossain toisessa menettelyssä kuin siinä, jota komissio itse on käynyt. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että silloin, kun komissio tukeutuu eri yhteydessä kuin komissiossa käynnissä olevassa menettelyssä annettuun lausuntoon ja kun tämä lausunto sisältää mahdollisesti tietoja, jotka kyseessä olevalla yrityksellä olisi ollut oikeus olla antamatta komissiolle, komission on taattava kyseessä olevalle yritykselle yhteisön oikeudessa taattuja menettelyllisiä oikeuksia vastaavat oikeudet. Niinpä komission on tutkittava viran puolesta, onko ensi näkemältä vakavia epäilyjä siitä, onko kyseessä olevien osapuolten menettelyllisiä oikeuksia noudatettu menettelyssä, jonka aikana kyseiset osapuolet ovat antaneet tällaisia lausuntoja. Jos tällaisia vakavia epäilyjä ei ole, kyseessä olevien osapuolten menettelylliset oikeudet on taattu riittävällä tavalla, jos komissio toteaa väitetiedoksiannossa selvästi, että se aikoo tukeutua kyseisiin lausuntoihin, ja mahdollisesti liittyy siihen kyseiset asiakirjat. Nyt esillä olevassa tapauksessa komissio ei ollut loukannut mitään näistä periaatteista, erityisesti sen takia, että komissio oli liittänyt kyseisen kertomuksen väitetiedoksiantoon ja että Archer Daniels Midland ei ollut vastustanut kyseisen asiakirjan käyttöä.

c) *Säädösten julkaiseminen ja salassapitovelvollisuuden määrittäminen*

Edellä mainitussa asiassa **Bank Austria Creditanstalt vastaan komissio** kantaja vetosi lähinnä sellaisen päätöksen, jossa määrätään sakkoja, julkaisemisen lainvastaisuuteen, sillä kyseisen päätöksen julkaiseminen ei esillä olevassa tapauksessa ollut pakollista. Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin hylkäsi tämän perusteen ja totesi, että toimielinten oikeus julkaista antamansa säädökset on sääntö. Siihen on kuitenkin olemassa poikkeuksia siltä osin kuin yhteisön oikeudessa etenkin niillä säännöksillä, joilla taataan salassapitovelvollisuuden noudattaminen, kielletään kyseisten säädösten tai niiden sisältämien tiettyjen tietojen paljastaminen. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrittä salassapitovelvollisuuden käsitettä ja totesi, että jotta tiedot katsotaan luonteeltaan salassa pidettäviksi, on ensiksi välttämätöntä, että ainoastaan rajoitettu henkilömäärä on niistä tietoinen. Toiseksi kyse on oltava sellaisista tiedoista, joiden paljastaminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa sille henkilölle, joka on antanut kyseiset tiedot, tai kolmansille. Lopuksi on välttämätöntä, että ne edut,

²⁶ Ks. oikeudesta olla saattamatta itseään epäilyksenalaiseksi asia 374/87, Orkem v. komissio, tuomio 18.10.1989, Kok. 1989, s. 3283.

joita tietojen paljastaminen voi loukata, ovat objektiivisesti arvioiden suojan arvoisia. Tiedon luottamuksellisuuden arviointi edellyttää näin ollen niiden oikeutettujen intressien, jotka ovat paljastamista vastaan, ja sen yleisen edun vertaamista, jonka mukaan yhteisöjen toimielinten toiminnassa on noudatettava avoimuusperiaatetta mahdollisimman laajalti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että yhteisön lainsäätävä on suorittanut vertailun yhteisön toiminnan suurempaa avoimuutta koskevan yleisen edun ja sellaisten intressien, jotka voivat olla sen vastaisia, välillä johdetun oikeuden eri säännöksissä, erityisesti asetuksessa N:o 45/2001 ja asetuksessa N:o 1049/2001.²⁷ Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi näin ollen, että salassapitovelvollisuuden käsitteen ja näiden kahden asetuksen välillä on vastaavuussuhde. Silloin kun tällaisissa johdetun oikeuden säännöksissä kielletään tietojen paljastaminen yleisölle tai evätään yleisön oikeus saada tutustua tällaisia tietoja sisältäviin asiakirjoihin, näiden tietojen on katsottava olevan salassa pidettäviä. Sitä vastoin silloin, kun yleisöllä on oikeus saada tutustua asiakirjoihin, jotka sisältävät tiettyjä tietoja, näiden tietojen ei voida katsoa olevan luonteeltaan salassa pidettäviä.

6. Sakot

Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi jälleen kerran useita tuomioita, jotka koskivat EY 81 artiklan rikkomisesta määrättyjen sakkojen lainmukaisuutta tai asianmukaisuutta. Kuluneen vuoden merkittävimmät ratkaisut tällä alalla koskevat seuraamusten lakisidonnaisuuden periaatetta, sakon määrän laskemista koskevien suuntaviivojen soveltamista, sakoille asetettua enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täyttä harkintavaltaa sakkojen suhteen.

a) *Seuraamusten lakisidonnaisuuden periaate*

Edellä mainituissa asioissa **Jungbunzlauer vastaan komissio** ja **Degussa vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi asetuksen N:o 17²⁸ 15 artiklan 2 kohdasta esitetyn lainvastaisuusväitteen, jossa tämän säännöksen väitettiin olevan ristiriidassa seuraamusten lakisidonnaisuuden periaatteen kanssa. Kantajat, jotka olivat olleet osallisina sitruunahapon ja metioniinin markkinoita koskevissa kartelleissa, väittivät tämän säännöksen jättävän lainvastaisesti komissiolle harkintavallan päättää sakon tarkoituksenmukaisuudesta ja määrästä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että olettaen, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaletta voidaan soveltaa kilpailusääntöjen

²⁷ Yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18.12.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 45/2001 (EYVL 2001, L 8, s. 1) ja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

²⁸ 6.2.1962 annettu neuvoston asetus N:o 17, ([EY 81 ja EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204).

rikkomisesta määrättyihin sakkoihin, seuraamusten lakisidonnaisuuden periaate, sellaisena kuin sitä on tulkittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, ei edellytä, että niiden säännösten sanamuoto, joiden nojalla nämä seuraamukset määrätään, ovat niin täsmällisiä, että näiden säännösten rikkomisen mahdolliset seuraukset olisivat ennakoitavissa täysin varmasti. Lisäksi se totesi, että vaikka komission liikkumavara seuraamusten soveltamisessa on laaja, se ei ole ehdoton, koska sitä rajoittavat yläraja, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta, rikkomusten vakavuuden ja keston arvioiminen, yhdenvertaisen kohtelun periaate ja suhteellisuusperiaate, komission aiempi hallintokäytäntö, kun sitä tarkastellaan yhdessä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa, ja vielä se seikka, että komissio itse on rajoittanut toimivaltaansa antamalla yhteistyötiedonannon ja sakon määrän laskemista koskevat suuntaviivat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis hylkäsi esitetyn lainvastaisuusväitteen.

b) *Suuntaviivat*

Vaikka komissio antoi sakon määrän laskemista koskevat uudet suuntaviivat 1.9.2006, kuluneena vuonna annetut tuomiot, kuten sitä paitsi vastikään vireille pannut uudet asiat, koskivat vain vuonna 1998 annettuja suuntaviivoja.²⁹

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että nykyisin hyväksytään suuntaviivojen sitovan komissiota. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi kuitenkin edellä mainitussa asiassa **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** antamassaan tuomiossa, että tällainen oman harkintavallan rajoittaminen ei ollut ristiriidassa sen kanssa, että komissiolla on edelleen huomattava harkintavalta. Suuntaviivojen antaminen ei näin ollen ole tehnyt merkityksettömäksi aikaisempaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan komissiolla on harkintavaltaa, jonka perusteella se voi ottaa tai olla ottamatta huomioon tiettyjä seikkoja, kun se vahvistaa sakot, jotka se aikoo määrätä, muun muassa tapauksen olosuhteiden perusteella. Siinä tapauksessa, että komissio on poikennut suuntaviivoissa esitetystä menetelmästä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, onko poikkeaminen oikeudellisesti hyväksyttävissä ja onko sitä perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi myös, että komission harkintavalta ja rajat, joita se on sille asettanut, eivät kuitenkaan estä yhteisöjen tuomioistuinta käyttämästä täyttä harkintavaltaansa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi samoja tulkintaperiaatteita lieventävien olosuhteiden erityistilanteeseen ja täsmensi, että koska suuntaviivoissa ei ole pakottavaa toteamusta lieventävistä olosuhteista, jotka voidaan ottaa huomioon, on katsottava, että komissio on pitänyt itsellään tiettyä harkintavaltaa, jotta se voi arvioida kokonaisvaltaisesti sitä, missä määrin sakkoja on mahdollisesti alennettava lieventävien olosuhteiden perusteella.

²⁹ Asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat (EYVL 1998, C 9, s. 3). Nämä suuntaviivat on nyttemmin korvattu asetuksen N:o 1/2003/23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuilla suuntaviivoilla (EUVL 2006, C 210, s. 2). Uusia suuntaviivoja sovelletaan asioihin, joissa väitetiedoksianto on annettu tiedoksi 1.9.2006 jälkeen.

Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myös jatkoi suuntaviivojen tiettyjen säännösten merkityksen täsmentämistä. Näin tehtiin konkreettisen vaikutuksen käsitteen osalta asioissa **Archer Daniels Midland vastaan komissio (natriumglukonaatti)** ja **Archer Daniels Midland vastaan komissio (sitruunahappo)** annetuissa tuomioissa; johtavaan rooliin liittyvien raskauttavien olosuhteiden osalta asioissa **BASF vastaan komissio** ja **Archer Daniels Midland vastaan komissio (sitruunahappo)** annetuissa tuomioissa, sekä niiden lieventävien olosuhteiden osalta, jotka liittyvät siihen, että rikkomisen lopetetaan heti komission puututtua ensimmäisen kerran tapaukseen, asioissa **Archer Daniels Midland vastaan komissio (sitruunahappo)** ja **Archer Daniels Midland vastaan komissio (natriumglukonaatti)** annetuissa tuomioissa.

c) *10 prosentin enimmäisraja*

Asetuksessa N:o 17 säädettiin, kuten nykyisin säädetään asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa, että kunkin EY 81 ja EY 82 artiklan rikkomiseen osallisen yrityksen tai yritysten yhteenliittymän osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia sen edellisen tilikauden liikevaihdosta.

Yhdistetyissä asioissa **FNCBV ym. vastaan komissio**, johon on jo viitattu käsiteltäessä kilpailusääntöjen soveltamista maatalouden alalla, kanteen kohteena ollut päätös oli virheellinen, koska sen perustelut olivat puutteelliset siitä syystä, että komissio ei päätöksen missään kohdassa ollut tarkastellut 10 prosentin rajan noudattamista eikä tämän rajan laskemiseksi huomioon otettavaa liikevaihtoa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että komission mahdollisuus tukeutua yhteenliittymän liikevaihdon asemesta sen jäsenten liikevaihtoon ei rajoitu oikeuskäytännössä jo yksilöityyn tapaukseen eli siihen, että yhteenliittymän toimet voivat sitoa sen jäseniä. On nimittäin voitava arvioida yhteenliittymän todellista taloudellista valtaa. Muiden erityisten seikkojen vuoksi voi siis olla perusteltua ottaa huomioon yhteenliittymän jäsenten liikevaihdot, ja tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi se, että yhteenliittymän suorittama lainsäädännön rikkominen koskee sen jäsenten toimintoja ja että yhteenliittymä on suoraan pannut täytäntöön menettelytavat jäsentensä hyödyksi ja näiden kanssa yhteistyössä, sillä yhteenliittymällä ei ole objektiivisia intressejä, jotka olisivat itsenäisiä verrattuna sen jäsenenä olevien intresseihin. Juuri tällaisesta tapauksesta oli kyse nyt esillä olevissa yhdistetyissä asioissa. Yhdistysten, joille oli määrätty seuraamuksia, pääasiallisena tehtävänä oli jäsentensä puolustaminen ja niiden intressien edustaminen. Riidanalainen sopimus koski lisäksi näiden jäsenten toimintoja, ja se oli suoraan tehty jäsenten hyväksi. Se oli sitä paitsi pantu täytäntöön tekemällä paikallisia sopimuksia sellaisten maatalousalan alueellisten yhdistysten ja paikallisten maatalousalan syndikaattien välillä, jotka olivat niiden kansallisten yhdistysten jäseniä, joille nyt esillä olevissa yhdistetyissä asioissa oli määrätty seuraamuksia.

d) *Täyden harkintavallan käyttäminen*

Asetuksen N:o 17 17 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella, jossa on nostettu kanne päätöksestä, jolla on määrätty sakko, on EY 229 artiklassa tarkoitettu täysi harkintavalta, jonka nojalla se voi pienentää tai

korottaa komission määräämiä sakkoja. Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käytti tätä toimivaltaa useaan otteeseen ja eri tavoin.

Niinpä vitamiinikartelleja koskeissa asioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käytti täyttä harkintavaltaansa ainoastaan tehdessään johtopäätöksiä asianomaisen päätöksen lainmukaisuuteen vaikuttavista virheistä. Edellä mainitussa asiassa **BASF vastaan komissio** antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että sen toteaminen, että komission raskauttavista olosuhteista tekemä arviointi, joka oli johtanut sakon määrän korottamiseen sen perusmäärästä, on lainvastainen, mahdollistaa sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käyttää täyttä harkintavaltaansa vahvistaakseen tai poistaakseen kyseisen sakon korotuksen tai muuttaakseen korotusta kunkin tapauksen kaikkien olosuhteiden perusteella. Yleisemmin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, jota BASF oli vaatinut käyttämään täyttä harkintavaltaansa riippumatta lainvastaisuuden toteamisesta, totesi, että valvonta, jota yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harjoittaa sellaisen päätöksen suhteen, jolla komissio on todennut kilpailusääntöjä rikotun ja määrännyt sakkoja, rajoittuu päätöksen laillisuuden valvontaan, sillä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella olevaa täyttä harkintavaltaa voidaan tarvittaessa käyttää ainoastaan sen jälkeen, kun päätöksen on todettu olevan lainvastainen ja kun asianomainen yritys on kanteessaan vedonnut tähän lainvastaisuuteen, niiden seurauksien oikaisemiseksi, joita lainvastaisuudesta on aiheutunut maksettavaksi määrätyn sakon määrän määrittämisen suhteen, ja sitä käytettäessä voidaan tarvittaessa joko kumota sakko tai oikaista sitä.

Sen sijaan edellä mainitussa asiassa **Hoek Loos vastaan komissio**, joka koski teollisuuskaasujen kartellia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli kantajan argumentteja vaatimuksena poistaa tai alentaa päätöksessä määrättyä sakkoa. Tässä yhteydessä se totesi, että maksettavaksi määrätyn sakon oikeasuhteisuus verrattuna rikkomisen vakavuuteen ja kestoon kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle myönnettyä täyttä harkintavaltaa käyttäen suoritettavan valvonnan piiriin.³⁰ Hylättyään lopuksi kaikki väitteet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että kantajalle määrätyn sakon loppusumma on "täysin asianmukainen, koska mikään seikoista, joihin kantaja on vedonnut, ei ole peruste alentaa kyseistä määrää". Samoin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sen lisäksi, että sen on harjoitettava laillisuusvalvontaa päätöksen osalta, sen on arvioitava, onko syytä käyttää sen täyttä harkintavaltaa kartellin eri jäsenille määrätyn sakon suhteen. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käytti kantajien esittämän perusteen hylättyään useaan otteeseen täyttä harkintavaltaansa ja totesi maksettavaksi määrätyn sakon olevan asianmukainen.

Yhdistetyissä asioissa **FNCBV ym. vastaan komissio** antamassaan edellä mainitussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio oli lieventävinä olosuhteina ottanut huomioon yhtäältä sen, että se määräsi ensimmäistä kertaa seuraamuksia kartellista, johon osallistui yksinomaan ammattijärjestöjä ja joka koski perustavanlaatuista maataloustuotetta ja joka käsitti kaksi tuotantoketjun vaihetta, ja

³⁰ Ks. myös em. asia Westfalen Gassen Nederland v. komissio ja em. asia T-329/01, Archer Daniels Midland v. komissio, tuomion 380 kohta.

toisaalta tapauksen erityisen taloudellisen asiayhteyden, jota leimasi erityisesti naudanliha-alan vakava kriisi, joka oli alkanut vuonna 2000 uusien hullun lehmän sairaustapauksien ilmenemisen jälkeen. Komissio oli tästä syystä soveltanut 60 prosentin suuruista alennusta kantajille määrättyjen sakkojen määrään. Täyttä harkintavaltaansa käyttäen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka tämä alennus oli huomattava, siinä ei otettu riittävästi huomioon kyseisen tapauksen olosuhteiden poikkeuksellisuutta. Niinpä se katsoi, että kantajille määrättyjen sakkojen alentamisen prosenttiosuudeksi on vahvistettava 70 prosenttia, ja alensi siis sakon määrää vielä 10 prosenttiyksikköä.

Todettakoon myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli kahdessa asiassa mahdollisuutta korottaa komission määräämää sakkoa.

Niinpä edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** komissio vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta korottamaan kantajalle määrättyä sakkoa sillä perusteella, että kyseinen pankki oli ensimmäistä kertaa vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa riitauttanut tiettyjen sellaisten sopimusten olemassaolon, joista komissio oli määrännyt seuraamuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että oli tärkeää selvittää, oliko kantajan käyttäytyminen pakottanut komission vastoin kaikkia niitä odotuksia, joita sillä saattoi kohtuudella olla sen perusteella, että kantaja oli tehnyt sen kanssa yhteistyötä hallinnollisen menettelyn aikana, laatimaan ja esittämään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa puolustuksen, joka kohdistuisi kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyvien tekojen kiistämiseen, vaikka se oli perustellusti ajatellut, että kantaja ei enää kyseenalaistaisi niitä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tapauksessa, että sakon korottaminen ei ole asianmukaista, kun otetaan huomioon niiden kohtien, jotka on riitautettu, vähäinen merkitys sekä siltä osin kuin kyse on riidanalaisen päätöksen kokonaisuudesta että komission puolustuksen laatimisesta, jota kantajan käyttäytyminen ei juurikaan vaikeuttanut.

Sen sijaan edellä mainitussa asiassa **Roquette Frères vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korotti riidanalaista sakkoa alennettuaan sitä ensin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensiksi, että kantajalle määrätty sakko ei vastannut sen asemaa natriumglukonaatin markkinoilla. Vaikka komissiota vastaan ei voitu esittää mitään moitteita, koska komissio oli laskenut sakon määrän sellaisten kantajalta peräisin olevien tietojen perusteella, jotka eivät olleet selviä ja yksiselitteisiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin päätti korjata tämän päätöksessä olevan virheen ja siis alentaa sakkoa. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korotti sakkoa 5 000 eurolla sen perusteella, että kantaja, joka oli tietoinen siitä vaarasta, että komissio saattaisi erehtyä, oli tietojensaantipyynnön johdosta ilmoittanut liikevaihtonsa virheellisellä tavalla. Koska asetuksessa N:o 17 annetaan komissiolle mahdollisuus määrätä 100–5 000 euron sakko, jos yritys toimittaa virheellisiä tietoja vastauksena tietojensaantipyyntöön, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti ottaa huomioon kantajan vakavan laiminlyönnin ja korottaa sakkoa tässä säännöksessä säädetyllä enimmäismäärällä.

Tässä samassa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti kantaa täyden harkintavaltaansa käyttämisen yksityiskohtiin: tämän vallan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ottaa huomioon lisätietoja, joita ei ole mainittu riidanalaisessa päätöksessä, arvioidessaan sakon määrää kantajan esittämien väitteiden valossa, ja tätä

toteamusta tukee myös edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa **Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. vastaan komissio** annettu tuomio. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin täsmensi asiassa **Roquette Frères vastaan komissio** antamassaan tuomiossa, että kun otetaan huomioon oikeusvarmuuden periaate, tämän mahdollisuuden on kuitenkin periaatteessa rajoitettava sellaisten riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävien tietojen huomioon ottamiseen, joista komissio olisi voinut olla tietoinen päätöksen tekohetkellä. Erilainen näkökulma johtaisi nimittäin siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuisi hallintoelimen sijaan kysymyksestä, jota hallintoelintä ei vielä ole pyydetty tutkimaan, mikä loukkaisi tuomiovallan ja hallintovallan välistä tehtävänjakoa ja toimielinten välistä tasapainoa.

7. Oikeuskäytännön anti keskittymien valvonnassa

Vuonna 2006 annettiin kolme tuomiota, jotka koskevat asetuksen N:o 4064/89, joka sittemmin on korvattu asetuksella N:o 139/2004, soveltamista, ja yksi tuomio, joka koskee tämän viimeksi mainitun asetuksen soveltamista.³¹

a) *Komission toimivalta keskittymien valvonnassa*

Asetuksia N:o 4064/89 ja N:o 139/2004 sovelletaan vain yhteisönlaajuisiin keskittymiin, ja yhteisönlaajisuus määritellään muun muassa keskittymään osallistuvien osapuolten liikevaihtoa koskevien useiden kynnysarvojen perusteella. Kahdessa vuonna 2006 annettussa tuomiossa täsmennetään komission toimivaltaa tältä osin.

Ensinnäkin edellä mainitussa asiassa **Endesa vastaan komissio** annettussa tuomiossa täsmennettiin niitä kriteerejä, joiden perusteella keskittymään osallistuvien kahden osapuolen liikevaihdot on laskettava sen selvittämiseksi, onko kyseessä yhteisönlaajuinen keskittymä. Nyt kyseessä olevassa asiassa espanjalainen energia-alalla toimiva yhtiö Gas Natural oli ilmoittanut espanjalaiselle kilpailuviranomaiselle aikomuksestaan tehdä julkinen hankintatarjous espanjalaisen lähinnä sähköalalla toimivan Endesa-nimisen yhtiön koko osakepääomasta. Endesa, joka katsoi, että keskittymä oli asetuksen N:o 139/2004 mukaisesti yhteisönlaajuinen ja että siitä näin ollen olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle, oli tehnyt komissiolle kantelun, joka kuitenkin hylättiin. Endesa riitautti hylkäämispäätöksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja väitti erityisesti, että komissio oli arvioinut virheellisesti Endesan liikevaihtoa.

Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi muun muassa, että keskittymien valvontaa koskevassa asetuksessa ei nimenomaisesti veloiteta komissiota varmistamaan viran puolesta, että keskittymähanke, jota ei ole ilmoitettu sille, ei ole yhteisönlaajuinen. Jos yritys tekee kantelun komissiolle ja katsoo, että keskittymä, jota ei ole ilmoitettu komissiolle, on yhteisönlaajuinen, komission on tehtävä ratkaisu

³¹ Yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1; oikaisu EYVL 1990, L 247, s. 13), joka on korvattu yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1).

toimivaltaansa koskevasta periaatteesta. Niinpä juuri kantelijan on pääsääntöisesti osoitettava kantelunsa aiheellisuus, koska on selvää, että komission tehtävänä on tutkia huolellisesti ja puolueettomasti sille tehdyt kantelut ja vastata perustellusti kantelijan esittämiin argumentteihin. Komissiota ei myöskään voida pitää velvollisena varmistumaan viran puolesta kaikissa tapauksissa siitä, että sille esitetyt vahvistetut tilinpäätökset kuvastavat luotettavasti todellisuutta, ja tutkimaan kaikkia ajateltavissa olevia mukautuksia. Ainoastaan silloin, kun komission huomiota kiinnitetään erityisiin ongelmiin, sen on tutkittava nämä.

Nyt esillä olevassa tapauksessa Endesa väitti muun muassa, että komission olisi pitänyt tarkastella sen liikevaihtoa kansainvälisten tilinpäätösstandardien perusteella eikä tuolloin voimassa olleiden espanjalaisten standardien perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin tulkitsi asetusta N:o 139/2004 siten, että siinä veloitetaan komissio nojautumaan yritysten edellisen tilikauden tilinpäätöksiin, jotka on laadittu ja tarkastettu sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Nyt esillä olevassa asiassa vuoden 2004 tilinpäätöksiin Espanjassa sovellettavat oikeussäännöt olivat yleisesti hyväksytyt kansalliset tilinpäätösperiaatteet eivätkä kansainväliset tilinpäätösperiaatteet, jotka kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta annetun asetuksen mukaisesti tulivat sovellettaviksi vasta vuoden 2005 tilikaudesta lähtien.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi myös Endesan väitteet, joiden mukaan komission olisi pitänyt tehdä kaksi mukautusta, joista toinen koskee Endesan jakelutoimenpiteitä ja toinen kaasukauppaa. Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi erityisesti, että oikeusvarmuutta koskevien kysymysten kannalta liikevaihto, joka on otettava huomioon keskittymähanketta käsittelemään toimivaltaisen viranomaisen määrittämiseksi, on pääsääntöisesti määriteltävä julkaistusta tilinpäätöksestä lähtien. Näin ollen ainoastaan poikkeuksellisesti, jos sitä voidaan perustella erityisillä olosuhteilla, on syytä suorittaa tiettyjä mukautuksia, joiden tarkoituksena on kuvata paremmin asianomaisten yritysten taloudellista todellisuutta. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lopulta hylkäsi Endesan kanteen.

Toiseksi on todettava, että edellä mainitussa asiassa **Cementbouw Handel & Industrie vastaan komissio** annetussa tuomiossa täsmennetään usealla tavalla sitä, kuinka komissio arvioi useilla oikeudellisilla toimilla suoritetun keskittymän luonnetta yhtenä ainoana keskittymänä. Asiassa oli nostettu kanne päätöksestä, jolla komissio oli jälkikäteen hyväksynyt sen, että saksalainen Haniel-konserni ja Cementbouw Handel & Industrie (jotka kummatkin harjoittavat rakennusmateriaalien kauppaa) hankkivat alankomaalaisen yhteisyrityksen CVK, sen jälkeen kun nämä kaksi yritystä sitoutuivat purkamaan niiden välillä olleen yhteisyrityssopimuksen. Asiassa oli kyse monitahoisesta toimesta, joka perustui lähinnä kahteen erillisten oikeudellisten toimien ryhmään, joista toisesta oli ilmoitettu Alankomaiden kilpailuviranomaisille, joka oli ne hyväksynyt. Kanteessaan Cementbouw Handel & Industrie riitautti erityisesti komission oikeuden pitää useita erillisiä liiketoimia yhtenä ainoana toimena.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin antoi keskittymän käsitteelle päämäärähakuisen tulkinnan, jonka piti vastata asianosaisten tavoittelemaa taloudellista logiikkaa. Niinpä se katsoi, että asetuksessa N:o 4064/89 tarkoitettu keskittymä voi toteutua jopa tilanteessa, jossa on kyse useasta muodollisesti erillisestä liiketoimesta, kun nämä

liiketoimet – joiden seurauksena yhdelle tai useammalle yritykselle myönnetään suora tai välillinen taloudellinen määräysvalta yhden tai useamman muun yrityksen toiminnan osalta – ovat toisistaan riippuvaisia siten, ettei toisia olisi toteutettu ilman muita. Nyt esillä olevassa asiassa komissio ei ollut tehnyt virhettä katsoessaan, että kyseiset liiketoimet tosiaan olivat toisistaan riippuvaisia.

Komissio ei myöskään jättänyt huomiotta kansallisten kilpailuviranomaisten ja yhteisön kilpailuviranomaisten välistä toimivallan jakoa, josta säädetään asetuksessa N:o 4064/89, kun se tarkasteli kokonaisvaltaisesti liiketointa, joka yksikseen tarkasteltuna ei täytä yhteisölaajuisuutta koskevia kriteerejä ja jonka kansallinen kilpailuviranomainen on hyväksynyt, yhdessä myöhemmin tehdyn sellaisen liiketoimen kanssa, josta ensiksi mainittua liiketointa ei voida erotella. Kyseessä olevassa tilanteessa on nimittäin teennäistä katsoa, että hyväksytyt liiketoimi olisi taloudellisesti itsenäinen.

b) *Sitoumukset, jotka on annettu alkuperäisen keskittymähankkeen muuttamiseksi*

Asetuksen N:o 4064/89 8 artiklan 2 kohdan mukaan komission on hyväksyttävä keskittymähanke tarvittaessa asianomaisten yritysten siihen tekemien muutosten jälkeen, kun keskittymä soveltuu yhteismarkkinoille. Komissio voi siis liittää päätökseensä ehtoja, joilla on tarkoitus varmistaa, että yritykset noudattavat komissiolle antamia sitoumuksia keskittymän saattamiseksi yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Asiassa **Cementbouw vastaan komissio** antamassaan tuomiossa, jota on käsitelty juuri edellä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitteli uudelleen sitä herkkää suhdetta, joka vallitsee suhteellisuusperiaatteen ja sen oikeuden välillä, jonka mukaan asianomaiset voivat ehdottaa sitoumuksia komission yksilöimien kilpailua koskevien ongelmien täydelliseksi ratkaisemiseksi. Kyseistä keskittymää koskevan tutkintamenettelyn aikana osapuolet, joihin kantaja lukeutuu, olivat peräkkäin esittäneet sitoumuksia koskevan ehdotuksen, jonka komissio oli hylännyt, ja sitten ehdottaneet lopullisia sitoumuksia, jotka heidän osaltaan hyväksyttiin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli ensiksi, että sitoumuksia koskevalla suunnitelmalla ei voida ratkaista täysimääräisesti komission yksilöimää kilpailua koskevaa ongelmaa. Jos lopulliset sitoumukset ylittävät sen, mikä on tarpeen keskittymää edeltäneen kilpailutilanteen palauttamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, komission oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan otettava tämä huomioon ja julistettava toimenpide yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Komissio ei näin ollen voinut julistaa keskittymää yhteismarkkinoille soveltumattomaksi eikä tehdä päätöstä, jossa keskittymä julistettaisiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi ja jossa asetettaisiin ehtoja, joilla pyritään palauttamaan keskittymää edeltävä kilpailutilanne täysin ja jotka olisivat muita kuin osapuolten ehdottamia. Erityisesti todettiin, että asetuksessa N:o 4064/89 ei säädetä, että komissio voisi asettaa keskittymän julistamiselle yhteismarkkinoille soveltuvaksi ehtoja, joista se määrää yksipuolisesti, riippumatta ilmoituksen tehneiden osapuolten antamista sitoumuksista. Kantaja ei siis voinut tehokkaasti vedota siihen, että komissio olisi loukannut suhteellisuusperiaatetta, eikä se myöskään voinut nyt esillä olevassa asiassa väittää ehdottaneensa näitä sitoumuksia komission harjoittaman mielivaltaisen pakottamisen vuoksi.

c) *Yhteisen määrävän aseman syntyminen arvioiminen*

Oikeuskäytännössä³² on asetettu kolme edellytystä sille, että keskittymän voitaisiin katsoa johtavan yhteiseen määrävään markkina-asemaan, joka olennaisesti rajoittaa toimivaa kilpailua yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla. Markkinoiden on ensinnäkin oltava riittävän läpinäkyvät, jotta toimintansa yhteen sovittavat yritykset voivat riittävästi valvoa, noudatetaanko yhteensovittamisen yksityiskohtia. Toiseksi edellytetään sellaisen mekanismin olemassaoloa, jolla yhteisestä toimintalinjasta poikkeava saadaan luopumaan tällaisesta toiminnasta. Kolmanneksi edellytetään, että toiminnan yhteensovittamisen ulkopuolelle jäävien yritysten, kuten nykyisten ja potentiaalisten kilpailijoiden, sekä kuluttajien reaktio ei saa vaarantaa yhteensovittamisesta odotettavia tuloksia.

Edellä mainitussa asiassa **Impala vastaan komissio** annetussa tuomiossa täsmennetään velvollisuuksia, jotka kuuluvat komissiolle tämän arvioidessa yhteisen määrävän markkina-aseman syntymistä koskevaa vaaraa ja julistaessa keskittymän yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Tässä asiassa kaksi media-alan yhtiötä, Bertelsman ja Sony, ilmoittivat komissiolle keskittymähankkeesta, jolla oli tarkoitus ryhmitellä niiden äänitettyä musiikkia koskevat maailmanlaajuiset toiminnat nimen Sony BMG alaisuuteen. Komissio oli aluksi ilmoittanut osapuolille, että se väliaikaisesti päätyisi pitämään keskittymää yhteismarkkinoille soveltumattomana muun muassa siksi, että keskittymä olisi vahvistanut yhteistä määrävää markkina-asemaa äänitetyn musiikin markkinoilla. Kuultuaan osapuolia komissio kuitenkin hyväksyi keskittymän. Impala, joka on itsenäisten musiikintuottajayhtiöiden kansainvälinen yhdistys, vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta tällöin kumoamaan tämän päätöksen.

Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti edellä mainitussa asiassa Airtours vastaan komissio annetun tuomion mukaiseen oikeuskäytäntöön nojautuen, että asetuksen N:o 4064/89 nojalla komission on yhteisen määrävän markkina-aseman syntymisvaaraa arvioidessaan perustettava arviointinsa viitemarkkinoiden tulevaisuuteen kohdistuvaan analyysiin, joka edellyttää markkinoiden ja kilpailuolosuhteiden todennäköisen kehityksen taitavaa ennustamista. Toisin kuin yhteistä määrävää markkina-asemaa koskevan vaaran toteaminen, tällaisen markkina-aseman olemassaolon toteaminen perustuu päätöksentekohetkellä olemassa olevan tilanteen konkreettiseen analyysiin. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Airtours vastaan komissio antamassa tuomiossa esittämät kolme edellytystä ovat myös tarpeen yhteisen määrävän markkina-aseman olemassaolon arvioimiseksi, niiden voidaan näin ollen välillisestikatsoa täyttyvän sellaistenseikkojen ja todisteiden muodostaman kokonaisuuden perusteella, jotka koskevat yhteisen määrävän markkina-aseman olemassaoloon liittyviä merkkejä, ilmenemismuotoja ja ilmiöitä. Erityisesti todettiin, että hintojen pitkäaikainen jyrkkä samanlaisuus, varsinkin jos hinnat ovat korkeammat kuin kilpailutilanteessa tavanomaisesti käytetyt hinnat, yhdessä yhteisen markkina-aseman muiden luonteenomaisten tekijöiden kanssa voisi muun järkevä selityksen puuttuessa riittää osoitukseksi tällaisen aseman olemassaolosta, jopa silloin, kun ei olisi vakuuttavia suoria todisteita markkinoiden voimakkaasta läpinäkyvyydestä, sillä markkinoiden voidaan tällaisissa olosuhteissa olettaa olevan läpinäkyviä. Koska kantaja oli tässä asiassa vedonnut

³² Ks. asia T-342/99, Airtours v. komissio, tuomio 6.6.2002, Kok. 2002, s. II-2585, 62 kohta.

vain asiassa Airtours vastaan komissio annetussa tuomiossa määriteltyjen edellytysten rikkomiseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin tyytyi tarkastelemaan vain näiden edellytysten noudattamista.

Äänitetyn musiikin markkinoilla jo olemassa olevan yhteisen määräävän markkina-aseman voimistumisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tässä asiassa, että päätöksen mukaan yhteisen määräävän markkina-aseman puuttuminen näillä markkinoilla voidaan päätellä asianomaisen tuotteen heterogeenisyydestä, markkinoiden läpinäkyvyyden puutteesta ja viiden suurimman markkinoilla toimivan yhtiön vastatoimien puuttumisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että teesiä, jonka mukaan äänitetyn musiikin markkinat eivät ole riittävän läpinäkyviä mahdollistaakseen yhteisen määräävän markkina-aseman, ei yhtäältä ole perusteltu oikeudelliselta kannalta riittävästi, ja toisaalta siinä on ilmeinen arviointivirhe, koska seikat, joihin se perustuu, ovat puutteellisia eivätkä ne sisällä kaikkia asianmukaisia tietoja, jotka komission olisi pitänyt ottaa huomioon, eivätkä tue niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi myös, että komissio oli nojautunut siihen, ettei ollut näyttöä siitä, että menneisyydessä olisi käytetty vastatoimia, kun taas oikeuskäytännön mukaan pelkkä tehokkaiden pelotusmekanismien olemassaolo riittää. Jos yhtiöt noudattavat yhteistä toimintalinjaa, ei nimittäin ole tarvetta turvautua sanktioihin. Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että nyt esillä olevassa tapauksessa näytti olevan olemassa uskottavia ja tehokkaita pelotuskeinoja, erityisesti mahdollisuus määrätä yhteisestä toimintalinjasta poikkeavalle levy-yhtiölle seuraamuksia sulkemalla se pois kokoelmalevyiltä. Lisäksi vaikka oletettaisiin, että asianmukainen toimintatapa tämän suhteen olisi selvittää, onko tällaisia vastatoimia toteutettu menneisyydessä, komission suorittama tarkastelu oli riittämätön.

Siltä osin kuin kyse oli yhteisen määräävän markkina-aseman mahdollisesta syntyisestä äänitetyn musiikin markkinoilla fuusion jälkeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvosteli komissiota siitä, että tämä oli tältä osin suorittanut äärimmäisen lyhyen tarkastelun ja että tämä oli päätöksessään esittänyt vain muutamia pinnallisia ja muodollisia huomautuksia tästä seikasta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lisäksi, että komissio ei virhettä tekemättä voinut nojautua markkinoiden läpinäkyvyyden puuttumiseen tai siihen, ettei ole näyttöä siitä, ettei menneisyydessä ollut turvaututtu vastatoimiin, voidakseen päätellä, että keskittymä ei johtaisi yhteisen määräävän markkina-aseman syntymiseen. Tällaisen markkina-aseman syntymisen tarkastelu nimittäin nojautuu tulevaisuuteen kohdistuvaan arviointiin, jonka johdosta komission olisi pitänyt toimia niin, ettei se olisi nojautunut yksinomaan olemassa olevaan tilanteeseen. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi kanteen kohteena olleen päätöksen.

C. Valtiontuet

1. Aineelliset säännökset

EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Kuten yhteisöjen tuomioistuin jälleen kerran totesi asiassa **Le Levant 001 ym. vastaan komissio** antamassaan tuomiossa,³³ toimenpiteen luokitteluun tueksi edellyttää, että kaikki kyseisessä määräyksessä tarkoitetut edellytykset täyttyvät, ja komissiolle kuuluva perusteluvollisuus on täytettävä kunkin tällaisen edellytyksen osalta. Tässä tapauksessa kyseessä ollut tuki oli osa veronhuojennustoimenpiteitä, jotka koskivat tiettyjä merentakaisiin maihin ja merentakaisille alueille tehtäviä investointeja ja joista oli alun perin säädetty 11.7.1986 annetussa ranskalaisessa laissa, jota komissio ei ollut vastustanut EY 87 artiklan perusteella. Toimenpiteellä oli tarkoitus varmistaa tämän lain puitteissa Le Levant -risteilyaluksen rahoitus ja liikennöinti noin seitsemän vuoden ajaksi sellaisten sijoittajien myötävaikutuksella, jotka olivat luonnollisia henkilöitä ja jotka toimivat yksinomaan sellaisten tätä tarkoitusta varten perustettujen yhdenmiehen rajavastuuyhtiöiden (EURL) välityksellä, jotka muodostivat laivanisännistöyhtiön.

Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että riidanalaisen päätöksen perusteella ei ole mahdollista ymmärtää, miten kyseinen tuki täyttää kolme EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätyistä neljästä kriteeristä. Ensinnäkin siltä osin kuin kyse oli vaikutuksesta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio ei täsmennä, kuinka kyseinen tuki oli omiaan vaikuttamaan tähän kauppaan, sillä alusta oli tarkoitus käyttää Saint-Pierren ja Miquelonin saaristossa, joka ei ole yhteisön aluetta. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tuensaajalle myönnetyn edun ja kyseisen edun selektiivisyyden osalta, että päätöksen perusteella ei ole mahdollista ymmärtää, mistä syystä yksityiset sijoittajat saavat etua kyseisestä tuesta. Kolmanneksi, siltä osin kuin kyse oli tämän tuen vaikutuksista kilpailuun, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että riidanalainen päätös ei sisällä sellaisia tietoja, joiden perusteella olisi mahdollista määrittää, miten ja millä markkinoilla tuki vaikuttaa tai on omiaan vaikuttamaan kilpailuun. Muun muassa tämän perusteluvirheen takia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi komission päätöksen.

Tältä osin voidaan panna merkille, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi perustelujen olleen puutteelliset tai virheelliset, mikä johti kanteen kohteena olleiden päätösten kumoamiseen osittain tai kokonaan, myös asioissa **Ufex ym. vastaan komissio** ja **Lucchini vastaan komissio** sekä yhdistetyissä asioissa **Italia ja Wam vastaan komissio**³⁴ antamissaan tuomioissa.

Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti kuluneena vuonna kantaa useisiin muihin valtioneuvoston järjestelmän kohtiin, tässä yhteydessä tyydytään mainitsemaan vielä asia **British Aggregates vastaan komissio**, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sitä, pystyikö kansallinen toimenpide antamaan valikoivan edun vain tietyille yrityksille tai tietyille toimialoille.³⁵

³³ Asia T-34/02, Le Levant 001 ym. v. komissio, tuomio 22.2.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

³⁴ Asia T-613/97, Ufex ym. v. komissio, tuomio 7.6.2006; asia T-166/01, Lucchini v. komissio, tuomio 19.9.2006; näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa, ja yhdistetyt asiat T-304/04 ja T-316/04, Italia ja Wam v. komissio, tuomio 6.9.2006, tuomiosta valitettu, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

³⁵ Asia T-210/02, British Aggregates v. komissio, tuomio 13.9.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-487/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa. Tukien valikoivuudesta oli kyse myös asiassa T-92/02, Stadtwerke Schwäbisch Hall ym. v. komissio, tuomio 26.1.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-176/06 P), ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

Viimeksi mainitussa asiassa Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta oli ottanut käyttöön ympäristöveron, joka rasitti pääsääntöisesti neitseellisten kiviainesten – toisinsanoenrakennus- ja julkisissarakennusurakoissa käytettävien perusmateriaalien louhinnassa otettavien kiviainesten – kaupallista hyödyntämistä ja jolla oli tarkoitus maksimoida kierrätyskiviainesten tai muiden korvikemateriaalien käyttö neitseelliseen kiviainekseen nähden, edistää neitseellisten kiviainesten järkevää käyttöä ja varmistaa saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti kiviainesten, joita maksu koskee, louhimisen ympäristökustannusten sisällyttäminen hintoihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaadittiin varmistamaan tällaisen verotoimenpiteen osalta, oliko komissio menetellyt perustellusti katsoessaan, että tällä toimenpiteellä yritysten välillä käyttöön otettu erottelu kuului sovellettavan yleisen järjestelmän luonteeseen tai rakenteeseen. Jos nimittäin osoittautuu, että erottelu perustuu muille kuin yleisen järjestelmän tavoitteille, kyseessä olevan toimenpiteen katsotaan pääasiallisesti täyttävän EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätyn valikoivuuden edellytyksen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan ympäristövero on itsenäinen verotoimenpide, jolle on ominaista sen ympäristönsuojeluun liittyvä tavoite ja sen erityinen määräytymisperuste. Kyseisen verotoimenpiteen mukaan tietyistä tavaroista tai palveluista on perittävä veroa, jotta niistä aiheutuva ympäristöhaitta sisällytettäisiin niiden hintaan ja/tai jotta kierrätystuotteista tulisi kilpailukykyisempiä ja jotta tuottajat ja kuluttajat ohjattaisiin ympäristöystävällisempään toimintaan. Jäsenvaltiot, joilla on toimivalta ympäristöpolitiikan alalla, voivat ottaa käyttöön alakohtaisia ympäristöveroja tiettyjen ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltiot voivat muun muassa kysymyksessä olevien eri intressien vertailun yhteydessä vapaasti määritellä ympäristönsuojelua koskevat prioriteettinsa ja määritellä niiden mukaan tavarat tai palvelut, joiden osalta ne päättävät, että ympäristövero on kannettava. Tästä johtuu, että pääsääntöisesti vain sen seikan perusteella, että ympäristövero muodostaa yksittäisen, tiettyjä tavaroita tai erityisiä palveluita koskevan toimenpiteen ja että sitä ei voida liittää yleiseen, kaikkeen sellaiseen samankaltaiseen toimintaan sovellettavaan verotusjärjestelmään, jonka ympäristövaikutukset ovat samankaltaiset, ei voida katsoa, että samankaltainen toiminta, josta tätä ympäristöveroa ei kanneta, saisi valikoivaa etua. Nyt esillä olevassa tapauksessa komissio ei ollut ylittänyt harkintavaltansa rajoja katsoessaan, että kyseisen veron soveltamisalan rajoittaminen saattoi olla perusteltua esitettyjen ympäristönsuojelutavoitteiden vuoksi ja että kyseinen vero ei ollut valtiontukea.

2. Menettelyä koskevat kysymykset

a) *Niiden, joita asia koskee, oikeus esittää huomautuksia*

Kahdessa vuonna 2006 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti sitä, kuinka tärkeää on tehdä selvä päätös menettelyn aloittamisesta, jotta kolmannet voivat esittää huomautuksensa.

Ensinnäkin edellä jo mainitussa asiassa **Le Levant 001 ym. vastaan komissio** antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi niitä velvollisuuksia, joita komissiolle koituu EY 88 artiklan 2 kohdasta ja jotka koskevat niille henkilöille, joita koskee

päätös, jossa todetaan kansallinen toimenpide EY 87 artiklan 1 kohdan vastaiseksi, annettujen menettelyllisten takeiden noudattamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tuensaajan yksilöiminen on väistämättä asiaan liittyvä oikeudellinen seikka ja tosiseikka, joka on tuotava esiin menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, jos se on mahdollista menettelyn tässä vaiheessa, koska komissio voi tällaisen yksilöinnin perusteella tehdä tuen takaisinperimistä koskevan päätöksen. Nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ei kuitenkaan missään kohtaa viitattu sijoittajiin annetuksi väitetyn tuen mahdollisina saajina, vaan päätöksestä sai päinvastoin sen käsityksen, että kyseinen tuensaaja oli yhtiön hallinnoija, joka mainittiin aluksella toimintaa harjoittajaksi ja aluksen lopulliseksi omistajaksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä, että kun komissio ei ollut antanut yksityisille sijoittajille mahdollisuutta esittää tehokkaasti huomautuksiaan, komissio oli rikkonut EY 88 artiklan 2 kohtaa samoin kuin yhteisön oikeuden yleistä periaatetta, jonka mukaan jokaiselle, jonka osalta saatetaan tehdä hänelle vastainen päätös, on annettava tilaisuus ilmaista tehokkaasti kantansa niistä komission riidanalaisen päätöksen perusteena olevista seikoista, jotka komissio on esittänyt häntä vastaan.

Lisäksi asiassa **Kuwait Petroleum (Nederland) vastaan komissio**³⁶ antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että komissiolla ei voida katsoa olevan velvollisuutta esittää täydellistä arviota kyseisestä tuesta menettelyn aloittamista koskevassa tiedonannossaan. Sitä vastoin on välttämätöntä, että komissio määrittää riittävästi tutkintansa puitteet, jotta niiden, joita asia koskee, oikeutta esittää huomautuksiaan ei tehtäisi tyhjäksi. Nyt esillä olevassa tapauksessa perusajatus, jonka perusteella tuensaajat voitiin yksilöidä, oli mukana tiedonannossa, joten komissio oli hoitanut käytössään olevien keinojen puitteissa asianmukaisesti tehtävänsä taata se, että ne, joita asia koskee, voivat tehokkaasti esittää huomautuksensa valtioneuvon tuella koskevassa varsinaisessa tutkintamenettelyssä.

b) *Vetoaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tosiseikkoihin, joita ei ollut mainittu komissiossa käydyssä hallinnollisessa menettelyssä*

Kahdessa kuluneena vuonna antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuintäydensi oikeuskäytäntöään³⁷ jarajoittikantajan oikeutta vedota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa seikkoihin, jotka eivät olleet komission tiedossa hallinnollisessa vaiheessa.

Niinpä asiassa **Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke vastaan komissio**³⁸ antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantaja, joka ei ole

³⁶ Asia T-354/99, Kuwait Petroleum (Nederland) v. komissio, tuomio 31.5.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

³⁷ Asia T-109/01, Fleuren Compost v. komissio, tuomio 14.1.2004, Kok. 2004, s. II-127, 50 ja 51 kohta ja yhdistetyt asiat T-111/01 ja T-133/01, Saxonia Edelmetalle ja Zemag v. komissio, tuomio 11.5.2005, Kok. 2005, s. II-1579, 67–70 kohta.

³⁸ Asia T-17/03, Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke v. komissio, tuomio 6.4.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

osallistunut hallinnolliseen menettelyyn, ei voi vedota seikkoihin, jotka eivät olleet komission tiedossa tässä vaiheessa, vaikka kantaja erityisesti mainittiin kyseisen tuen saajana ja vaikka komissio oli kehottanut Saksan viranomaisia ja niitä mahdollisia osapuolia, joita asia koskee, näyttämään toteen tiettyjä seikkoja. Kun komissio on antanut niille, joita asia koskee, mahdollisuuden esittää tehokkaasti huomautuksensa, sitä ei näet voida arvostella siitä, ettei se ole ottanut huomioon sellaisia mahdollisia tosiseikkoja, jotka sille olisi voitu esittää mutta joita sille ei ole esitetty hallinnollisessa menettelyssä, koska komissiolla ei ole viran puolesta velvollisuutta tutkia ja arvioida, mitkä ovat ne seikat, jotka sille olisi voitu esittää.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki samansuuntaisen toteamuksen asiassa **Ter Lembeek vastaan komissio**,³⁹ jossa se totesi, että huolimatta siitä, että kantaja oli täysin tietoinen varsinaisen tutkintamenettelyn aloittamisesta ja siitä, kuinka välttämätöntä ja tärkeää on, että se toimittaa tiettyjä tietoja, kantaja päätti olla osallistumatta varsinaiseen tutkintamenettelyyn, eikä se edes väittänyt, että varsinaisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös olisi perusteltu niin puutteellisesti, ettei se tämän vuoksi voinut käyttää oikeuksiaan tehokkaasti. Kantaja ei näin ollen voinut vedota ensimmäistä kertaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tietoihin, jotka eivät olleet komission tiedossa riidanalaisen päätöksen tekohetkellä, eikä vedota, tutkimatta jättämisen uhalla, kanneperusteeseen, joka perustuu ainoastaan tietoihin, jotka eivät olleet komission tiedossa riidanalaisen päätöksen tekohetkellä.

c) *Kohtuullinen aika*

Asiassa **Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio vastaan komissio**⁴⁰ EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätty tutkintavaihe oli kestänyt lähes 28 kuukautta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun alustavan tutkintamenettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava tapauskohtaisesti ja että nyt esillä olevassa tapauksessa komission suorittaman alustavan tutkinnan kestoa ei voitu perustella kantajien komissiolle esittämien asiakirjojen laajuudella eikä asian muilla tekijöillä. Koska kantajat eivät olleet näyttäneet toteen muita tekijöitä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei pitänyt pelkästään sitä, että komission päätöstä ei ollut tehty kohtuullisessa ajassa, riittävänä perusteena sille, että kyseinen päätös olisi lainvastainen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis hylkäsi kumoamiskanteen.

³⁹ Asia T-217/02, Ter Lembeek v. komissio, tuomio 23.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁴⁰ Asia T-95/03, Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio v. komissio, tuomio 12.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

D. Yhteisön tavaramerkki

Myös kuluneena vuonna tehtiin useita ratkaisuja, joissa sovellettiin asetusta N:o 40/94.⁴¹ Ratkaistujen tavaramerkkiasioiden lukumäärä (90) vastaa noin 20:tä prosenttia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vuonna 2006 päätökseen saattamista asioista.

1. Rekisteröinnin ehdottomat hylkäysperusteet

Niissä yhteensä kahdeksassa tuomiossa, joissa oli kyse rekisteröinnin ehdottomia hylkäysperusteita koskevista asioista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi kaksi päätöstä.⁴² Vuoden 2006 oikeuskäytäntö koskee lähinnä sellaisia ehdottomia hylkäysperusteita, jotka perustuvat erottamiskyvyn puuttumiseen ja kuvailevuuteen (asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan b ja c alakohta). Kuvailevina tai erottamiskykyä vailla olevina pidettiin esimerkiksi muovipullon muotoa juomien, mausteiden ja nestemäisten elintarvikkeiden osalta; merkkiä WEISSE SEITEN muun muassa tiettyjen tallennusvälineiden ja paperituotteiden osalta ja vyyhtiä tai tupsua muistuttavaa pitkänomaista muotoa tiettyjen elintarvikkeiden osalta.⁴³

2. Rekisteröinnin suhteelliset hylkäysperusteet

Kuluneen vuoden oikeuskäytäntö on jälleen kerran osoittautunut hyvin runsaaksi tältä osin. Esimerkkeinä voidaan mainita ne täsmennykset, joita asiassa **Vitakraft-Werke Wührmann vastaan SMHV – Johnson’s Veterinary Products (VITACOAT)** annetussa tuomiossa esitettiin kuvailevuuden ja laajan tunnettuuden välisestä suhteesta tai asiassa **MIP Metro vastaan SMHV– Tesco Stores (METRO)** annetussa tuomiossa kahden tavaramerkin välisen ristiriidan aika-aspektista.⁴⁴ Tässä yhteydessä esitetään kuitenkin oikeuskäytännön niitä uusia suuntauksia, jotka koskevat yhtäältä ”tavaramerkkiperheen” käsitettä ja toisaalta tavaramerkin tosiasiallisen käytön antaman suojan laajuutta.

⁴¹ Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1).

⁴² Asia T-188/04, Freixenet v. SMHV (mustan, matan ja pinnaltaan karkeahkon pullon muoto), tuomio 4.10.2006 ja asia T-190/04, Freixenet v. SMHV (valkean, matan ja pinnaltaan karkeahkon pullon muoto), tuomio 4.10.2006; näitä tuomioita ei julkaista oikeustapauskokoelmassa.

⁴³ Asia T-129/04, Develey v. SMHV (muovipullon muoto), tuomio 15.3.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-238/06 P) ja asia T-322/03, Telefon & Buch v. SMHV – Herold Business Data (Weisse Seiten), tuomio 16.3.2006 ja asia T-15/05, De Waele v. SMHV (makkaran muoto), tuomio 31.5.2006, näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁴⁴ Ks. asia T-277/04, Vitakraft-Werke Wührmann v. SMHV – Johnson’s Veterinary Products (VITACOAT), tuomio 12.7.2006 ja asia T-191/04, MIP Metro v. SMHV – Tesco Stores (METRO) (valitus kirjattu asianumerolle C-493/06 P); näitä tuomiota ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

a) *”Tavaramerkkiperheen” käsite*

Asiassa **Ponte Finanziaria vastaan SMHV – Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE)** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi ”tavaramerkkiperheen” käsitettä sekaannusvaaran arvioinnissa.⁴⁵ Tässä asiassa kantaja väitti, että aikaisemmat tavamerkit, joissa kaikissa oli sama sanaosa (”bridge”), muodostivat ”tavaramerkkiperheen” tai ”sarjatavamerkkejä”. Kantajan mukaan tällainen seikka oli omiaan luomaan objektiivisen sekaannusvaaran. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka asetus N:o 40/94 ei sisällä ”sarjatavamerkin” käsitettä, sekaannusvaaraa on kuitenkin arvioitava kokonaisvaltaisesti siten, että otetaan huomioon kaikki tapauksen kannalta merkitykselliset tekijät. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, että tällainen sekaannusvaaran olemassaolon arvioinnin kannalta merkityksellinen tekijä on se seikka, että yhteisön tavamerkiksi rekisteröimistä koskevaa hakemusta vastaan tehty väite perustuu useisiin aikaisempiin tavamerkkeihin, joilla on ominaisuuksia, joiden perusteella niiden voidaan katsoa kuuluvan samaan ”sarjaan” tai ”perheeseen”. Tästä voi olla kyse muun muassa silloin, jos niissä kaikissa on sama erottamiskykyinen elementti ja ne erottuvat toisistaan siihen lisätyn kuvio- tai sanaelementin avulla, tai niille on ominaista sama prefiksi tai suffiksi, joka on alkuperäisen tavamerkin osa. Tällaisissa tapauksissa sekaannusvaara nimittäin voi syntyä mahdollisuudesta yhdistää rekisteröitäväksi haettu tavamerkki ja aikaisemmat sarjaan kuuluvat tavamerkit, jos rekisteröitäväksi haetussa tavamerkissä ja viimeksi mainituissa on sellaisia samankaltaisuuksia, joiden perusteella kuluttaja uskoo, että rekisteröitäväksi haettu sanamerkki on osa tätä samaa sarjaa ja että sillä varustetuilla tavaroilla on sama tai samankaltainen kaupallinen alkuperä kuin aikaisemmillä tavaramerkeillä varustetuilla tavaroilla.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin rajoitti tämän ratkaisun koskemaan ainoastaan tapauksia, joissa kaksi edellytystä täyttyy samanaikaisesti. Ensinnäkin aikaisempien rekisteröintien sarjan haltijan täytyy toimittaa näyttöä kaikkien sarjaan kuuluvien tavaramerkkien käytöstä tai vähintään sellaisen määrän tavaramerkkejä, joiden voidaan katsoa muodostavan ”sarjan”, käytöstä. Toiseksi, sen lisäksi, että rekisteröitäväksi haetun tavamerkin tulee olla samankaltainen sarjaan kuuluvien tavaramerkkien kanssa, siinä tulee myös olla sellaisia piirteitä, joiden perusteella se yhdistetään sarjaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että asia ei voi olla näin, jos esimerkiksi aikaisempien sarjaan kuuluvien tavaramerkkien yhteistä elementtiä käytetään rekisteröitäväksi haetussa tavamerkissä erilaisessa paikassa kuin missä se tavallisesti on sarjaan kuuluvissa tavaramerkeissä, tai merkityssisällöltään erilaisena. Nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että ainakaan ensimmäinen näistä kahdesta edellytyksestä ei täyttynyt, sillä kantaja oli esittänyt näyttöä vain kahden aikaisemman siihen sarjaan, johon asiassa vedottiin, kuuluvan tavamerkin olemassaolosta markkinoilla.

⁴⁵ Asia T-194/03, Ponte Finanziaria v. SMHV – Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE), tuomio 23.2.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-234/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

b) *Tavaramerkin tosiasialliseen käyttöön perustuvan suojan laajuus*

Asetuksen N:o 40/94 15 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos yhteisön tavaramerkin haltija ei viiden vuoden kuluessa rekisteröinnistä ole ottanut yhteisössä tavaramerkkiä tosiasialliseen käyttöön tavaroissa tai palveluissa, joita varten se on rekisteröity, tai jos tällainen käyttö on ollut viisi vuotta yhtäjaksoisesti keskeytyneenä eikä käyttämättä jättämiseen ole pätevää syytä, yhteisön tavaramerkkiin sovelletaan tässä asetuksessa säädettyjä seuraamuksia. Kyseisen artiklan 2 kohdan mukaan tosiasiallista käyttöä on myös tavaramerkin käyttäminen muodossa, joka poikkeaa sen rekisteröidystä muodosta ainoastaan sellaisilta osin, että poikkeaminen ei vaikuta tavaramerkin erottamiskykyyn.

Lisäksi asetuksen N:o 40/94 43 artiklan 2 kohdan mukaan väitteen tehneen aikaisemman yhteisön tavaramerkin haltijan on hakijan pyynnöstä toimitettava todisteet siitä, että yhteisön tavaramerkin rekisteröimistä koskevan hakemuksen julkaisemista edeltäneiden viiden vuoden aikana aikaisempaa yhteisön tavaramerkkiä on tosiasiallisesti käytetty yhteisössä niiden tavaroiden tai palvelujen osalta, joita varten se on rekisteröity ja joihin väite perustuu, tai että on olemassa perustellut syyt käyttämättä jättämiseen, jos tähän päivään mennessä aikaisempi tavaramerkki on ollut rekisteröitynä vähintään viisi vuotta. Myöhemmin tässä kohdassa säädetään, että jos aikaisempaa yhteisön tavaramerkkiä on käytetty ainoastaan joidenkin sellaisten tavaroiden tai palvelujen osalta, joita varten se on rekisteröity, sitä pidetään väitettä tutkittaessa rekisteröitynä ainoastaan näiden tavaroiden tai palvelujen osalta. Asetuksen N:o 40/94 43 artiklan 3 kohdassa ulotetaan nämä periaatteet koskemaan myös tapauksia, joissa on kyse aikaisemmista kansallisista tavaramerkeistä.

Edellä mainitussa asiassa **Ponte Finanziaria vastaan SMHV** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin joutui ottamaan kantaa sellaiseen kantajan väitteeseen, joka perustui "puolustavan tavaramerkin" käsitteeseen. Tämän käsitteen nojalla Italian oikeudessa voidaan tehdä poikkeus sääntöön, jonka mukaan oikeus tavaramerkkiin menetetään, jos sitä ei ole käytetty, siinä tapauksessa, että käyttämättömän tavaramerkin haltija on samanaikaisesti yhden tai useamman vielä voimassa olevan samankaltaisen tavaramerkin haltija, joista vähintään yhtä käytetään samoja tavaroita tai palveluja varten.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että "puolustavan tavaramerkin käsitettä" ei tunneta yhteisön tavaramerkin suojajärjestelmässä, jossa asetetaan tavaramerkkiin perustuvien oikeuksien tunnustamisen olennaiseksi edellytykseksi se, että merkkiä tehokkaasti käytetään elinkeinotoiminnassa asianomaisia tavaroita ja palveluja varten. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi tältä osin, että puolustavat rekisteröinnit eivät ole asetuksen N:o 40/94 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja "perusteltuja syitä" käyttämättä jättämiselle. Tämä käsite nimittäin viittaa tavaramerkin käyttämistä koskevien esteiden olemassaoloon tai tilanteisiin, joissa sen kaupallinen hyväksikäyttö olisi, kun otetaan huomioon kaikki yksittäistapauksessa merkitykselliset seikat, kohtuuttoman kallista. Tästä voisi olla kyse esimerkiksi silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä asetetaan rajoituksia kyseisellä tavaramerkillä varustettujen tuotteiden myymiselle. Sitä vastoin perusteltua syytä ei voi muodostaa kansallinen säännös, jossa sallitaan sellaisten merkkien rekisteröinti tavaramerkeinä, joita ei ole suunniteltu kaupalliseen käyttöön, koska ne pelkästään "puolustavat" toista, kaupallisesti hyödynnettävää merkkiä.

Tavaramerkin haltijan mahdollisuus näyttää toteen tavaramerkin tosiasiallinen käyttö esittämällä näyttöä siitä, että tavaramerkkiä käytetään liiketoiminnassa hieman eri muodossa kuin rekisteröidyssä muodossa, ei myöskään koske "puolustavan tavaramerkin" konseptia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 40/94 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan tavoitteena on nimittäin mahdollistaa, että tavaramerkin haltija tekee merkistä sitä kaupallisesti hyödyntäessään muunnelmia, joiden avulla tavaramerkki voidaan sen erottamiskykyä muuttamatta sopeuttaa markkinoiden vaatimuksiin ja kyseessä olevien tavaroiden tai palvelujen myynninedistämiseen. Tämän säännöksen aineellisen soveltamisalan on katsottava rajoittuvan tilanteisiin, joissa tavaramerkin haltijan konkreettisesti käyttämä merkki on siinä muodossa, jossa tätä samaa tavaramerkkiä hyödynnetään kaupallisesti. Sitä vastoin kyseisen säännöksen mukaan ei ole mahdollista, että rekisteröidyn tavaramerkin haltija välttää velvoitteen, jonka mukaan sen on käytettävä tätä tavaramerkkiä, vetoamalla samankaltaisen tavaramerkin käyttöön, joka on rekisteröity erikseen.

3. Muotoa ja menettelyä koskevat kysymykset

Sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) eri instanssien välillä vallitsevan toiminnallisen jatkuvuuden periaatteesta johtuu, että asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 1 kohdan (jossa säädetään rekisteröinnin hylkäämisen suhteellisia perusteita koskevan menettelyn osalta, että tutkimus rajataan seikkoihin, joihin osapuolet ovat vedonneet, ja osapuolten esittämiin vaatimuksiin) soveltamisalalla valituslautakunnalla on velvollisuus perustaa päätöksensä kaikkiin asianomaisen osapuolen joko asian ensimmäisenä asteena ratkaisseelle yksikölle tai valitusmenettelyssä esittämiin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 2 kohdassa säädetty rajoitus huomioon ottaen (eli se, että SMHV ei voi ottaa huomioon tosiseikkoja, joihin osapuolet eivät ole vedonneet, tai todisteita, joita ei ole esitetty määräajassa).⁴⁶

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi myös kuluneena vuonna oikeuskäytäntönsä täsmentämistä ja selvensi valituslautakunnan suoritettavaksi kuuluvan tutkimuksen kohdetta sekä tosiseikkoja koskevalta kannalta että juridiselta kannalta.

Valituslautakunnan suoritettavaksi kuuluvan tosiseikkojen tutkimisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ensinnäkin totesi asiassa **La Baronia de Turis vastaan SMHV – Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE)** ja asiassa **Caviar Anzali vastaan SMHV – Novomarket (Asetra)**, että valituslautakunnalla on sama toimivalta kuin elimellä, joka on tehnyt riidanalaisen päätöksen, ja valituslautakunnan suorittama tutkimus koskee asiaa kokonaisuudessaan, sellaisena kuin se on sinä päivänä, jona se antaa ratkaisunsa.⁴⁷ Valituslautakuntien harjoittama valvonta ei näin ollen rajoitu pelkkään riidanalaisen päätöksen laillisuusvalvontaan, vaan se edellyttää valitusmenettelyn devolutiivisen vaikutuksen vuoksi asian uutta arvioimista kokonaisuutena, ja valituslautakuntien on

⁴⁶ Asia T-308/01, Henkel v. SMHV – LHS (UK) (KLEENCARE), tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. II-3253, 32 kohta.

⁴⁷ Asia T-323/03, La Baronia de Turis v. SMHV – Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE), tuomio 10.7.2006, ja asia T-252/04, Caviar Anzali v. SMHV – Novomarket (Asetra), tuomio 11.7.2006; näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

tutkittava alkuperäinen valitus kokonaan uudelleen ja otettava huomioon niissä määräajassa esitetyt todisteet. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 2 kohdassa annetaan SMHV:lle mahdollisuus olla ottamatta huomioon todisteita, joita osapuolet eivät ole esittäneet "määräajassa", käsitettä "määräajassa" on tulkittava valituslautakunnan valitusmenettelyn yhteydessä siten, että sillä viitataan valituksen tekemiseen sovellettavaan määräaikaan sekä kyseisen menettelyn aikana asetettuihin määräaikoihin. Koska tätä käsitettä sovelletaan jokaisen SMHV:ssä vireillä olevan menettelyn yhteydessä, asian ensimmäisenä asteena ratkaiseen yksikön todisteiden esittämiseksi asettamien määräaikojen päätyminen ei siten vaikuta siihen, onko ne esitetty "määräajassa" valituslautakunnassa. Valituslautakunnalla on siten velvollisuus ottaa huomioon sille esitetyt todisteet riippumatta siitä, onko ne esitetty väiteosastossa. Koska riidanalaiset asiakirjat oli nyt esillä olevassa asiassa esitetty kirjelmän liitteenä valituslautakunnalle asetuksen N:o 40/94 59 artiklassa asetetussa neljän kuukauden määräajassa, ei voitu katsoa, että ne olisi esitetty asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla myöhään.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että on tutkittava, mihin toimenpiteisiin tämän oikeudellisen virheen vuoksi oli ryhdyttävä, sillä menettelyvirhe aiheuttaa kanteen kohteena olevan päätöksen täydellisen tai osittaisen kumoamisen ainoastaan, jos osoitetaan, että ilman tätä virhettä kanteen kohteena oleva päätös olisi voinut olla sisällöltään erilainen. Nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että vaikkei sen kuulu SMHV:n asemesta arvioida riidanalaisia seikkoja, ei ole mahdotonta, että todisteet, jotka valituslautakunta oli perusteettomasti kieltäytynyt ottamasta huomioon, voisivat olla omiaan muuttamaan riidanalaisen päätöksen sisällön. Niinpä se kumosi riidanalaisen päätöksen.⁴⁸

Toisaalta valituslautakunnalle kuuluvan oikeudellisen tutkinnan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi asiassa **DEF-TEC Defense Technology vastaan SMHV – Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR)**, että kyseinen tutkinta ei lähtökohtaisesti määräydy yksinomaan valituksen tehneen osapuolen esittämien perusteiden nojalla.⁴⁹ Vaikka valituksen tehnyt osapuoli ei olisikaan esittänyt erityistä perustetta, valituslautakunnalla on näin ollen kuitenkin velvollisuus tutkia kaikkien asiaan kuuluvien oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen valossa sitä, voitiinko valituksen kohteena oleva päätös laillisesti tehdä vai ei. Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa siihen, että väiteosaston päätös oli pätemätön sillä perusteella, että allekirjoitukset puuttuivat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka tähän perusteeseen ei ollut vedottu valituslautakunnassa, valituslautakunnan olisi pitänyt ottaa se huomioon viran puolesta, jos muotomääräyksien rikkominen olisi katsottu toteennäytetyksi.

Proseduraalisista seikoista on todettava myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitteli kuluneena vuonna vielä kysymystä niistä seikoista, jotka siinä voidaan esittää valituslautakunnan päätöstä vastaan.

⁴⁸ Ks. em. asia Torre Muga, jossa esitetään olennaisilta osin samankaltainen analyysi.

⁴⁹ Asia T-6/05, DEF-TEC Defense Technology v. SMHV – Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR), tuomio 6.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

Niinpä edellä mainitussa asiassa **Vitakraft-Werke Wüthmann vastaan SMHV** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutui aikaisempaan oikeuskäytäntöön ja katsoi, että tosiseikat, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vedotaan ilman, että niitä on aikaisemmin esitetty SMHV:n elimissä, voivat vaikuttaa valituslautakunnan päätöksen lainmukaisuuteen ainoastaan, jos SMHV:n olisi pitänyt ottaa ne viran puolesta huomioon. Koska asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 1 kohdassa säädetään, että rekisteröinnin hylkäämisen suhteellisia perusteita koskevassa menettelyssä SMHV:n suorittama tutkimus rajataan seikkoihin, joihin osapuolet ovat vedonneet, ja osapuolten esittämiin vaatimuksiin, SMHV ei ole velvollinen ottamaan viran puolesta huomioon tosiseikkoja, joihin osapuolet eivät ole vedonneet. Tällaiset tosiseikat eivät näin ollen horjuta valituslautakunnan päätöksen lainmukaisuutta.

Sen sijaan asiassa **Armacell vastaan SMHV – nmc (ARMAFOAM)** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että se seikka, että osapuoli on väiteosastossa myöntänyt tavaramerkkien kattamien tuotteiden saattavan mahdollisesti olla samoja ja että se on valituslautakunnassa todennut, ettei kysymystä tuotteiden samankaltaisuudesta tarvinnut ratkaista riidanalaisten tavaramerkkien väitetyt erot huomioon ottaen, ei aiheuttanut sitä, että SMHV ei enää olisi ollut toimivaltainen käsittelemään kysymystä siitä, olivatko kyseisten tavaramerkkien kattamat tuotteet samankaltaisia tai samoja.⁵⁰ Tämä seikka ei myöskään näin ollen poista tältä osapuolelta oikeutta riitauttaa valituslautakunnalle esitettyjen asian tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen rajoissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa valituslautakunnan tältä osin tekemää arviointia.

E. Oikeus tutustua asiakirjoihin

Kuluneena vuonna annettiin ainoastaan kaksi tuomiota, joissa käsiteltiin asetuksen N:o 1049/2001⁵¹ kannalta asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämistä. Näissä tuomioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuitenkin tarjoutui tilaisuus täsmentää niiden poikkeusten soveltamisalaa, jotka perustuvat tarkastus- ja tutkintatoiminnan tarkoitusten suojaan ja tuomioistuin käsittelyjen suojaan.

Asiassa **Technische Glaswerke Ilmenau vastaan komissio**, jossa evättiin oikeus tutustua asiakirjoihin, jotka koskivat valtioneuvostoa koskevaa menettelyä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että pelkästään se seikka, että komissio vetoaa siihen, että oikeus tutustua asiakirjoihin voisi vaarantaa vireillä olevissa tutkimuksissa komission, jäsenvaltion ja asianomaisten yritysten välillä edellytetyn vuoropuhelun, ei ole osoitus sellaisten erityisten olosuhteiden olemassaolosta, joilla voitaisiin perustella niiden asiakirjojen konkreettisen ja asiakirjakohtaisen tutkimisen suorittamatta jättämistä, joihin tutustumista koskevaa oikeutta oli vaadittu.

⁵⁰ Asia T-172/05, Armacell v. SMHV – nmc (ARMAFOAM), tuomio 10.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁵¹ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43). Yhdistetyt asiat T-391/03 ja T-70/04, Franchet ja Byk, tuomio 6.7.2006 ja asia T-237/02, Technische Glaswerke Ilmenau v. komissio, tuomio 14.12.2006; näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

Toisaalta asiassa **Franchet ja Byk vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli OLAF:n ja komission sisäisen tarkastuksen yksikön eri asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämistä. Nämä asiakirjat oli toimitettu Ranskan ja Luxemburgin oikeusviranomaisille sellaisen tutkimuksen yhteydessä, joka koski Eurostatissa tapahtuneiksi väitettyjä sääntöjenvastaisuuksia. Asiassa oli noussut esille kysymys kantajien vastuusta.

Muistutettuaan, että poikkeuksia periaatteeseen, jonka mukaan toimielinten asiakirjoihin voidaan tutustua, on tulkittava ja sovellettava suppeasti, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sitä, kuinka komissio oli soveltanut näitä poikkeuksia ja erityisesti poikkeuksia, jotka perustuvat tuomioistuinkäsittelyn suojaan ja tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaan.

Ensimmäisen poikkeuksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että nyt esillä olevan asian olosuhteissa komissio ei voinut katsoa, että OLAF:n lähettämät eri asiakirjat olisi laadittu yksinomaan tuomioistuinkäsittelyä varten. Toimenpiteet, joihin toimivaltaiset kansalliset viranomaiset tai toimielimet ryhtyvät OLAF:n niille lähettämien kertomusten ja tietojen johdosta, nimittäin ovat pelkästään ja kokonaisuudessaan kyseisten viranomaisten vastuulla, ja on mahdollista, ettei OLAF:n kansallisille viranomaisille tai tietyille toimielimelle toimittamat tiedot johda oikeuskäsittelyn aloittamiseen kansallisella tasolla tai kurinpitomenettelyn tai hallinnollisen menettelyn aloittamiseen yhteisön tasolla. Kansallisten prosessisääntöjen noudattaminen taataan riittävästi silloin, kun toimielin varmistuu siitä, ettei asiakirjojen luovuttamisella rikota kansallista oikeutta. Jos OLAF olisi ollut epävarma asiasta, sen olisi pitänyt kääntyä kansallisen tuomioistuimen puoleen, ja sen olisi pitänyt kieltäytyä tietojen antamisesta ainoastaan silloin, jos kansallinen tuomioistuin olisi vastustanut kyseisten asiakirjojen luovuttamista.

Jälkimmäisestä poikkeuksesta, joka perustuu tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoiminnan tarkoitusten suojaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että asianomaista säännöstä sovelletaan ainoastaan, jos kyseisten asiakirjojen luovuttaminen saattaa vaarantaa tarkastus-, tutkinta- tai tilintarkastustoimien saattamisen päätökseen. Näin ollen on tutkittava, oliko silloin, kun riidanalaiset päätökset tehtiin, vielä käynnissä sellaisia tarkastus- tai tutkintatoimia, jotka pyydettyjen asiakirjojen luovuttaminen olisi voinut vaarantaa, ja oliko näitä toimia jatkettu kohtuullisessa ajassa. Komissio ei nyt esillä olevassa asiassa tehnyt oikeudellisia virheitä tai arviointivirheitä, kun se oli ensimmäisen riidanalaisen päätöksen tekohetkellä katsonut, että oikeus tutustua Ranskan ja Luxemburgin viranomaisille toimitettuihin asiakirjoihin oli evättävä sillä perusteella, että kyseisten asiakirjojen luovuttaminen vahingoittaisi tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa. Tiettyjen OLAF:n komissiolle toimittamien tietojen osalta oli kuitenkin niin, että OLAF oli esittänyt abstrakteja lausuntoja osoittamatta oikeudellisesti riittävällä tavalla sitä, että kyseisten asiakirjojen luovuttaminen vahingoittaisi konkreettisesti tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa, ja että poikkeus, johon vedottiin, olisi tosiaankin soveltunut kaikkiin mainittujen asiakirjojen sisältämiin tietoihin. Asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämistä koskeva päätös kumottiin tämän vuoksi siltä osin kuin se koski näitä viimeksi mainittuja asiakirjoja.

Mainittakoon tässä yhteydessä vielä se, että asiassa **Kallianos vastaan komissio** annetussa tuomiossa sovellettiin asetukseen N:o 1049/2001 perustuvia periaatteita otettaessa sellaisen kanteen yhteydessä, jonka eräs virkamies oli nostanut päätöksestä, jolla hänen palkastaan pidätettiin osa, kantaa muun muassa avoimuuden puuttumiseen perustuvaan kanneperusteeseen.⁵² Kyseisessä asiassa kantaja oli vaatinut oikeutta tutustua komission oikeudellisen yksikön lausuntoihin, jotka koskivat hänen henkilökohtaista asemaansa. Vaikka kantaja ei ollut esittänyt hakemustaan asetuksen N:o 1049/2001 perusteella, juuri tätä asetusta koskevan oikeuskäytännön nojalla todettiin, että komissio oli osittain rikkonut kantajan oikeutta tutustua asiakirjoihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan kumonnut komission päätöstä, sillä kyseisten oikeudellisten lausuntojen luovuttamatta jättäminen ei ollut haitannut kantajan puolustautumista.

F. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP) – terrorismin torjuminen

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi kuluneena vuonna kolme tuomiota terrorismin torjumisen alalla.⁵³ Kahdessa ensimmäisessä tarkastellaan asiassa Yusuf ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio sekä asiassa Kadi vastaan neuvosto ja komissio annetuissa tuomioissa⁵⁴ esitettyjä periaatteita, kun taas kolmannessa tuomiossa oli kyse toistaiseksi kartoittamattomasta oikeudellisesta asiayhteydestä.

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto on antanut 11.9.2001 tapahtuneiden terroristi-iskujen jälkeen lukuisia päätöslauselmia, joissa kaikkia Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioita kehoitetaan jäädyttämään Talibaniin, Osama bin Ladeniin ja Al-Qaida-verkoston liittyvien henkilöiden ja yhteisöjen varat ja muut taloudelliset resurssit. Turvallisuusneuvosto on antanut pakotekomitean tehtäväksi yksilöidä kyseessä olevat oikeussubjektit ja pitää niistä ajan tasalla olevaa luetteloa. Nämä päätöslauselmat on pantu täytäntöön yhteisössä useilla neuvoston asetuksilla, joissa määrätään kyseessä olevien henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttämisestä. Nämä henkilöt ja yhteisöt kirjataan luetteloon, jonka komissio säännöllisesti tarkistaa pakotekomitean suorittamien ajan tasalle saattamisien perusteella. Jäsenvaltiot voivat poiketa varojen jäädyttämistä koskevasta velvollisuudesta humanitäärisistä syistä, mikäli ne saavat siihen pakotekomitean suostumuksen. Pakotekomitealle voidaan esittää sen jäsenvaltion välityksellä, jossa asianomainen henkilö asuu tai jonka kansalainen hän on, pyyntö luettelosta poistamisesta erityisessä menettelyssä.

⁵² Asia T-93/04, Kallianos v. komissio, tuomio 17.5.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-323/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁵³ Asia T-253/02, Ayadi v. neuvosto, tuomio 12.7.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-403/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; asia T-49/04, Hassan v. neuvosto ja komissio, tuomio 12.7.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-399/06 P), ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, ja asia T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. neuvosto, tuomio 12.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁵⁴ Asia T-306/01, Yusuf ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, tuomio 21.9.2005 (valitus kirjattu asianumerolle C-45/05 P), Kok. 2005, s. II-3533 ja asia T-315/01, Kadi v. neuvosto ja komissio, tuomio 21.9.2005 (valitus kirjattu asianumerolle C-402/05 P), Kok. 2005, s. II-3649.

Dublinissa (Irlanti) asuva Tunisian kansalainen Chafiq Ayadi ja Libyan kansalainen Faraj Hassan, joka oli vankilassa Brixtonissa (Yhdistynyt kuningaskunta), on kirjattu kyseiseen yhteisön luetteloon. Nämä kaksi henkilöä pyysivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan luetteloon kirjaamiseen, ja kahdessa tämän johdosta annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmänsi useilta kohdilta varojen jäädyttämismenetelmää.

Asiassa **Ayadi vastaan neuvosto** annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti ensin, että riidanalaisessa asetuksessa säädetty varojen jäädyttäminen ei ole ristiriidassa yleisesti tunnustettujen (jus cogens) ihmisyksilön perusoikeuksien kanssa, ja totesi tämän jälkeen, että varojen jäädyttäminen on erityisen ankara toimenpide. Se lisäsi kuitenkin, että kyseisen lainsäädännön päämäärien merkityksellä voidaan kuitenkin perustella tällaiset kielteiset vaikutukset ja että varojen jäädyttäminen ei estä asianomaisia henkilöitä elämästä olosuhteisiin nähden tyydyttävää omaa elämää, perhe-elämää ja yhteiskunnallista elämää. Erityisesti todettiin, että kyseisiä henkilöitä ei ole kielletty harjoittamasta ammatillista toimintaa, mutta tätä lainsäädäntöä sovelletaan tällaiseen toimintaan perustuvien tulojen saamiseen.

Luettelosta poistamista koskevasta menettelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että pakotekomitean määräysten ja neuvoston riidanalaisen asetuksen mukaan yksityiset voivat esittää pakotekomitealle tapauksensa uudelleentarkastelua koskevan pyynnön sen maan hallituksen välityksellä, jossa he asuvat tai jonka kansalaisia he ovat. Tämä oikeus on siis taattu myös yhteisön oikeusjärjestyksessä. Tällaista pyyntöä tutkittaessa jäsenvaltioiden on kunnioitettava asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia, silloin kun kyseisten perusoikeuksien kunnioittaminen ei voi estää jäsenvaltioiden Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjassa asetettujen velvoitteiden asianmukaista täytäntöönpanoa. Jäsenvaltioiden on erityisesti valvottava mahdollisuuksiensa mukaan sitä, että asianomaisille henkilöille annetaan tosiasiallinen mahdollisuus esittää näkemyksensä toimivaltaisille kansallisille viranomaisille. Jäsenvaltiot eivät siten voi kieltäytyä aloittamasta uudelleentarkastelumenettelyä pelkästään sillä perusteella, että asianomainen henkilö ei voi toimittaa tarkkoja ja merkityksellisiä tietoja sen vuoksi, että hän ei ole voinut saada tietoonsa niitä nimenomaisia perusteluja, joiden nojalla hänet on lisätty luetteloon, näiden perustelujen luottamuksellisuuden vuoksi. Jäsenvaltioiden on myös toimittava nopeasti, jotta asianomaisten henkilöiden tapaus saatetaan viivytyksettä sekä lojaalisti ja puolueettomasti pakotekomitean käsiteltäväksi, jos tämä on objektiivisesti perusteltua toimitettuihin merkityksellisiin tietoihin nähden.

Asianomaisilla henkilöillä on vielä mahdollisuus nostaa kansallisessa tuomioistuimessa kante siitä, että toimivaltainen kansallinen viranomainen on mahdollisesti lainvastaisesti kieltäytynyt toimittamasta heidän asiaansa pakotekomitealle uudelleentarkasteltavaksi. Tarve varmistaa yhteisön oikeuden tehokas vaikutus voi johtaa siihen, että kansallinen tuomioistuin jättää tarvittaessa soveltamatta kansallista sääntöä, joka estää tämän oikeuden käyttämisen, kuten sääntöä, jonka mukaan tuomioistuinvalvonnan kohteeksi ei voida saattaa kansallisten viranomaisten kieltäytymistä ryhtymästä toimenpiteisiin kansalaistensa diplomaattisen suojan varmistamiseksi. Nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että Ayadin ja Hassanin oli käytettävä kansalliseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja, jos he aikoivat riitauttaa sen, etteivät Irlannin ja Britannian viranomaiset olleet toimineet heidän osaltaan lojaalissa yhteistyössä.

Myös asiassa **Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vastaan neuvosto** oli kyse terrorismin torjumisesta, mutta oikeudellinen asiayhtyes oli toinen eli kyse oli eri periaatteiden vakiinnuttamisesta. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto nimittäin antoi 28.9.2001 päätöslauselman, jossa kehoitettiin kaikkia YK:n jäsenvaltioita torjumaan kaikin keinoin terrorismia ja terrorismin rahoitusta muun muassa siten, että ne jäädyttävät sellaisten henkilöiden ja yhteisöjen varat, jotka tekevät tai yrittävät tehdä terroritekoja. Tämä päätöslauselma eroaa edellä mainituissa asioissa Yusuf ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio, Kadi vastaan neuvosto ja komissio, Ayadi vastaan neuvosto sekä Hassan vastaan neuvosto ja komissio kyseessä olleista päätöslauselmista, koska niiden henkilöiden yksilöinti, joiden varat on jäädytettävä, oli jätetty valtioiden harkintavaltaan. Päätöslauselma pantiin yhteisössä täytäntöön kahdella yhteisellä kannalla ja yhdellä asetuksella, jotka neuvosto antoi 27.12.2001 ja joilla jäädytettiin neuvoston laatimaan ja säännöllisesti päivittämään luetteloon kirjattujen henkilöiden ja yhteisöjen varat.⁵⁵ Neuvosto päivitti 2.5.2002 hyväksymällään yhteisellä kannalla ja samana päivänä tekemällään päätöksellä asianomaisten henkilöiden ja yhteisöjen luettelon ja lisäsi siihen muun muassa nimen Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran (OMPI).⁵⁶ Sitten neuvosto on hyväksynyt useita yhteisiä kantoja ja tehnyt useita päätöksiä, joilla riidanalaista luetteloa on päivitetty, mutta kyseisen järjestön nimi on aina pidetty luettelossa. Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati näiden yhteisten kantojen ja päätösten kumoamista sitä koskevilta osin.

Tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tiettyjä perustavanlaatuisia oikeuksia ja takeita, kuten puolustautumisoikeuksia, perusteluvollisuutta ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, on lähtökohtaisesti sovellettava täysimääräisesti, kun on kyse tähän asetukseen perustuvan varojen jäädyttämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Puolustautumisoikeuksien osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki eron yhtäältä nyt esillä olevan asian ja toisaalta asioiden Yusuf ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio ja Kadi vastaan neuvosto ja komissio välillä. Koska nyt esillä olevassa asiassa kyseessä olevassa järjestelmässä niiden henkilöiden ja yhteisöjen konkreettinen yksilöinti, joiden varat on jäädytettävä, on jätetty YK:n jäsenien harkintavaltaan, yksilöinti kuuluu sellaisen oman toimivallan käyttämisen piiriin, joka merkitsee sitä, että yhteisöllä on asiassa harkintavaltaa YK:n säännösten kannalta. Näin ollen neuvoston on lähtökohtaisesti kunnioitettava täysimääräisesti asianomaisten henkilöiden puolustautumisoikeuksia.

⁵⁵ Terrorismin torjumisesta 27.12.2001 hyväksytty yhteinen kanta 2001/930/YUTP (EYVL L 344, s. 90), erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 hyväksytty yhteinen kanta (EYVL L 344, s. 93) sekä tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001 (EYVL L 344, s. 70).

⁵⁶ Yhteisen kannan 2001/931 ajantasaistamisesta 2.5.2002 hyväksytty yhteinen kanta 2002/340/YUTP (EYVL L 116, s. 75) sekä asetuksen (EY) N:o 2580/2001 2 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanosta ja päätöksen 2001/927/EY kumoamisesta 2.5.2002 tehty neuvoston päätös 2002/334/EY (EYVL L 116, s. 33).

Määritellessään tämän jälkeen näiden oikeuksien ja takeiden laajuutta samoin kuin niitä rajoituksia, joita niihin voidaan kohdistaa toteutettaessa varojen jäädyttämistä koskevaa yhteisön toimea, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensiksi, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskeva yleinen periaate ei edellytä, että neuvosto kuulisi asianomaisia henkilöitä tehdessään alkuperäisen päätöksen varojen jäädyttämisestä, sillä kyseisen päätöksen suhteen on voitava hyötyä yllätysvaikutuksesta. Tämä periaate sen sijaan edellyttää, elleivät yhteisön tai sen jäsenvaltioiden turvallisuuteen ja niiden kansainvälisten suhteiden hoitoon liittyvät pakottavat näkökohdat tätä estä, että kaikki varojenjäädyttämistä koskevan päätöksen taustalla olevat seikat annetaan mahdollisuuksien mukaan asianomaiselle tiedoksi joko samalla hetkellä kun varojen jäädyttämistä koskeva päätös tehdään tai mahdollisimmin pian päätöksen tekemisen jälkeen. Samoin varauksin asianomaisille on annettava tosiasiallinen mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen jokaista myöhempää päätöstä, jolla varojen jäädyttämistä jatketaan.

Edelleen samoin varauksin varojen jäädyttämistä koskevan alkuperäisen tai myöhemmän päätöksen perusteluissa tulee vähintään mainita erityisesti ja konkreettisesti varojen jäädyttämisen taustalla olevat seikat, joita ovat muun muassa sellaiset tarkat tiedot tai asiaan liittyvät seikat, jotka osoittavat, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on tehnyt asianomaisen osalta päätöksen. Perusteluissa on myös ilmoitettava syyt, joiden perusteella neuvosto katsoo harkintavaltaansa käyttäessään, että asianomaisiin on sovellettava tällaista toimenpidettä.

Vielä todettiin, että tehokasta oikeussuojaa koskeva oikeus taataan sillä, että asianomaisilla on oikeus nostaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen varojen jäädyttämistä tai jäädyttämisen jatkamista koskevasta päätöksestä. Koska neuvostolla on tällä alalla laaja harkintavalta, sen valvonnan, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin suorittaa tällaisten päätösten laillisuuden osalta, on rajoitettava sen selvittämiseen, että menettelyä ja perustelua koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat ovat aineellisesti paikkansapitäviä, että tosiseikkojen arvioinnissa ei ole tehty ilmeistä arviointivirhettä ja että harkintavaltaa ei ole käytetty väärin.

Soveltaessaan näitä periaatteita nyt esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei asiaa koskevassa lainsäädännössä säädetä nimenomaisesti minkäänlaisesta menettelystä, jossa asianomaisia vastaan puhuvat seikat annettaisiin tiedoksi asianomaisille ja jossa asianomaisia kuultaisiin, tapahtuipa tämä ennen varojen jäädyttämistä koskevan alkuperäisen päätöksen tekemistä tai samanaikaisesti sen kanssa tai tehtäessä myöhempiä päätöksiä varojen jäädyttämisen jatkamisesta, asianomaisten poistamiseksi riidanalaisesta luettelosta. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei kantajana olleelle yhdistykselle ollut missään vaiheessa ennen kanteen nostamista annettu tiedoksi varojen jäädyttämisen taustalla olevia seikkoja. Varojen jäädyttämistä koskevassa alkuperäisessä päätöksessä tai myöhemmin tehdyissä jäädyttämisen jatkamista koskevissa päätöksissä ei edes mainita sellaisia tarkkoja tietoja tai asiaan liittyviä seikkoja, jotka osoittaisivat, että toimivaltainen viranomainen olisi tehnyt päätöksen, jonka perusteella asianomainen oli merkitty riidanalaiseen luetteloon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tämän perusteella neuvoston rikkoneen perusteluvollisuuttaan. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen OMPla koskevilta osin.

II. Vahingonkorvausasiat

A. Vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset

EY 288 artiklan toisen kohdan mukainen vahingonkorvauskanne on itsenäinen kannetyyppi, joka eroaa kumoamiskanteesta siinä, että sillä ei pyritä tietyn toimenpiteen poistamiseen vaan korvauksen saamiseen toimielimen aiheuttamasta vahingosta. Vahingonkorvauskanteen erityisluonteisuudesta johtuu, että se on jätettävä tutkimatta, jos sillä tosiasiallisesti pyritään lopulliseksi tulleen säädöksen peruuttamiseen ja jos sen hyväksyminen johtaisi kyseisen säädöksen oikeudellisten vaikutusten mitätöitymiseen. Oikeuskäytännön mukaan tästä on kyse erityisesti silloin, kun vahingonkorvauskanteella vaaditaan sellaisen rahasumman maksamista, joka on täsmälleen samansuuruinen niiden lopullisiksi vahvistettujen maksujen kanssa, joita kantaja on joutunut maksamaan lopulliseksi tulleen säädöksen nojalla.⁵⁷

Asiassa **Danzer vastaan neuvosto**⁵⁸ kantajat nostivat kanteen, jossa vaadittiin korvaamaan se vahinko, jota he väittivät aiheutuneen toimivaltaisten Itävallan viranomaisten yhtiöitä koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta annettujen kahden direktiivin⁵⁹ täytäntöönpanemiseksi annetun kansallisen oikeuden nojalla heille määräämistä uhkasakoista. Kantajat eivät vedonneet mihinkään sellaiseen vahinkoon, jonka olisi voitu katsoa poikkeavan uhkasakkojen määräämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta välittömästi ja yksinomaan johtuvista vaikutuksista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä, että kantajat yrittivät vahingonkorvauskanteensa avulla saada aikaiseksi ne seuraukset, joita olisi toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tekemien tällaisten päätösten kumoamisella, joten kanne oli jätettävä tutkimatta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti tämän johtopäätöksen lisäksi useita toteamuksia, jotka koskivat yhteisön oikeuden mukaisten oikeussuojakeinojen systematiikkaa. Se nimittäin totesi, että vaikka katsottaisiin, että asianomaisten direktiivien voitaisiin katsoa olevan välittömästi uhkasakkojen määräämistä koskevien kansallisten päätösten taustalla ja että näin ollen olisi ollut kantajien oikeussuojaintressin mukaista, että näiden direktiivien todetaan olevan lainvastaisia, kantajien vahingonkorvauskanne ei ollut asianmukainen keino tätä tarkoitusta varten. Perustamissopimukseen sisältyvässä oikeussuojakeinojärjestelmässä asianmukainen oikeussuojakeino oli nimittäin pyytää kansallista tuomioistuinta, jonka käsiteltävänä näitä päätöksiä koskeva kanne oli, esittämään riidanalaisen säännösten pätevyyden arvioimiseksi ennakkoratkaisupyynnön yhteisöjen tuomioistuimelle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei tältä kannalta ollut mitään merkitystä sillä seikalla, että kansalliset tuomioistuimet, joiden puoleen oli käännytty, olivat hylänneet kantajien tätä koskevat vaatimukset. Ensimmäisen

⁵⁷ Asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753, 30, 32 ja 33 kohta.

⁵⁸ Asia T-47/02, Danzer v. neuvosto, tuomio 21.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁵⁹ Niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan [EY 48 artiklan 2 kohdassa] tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9.3.1968 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 68/151/ETY (EYVL L 65, s. 8) ja yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä [EY 44 artiklan 3 kohdan g alakohdan] nojalla 25.7.1978 annettu neljäs neuvoston direktiivi 78/660/ETY (EYVL L 222, s.1).

oikeusasteen tuomioistuin nimittäin täsmensi, tämän kuitenkin rajoittamatta asianomaisen jäsenvaltion vastuun mahdollista syntymistä,⁶⁰ että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei tunneta ehdotonta ennakkoratkaisupyynnön esittämisvelvollisuutta.⁶¹ Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sen asiana ei ole arvioida vahingonkorvauskannetta koskevan asian yhteydessä sellaisen päätöksen tarkoituksenmukaisuutta, jolla itävaltalaiset tuomioistuimet ovat kieltäytyneet esittämästä ennakkoratkaisupyynnöstä, jotta arvioitaisiin, ovatko kyseisten direktiivien riidanalaiset säännökset päteviä. Vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisesta seuraisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan nimittäin se, että kantajat voisivat kiertää sekä kansallisten tuomioistuinten, joilla on yksin asiassa toimivalta, päätökset hylätä kantajien esittämät, uhkasakkojen määräämistä koskevien kansallisten päätösten kumoamista koskevat vaatimukset että näiden samojen tuomioistuinten päätökset olla saattamatta asiaa yhteisöjen tuomioistuimen arvioitavaksi, mistä aiheutuisi haittaa ennakkoratkaisupyynnönmenettelyn taustalla olevalle tuomioistuinten yhteistyötä koskevalle periaatteelle.

B. Sellaisten vaatimusten tutkittavaksi ottaminen, joissa vaaditaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoittaisi vastaajan toimimaan tietyllä tavalla

Asiassa **Galileo vastaan komissio**⁶² ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui sellaisten vaatimusten tutkittavaksi ottamisesta, joissa vahingonkorvauskanteen yhteydessä vaadittiin, että komissio velvoitettaisiin lopettamaan virheelliseksi väitetty menettely. Asian kantajat, jotka olivat useiden sellaisten yhteisön tavaramerkkien haltijoita, joihin sisältyi sana Galileo, riitauttivat sen, että komissio käytti tätä sanaa satelliittinavigointijärjestelmää koskevan eurooppalaisen hankkeen yhteydessä, ja vaativat muun muassa sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäisi komissiota käyttämästä tätä sanaa. Komissio vaati tämän vaatimuksen tutkimatta jättämistä ja väitti, että EY:n perustamissopimuksessa ei anneta yhteisön lainkäyttöelimille tällaista toimivaltaa edes vahingonkorvausasioissa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että yhteisön lainkäyttöelimillä on EY 288 artiklan toisen kohdan ja EY 235 artiklan nojalla toimivalta velvoittaa yhteisö maksamaan kaikenlaisia korvauksia, jotka ovat sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeville jäsenvaltioiden lainsäädännöille yhteisten yleisten periaatteiden mukaisia, myös luontoissuorituksena, jos se on näiden periaatteiden mukaista, tarvittaessa määräyksenä tehdä tai olla tekemättä jotakin. Tavaramerkkien osalta direktiivillä 89/104⁶³ suoritetaan yhdenmukaistaminen, jossa tavaramerkin haltijalla on oikeus "kieltää muita"

⁶⁰ Asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003, s. I-10239.

⁶¹ Asia 283/81, CILFIT, tuomio 6.10.1982, Kok. 1982, s. 3415, 21 kohta ja asia 314/85, Foto-Frost, tuomio 22.10.1987, Kok. 1987, s. 4199, 14 kohta.

⁶² Asia T-279/03, Galileo International Technology ym. v. komissio, tuomio 10.5.2006 (valitus kirjattu asianumerolle C-325/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁶³ Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1).

käyttämästä merkkiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä, että tavaramerkin haltijan yhdenmukainen suoja on osa jäsenvaltioille yhteisiä yleisiä periaatteita, joten yhteisön lainkäyttöelin voi periaatteessa kohdistaa tällaisen menettelyllisen toimenpiteen myös yhteisöön, varsinkin kun yhteisön toimielinten on noudatettava kaikkea yhteisön oikeutta, johon johdettu oikeus kuuluu.

C. Syy-yhteys

Sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntyminen, olipa kyse lainvastaisesta toiminnasta tai ei, edellyttää vahinkotapahtuman ja aiheutetun vahingon välistä syy-yhteyttä.⁶⁴ Asiassa **Abad Pérez ym. vastaan neuvosto ja komissio** sekä asiassa **É.R. ym. vastaan neuvosto ja komissio**⁶⁵ ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi syy-yhteyden käsitettä käsitellessään kanteita, joita olivat nostaneet joukko espanjalaisia karjankasvattajia ja henkilöt, jotka olivat kärsineet vahinkoa välillisesti ja jotka olivat viiden Ranskassa kuolleen henkilön oikeudenomistajia; nämä kantajat vaativat korvausta niistä vahingoista, joita ne väittivät kärsineensä neuvoston ja komission toimista ja laiminlyönneistä, jotka liittyvät hullun lehmän taudin ja Creutzfeldt-Jakobin taudin uuden variantin leviämiseen Euroopassa.

Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että eläinten ja ihmisten terveyden kaltaisella alalla toiminnan ja vahingon välisen syy-yhteyden olemassaolo on näytettävä toteen analysoimalla toimielimiltä kyseisellä hetkellä vallinneen tieteellisen tietämyksen tilan perusteella edellytettyä käyttäytymistä. Lisäksi tapauksissa, joissa toiminta, jonka väitetään aiheuttaneen vahinkoa, johtuu siitä, että on jätetty toimimatta, on erityisen välttämätöntä saada varmuus siitä, että kyseinen vahinko tosiaankin on aiheutunut toimimatta jättämisestä, josta toimielintä arvostellaan, ja ettei vahinko ole voinut aiheutua muusta toiminnasta kuin siitä, josta vastaajina olevia toimielimiä arvostellaan. Erityisesti näiden periaatteiden nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lopuksi totesi, ettei ollut näytetty toteen, että neuvoston ja komission lainvastaisiksi väitetyt toimet ja laiminlyönnit olisivat niiden vahinkojen, joihin vedottiin, varma ja suora syy. Ei nimittäin osoitettu, että vaikka vastaajana olleet toimielimet olisivat toteuttaneet – tai olisivat aiemmin toteuttaneet – ne toimenpiteet, joiden toteuttamatta jättämisestä kantajat niitä arvostelivat, kyseisiä vahinkoja ei olisi aiheutunut.

D. Vastuu lainvastaisesta toiminnasta

Vakiintuneessa oikeuskäytännössä, joka koskee yhteisön vastuuta vahingosta, joka yksityiselle on aiheutunut sellaisesta yhteisön oikeuden rikkomisesta, joka on luettavissa

⁶⁴ Ks. siltä osin kuin kyse on lainvastaisesta toiminnasta koituvasta vastuusta mm. yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996, Kok. 1996, s. I-1029, 51 kohta, ja siltä osin kuin kyse on sellaisessa tilanteessa syntyvästä vastuusta, jossa ei ole toimittu lainvastaisesti, asia T-69/00, FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ja komissio, tuomio 14.12.2005 (valitus kirjattu asianumerolle C-120/06 P), 160 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁶⁵ Asia T-304/01, Abad Pérez ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.12.2006 ja asia T-138/03, É.R. ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.12.2006; näitä tuomioita ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

yhteisen toimielimen tai elimen syyksi, todetaan, että oikeus korvaukseen tunnustetaan silloin, kun kolme edellytystä täyttyy, eli kun rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, kun rikkominen on riittävän ilmeinen ja kun vahinko, joka on aiheutunut henkilöille, joiden oikeuksia on loukattu, on välittömässä syy-yhteydessä toimeen ryhtynyttä tahoa koskeneen velvoitteen laiminlyöntiin.⁶⁶ Kahdessa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi sitä, mitä on ymmärrettävä oikeusnormilla, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.

Edellä jo mainitussa asiassa **Camós Grau vastaan komissio**⁶⁷ ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuintotesi, että puolueettomuutta koskevan säännön, jota sovelletaan toimielimiin petostentorjuntaviraston hoidettavaksi annettujen kaltaisia tutkimustehtäviä suorittaessa, tarkoituksena on suojata yleisen edun lisäksi kyseessä olevia henkilöitä, ja sillä siten annetaan näille subjektiivinen oikeus siihen, että vastaavia takuita noudatetaan. Niinpä oli katsottava, että kyseisen säännön tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille. Nyt esillä olevassa tapauksessa OLAF:n suorittama tämän säännön rikkominen oli selvää ja vakavaa. Lisäksi tämän säännön rikkomisen ja kantajan kärsimän vahingon välillä oli suora syy-yhteys. Kantajan kärsimä vahinko muodostui siitä, että hänen kunniaansa ja ammatillista mainettaan oli loukattu ja hänen toimeentulonsa edellytyksiä häiritty. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoitti suorittamaan Camósille 10 000 euron suuruisen vahingonkorvauksen.

Toiseksi asiassa **Tillack vastaan komissio**⁶⁸ ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti jo todenneensa, että hyvän hallinnon periaate ei sellaisenaan anna oikeuksia yksityisille. Se täsmensi kuitenkin, että tilanne on toinen silloin, kun tämä periaate on ilmaistu Euroopan unionin perusoikeuskirjan⁶⁹ 41 artiklassa tarkoitettujen kaltaisista erityisistä oikeuksista, kuten jokaisen oikeudesta siihen, että hänen asiansa käsitellään puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa, oikeudesta tulla kuulluksi, oikeudesta tutustua asiakirjoihin ja oikeudesta siihen, että päätökset perustellaan.

E. Vastuu silloin, kun toiminta ei ole ollut lainvastaista

Kuten yhteisöjen tuomioistuimen suuri jaosto totesi vuonna 2005, EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla yksityisillä on mahdollisuus tiettyjen edellytysten täytyessä saada yhteisöjen lainkäyttöelimissä vahingonkorvausta silloinkin, kun vahingon aiheuttaja ei ole toiminut lainvastaisesti.⁷⁰ Vuonna 2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tarjoutui tilaisuus lausua useaan otteeseen tästä vastuujärjestelmästä. Tästä esimerkkinä voidaan mainita seuraavat kaksi tapausta.

⁶⁶ Ks. em. yhdistetyt asiat Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomion 51 kohta.

⁶⁷ Mainittu edellä alaviitteessä 4.

⁶⁸ Asia T-193/04, Tillack v. komissio, tuomio 4.10.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa. Tässä tuomiossa viitataan asiassa T-196/99, Area Cova ym. v. neuvosto ja komissio, 6.12.2001 annetun tuomion (Kok. 2001, s. II-3597) 43 kohtaan.

⁶⁹ Nizzassa 7.12.2000 julistettu Euroopan unionin perusoikeuskirja (EYVL 2000, C 364, s. 1).

⁷⁰ Em. asia FIAMM et FIAMM Technologies v. neuvosto ja komissio, tuomion 158–160 kohta.

Edellä mainitussa asiassa **Galileo vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että yhteisö voi joutua vastuuseen toiminnasta, joka ei ole lainvastaista, vain, jos vahinko on epätavallinen ja erityinen. Vahinkoa pidetään epätavallisena silloin, kun se on suurempi kuin kyseisen alan toimintaan luonnostaan kuuluvat taloudelliset riskit. Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että vahingon, joka oli aiheutunut siitä, että yhteisön toimielin käytti hankkeesta tiettyä nimeä, ei voida katsoa olevan suurempi kuin riskit, jotka kuuluvat tämän saman sanan käyttöön tavaramerkkien yhteydessä, koska tavaramerkin haltija on valitsemansa sanan, joka on kuuluisan italialaisen matemaatikon, fyysikon ja astronomin etunimi, ominaispiirteiden johdosta ottanut tietoisesti riskin siitä, että joku muu voi laillisesti eli tavaramerkkioikeuksia loukkaamatta antaa jollekin hankkeelleen saman nimen.

Toisaalta asiassa **Masdar vastaan komissio**⁷¹ antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti mahdollisena sitä, että kantaja vetoaa perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon saadakseen toimielinten sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun todetuksi, vaikkeivät kyseiset toimielimet olisivatkaan toimineet lainvastaisesti. Asiassa oli kyse alihankintasopimuksesta, jonka kantaja oli allekirjoittanut komission sopimus-kumppanina olleen yhtiön kanssa. Koska tämä yhtiö ei koskaan suorittanut kantajalle maksuja, kantaja kääntyi komission puoleen, mutta komissio kuitenkin kieltäytyi suorittamasta maksuja kantajalle suoraan. Kantaja nosti tällöin vahingonkorvauskanteen, jossa se väitti komission loukanneen tiettyjä useissa jäsenvaltioissa tunnustettuja sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevia periaatteita.

Kantaja vetosi muun muassa perusteettoman edun kieltoa koskevaan siviilioikeudelliseen kanneperusteeseen (de in rem verso -periaate) ja asiainhuoltoon perustuvaan siviilioikeudelliseen kanneperusteeseen (negotiorum gestio -periaate).

Muistutettuaan, että yhteisö voi joutua vastuuseen, vaikkei ole toimittu lainvastaisesti, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että perusteettomaan etuun tai asiainhuoltoon perustuvien kanteiden tarkoituksena on se, että siviilioikeudessa tarkoitetuissa erityisissä olosuhteissa syntyy etua saaneen tahon tai sellaisen henkilön, jonka asioista on huolehdittu, asemassa olevalle henkilölle sopimussuhteen ulkopuolinen velvoite, joka pääsääntöisesti merkitsee sitä, että hänen on palautettava saamansa perusteeton etu tai maksettava korvausta henkilölle, joka on huolehtinut hänen asioistaan. Niinpä perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskevia kanneperusteita ei voida hylätä yksinomaan sillä perusteella, ettei toimielimen toiminnan lainvastaisuutta koskeva edellytys täyty. Todettuaan myös, että yhteisöjen lainkäyttöelimet olivat jo saaneet tilaisuuden soveltaa tiettyjä perusteettoman edun palauttamista koskevia periaatteita, erityisesti itse perusteettoman edun osalta, jonka kieltäminen on yhteisön oikeuden yleinen periaate, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi siihen, että oli tutkittava, täyttyivätkö perusteettoman edun palautusta koskevaa kannetta tai asiainhuoltoa koskevaa kannetta koskevat edellytykset asiassa.

Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti siitä, kuinka näitä kanteita käytetään jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti,

⁷¹ Asia T-333/03, Masdar v. komissio, tuomio 16.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

eli siitä, että niitä ei voida nostaa, jos etua saaneen tai sen henkilön, jonka asioista on huolehdittu, saama etu perustuu sopimukseen tai lakisääteiseen velvollisuuteen, ja siitä, että tällaisiin kanteisiin voidaan lähtökohtaisesti turvautua ainoastaan toissijaisesti, toisin sanoen niissä tapauksissa, joissa vahinkoa kärsineellä ei ole käytettävissään muuta kannemahdollisuutta sen saamiseksi, mihin hän on oikeutettu. Se päätteli tästä esillä olevassa tapauksessa, että kantajan kanneperusteet eivät olleet perusteltuja.

III. Välitoimihakemukset

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin käsiteltäväksi saatettiin kuluneena vuonna 25 välitoimihakemusta, mikä merkitsee hienoista lisääntymistä edellisvuonna tehtyjen hakemusten määrään (21 kpl) verrattuna. Vuonna 2006 välitoimista päättävä tuomari ratkaisi 24 asiaa, joista kahdessa hän hyväksyi välitoimihakemukset. Näin tehtiin asiassa **Globe vastaan komissio** ja asiassa **Romana Tabacchi vastaan komissio** annetuissa määräyksissä.⁷²

Asiassa **Globe vastaan komissio** annettu määräys kuuluu asiassa Deloitte vastaan komissio⁷³ vuonna 2005 annetun määräyksen jatkumoon, mutta toisin kuin tässä viimeksi mainitussa asiassa annetussa määräyksessä, asiassa Globe vastaan komissio määrättiin välitoimia. Hakija pyysi kyseisessä asiassa komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäystä, jolla komissio oli hylännyt hakijan tarjouksen, joka oli esitetty tiettyjen Keski-Aasian maihin tarkoitettujen tavarantoimitusten osalta järjestetyssä tarjouspyyntömenettelyssä.

Fumus boni jurisin olemassaoloa koskevasta edellytyksestä välitoimista päättävä tuomari katsoi ensinnäkin, että yksi hakijan esittämistä perusteista sai hänet epäilemään vakavasti hankintasopimuksen tekemisen laillisuutta. Tutkiessaan tämän jälkeen sitä, oliko täytäntöönpanolle haetusta lykkäyksestä määrättävä kiireellisesti, välitoimista päättävä tuomari myönsi, ettei hänen tehtävänänsä ole ottaa ennalta kantaa toimenpiteisiin, joita komissio voisi toteuttaa mahdollisen kumoamistuomion täytäntöön panemiseksi. Hän kuitenkin lisäsi, että yleinen periaate oikeudesta täyteen ja tehokkaaseen oikeussuojaan edellyttää sitä, että yksityisten oikeussubjektien väliaikainen suoja voidaan varmistaa, jos se on välttämätöntä annettavan lopullisen päätöksen täyden tehokkuuden turvaamiseksi, jotta vältettäisiin aukko yhteisöjen tuomioistuinten takaamassa oikeussuojassa. Oli siis tarkasteltava, voitiinko vahinko, johon hakija vetosi, korjata mahdollisen kumoamistuomion jälkeen sillä, että komissiolla oli mahdollisuus järjestää uusi tarjouspyyntömenettely, ja siinä tapauksessa, että vastaus oli kieltävä, arvioitava, voitiinko hakijalle maksaa tämän seurauksena vahingonkorvausta.

Nyt esillä olevassa tapauksessa oli kuitenkin erittäin epätodennäköistä, että komissio järjestäisi uuden tarjouspyyntömenettelyn mahdollisen kumoamistuomion jälkeen eli todennäköisesti vasta sen jälkeen, kun sopimus on pantu täytäntöön. Välitoimista päättävä

⁷² Asia T-114/06 R, Globe v. komissio, määräys 20.7.2006 ja asia T-11/06 R, Romana Tabacchi v. komissio, määräys 13.7.2006; näitä määräyksiä ei vielä ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁷³ Asia T-195/05 R, Deloitte Business Advisory v. komissio, määräys 20.9.2005, Kok. 2005, s. II-3485.

tuomari siis tarkasteli sitä, voitiinko Globelle määrätä maksettavaksi vahingonkorvausta siitä, että se oli menettänyt mahdollisuuden saada yhteisön tarjouspyyntömenettelyn kohteena ollut hankintasopimus. Vaikka tässä tapauksessa oli kyse erittäin suuresta mahdollisuudesta saada hankintasopimus, oli kuitenkin erittäin vaikeaa ja jopa mahdotonta määrittää kyseisen mahdollisuuden arvoa ja niin muodoin arvioida sen menettämisestä aiheutuvaa vahinkoa riittävän tarkasti. Koska vahingon suuruutta ei voitu määritellä riittävän tarkasti, sitä oli pidettävä erittäin vaikeasti korjattavana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti katsoi myös, että esillä olleen asian olosuhteet ja niiden markkinoiden ominaispiirteet, joilla hakija ja hankintasopimuksen saanut yritys toimivat, huomioon ottaen hakijalle aiheutunut vahinko oli vakava.

Vertaillessaan kyseessä olevia intressejä välitoimista päättävä tuomari palautti mieliin, että oli painavia syitä epäillä, että komissio oli toiminut lainvastaisesti. Kun otettiin lisäksi huomioon se, että hankintasopimuksen saanut pystyi vaatimaan toimivaltaisissa tuomioistuimissa komissiolta vahingonkorvausta, intressien vertailu ei voinut kallistua hankintasopimuksen saaneen eduksi ja siten hakijan vahingoksi. Komissio ei sitä paitsi voinut vedota mihinkään sellaiseen intressiin, joka olisi voinut muuttaa tätä arviointia, joten välitoimista päättävä tuomari määräsi hankintasopimuksen täytäntöönpanon lykättäväksi.

Asiassa **Romana Tabacchi vastaan komissio** ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti lausui sellaisen yrityksen tekemästä hakemuksesta, joka yritti saada vapautusta velvollisuudesta asettaa pankkitakaus, joka oli edellytyksenä sille, että kyseisen yrityksen maksettavaksi määrättyä sakkoa ei perittäisi välittömästi. Välitoimista päättävä tuomari totesi, että nyt esillä olevassa asiassa oli kyse poikkeuksellisista olosuhteista, joiden vuoksi oli perusteltua myöntää osittainen lykkäys hakijan velvollisuudelle asettaa pankkitakaus. Hakija oli nimittäin onnistunut näyttämään fumes boni jurisin olemassaolon lisäksi, että sen samoin kuin sen osakkaiden epävarman taloudellisen tilanteen perusteella tietyt pankit kieltäytyivät myöntämästä haettua takausta. Vertaillessaan asiassa kyseessä olevia intressejä välitoimista päättävä tuomari katsoi myös, että komission taloudelliset intressit eivät olisi paremmin suojattuja, jos kyseisen päätöksen pakkotäytäntöönpanoon ryhdyttäisiin välittömästi, koska oli epätodennäköistä, että komissio saisi perittyä sakkoa vastaavaa määrää. Niinpä myös tässä tapauksessa välitoimet määrättiin.

Vielä on mainittava, että asiassa **Endesa vastaan komissio**,⁷⁴ johon on jo viitattu käsiteltäessä keskittymien valvontaa, kantaja teki välitoimihakemuksen, jossa pyydettiin komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen määräämistä, jolla komissio oli hylännyt Endesan kantelun.⁷⁵ Määräyksessään välitoimista päättävä tuomari palautti mieliin, että välitoimihakemuksen kiireellisyyttä on arvioitava sen perusteella, onko asiassa tarpeen antaa väliaikainen ratkaisu, jotta vältettäisiin vakavan ja korjaamattoman vahingon aiheutuminen välitoimea hakevalle asianosaiselle. Vahingon aiheutuminen erityisesti välitoimea hakevan osapuolen eduille on oltava todennäköistä. Endesa oli tältä osin vedonnut muun muassa vaaraan siitä, että välitoimien puuttuessa Gas Naturel saisi Endesan määräysvaltaansa ja pilkkoi sen, mistä aiheutuva vahinko vaikuttaisi myös

⁷⁴ Ks. edellä alaviite 22.

⁷⁵ Asia T-417/05 R, Endesa v. komissio, määräys 1.2.2006, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

Endesan osakkaisiin. Välimiasta päättävän tuomarin mukaan Endesa ei kuitenkaan voinut tehokkaasti vedota kiireellisuuden osalta vahinkoon, joka aiheutuisi sen osakkaille, sillä nämä viimeksi mainitut ovat siitä erillisiä oikeushenkilöitä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti totesi hypoteettiseksi vahingon, jonka Endesa väitti itse kärsineensä, sillä kyseinen vahinko riippuu julkisen ostotarjouksen esittämisestä ja menestyksestä, eikä menestystä ollut tässä vaiheessa näytetty toteen. Lopuksi välimiasta päättävä tuomari katsoi, että joka tapauksessa oli niin, ettei ollut näytetty toteen, että Espanjan oikeudessa säädettyjen oikeussuojakeinojen avulla Endesa ei olisi voinut välttää sitä vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, johon se vetosi. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välimiastihakemuksen.

B – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 6.10.2006)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari V. Tiili; jaostojen puheenjohtajat J. D. Cooke, M. Vilaras ja M. Jaeger; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti B. Vesterdorf; jaostojen puheenjohtajat J. Pirrung ja H. Legal; tuomarit R. García-Valdecasas ja J. Azizi.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit I. Wiszniewska-Białecka, E. Cremona, M. E. Martins Ribeiro, A. W. H. Meij, N. J. Forwood, F. Dehousse, O. Czúcz ja I. Pelikánová.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit N. Wahl, S. Papasavvas, K. Jürimäe, D. Šváby, V. Vadapalas, I. Labucka, E. Moavero Milanesi ja M. Prek; kirjaaja E. Coulon.

1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Bo Vesterdorf

syntynyt 1945; lingvisti-juristi yhteisöjen tuomioistuimessa; Tanskan oikeusministeriön virkamies; alioikeustuomari; Tanskan Euroopan talousyhteisöissä olevan pysyvän edustuston lakimies; Østre Landsretin (hovioikeus) vs. tuomari; oikeusministeriön valtiosääntö- ja hallinto-oikeudellisia asioita käsittelevän osaston päällikkö; oikeusministeriön ylijohtaja; yliopistonlehtori; Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien hallintokomitean (CDDH) jäsen ja myöhemmin CDDH:n hallituksen jäsen; tuomarinkoulutusta käsittelevän ad-hoc-toimikunnan jäsen, Eurooppaoikeuden akatemia, Trier, Saksa; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989 alkaen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti 4.3.1998 alkaen.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

syntynyt 1946; valtioneuvoston jäsen (abogado del Estado, Jaén ja Granada); Jaénin ja myöhemmin Córdoba'n taloudellisen-hallinnollisen aluetuomioistuimen kirjaaja; Jaénin ja Granada'n asianajajayhteisöjen jäsen; Espanjan ulkoasiainministeriön yhteisöoikeudellisten asioiden osaston johtaja; Espanjan valtuuskunnan johtaja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamista varten ministerineuvostoon asetetussa työryhmässä; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989 alkaen.

Virpi Tiili

syntynyt 1942; oikeustieteen tohtori (Helsingin yliopisto); siviili- ja kauppaoikeuden assistentti (Helsingin yliopisto); keskuskauppakamarin lakiasioista ja kauppapolitiikasta vastaava johtaja; kuluttajaviraston ylijohtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995 alkaen.

Pernilla Lindh

syntynyt 1945; oikeustieteen kandidaatti, Lundin yliopisto; hovioikeuden asessori, Svean hovioikeus; Ruotsin ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston lakimies ja myöhemmin lainsäädäntöjohtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2006.

Josef Azizi

syntynyt 1948; oikeustieteen tohtori ja sosiaali- ja taloustieteiden maisteri, Wienin yliopisto; lehtori, Wirtschaftsuniversität Wien ja Wienin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta; liittovaltionviraston ylijohtaja (Ministerialrat) ja osastopäällikkö; Euroopan neuvoston oikeudellisen yhteistyön johtoryhmän (CDCJ) jäsen; valtuutettu asiamies Verfassungsgerichtshofissa (perustuslakituomioistuin) lakien perustuslainmukaisuuden valvomista koskevissa oikeudellisissa menettelyissä; koordinaattori, vastuualueenaan Itävallan oikeuden mukauttaminen yhteisön oikeuden mukaiseksi; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995 alkaen.

John D. Cooke

syntynyt 1944; Irlannin asianajajayhteisön jäsen vuodesta 1966; Englannin ja Walesin, Pohjois-Irlannin ja New South Walesin asianajajayhteisöjen jäsen; barrister vuosina 1966–1996; Senior Counsel, Inner Bar of Ireland 1980, New South Wales 1991; Euroopan asianajajaliittojen neuvoston (CCBE) puheenjohtaja 1985–1986; vieraileva professori, University College of Dublin; Chartered Institute of Arbitratorsin jäsen; Royal Zoological Society of Irelandin puheenjohtaja 1987–1990; bencher, Honorable Society of Kings Inns, Dublin; honorary bencher, Lincoln's Inn, Lontoo; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 10.1.1996 alkaen.

Marc Jaeger

syntynyt 1954; asianajaja; oikeusministeriön virkamies, määrättyä yleisen syyttäjän virastoon; tuomari, Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin varapresidentti; luennoitsija, Centre universitaire de Luxembourg; tuomari virkavapaalla, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja vuodesta 1986 alkaen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996 alkaen.

Jörg Pirrung

syntynyt 1940; assistentti Marburgin yliopistossa; Doktor der Rechte (Marburgin yliopisto); ylitarkastaja ja sittemmin lainsäädäntöneuvos liittovaltion oikeusministeriössä vastuualueenaan kansainvälinen yksityisoikeus, sittemmin erään siviilioikeudellisia asioita käsittelevän yksikön päällikkö; Unidroitin hallintoneuvoston jäsen (1993–1998); Haagin kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän konferenssin lastensuojelua koskevaa yleissopimusta valmistelevan toimikunnan puheenjohtaja (1996); Trierin yliopiston kunniaprofessori (kansainvälinen yksityis- ja prosessioikeus, yhteisön oikeus); Hampurin Max Planck -instituutin asiantuntijaneuvoston jäsen vuodesta 2002 alkaen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 11.6.1997 alkaen.

Paolo Mengozzi

syntynyt 1938; kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Bolognan yliopisto; Madridin Carlos III -yliopiston kunniatohtori; vieraileva professori yliopistoissa Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris II, Georgia (Ateena) ja Institut universitaire international (Luxemburg); Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori; Euroopan yhteisöjen komission julkisten hankintojen neuvoo-antavan komitean jäsen; Italian kauppaja- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella; Euroopan yhteisöjen WTO:n valmistelutyöryhmän jäsen ja Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin vuoden 1997 WTO:ta koskevan tutkimusohjelman johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006 alkaen.

Arjen W. H. Meij

syntynyt 1944; Hoge Raad der Nederlandenin jäsen (1996); College van Beroep voor het bedrijfslevenin jäsen ja varapresidentti (1986); Centrale Raad van Beroepin sekä Tariefcommissien ylimääräinen jäsen; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1980); eurooppa-oikeuden opettaja Groningenin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa ja tutkimusapulainen University of Michigan Law Schoolissa; Amsterdamin kauppakamarin kansainvälisen sihteeristön lakimies (1970); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Mihalis Vilaras

syntynyt 1950; asianajaja (1974–1980); kansallinen asiantuntija Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisessa yksikössä, myöhemmin johtava hallintovirkamies PO V:ssä (työllisyys, työmarkkinasuhteet ja sosiaaliasiat); Kreikan korkeimman hallintotuomioistuimen esittelijä, esittelijäneuvos ja vuodesta 1999 lähtien hallintoneuvos; korkeimman erityistuomioistuimen ylimääräinen jäsen; Kreikan lakeja valmistelevan keskuskomitean jäsen (1996–1998); Kreikan hallituksen pääsihteeristön oikeudellisen osaston johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948; BA 1969, MA 1973, Cambridge University, teknillinen ja oikeustieteellinen tiedekunta; Englannin asianajajayhteisön jäsen 1970, harjoittanut asianajoa Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999); Irlannin asianajajayhteisön jäsen 1981; Queens Counsel 1987; Bencher of the Middle Temple 1998; Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja CCBE:n Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999); European Maritime Law Organizationin ja World Trade Law Associationin hallituksen jäsen (1993–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999 alkaen.

Hubert Legal

syntynyt 1954; korkeimman hallintotuomioistuimen (Conseil d'État) jäsen (Ranska); École normale supérieure de Saint-Cloud'n ja École nationale d'administrationin entinen oppilas; englannin opettaja (1979–1985); esittelijä, sittemmin hallituksen asiamies Conseil d'État:ssa käsiteltävissä oikeudenkäyntiasioissa (1988–1993); Yhdistyneissä Kansakunnissa New Yorkissa olevan Ranskan pysyvän edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1993–1997); tuomari Puissochet'n lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1997–2001); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 19.9.2001 alkaen.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956; opintoja Lissabonissa, Brysselissä ja Strasbourgissa; toiminut asianajajana Portugalissa ja Brysselissä; vapaa tutkija, Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitos; yhteisöjen tuomioistuimen portugalilaisen tuomarin J. C. Moitinho de Almeidan lakimiesavustaja (1986–2000), sittemmin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin B. Vesterdorfin lakimiesavustaja (2000–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 31.3.2003 alkaen.

Franklin Dehousse

syntynyt 1959; oikeustieteen kandidaatti, Liègen yliopisto (1981); tutkija, tieteellisen tutkimuksen kansallinen säätiö (1985–1989); edustajainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990); oikeustieteen tohtori, Strasbourg'n yliopisto (1990); professori, Liègen ja Strasbourg'n yliopistot, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux'n Montesquieu-yliopisto, collège Michel Servet des universités de Paris, Notre-Dame de la Paix -tiedekunnat, Namur; ulkoasiainministerin erityisedustaja (1995–1999); Institut royal des relations internationalesin Eurooppa-opintojen johtaja (1998–2003); Conseil d'Etat'n apujäsen (2001–2003); Euroopan komission konsultti (1990–2003); Observatoire Internetin jäsen (2001–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Ena Cremona

syntynyt 1936; kielitieteellinen tutkinto, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1955); oikeustieteen tohtori, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1958); Maltan asianajajaliiton jäsen vuodesta 1959; kansallisen naisten neuvoston oikeudellinen neuvonantaja (1964–1979); valtionhallinnon komission jäsen (1987–1989); Lombard Bank Ltd:n (Malta) hallintoneuvoston jäsen, valtio-osakkeenomistajan edustajana (1987–1993); vaalilautakunnan jäsen vuodesta 1993; Maltan kuninkaallisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkintolautakunnan jäsen; Euroopan rasmin- ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) jäsen (2003–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Ottó Czúcz

syntynyt 1946; oikeustieteen tohtori, Szegedin yliopisto (1971); työministeriön virkamies (1971–1974); yliopiston lehtori ja professori (1974–1989), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990), Szegedin yliopiston vararehtori (1992–1997); asianajaja; kansallisen eläketurvalaitoksen hallintoneuvoston jäsen; eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002); kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen; perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004); ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 lähtien.

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947; oikeustieteellinen tutkinto, Varsovan yliopisto (1965–1969); Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti, professori) (1969–2004); Max Planck -instituutin tutkija Münchenissä kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden alalla (1985–1986); asianajaja (1992–2000); korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Irena Pelikánová

syntynyt 1949; oikeustieteen tohtori, talousoikeuden assistentti (ennen vuotta 1989), sitten filosofian tohtori, kauppaoikeuden professori (vuodesta 1993) Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa; arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002); asianajaja; Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Daniel Šváby

syntynyt 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto; Bratislavan alioikeuden tuomari; siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari ja Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti; oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön jäsen; korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari; Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen, Strasbourg; perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Vilenas Vadapalas

syntynyt 1954; oikeustieteen tohtori, Moskovan M. Lomonosov yliopisto; oikeustieteen tohtori, Varsovan yliopisto; Vilnan yliopiston professori: kansainvälinen oikeus (vuodesta 1981), ihmisoikeudet (vuodesta 1991) ja yhteisön oikeus (vuodesta 2000); hallituksen ulkopoliittisten asioiden neuvonantaja (1991–1993); Liettuan Euroopan unionin jäsenyysneuvottelujen neuvotteluvaltuuskunnan koordinaattoriryhmän jäsen; valtioneuvoston kanslian yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan osaston pääjohtaja (1997–2004); Vilnan yliopiston eurooppaoikeuden Jean Monnet -professori; Euroopan unionia koskevien tutkimusten Liettuan yhdistyksen puheenjohtaja; Liettuan liittymistä koskevaa perustuslakiuudistusta suunnitelleen parlamentaarisen työryhmän esittelijä; kansainvälisen lakimiestoimikunnan jäsen (huhtikuu 2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962; oikeustieteellinen tutkinto, Tarton yliopisto (1981–1986); virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991); tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992); kauppaja ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993); Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004); European Master -opinnot ihmisoikeuksien ja demokratisoinnin alalla, Padovan ja Nottinghamin yliopistot (2002–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Ingrida Labucka

syntynyt 1963; oikeustieteellinen tutkinto, Latvian yliopisto (1986); sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989); Riian alioikeuden tuomari (1990–1994); asianajaja (1994–1998 ja 7/1999–5/2000); oikeusministeri (11/1998–7/1999 ja 5/2000–10/2002); Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004); kansanedustaja (2002–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Savvas S. Papasavvas

syntynyt 1969; opintoja Ateenan yliopistossa (Ptychion vuonna 1991); jatko-opintoja Pariisin II yliopistossa (DEA, julkisoikeus, vuonna 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori vuonna 1995); Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen vuodesta 1993; Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002); valtiosääntöoikeuden lehtori syyskuusta 2002 lähtien; eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Verica Trstenjak

syntynyt 1962; oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto (1995); oikeus- ja valtioteorian sekä yksityisoikeuden professori (1996 lähtien); tutkija; tohtoriopintoja Zürichin yliopistossa, Wienin yliopistossa (vertailevan oikeustieteen instituutti), Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa ja Amsterdamin vapaassa yliopistossa; vieraileva professori Wienin ja Freiburgin yliopistossa (Saksa) sekä Hampurin oikeustieteellisessä Bucerius-koulussa; tiede- ja teknologiaministeriön oikeudellisen osaston päällikkö (1994–1996) sekä valtiosihteeri (1996–2000); valtioneuvoston pääsihteeri (2000); Euroopan siviililakia käsittelevän työryhmän (Study Group on European Civil Code) jäsen vuodesta 2003 lähtien; Humboldt-tutkimushankkeen vastuuhenkilö (Humboldt Stiftung); julkaissut yli sata oikeustieteellistä artikkelia ja useita kirjoja eurooppaoikeudesta ja yksityisoikeudesta; Slovenian lakimiesliiton palkinto "Vuoden lakimies 2003"; useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimituskunnan jäsen; Slovenian lakimiesliiton pääsihteeri; useiden lakimiesyhdistysten, mm. Gesellschaft für Rechtsvergleichungin, jäsen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.7.2004–6.10.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Enzo Moavero Milanesi

syntynyt 1954; oikeustieteen lisensiaatti, La Sapienzan yliopisto, Rooma; yhteisön oikeuden opintoja, Collège d'Europe, Brügge; asianajaja-yhteisön jäsen, harjoittanut asianajoa (1978–1983); yhteisön oikeuden opettaja, La Sapienzan yliopisto, Rooma (1993–1996), Luissin yliopisto, Rooma (1993–1996 ja 2002–2006) ja Bocconin yliopisto, Milano (1996–2000); Italian pääministerin Euroopan yhteisöön liittyvien kysymysten neuvonantaja (1993–1995); Euroopan yhteisöjen komission virkamies: varapuheenjohtajan oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin kabinettipäällikkö (1989–1992), sisämarkkinoista (1995–1999) ja kilpailuasioista (1999) vastaavan komission jäsenen kabinettipäällikkö, johtaja kilpailuasoiden pääosastolla (2000–2002), komission apulaispääsihteeri (2002–2005), poliittisten neuvonantajien ryhmän pääjohtaja (2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 3.5.2006 alkaen.

Nils Wahl

syntynyt 1961; oikeustieteen kandidaatti, Tukholman yliopisto (1987); oikeustieteen tohtori, Tukholman yliopisto (1995); dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija (1995), eurooppaoikeuden professori, Tukholman yliopisto (2001); avustava lakimies (1987–1989); koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004); Eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006); kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006); Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Miro Prek

syntynyt 1965; oikeustieteen tutkinto (1989); asianajajayhteisön jäsen (1994); erilaisia tehtäviä ja virkoja julkishallinnossa, pääasiallisesti lainvalmisteluosastossa (apulaisvaltiosihteeri ja apulaisjohtaja, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) ja Eurooppa-asioista vastaavassa osastossa (apulaisvaltiosihteeri); assosiaatiosopimuksesta vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1994–1996) ja liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), oikeudellisten asioiden päällikkö; asianajaja; lainsäädännön yhteensovittamista yhteisön lainsäädännön kanssa ja Euroopan integraatiota pääasiassa Länsi-Balkanilla koskevien hankkeiden päällikkö; yksikön päällikkö Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (2004–2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968; oikeustieteen opintoja (Panthéon-Assas-yliopisto, Pariisi); johtamisen opintoja (Paris-Dauphine-yliopisto); Collège d'Europe (1992); läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen sisäänpääsykokeen; Brysselin asianajajayhteisön asianajaja-tutkinto; harjoittanut asianajoa Brysselissä; läpäissyt Euroopan yhteisöjen komission avoimen kilpailun; lakimiesavustaja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (presidentti Saggion kabinetti, 1996–1998; presidentti Vesterdorfin kabinetti, 1998–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005 alkaen.

2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2006

Juhlallinen istunto 3.5.2006

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 6.4.2006 tekemällä päätöksellä nimitettiin Enzo Moavero Milanese Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomariksi 31.8.2007 saakka. Enzo Moavero Milanese seuraa tehtävässään Paolo Mengozzia.

Juhlallinen istunto 6.10.2006

Yhteisöjen tuomioistuimen jäsenten kokoonpanon osittaisen uudistamisen yhteydessä ja kahden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin tultua nimitetyiksi yhteisöjen tuomioistuimen jäseniksi Nils Wahl ja Miro Prek nimitettiin tuomareiksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen Pernilla Lindhin ja Verica Trstenjakin tilalle.

3. Protokollajärjestys

1.1.–3.5.2006

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
presidentti B. Vesterdorf
Jaoston puheenjohtaja M. Jaeger
Jaoston puheenjohtaja J. Pirrung
Jaoston puheenjohtaja M. Vilaras
Jaoston puheenjohtaja H. Legal
Jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas
Tuomari V. Tiili
Tuomari P. Lindh
Tuomari J. Azizi
Tuomari J. D. Cooke
Tuomari P. Mengozzi
Tuomari A. W. H. Meij
Tuomari N. J. Forwood
Tuomari M. E. Martins Ribeiro
Tuomari F. Dehousse
Tuomari E. Cremona
Tuomari O. Czúcz
Tuomari I. Wiszniewska-Białecka
Tuomari I. Pelikánová
Tuomari D. Šváby
Tuomari V. Vadapalas
Tuomari K. Jürimäe
Tuomari I. Labucka
Tuomari S. Papasavvas
Tuomari V. Trstenjak

Kirjaaja E. Coulon

4.5.–30.9.2006

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
presidentti B. Vesterdorf
Jaoston puheenjohtaja M. Jaeger
Jaoston puheenjohtaja J. Pirrung
Jaoston puheenjohtaja M. Vilaras
Jaoston puheenjohtaja H. Legal
Jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas
Tuomari V. Tiili
Tuomari P. Lindh
Tuomari J. Azizi
Tuomari J. D. Cooke
Tuomari A. W. H. Meij
Tuomari N. J. Forwood
Tuomari M. E. Martins Ribeiro
Tuomari F. Dehousse
Tuomari E. Cremona
Tuomari O. Czúcz
Tuomari I. Wiszniewska-Białecka,
Tuomari I. Pelikánová
Tuomari D. Šváby
Tuomari V. Vadapalas
Tuomari K. Jürimäe
Tuomari I. Labucka
Tuomari S. Papasavvas
Tuomari V. Trstenjak
Tuomari E. Moavero Milanese

Kirjaaja E. Coulon

1.–5.10.2006

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
presidentti B. Vesterdorf
Jaoston puheenjohtaja M. Jaeger
Jaoston puheenjohtaja J. Pirrung
Jaoston puheenjohtaja M. Vilaras
Jaoston puheenjohtaja H. Legal
Jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke
Tuomari R. García-Valdecasas
Tuomari V. Tiili
Tuomari P. Lindh
Tuomari J. Azizi
Tuomari A. W. H. Meij
Tuomari N. J. Forwood
Tuomari M. E. Martins Ribeiro
Tuomari F. Dehousse
Tuomari E. Cremona
Tuomari O. Czúcz
Tuomari I. Wiszniewska-Białecka
Tuomari I. Pelikánová
Tuomari D. Šváby
Tuomari V. Vadapalas
Tuomari K. Jürimäe
Tuomari I. Labucka
Tuomari S. Papasavvas
Tuomari V. Trstenjak
Tuomari E. Moavero Milanesi

Kirjaaja E. Coulon

6.10.–31.12.2006

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
presidentti B. Vesterdorf
Jaoston puheenjohtaja M. Jaeger
Jaoston puheenjohtaja J. Pirrung
Jaoston puheenjohtaja M. Vilaras
Jaoston puheenjohtaja H. Legal
Jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke
Tuomari R. García-Valdecasas
Tuomari V. Tiili
Tuomari J. Azizi
Tuomari A. W. H. Meij
Tuomari N. J. Forwood
Tuomari M. E. Martins Ribeiro
Tuomari F. Dehousse
Tuomari E. Cremona
Tuomari O. Czúcz
Tuomari I. Wiszniewska-Białecka
Tuomari I. Pelikánová
Tuomari D. Šváby
Tuomari V. Vadapalas
Tuomari K. Jürimäe
Tuomari I. Labucka
Tuomari S. Papasavvas
Tuomari E. Moavero Milanesi
Tuomari N. Wahl
Tuomari M. Prek

Kirjaaja E. Coulon

4. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entiset jäsenet

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), presidentti 1989–1995
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Saggio Antonio (1989–1998), presidentti 1995–1998
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Yeraris Christos (1989–1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)

Presidentit

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)

Kirjaaja

Jung Hans (1989–2005)

C – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2000–2006)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
3. Kannetyypit (2000–2006)
4. Kanteen kohde (2000–2006)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
6. Kanteen kohde (2006)
7. Kanteen kohde (2000–2006) (tuomiot ja määräykset)
8. Ratkaisukokoonpano (2000–2006)
9. Käsittelyn kesto kuukausina (2000–2006) (tuomiot ja määräykset)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

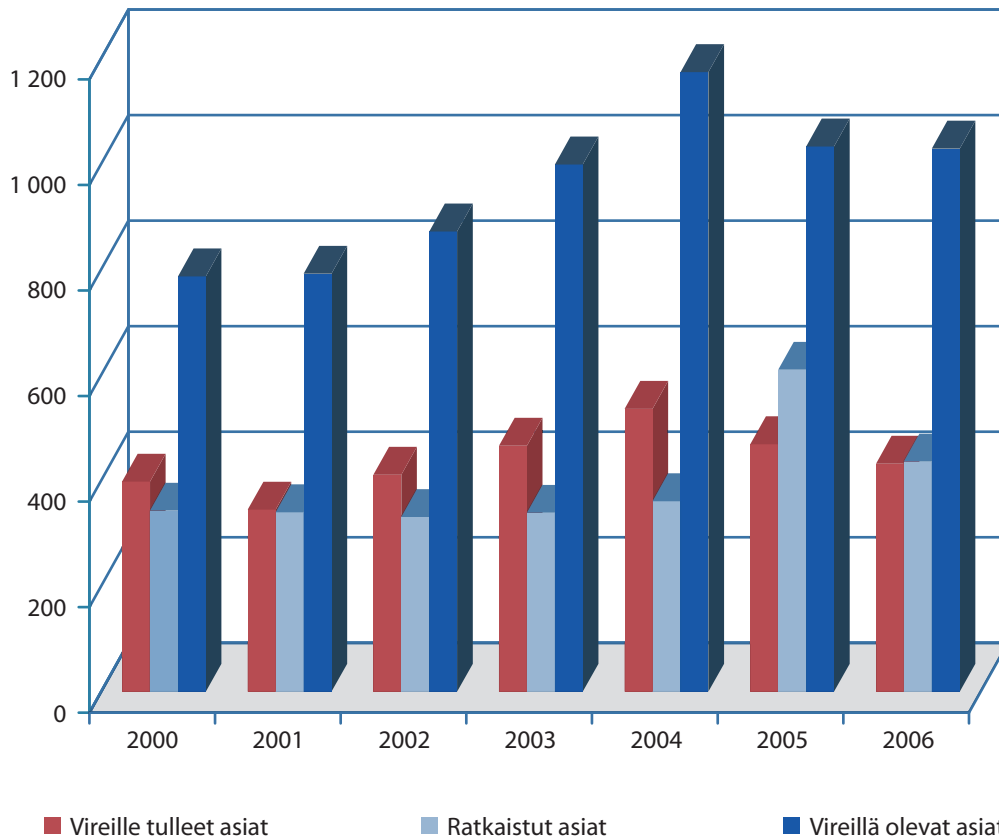
10. Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)
11. Kanteen kohde (2000–2006)
12. Ratkaisukokoonpano (2000–2006)

Muuta

13. Annetut välitoimimääräykset (2000–2006)
14. Nopeutetut menettelyt (2001–2006)
15. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2006)
16. Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (1989–2006)
17. Valitukseen annetut ratkaisut (2006) (tuomiot ja määräykset)
18. Työmäärän kehittyminen (1989–2006)
Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta –

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2000–2006)¹

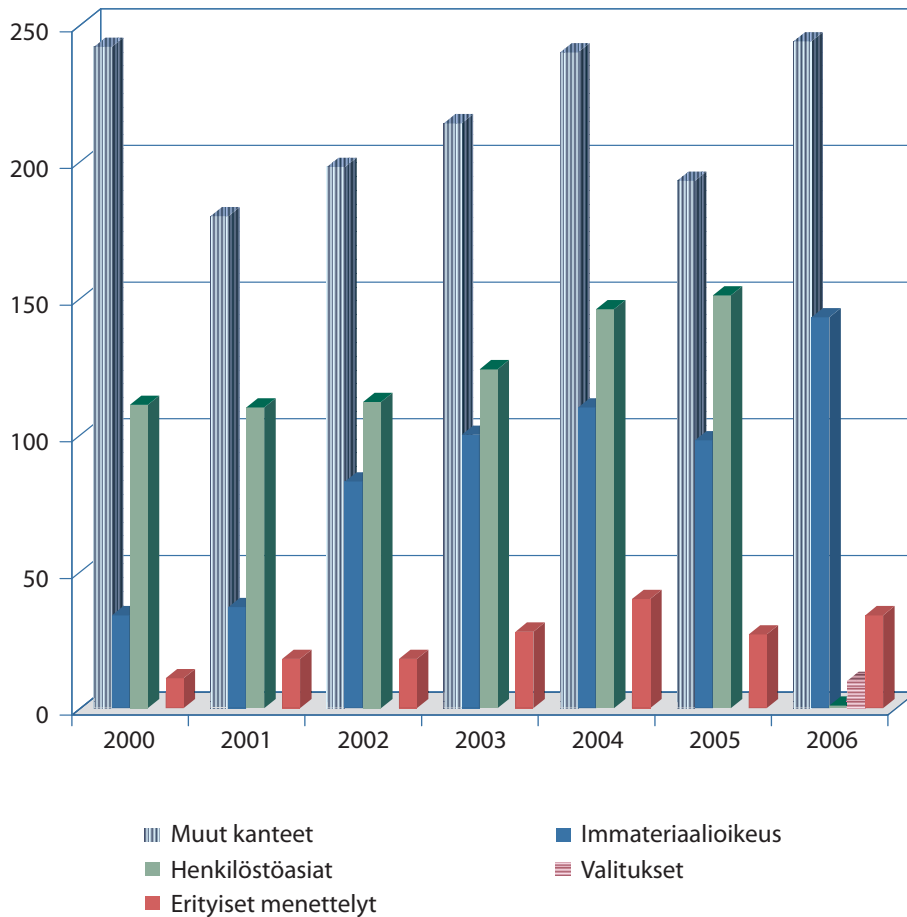

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vireille tulleet asiat	398	345	411	466	536	469	432
Ratkaistut asiat	343	340	331	339	361	610	436
Vireillä olevat asiat	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt.

”Erityisiä menettelyjä” ovat takaisinsaanti (yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkinta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 94 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)¹

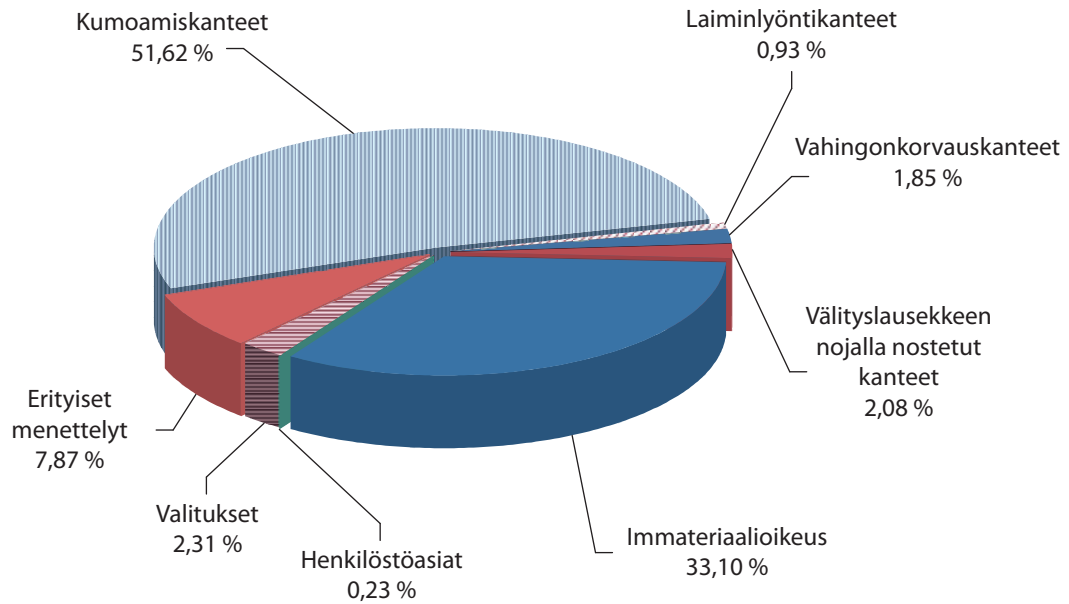

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muut kanteet	242	180	198	214	240	193	244
Immateriaalioikeus	34	37	83	100	110	98	143
Henkilöstöasiat	111	110	112	124	146	151	1
Valitukset							10
Erityiset menettelyt	11	18	18	28	40	27	34
Yhteensä	398	345	411	466	536	469	432

¹ Tässä taulukossa ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa käsitteellä "muut kanteet" tarkoitetaan kaikkia luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden nostamia kanteita mutta ei Euroopan yhteisöjen henkilöstön nostamia kanteita eikä immateriaalioikeuksia koskevia kanteita.

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2000–2006)

Jakautuminen vuonna 2006

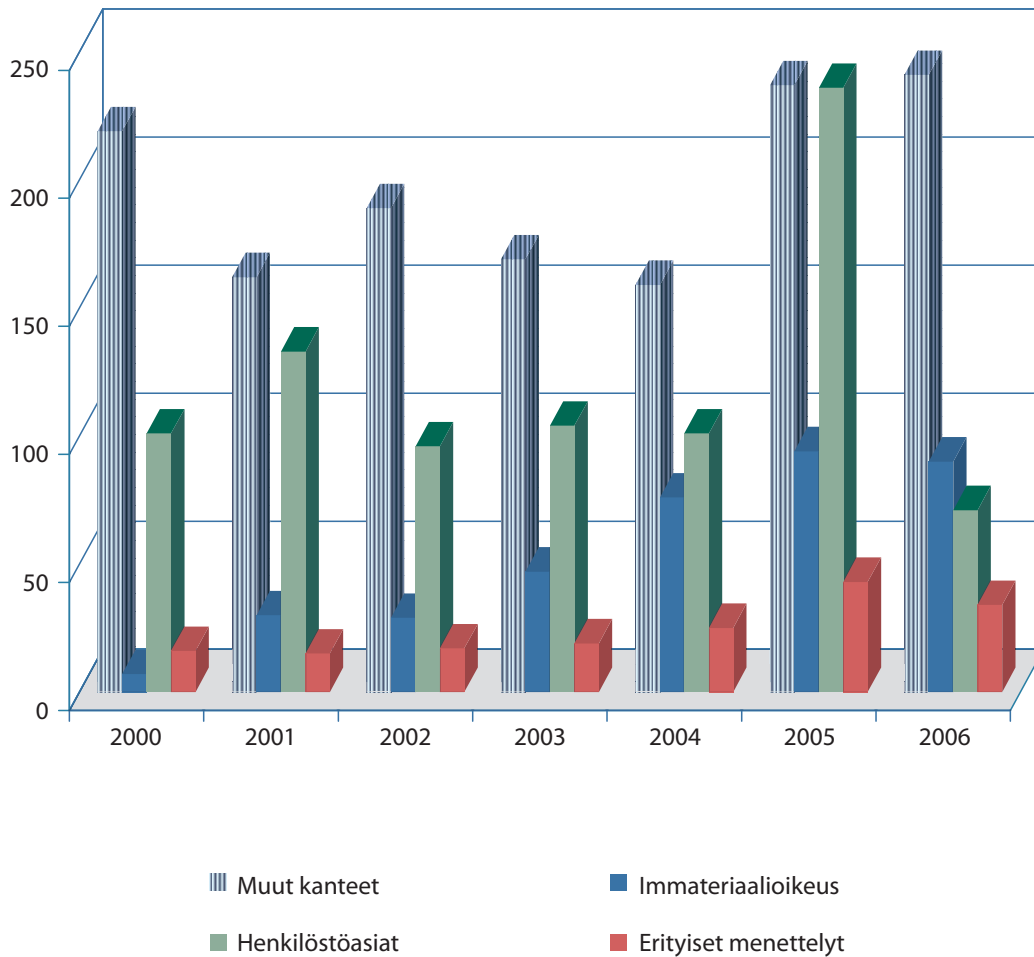

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kumoamiskanteet	219	134	172	174	199	160	223
Laiminlyöntikanteet	6	17	12	13	15	9	4
Vahingonkorvauskanteet	17	21	12	24	18	16	8
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet		8	2	3	8	8	9
Immateriaalioikeus	34	37	83	100	110	98	143
Henkilöstöasiat	111	110	112	124	146	151	1
Valitukset							10
Erityiset menettelyt	11	18	18	28	40	27	34
Yhteensä	398	345	411	466	536	469	432

4. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2000–2006)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aluepolitiikka		1	6	7	10	12	16
Energia		2		2			1
Euroopan unioniin liittyminen				1	1		
Euroopan unionin kansalaisuus	2						
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	3	2	7	1	2	4
Immateriaalioikeus	34	37	83	101	110	98	145
Kalastuspolitiikka	5	6	3	25	3	2	
Kauppapolitiikka	8	4	5	6	12	5	18
Kilpailu	36	36	61	43	36	40	81
Kulttuuri	2	1					3
Lainsäädäntöjen lähentäminen		2	1	3	1		
Liikenne		2	1	1	3		1
Maatalous	18	17	9	11	25	21	18
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	6	6		1			
Oikeus- ja sisäasiat		1	1			1	
Palvelujen tarjoamisen vapaus							1
Sijoittautumisvapaus	7	1			1		
Sosiaalipolitiikka	7	1	3	2	5	9	3
Talous- ja rahapolitiikka						1	2
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2	1			1		
Toimielimiä koskeva oikeus	24	16	17	26	33	28	15
Tulliliitto	14	2	6	5	11	2	
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1	3	1	3	6	9	5
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1	3	6	2	4		5
Ulkosuhteet	8	14	8	10	3	2	2
Valtiontuki	80	42	51	25	46	25	28
Verotus			1	5			1
Välityslauseke		2	1			2	3
Yhteinen tullitariffi	1	2			1		2
Yhteisöjen omat varat						2	
Yhtiöoikeus	4	6	3	3	6	12	11
Ympäristö ja kuluttajat	14	2	8	14	30	18	21
EY yhteensä	275	213	271	303	349	291	386
HT yhteensä	1	4	2	11			
EA yhteensä			2		1		1
Henkilöstösäännöt	111	110	112	124	146	151	11
Erytyiset menettelyt	11	18	18	28	40	27	34
YHTEENSÄ	398	345	411	466	536	469	432

5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muut kanteet	219	162	189	169	159	237	241
Immateriaalioikeus	7	30	29	47	76	94	90
Henkilöstöasiat	101	133	96	104	101	236	71
Erityiset menettelyt	16	15	17	19	25	43	34
Yhteensä	343	340	331	339	361	610	436

6. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2006)

	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Aluepolitiikka	3	4	7
Energia		3	3
Euroopan unioniin liittyminen		1	1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus		4	4
Immateriaalioikeus	50	41	91
Kalastuspolitiikka	24		24
Kauppapolitiikka	5	8	13
Kilpailu	33	9	42
Liikenne		2	2
Maatalous	11	14	25
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio		2	2
Sosiaalipolitiikka	1	4	5
Talous- ja rahapolitiikka		1	1
Toimielimiä koskeva oikeus	4	10	14
Tulliliitto	2		2
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1	2	3
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	3	1	4
Ulkosuhteet	3	2	5
Valtiontuki	14	40	54
Verotus		1	1
Yhteisöjen omat varat		2	2
Yhtiöoikeus	3	3	6
Ympäristö ja kuluttajat	3	16	19
EY yhteensä	160	170	330
HT yhteensä	1		1
Henkilöstösäännöt	61	10	71
Erytyiset menettelyt	5	29	34
YHTEENSÄ	227	209	436

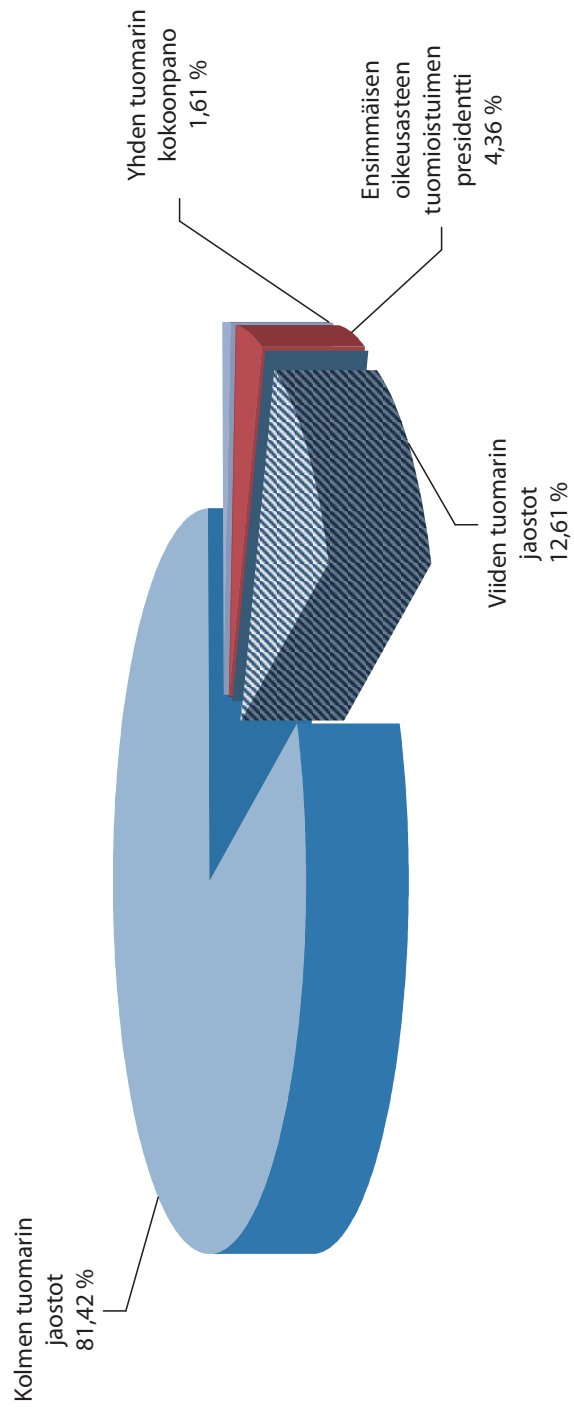
7. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2000–2006)

(tuomiot ja määräykset)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aluepolitiikka	5		1		4	4	7
Energia							3
Euroopan unioniin liittyminen				1			1
Euroopan unionin kansalaisuus	1	1					
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	2		8	2	1	4
Immateriaalioikeus	7	30	29	47	76	94	91
Kalastuspolitiikka	1	7	2	2	6	2	24
Kauppapolitiikka	17	5	6	6	1	7	13
Kilpailu	61	21	40	38	26	35	42
Kulttuuri			2	1			
Lainsäädäntöjen lähentäminen			2	1	3		
Liikenne	2		2	2	1	1	2
Maatalous	14	47	28	21	15	34	25
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	1	2	6	4		4	2
Oikeus- ja sisäasiat			1	1		1	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1						
Sijoittautumisvapaus	3	4	2			1	
Sosiaalipolitiikka	18	2	2	1	4	6	5
Talous- ja rahapolitiikka							1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus			2		1	1	
Toimielimiä koskeva oikeus	31	19	15	20	16	35	14
Tulliliitto	5	15	18	3	3	7	2
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1		2	4		1	3
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		3			2	5	4
Ulkosuhteet	6	2	6	11	7	11	5
Valtiontuki	35	12	31	26	54	53	54
Verotus				5	1		1
Välityslauseke	2			1	2	1	
Yhteinen tullitariffi		3		2			
Yhteisöjen omat varat							2
Yhtiöoikeus	4	4	4	2	2	6	6
Ympäristö ja kuluttajat	7		12	9	4	19	19
EY yhteensä	223	179	213	216	230	329	330
HT yhteensä	3	10	4		5	1	1
EA yhteensä		1	1			1	
Henkilöstösäännöt	101	135	96	104	101	236	71
Erytiset menettelyt	16	15	17	19	25	43	34
YHTEENSÄ	343	340	331	339	361	610	436

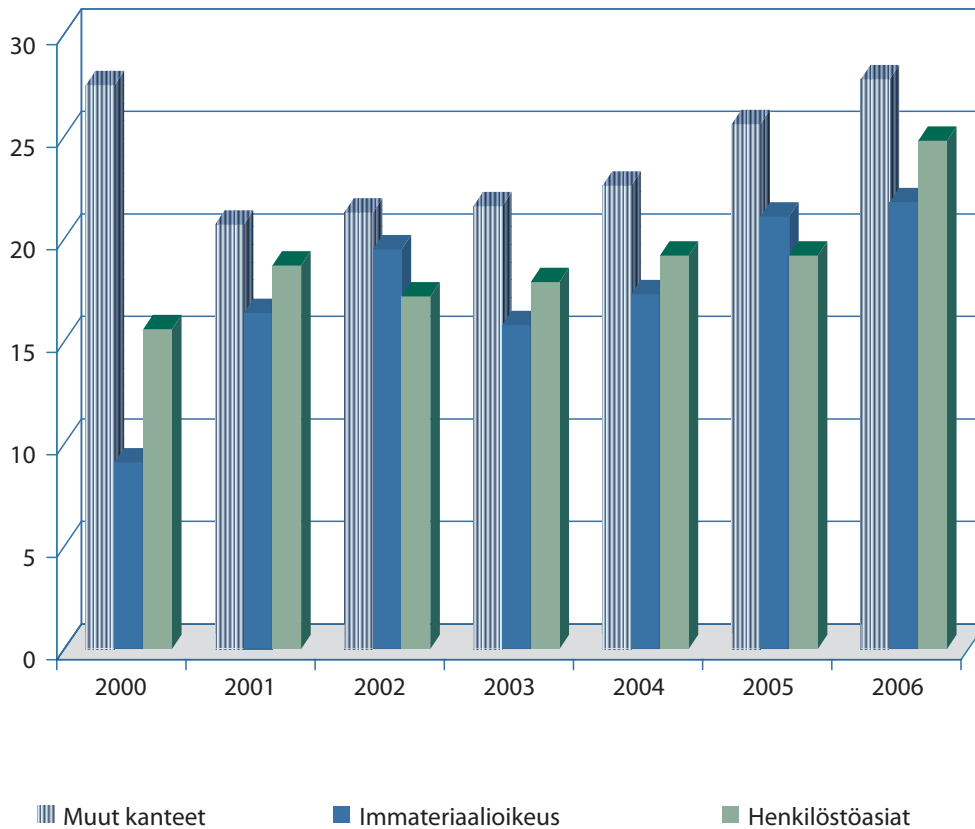
8. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2000–2006)

Jakautuminen vuonna 2006

	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	
Suuri jaosto																						
Viiden tuomarin jaostot	84	28	112	17	25	42	48	16	64	18	21	39	18	46	64	28	34	62	22	33	55	
Kolmen tuomarin jaostot	96	117	213	135	145	280	144	113	257	146	131	277	141	135	276	181	329	510	198	157	355	
Yhden tuomarin kokoonpano	11	4	15	10	2	12	5	1	6	14	1	15	13	1	14	7		7	7		7	
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti		3	3		6	6		4	4		8	8		7	7		25	25		19	19	
Yhteensä	191	152	343	162	178	340	197	134	331	178	161	339	172	189	361	222	388	610	227	209	436	

9. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2000–2006)¹ (tuomiot ja määräykset)

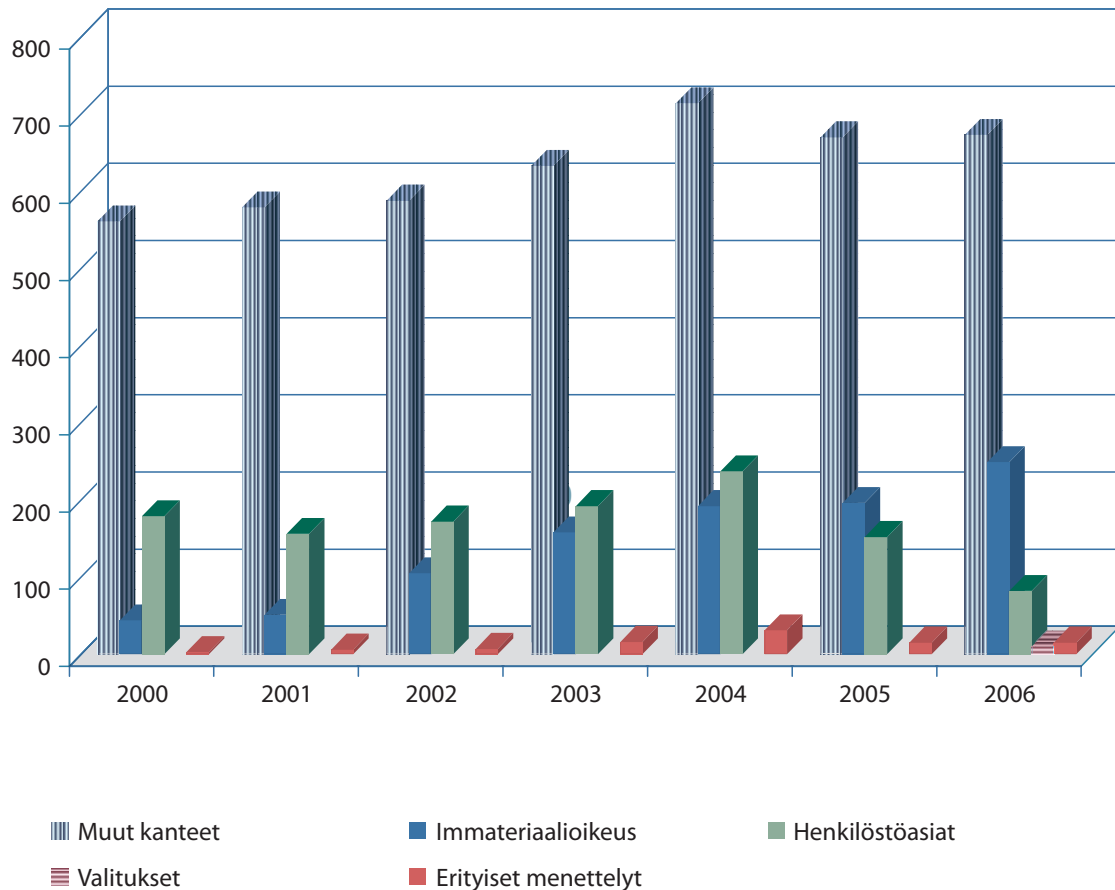

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muut kanteet	27,5	20,7	21,3	21,6	22,6	25,6	27,8
Immateriaalioikeus	9,1	16,4	19,5	15,8	17,3	21,1	21,8
Henkilöstöasiat	15,6	18,7	17,2	17,9	19,2	19,2	24,8

¹ Oikeudenkäyntien kestossa ei ole otettu huomioon seuraavia: asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; asioita, jotka yhteisöjen tuomioistuin on siirtänyt yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen välisessä toimivallanjaossa tapahtuneen muutoksen seurauksena; asioita, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siirtänyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäviksi sen aloitettua toimintansa.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2000–2006)

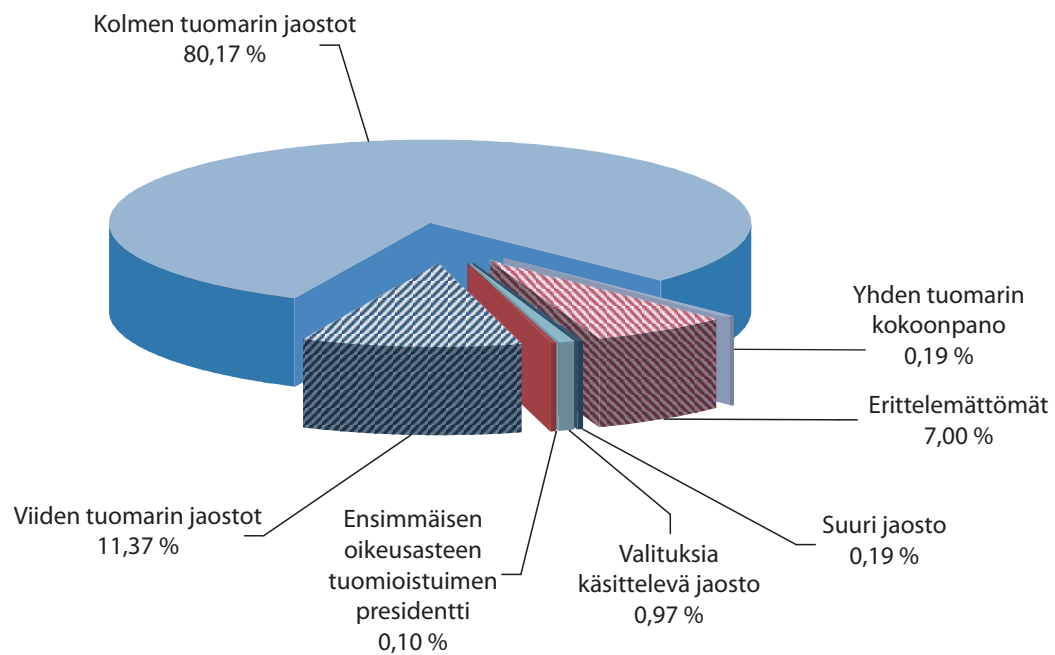
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muut kanteet	561	579	588	633	714	670	673
Immateriaalioikeus	44	51	105	158	192	196	249
Henkilöstöasiat	179	156	172	192	237	152	82
Valitukset							10
Erityiset menettelyt	3	6	7	16	31	15	15
Yhteensä	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

11. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kanteen kohde (2000–2006)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aluepolitiikka		1	6	13	19	27	36
Energia		2	2	4	4	4	2
Euroopan unioniin liittyminen					1	1	
Euroopan unionin kansalaisuus	1						
Henkilöiden vapaa liikkuvuus		1	3	2	1	2	3
Immateriaalioikeus	44	51	105	159	193	197	251
Kalastuspolitiikka	8	7	8	31	28	28	4
Kauppapolitiikka	16	15	14	14	25	23	28
Kilpailu	78	93	114	119	129	134	173
Kulttuuri	2	3	1				3
Lainsäädäntöjen lähentäminen		2	1	3	1	1	1
Liikenne	1	3	2	1	3	2	1
Maatalous	144	114	95	85	95	82	74
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	11	15	9	6	6	2	
Oikeus- ja sisäasiat		1	1				
Palvelujen tarjoamisen vapaus							1
Sijoittautumisvapaus	5	2			1		
Sosiaalipolitiikka	4	3	4	5	6	9	7
Talous- ja rahapolitiikka						1	2
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2	3	1	1	1		
Toimielimiä koskeva oikeus	27	24	26	32	49	42	43
Tulliliitto	33	20	8	10	18	13	11
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1	4	3	2	8	16	18
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	3	3	9	11	13	8	9
Ulkosuhteet	9	21	23	22	18	9	6
Valtiontuki	177	207	227	226	218	190	164
Verotus			1	1			
Välityslauseke		2	3	2		1	3
Yhteinen tullitariffi	3	2	2		1	1	3
Yhteisöjen omat varat						2	
Yhtiöoikeus	4	6	5	6	10	16	23
Ympäristö ja kuluttajat	15	17	13	18	44	43	44
EY yhteensä	588	622	686	773	892	854	910
HT yhteensä	14	8	6	17	12	11	10
EA yhteensä	1		1	1	2	1	2
Henkilöstösäännöt	181	156	172	192	237	152	92
Erityiset menettelyt	3	6	7	16	31	15	15
YHTEENSÄ	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

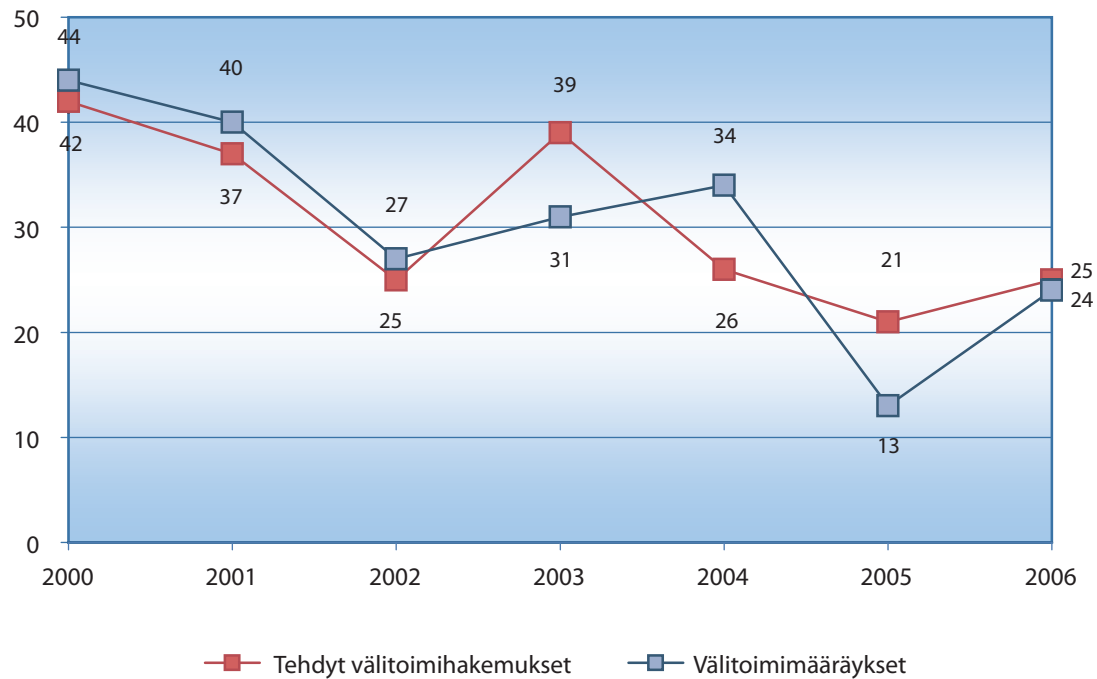
12. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2000–2006)

Jakautuminen vuonna 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Suuri jaosto					6	1	2
Valituksia käsittelevä jaosto							10
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti							1
Viiden tuomarin jaostot	247	264	276	251	187	146	117
Kolmen tuomarin jaostot	512	479	532	691	914	846	825
Yhden tuomarin kokoonpano	5	3	8	6	1	4	2
Erittelemättömät	23	46	56	51	66	36	72
Yhteensä	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

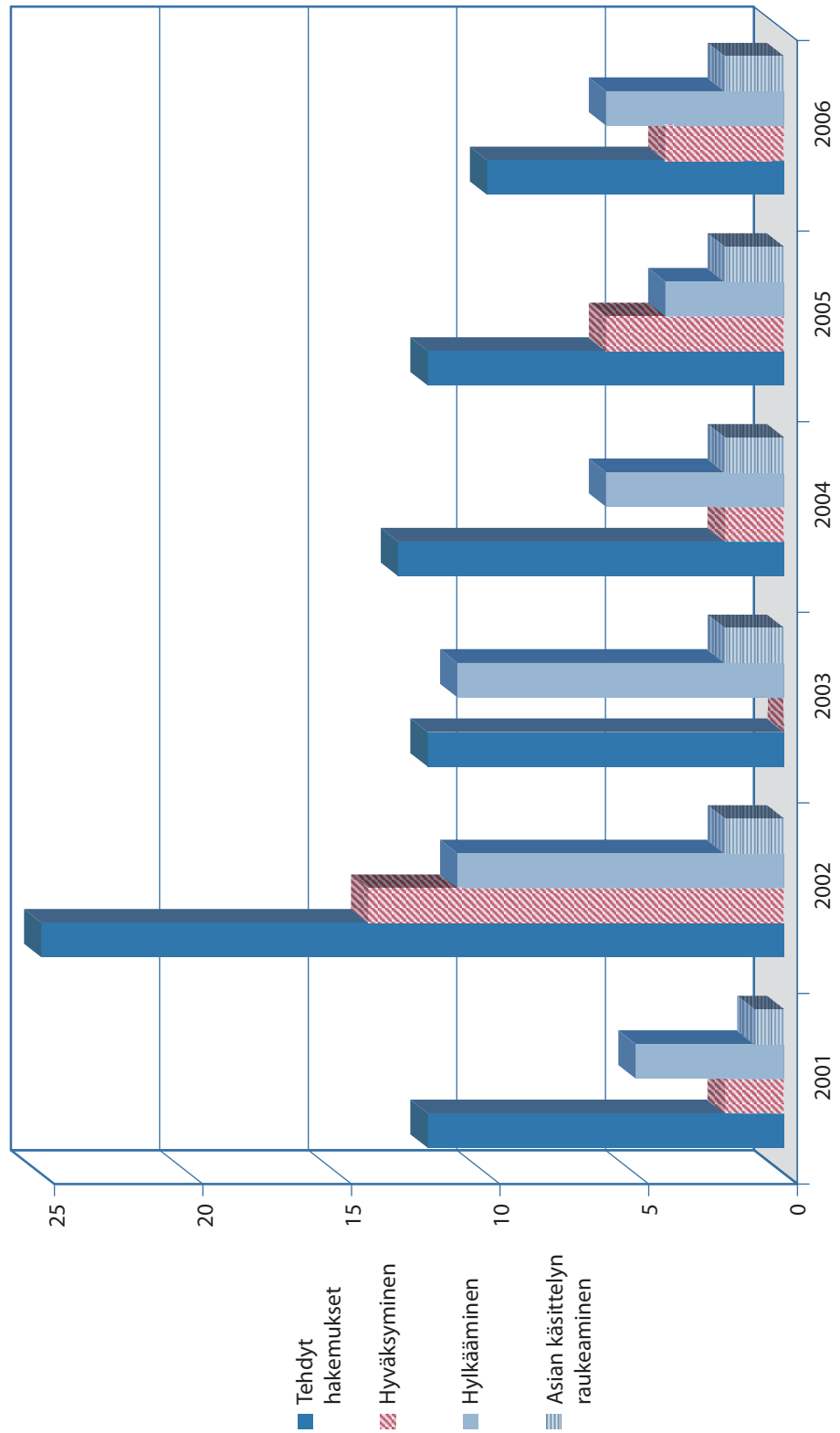
13. Muuta – Annetut välitoimimääräykset (2000–2006)

Jakautuminen vuonna 2006

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen
Kauppapolitiikka	1	1	1		
Kilpailu	1	3	2	1	
Liikenne	1	1	1		
Maatalous	5	1	1		
Sosiaalipolitiikka	1				
Toimielimiä koskeva oikeus	2	1	1		
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1				
Valtiontuki	4	4	4		
Yhtiöoikeus	2	5	1	1	3
Ympäristö ja kuluttajat	7	6	5		1
EY yhteensä	25	22	16	2	4
Henkilöstösäännöt		2	1		1
YHTEENSÄ	25	24	17	2	5

14. Muuta – Nopeutetut menettelyt (2001–2006)

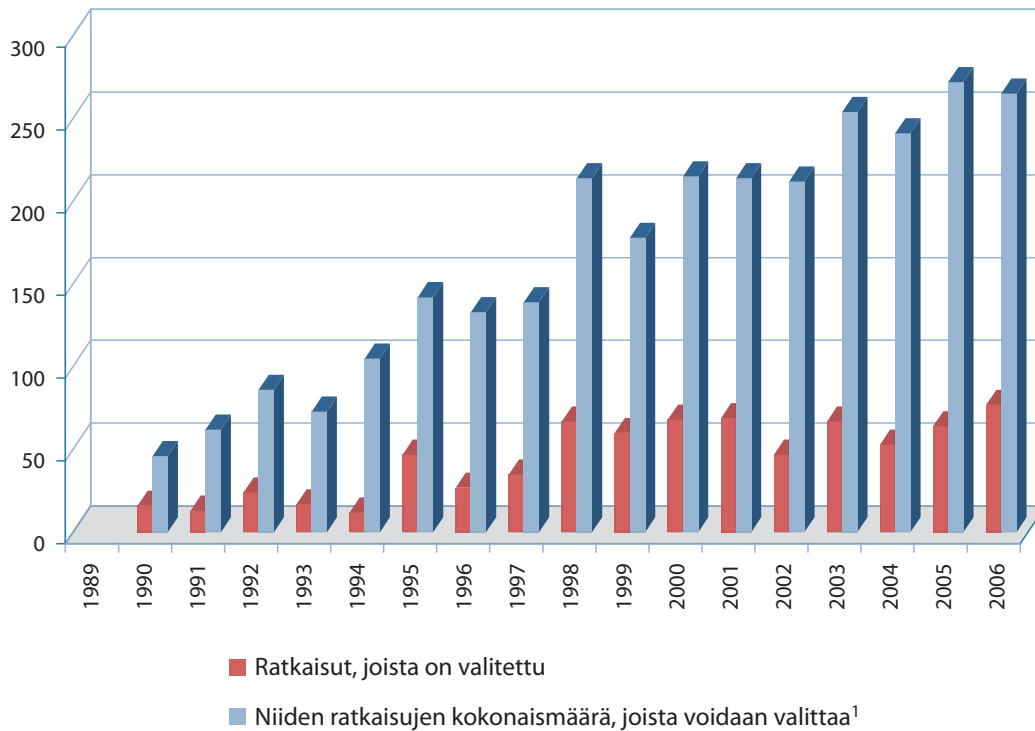

	2001			2002			2003			2004			2005			2006				
	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen	Tehdyt hakemukset	Hylkääminen	Asian käsittelyn raukkaaminen		
Euroopan unioniin liittyminen																				
Henkilöiden vapaa liikkuvuus							1			1										
Henkilöstösäännöt	3	3	1	2	1	1														
Kalastuspolitiikka							1	1												
Kauppapolitiikka	1	1	1	1	1															
Kilpailu	1		15	13	2	1	1	1	3			2	3	2	4	2	2			
Liikenne							1		1											
Maatalous				1			1	2				2			2	1	3			
Toimielimiä koskeva oikeus	3	1	1	2	3		5	4	1			1								
Tutkimus, koulutus ja tilastot				1						1										
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1				1															
Ulkosuhteet				1	1		1	1										2		
Valtiontuki	3	2		2	3		3	2	1						1					
Yhteisöjen omat varat																				
Yhtiöoikeus												4	1	2	3	2	1	1		
Ympäristö ja kuluttajat							1	1				1	1		2	1	3	1		
Yhteensä	12	2	5	1	25	14	11	2	12	0	11	2	13	2	6	2	12	4	6	2

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

Asian käsittelyn raukkaamista koskevaan ryhmään kuuluvat seuraavat tapaukset: hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. Muuta – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2006)

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %

¹ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, väliitoimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitusajka on päättynyt tai joista on valitettu.

16. Muuta – Valitusten jakautuminen aihealueittain (1989–2006)

	1989			1990			1991			1992			1993			1994			1995			1996			1997					
	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus						
Muut kanteet				2	8	25 %	5	16	31 %	15	31	48 %	6	17	35 %	7	44	16 %	38	91	42 %	15	59	25 %	22	86	26 %			
Immateriaalioikeus																														
Henkilöstöasiat				14	38	37 %	8	46	17 %	8	54	15 %	10	55	18 %	5	61	8 %	9	51	18 %	12	74	16 %	13	53	25 %			
Välisumma				16	46	35 %	13	62	21 %	23	85	27 %	16	72	22 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %			
Erityiset menettelyt										1	1	100 %	1	1	100 %															
Yhteensä				16	46	35 %	13	62	21 %	24	86	28 %	17	73	23 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %			

	1998			1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006		
	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus			
Muut kanteet	48	120	40 %	45	118	38 %	58	132	44 %	40	115	35 %	32	134	24 %	51	134	38 %	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %
Immateriaalioikeus				1	1	100 %	1	7	14 %	13	25	52 %	6	20	30 %	7	33	21 %	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %
Henkilöstöasiat	18	93	19 %	14	59	24 %	8	75	11 %	15	73	21 %	9	58	16 %	9	87	10 %	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %
Välisumma	66	213	31 %	60	178	34 %	67	214	31 %	68	213	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %
Erityiset menettelyt	1	1	100 %				1	1	100 %	1	1	100 %															
Yhteensä	67	214	31 %	60	178	34 %	68	215	32 %	69	214	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %

17. Muuta – Valituksiin annetut ratkaisut (2006)

(tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Aluepolitiikka	1				1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1				1
Henkilöstösäännöt	6	3		1	10
Immateriaalioikeus	12			2	14
Kilpailu	10	5		1	16
Lainsäädäntöjen lähentäminen	1				1
Maatalous	3		1		4
Oikeudenkäyntimenettely				1	1
Oikeus- ja sisäasiat	1				1
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1				1
Sosiaalipolitiikka	4				4
Toimielimiä koskeva oikeus	5				5
Tulliliitto	1				1
Ulkosuhteet	1				1
Valtiontuki	3				3
Ympäristö ja kuluttajat	1				1
Yhteensä	51	8	1	5	65

18. Muuta – Työmäärän kehittyminen (1989–2006)

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat ¹	Ratkaistut asiat ²	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
Yhteensä	6 256	5 227	

¹ 1989: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

1993: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

1994: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2004/2005: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

² 2005–2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

III luku

Euroopan unionin virkamiestuumioistuin

A – Virkamiestuumioistuimen toiminta vuonna 2006

Virkamiestuumioistuimen presidentti Paul J. Mahoney

Vuosi 2006 oli Euroopan unionin virkamiestuumioistuimen ensimmäinen kokonainen toimintavuosi.

Kyseisen vuoden aikana huomattava osa virkamiestuumioistuimen toiminnasta kohdistui virkamiestuumioistuimen työjärjestystä koskevan ehdotuksen laatimistyöhön, joka oli aloitettu virkamiestuumioistuimen olemassaolon vuoteen 2005 sijoittuvien ensimmäisten kuukausien aikana. Ehdotus, joka on tulosta virkamiestuumioistuimen pohdinnoista ja sen käymistä neuvotteluista ja jota valmisteltaessa tehtiin yhteistyötä Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa,¹ toimitettiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen suostumuksella Euroopan unionin neuvoston hyväksyttäväksi 19.12.2006. Niinpä virkamiestuumioistuimella todennäköisesti on käytössään oma työjärjestyksensä vuoden 2007 toisella vuosipuoliskolla.

Virkamiestuumioistuimen lainkäyttötoiminnan osalta tilastoista ilmenee, että tässä tuomioistuimessa nostettiin kuluneena vuonna 148 kanteita, mikä merkitsee hienoista kanteiden määrän vähenemistä verrattuna niiden kanteiden määrään, jotka henkilöstöasioissa nostettiin vuonna 2005, jolloin kanteita nostettiin 164 (joista 151 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja 13 virkamiestuumioistuimessa ajanjaksolla 12.–31.12.2005). Virkamiestuumioistuimen perustamisesta lähtien sen käsiteltäväksi on suoraan saatettu 161 asiaa, joiden lisäksi on otettava huomioon ne 118 asiaa, jotka sille siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta. Virkamiestuumioistuimen käsiteltäväksi on siis saatettu 279 asiaa sen toiminnan aloittamisesta lähtien.

Vuonna 2006 saatettiin päätökseen 53 asiaa, joista kahdessa ratkaisu tehtiin täysistunnossa. Vuoden 2006 jälkimmäisen puoliskon osalta on pantava merkille asian käsittelyn päättävien ratkaisujen tekorytmin melko selvä nopeutuminen sitä mukaa, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen virkamiestuumioistuimelle siirtämien asioiden kirjallinen käsittely on saatettu päätökseen. Lisäksi on todettava, että kumoamistuumioiden lukumäärä on suhteellisesti melko korkea, sillä tällaisia tuomioita annettiin kuluneena vuonna 10. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen valitettiin 10:stä virkamiestuumioistuimen ratkaisusta.

On syytä korostaa, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 8 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla annetuilla määräyksillä on lykätty merkittävä määrä asioita muun muassa sen vuoksi, että odotellaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisuja asiassa T-58/05, Centeno Mediavilla ym. vastaan komissio, ja asiassa T-47/05, Angé Serrano ym. vastaan parlamentti, joissa on kyse palkkaluokkaan luokittelusta tai uudelleenluokittelusta Euroopan yhteisöjen virkamiehiin

¹ Ehdotusta valmistellessaan virkamiestuumioistuin kävi neuvotteluja erityisesti toimielinten, henkilöstökomiteoiden ja ammattijärjestöjen edustajien kanssa. Hallintopäälliköiden kanssa järjestettiin tätä varten tapaaminen 26.1.2006. Tämän jälkeen 8.2.2006 järjestettiin tapaaminen ammattiyhdistysten ja tiettyjen ammattialojen järjestöjen ja näiden asianajajien kanssa.

sovellettavien uusien henkilöstösääntöjen voimaantulon johdosta. Vuonna 2006 virkamiestuuomioistuin antoi tällaisia lykkäysmääräyksiä 68.

Virkamiestuuomioistuimen ensimmäiseen lainkäyttövuoteen ovat leimansa jättäneet myös virkamiestuuomioistuimen yritykset vastata neuvoston päätöksen 2004/752/EY seitsemännessä perustelukappaleessa esitettyyn ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 7 artiklan 4 kohdassa toistettuun kehotukseen helpottaa sovintoratkaisuja kaikissa menettelyn vaiheissa. Niinpä esittelevät tuomarit ovat useissa asioissa jättäneet asianosaisten harkittavaksi sovintoratkaisuehdotuksia. Neljä asiaa on voitu saattaa päätökseen määräyksillä, joilla asia poistetaan rekisteristä ja joissa todetaan asianosaisten päässeen sopimukseen asiasta virkamiestuuomioistuimen aloitteesta saavutetulla sovintoratkaisulla.

On tietysti ennen aikaista tässä vaiheessa laatia selvitys sovintoratkaisukäytännöstä tai selostaa virkamiestuuomioistuimelle ominaista oikeuskäytännön suuntausta. Jäljempänä esitetyllä selvityksellä pyritään vain esittämään lyhyt yleiskatsaus virkamiestuuomioistuimen tekemiin ratkaisuihin käsittelemällä peräkkäin tiettyjä oikeudenkäynnin yleisiä Aspekteja (I), laillisuutta koskevia oikeusriitoja (II), välitoimihakemuksia (III) ja maksutonta oikeusapua koskevia hakemuksia (IV).

I. Oikeudenkäynnin näkökohdat

Ensimmäisessä tuomiossaan eli asiassa Falcione vastaan komissio täysistunnossa 26.4.2006 antamassaan tuomiossa² virkamiestuuomioistuin totesi, että virkamiestuuomioistuimessa sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kulujärjestelmää aina virkamiestuuomioistuimen oman työjärjestyksen voimaantuloon saakka, jotta hyvän oikeudenkäytön periaatteen mukaisesti taataan oikeussubjekteille riittävä ennakoitavuus oikeudenkäyntikuluja koskevien oikeussääntöjen soveltamisen osalta.

Erityistä huomiota on syytä kiinnittää kahteen yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 8 artiklan perusteella tehtyyn ratkaisuun. Asiassa Marcuccio vastaan komissio³ virkamiestuuomioistuin totesi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan nojalla, ettei sillä ole asiassa toimivaltaa, ja se katsoi, että kyseisen asian kohde oli sama kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäviksi saatettujen kahden muun asian kohde. Asiassa Gualtieri vastaan komissio⁴ virkamiestuuomioistuin totesi, että Euroopan yhteisöjen komission ja kansallisen asiantuntijan välinen oikeusriita ei muodosta EY 236 artiklassa tarkoitettua yhteisön ja sen henkilöstön välistä riitaa. Niinpä virkamiestuuomioistuin katsoi, ettei se ole toimivaltainen tutkimaan kannetta, ja siirsi asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 8 artiklan 2 kohdan perusteella.

² Asia F-16/05, Falcione v. komissio, tuomio 26.4.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

³ Asia F-109/05, Marcuccio v. komissio, määräys 25.4.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁴ Asia F-53/06, Gualtieri v. komissio, määräys 9.10.2006 (valitus kirjattu asianumerolle T-413/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

II. Laillisuutta koskevat riidat

A. EY 236 artiklan ja EA 152 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

1. Kannekelpoiset toimet

Asiassa Lebedef ym. vastaan komissio antamassaan määräyksessä⁵ virkamiestuomioistuin täsmensi, että siltä osin kuin kyse on käyttöjärjestelmän ja henkilökohtaisten tietokoneiden ohjelmien kielestä, hallintoelimen tietojenkäsittelylaitteiden käyttöä koskevat yksityiskohdat ovat yksikön sisäistä organisaatiota koskevia toimenpiteitä, jotka eivät ole henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa ja 91 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asianomaiselle henkilölle vastaisia toimia.

2. Kanteen nostamiselle varattu määräaika

Asiassa Grünheid vastaan komissio antamassaan tuomiossa⁶ virkamiestuomioistuin hylkäsi prosessiväitteen, jonka mukaan henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohtaan perustuva valitus olisi tehty yli kolme kuukautta sen jälkeen, kun kantaja sai kuukausittaisen palkkakuitin toimittamisen välityksellä tietää lopullista palkkaluokkaan luokittelemista koskevasta päätöksestä, ja otti tutkittavakseen tästä päätöksestä nostetun kanteen. Virkamiestuomioistuin katsoi tältä osin, että vaikka pitää paikkansa, että kuukausittaisen palkkakuitin toimittamisesta alkaa kulua määräaika, jossa hallinnollisesta päätöksestä on tehtävä valitus ja nostettava kanne, kun tämän päätöksen olemassaolo ja merkitys ilmenee palkkakuitista selvästi, asia on toisin silloin, kun kyse on päätöksestä, jolla nimittävä viranomainen (AIPN) suorittaa vastikään palvelukseen otetun virkamiehen lopullisen luokittelun ja joka merkitsee paljon muutakin kuin varsinaisten taloudellisten oikeuksien määrittämistä, joka palkkakuitilla on tarkoitus konkreettisesti tehdä tietyn ajanjakson osalta. Jos lopullista luokittelua koskevaa päätöstä ei anneta tiedoksi kirjallisesti ja henkilöstösääntöjen 25 artiklan mukaisesti perusteluineen, se, että asianomainen virkamies veloitetaan tekemään valitus viimeistään kolmen kuukauden sisällä sellaisen ensimmäisen palkkakuitin saamisesta, josta tämä luokittelu ilmenee, veisi kaiken merkityksen henkilöstösääntöjen 25 artiklan toiselta kohdalta sekä 26 artiklan toiselta ja kolmannelta kohdalta, joiden tavoitteena juuri on se, että virkamiehet saavat tehokkaasti tiedon päätöksistä, jotka koskevat muun muassa heidän hallinnollista asemaansa, ja että he voivat vedota kyseisissä henkilöstösäännöissä taattuihin oikeuksiin.

Asiassa Combescot vastaan komissio antamassaan tuomiossa⁷ virkamiestuomioistuin totesi, että valituksen hylkäävä nimenomainen päätös, joka on tehty neljän kuukauden

⁵ Asia F-34/05, Lebedef ym. v. komissio, määräys 14.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁶ Asia F-101/05, Grünheid v. komissio, tuomio 28.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁷ Asia F-114/05, Combescot v. komissio, tuomio 19.10.2006 (valitus kirjattu asianumerolle T-414/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

sisällä valituksen tekemisestä mutta jota ei ole annettu tiedoksi ennen kanteen nostamiselle varatun määräajan päättymistä, ei voi estää sitä, että henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hiljainen hylkäyspäätös katsottaisiin tehdyksi. Jos nimittäin pitäisi katsoa, että nimenomaisen hylkäyspäätöksen tekeminen valituksen tekemisestä laskettavassa neljän kuukauden määräajassa estää sen, että hiljainen hylkäyspäätös katsottaisiin tehdyksi, vaikka nimenomaista päätöstä ei ole annettu tässä määräajassa tiedoksi asianomaiselle virkamiehelle, kyseinen virkamies ei voisi vaatia henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdan toisen luetelmakohdan ensimmäisen virkkeen nojalla päätöstä kumottavaksi. Tällainen seuraus olisi ristiriidassa viimeksi mainitun säännöksen tavoitteen kanssa eli sen kanssa, että pyritään takaamaan virkamiesten oikeusturva siinä tapauksessa, että hallintoelin on saamaton tai ei vastaa valitukseen. Niinpä hylkäyspäätös, joka on tehty mutta jota ei ole annettu tiedoksi, ei voi muodostaa henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua vastausta.

Asiassa Schmit vastaan komissio antamassaan määräyksessä⁸ virkamiestuuomioistuin palautti ensin mieliin oikeuskäytännön, jonka mukaan laskettaessa määräaika, jossa valitus virkamiehelle vastaisesta päätöksestä on tehtävä, henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kyseinen valitus on "tehty" silloin, kun se saapuu toimielimeen, ja virkamiestuuomioistuin täsmensi, että vaikka pitää paikkansa, että sen seikan perusteella, että hallintoelin panee rekisteröintileiman sille lähetettyyn asiakirjaan, ei voida päätellä, mikä on se tietty päivä, jona asiakirja on toimitettu, mutta se kuitenkin on hyvän hallintotavan alaisuuteen kuuluva keino, jonka perusteella voidaan olettaa päinvastaisen näytön esittämiseen saakka, että kyseinen asiakirja on saapunut hallintoelimelle ilmoitettuna päivämääränä. Riitatapauksessa virkamiehen tehtävänä on esittää näyttöä, esimerkiksi hallintoelimen antama vastaanottotodistus tai kirjattuna kirjeenä lähetetyn kirjeen vastaanottotodistus, jolla voidaan kumota rekisteröintileiman luoma laillinen olettama ja näin näyttää, että valitus tosiasiallisesti on tehty jonain toisena päivämääränä.

B. Aineellinen kysymys

Aluksi on korostettava niiden kysymysten moninaisuutta, jotka virkamiestuuomioistuin on joutunut ratkaisemaan. Virkamiestuuomioistuin on muun muassa tarkastellut niitä seurauksia, joita euroon siirtymisellä on ollut virkamiesten eläkeoikeuksiin, kun virkamiehet siirtävät yhteisön järjestelmään kansallisessa eläkejärjestelmässä hankkimiaan oikeuksia,⁹ kriteerejä, joiden perusteella tietyt virkamiehet voivat henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 9 artiklan 2 kohdan nojalla päästä varhennetulle eläkkeelle ilman, että heidän eläkkeitään vähennettäisiin,¹⁰ tapausta, jossa komission virkamies siirrettiin viran puolesta sairauslomalle psykiatristen syiden vuoksi,¹¹ useita asioita, jotka koskivat sairauden

⁸ Asia F-3/05, Schmit v. komissio, määräys 15.5.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

⁹ Asia F-100/05, Chatziionnidou v. komissio, tuomio 14.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁰ Asia F-86/05, De Soeten v. neuvosto, tuomio 12.9.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹¹ Asia F-17/05, De Brito Sequeira Carvalho v. komissio, tuomio 13.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

toteamista ammattitaudiksi,¹² ja toimihenkilösuhteisten konferenssitulkkiin työehtoja ja palkkausta koskevan sopimuksen taloudellisia seikkoja koskevia määräyksiä.¹³ On myös huomautettava, että ura-alueeseen A kuuluvan toimihenkilön ylityötuntien maksamista koskeva asia siirrettiin täysistunnon ratkaistavaksi mutta asia poistettiin rekisteristä asianosaisten päästyä sovintoon.¹⁴ Virkamiestuomioistuin joutui myös ratkaisemaan kanteita, joilla riitautettiin väliaikaisten toimihenkilöiden sopimusten irtisanomispäätösten laillisuus,¹⁵ valintalautakuntien päätöksiä, joilla evättiin hakijoilta osallistuminen kokeisiin¹⁶ tai joilla jätettiin kirjaamatta hakija varallaololistaan,¹⁷ nimitysmenettelyissä tehtyjä päätöksiä,¹⁸ urakehityskertomuksia¹⁹ ja päätöksiä ylentämättä jättämisestä.²⁰ Kaksi virkamiestuomioistuimen näissä yhteyksissä antamaa tuomiota ansaitsee erityistä huomiota.

Asiassa Landgren vastaan Euroopan koulutussäätiö²¹ täysistunnossa annettua tuomiota virkamiestuomioistuin totesi, että väliaikaisen toimihenkilön toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen yksipuolisessa irtisanomisessa ei ainoastaan ole noudatettava Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua irtisanomisaikaa vaan irtisanominen on myös perusteltava. Riittävän suojan takaamiseksi perusteettomia irtisanomisia vastaan erityisesti silloin, kun kyse on toistaiseksi voimassa olevasta sopimuksesta tai kun kyse on määräaikaisesta sopimuksesta ja irtisanominen tehdään ennen määräaikaisen sopimuksen voimassaolon päättymistä, on nimittäin yhtäältä tärkeää, että asianomaiset voivat varmistaa, onko heidän perustellut intressinsäötettuhuomioita onko niillä loukattu, sekä arvioida, onko tarkoituksenmukaista saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja toisaalta on tärkeää, että tuomioistuimet voivat tutkia päätöksen laillisuuden, mikä merkitsee sitä, että toimivaltaisella viranomaisella on katsottava olevan perusteluvelvollisuus. Se, että tällaisen velvollisuuden katsotaan olevan olemassa, ei sulje pois sitä, että toimivaltaisella viranomaisella on laaja harkintavalta irtisanomisasiossa, joten yhteisöjen tuomioistuinten harjoittama laillisuusvalvonta rajoittuu sen varmistamiseen, ettei ole tehty ilmeistä virhettä ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin. Nyt esillä olevassa asiassa irtisanomispäätös kumottiin ilmeisen arviointivirheen takia.

¹² Ks. mm. asia F-18/05, D v. komissio, tuomio 12.7.2006 (valitus kirjattu asianumerolle T-262/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹³ Asia F-10/06, André v. komissio, tuomio 14.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁴ Asia F-9/05, Lacombe v. neuvosto, määräys 13.7.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁵ Ks. mm. asia F-1/05, Landgren v. Euroopan koulutussäätiö, tuomio 26.10.2006 (valitus kirjattu asianumerolle T-404/06 P), ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, ja asia F-88/05, Kubanski v. komissio, tuomio 14.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁶ Asia F-25/05, Mc Sweeney ja Armstrong v. komissio, tuomio 15.6.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁷ Asia F-22/05, Neophytou v. komissio, tuomio 13.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁸ Asia F-122/05, Economidis v. komissio, tuomio 14.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

¹⁹ Ks. mm. asia F-74/05, Caldaroni v. komissio, tuomio 14.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²⁰ Ks. esim. asia F-77/05, Balabanis ja Le Dour v. komissio, tuomio 30.11.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²¹ Mainittu edellä alaviitteessä 15.

Asiassa Economidis vastaan komissio²² antamassaan tuomiossa virkamiestuuomioistuin totesi palkkaluokkaan AD 9 / AD 12 tapahtuvan yksikönpäällikön palvelukseenoton osalta, että keskijohtoa koskeva komission päätös on laiton siltä osin kuin sen mukaan täytettävän viran taso vahvistetaan hakijoiden vertailun päätteeksi ja kun se näin ollen vaikuttaa menettelyltä edellytettyyn objektiivisuuteen.

III. Välitoimihakemukset

Vuonna 2006 esitettiin kaksi välitoimihakemusta. Asiassa Bianchi vastaan Euroopan koulutussäätiö²³ välitoimihakemus hylättiin kiireellisyysedellytyksen täyttymättä jättämisen vuoksi, kun taas asiassa Dálnoky vastaan komissio²⁴ hakemus hylättiin, koska pääasiallisen kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat ensi näkemältä.

IV. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevat hakemukset

Virkamiestuuomioistuimen presidentti ratkaisi vuonna 2006 kolme maksutonta oikeudenkäyntiä koskevaa hakemusta, jotka kaikki oli tehty ennen kanteen nostamista soveltuvin osin sovellettavan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 95 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn mahdollisuuden mukaisesti. Hakemuksia ei hyväksytty.²⁵

²² Mainittu edellä alaviitteessä 18.

²³ Asia F-38/06 R, Bianchi v. Euroopan koulutussäätiö, virkamiestuuomioistuimen presidentin määräys 31.5.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²⁴ Asia F-120/06 R, Dálnoky v. komissio, virkamiestuuomioistuimen presidentin määräys 14.12.2006, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

²⁵ Asia F-90/06 AJ, Nolan v. komissio, määräys 27.9.2006; asia F-101/06 AJ, Atanasov v. komissio, määräys 1.12.2006, ja asia F-128/06 AJ, Noworyta v. parlamentti, määräys 11.12.2006; näitä määräyksiä ei ole vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 1.1.2006)

Vasemmalta oikealle:

Tuomari H. Tagaras, tuomari I. Boruta, jaoston puheenjohtaja H. Kreppel, presidentti P. Mahoney, jaoston puheenjohtaja S. Van Raepenbusch, tuomari H. Kanninen, tuomari S. Gervasoni ja kirjaaja W. Hakenberg.

1. Virkamiestuumioistuiden jäsenet

(Virkaian mukaisessa järjestyksessä)

Paul J. Mahoney

syntynyt 1946; oikeustieteellisiä opintoja (Master of Arts, Oxfordin yliopisto, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); luennoitsija, University College London (1967–1973); barrister (Lontoo, 1972–1974); hallintovirkamies, ylempi hallintovirkamies, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (1974–1990); vieraileva oikeustieteen professori, Saskatchewanin yliopisto, Saskatoon, Kanada (1988); henkilöstöpäällikkö, Euroopan neuvosto (1990–1993); osastopäällikkö (1993–1995), apulaiskirjaaja (1995–2001), kirjaaja (2001–syyskuu 2005), Euroopan ihmisoikeustuomioistuin; virkamiestuumioistuiden presidentti 6.10.2005 alkaen.

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945; yliopisto-opintoja Berliinissä, Münchenissä, Frankfurt am Mainissa (1966–1972); ensimmäinen valtiontutkinto (1972); tuomioistuinharjoittelu Frankfurt am Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975); Collège d'Europe, Brugge (1973–1974); toinen valtiontutkinto (Frankfurt am Main, 1976); liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976); työoikeuden tuomari (Hessenin osavaltio, 1977–1993); luennoitsija, sosiaalialan ammattikorkeakoulu, Frankfurt am Main, ja hallinnollinen ammattikorkeakoulu, Wiesbaden (1979–1990); kansallinen asiantuntija, Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen osasto (1993–1996 ja 2001–2005); työasioista vastaava attasea, Saksan liittotasavallan Madridin suurlähetystö (1996–2001); työtuumioistuiden tuomari, Frankfurt am Main (helmikuu–syyskuu 2005); virkamiestuumioistuiden tuomari 6.10.2005 alkaen.

Irena Boruta

syntynyt 1950; oikeustieteen tutkinto (Wrocławin yliopisto, 1972), oikeustieteen tohtori (Łodz 1982); Puolan tasavallan asianajajaliiton jäsen (1977 alkaen); vieraileva tutkija (Université de Paris X, 1987–1988 ja Nantesin yliopisto, 1993–1994); asiantuntija, "Solidarnosc" (1995–2000); eurooppalaisen työ- ja sosiaalioikeuden professori, Łodzin yliopisto (1997–1998 ja 2001–2005); dosentti, Varsovan kauppakorkeakoulu (2002); työ- ja sosiaaliturvaoikeuden professori, Cardinal Stefan Wyszyński -yliopisto, Varsova (2002–2005); työ- ja sosiaaliasioista vastaava varaministeri (1998–2001); Puolan liittymistä Euroopan unioniin valmistelleen neuvottelukunnan jäsen (1998–2001); Puolan hallituksen edustaja Maailman työjärjestössä (1998–2001); kirjoittanut lukuisia teoksia eurooppalaisesta työ- ja sosiaalioikeudesta; virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952; tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta; esittelijä, Suomen korkein hallinto-oikeus; hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri; hallinnollinen sihteeri, korkein hallinto-oikeus; hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri; lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö; apulaiskansliapäällikkö, EFTAn tuomioistuin; lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin; korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005); turvapaikkalautakunnan jäsen; tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja; virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Haris Tagaras

syntynyt 1955; oikeustieteen tutkinto (Thessalonikin yliopisto, 1977); eurooppaoikeuden jatkotutkinto (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980); oikeustieteen tohtori (Thessalonikin yliopisto, 1984); juristi-lingvisti, Euroopan yhteisöjen neuvosto (1980–1982); tutkija, Thessalonikin kansainvälisen ja eurooppalaisen talousoikeuden tutkimuskeskus (1982–1984); hallintovirkamies, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja Euroopan yhteisöjen komissio (1986–1990); yhteisön oikeuden, kansainvälisen yksityisoikeuden ja ihmisoikeuksien professori, Panteionin yliopisto, Ateena (1990 alkaen); oikeusministeriön Eurooppa-asioiden ulkopuolinen asiantuntija ja Luganon yleissopimuksen pysyvän komitean jäsen (1991–2004); kansallisen kilpailulautakunnan jäsen (1999–2005); kansallisen televiestintä- ja postilautakunnan jäsen (2000–2002); Thessalonikin asianajajaliiton jäsen; kassaatiotuomioistuimen asianajaja; Euroopan asianajajaliiton (Union des avocats européens, UAE) perustajajäsen; Vertailevan oikeustieteen kansainvälisen akatemian (Académie internationale de droit comparé) jäsen; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956; oikeustieteen tutkinto (Université libre de Bruxelles, 1979); kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980); oikeustieteen tohtori (1989); oikeudellisen osaston päällikkö, Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); virkamies, Euroopan yhteisöjen komission sosiaaliasioiden pääosasto (1984–1988); Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen osaston jäsen (1988–1994); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (1994–2005); luennoitsija, Charleroin yliopisto (kansainvälinen ja eurooppalainen sosiaalioikeus, 1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopisto (eurooppaoikeus, 1991–1997), Liègen yliopisto (eurooppalainen virkamiesoikeus, 1989–1991); Euroopan unionin toimielimiä koskeva oikeus, 1995–2005; eurooppalainen sosiaalioikeus, 2004–2005); lukuisia julkaisuja eurooppalaisen sosiaalioikeuden ja Euroopan unionin valtiosääntöoikeuden alalla; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967; tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993); Conseil d'État'n jäsen (riita-asioiden jaosto, 1993–1997, sosiaaioikeuden jaosto, 1996–1997; esittelijäneuvos 1996 alkaen); luennoitsija, l'nstitut d'études politiques de Paris (1993–1995); hallituksen asiamies, eläkevalituslautakunta (1994–1996); oikeudellinen neuvonantaja, julkisen hallinnon ministeriö ja Pariisin kaupunki (1995–1997); Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri, Auxerren alueen apulaisprefekti (1997–1999); Savoien departementin prefektuurin pääsihteeri, Chambéryn alueen apulaisprefekti (1999–2001); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (syyskuu 2001–syyskuu 2005); NATO:n valituslautakunnan jäsen (2001–2005); virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955; oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979); ensimmäinen valtiontutkinto (1979); yhteisöoikeuden jatko-opintoja, Collège d'Europe, Brugge (1979–1980); tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983); oikeustieteen tohtori (1982); toinen valtiontutkinto (1983); asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989); Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (tuomari Jannin kabinetti 1995–2005); opettanut useissa yliopistoissa Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä; Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999 lähtien); useiden oikeudellisten komiteoiden, yhdistysten ja lautakuntien jäsen; lukuisia julkaisuja oikeustieteen ja yhteisön oikeuteen liittyvien riitaisuuksien alalta; virkamiestuomioistuimen kirjaaja 30.11.2005 lähtien.

2. Protokollajärjestys

1.1.2006–31.12.2006

virkamiestuomioistuimen presidentti P. Mahoney
jaoston puheenjohtaja H. Kreppel
jaoston puheenjohtaja S. Van Raepenbusch
tuomari I. Boruta
tuomari H. Kanninen
tuomari H. Tagaras
tuomari S. Gervasoni
kirjaaja W. Hakenberg

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat (2005–2006)

Vireille tulleet asiat

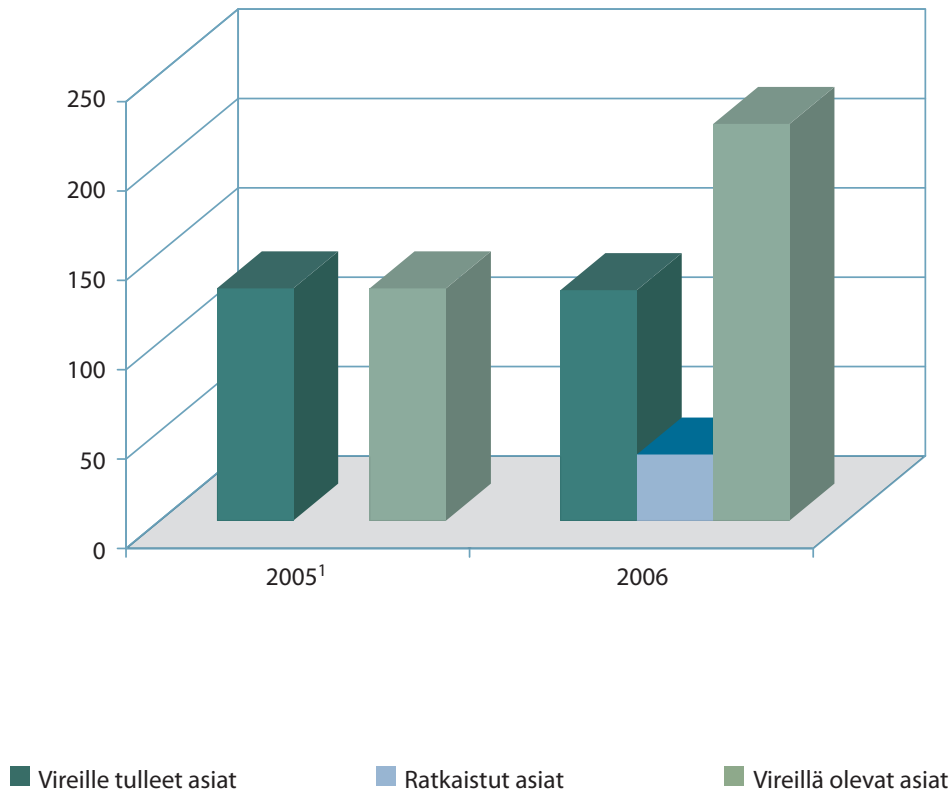
2. Asioiden prosentuaalinen osuus luokiteltuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan
3. Oikeudenkäyntikieli
4. Kantajien lukumäärä (2005–2006)

Ratkaistut asiat

5. Ratkaisun sisältö
6. Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano

1. Virkamiestuomioistuimen toiminta –

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005–2006)

	2005 ¹	2006
Vireille tulleet asiat	130	148
Ratkaistut asiat	0	53
Vireillä olevat asiat	130	225

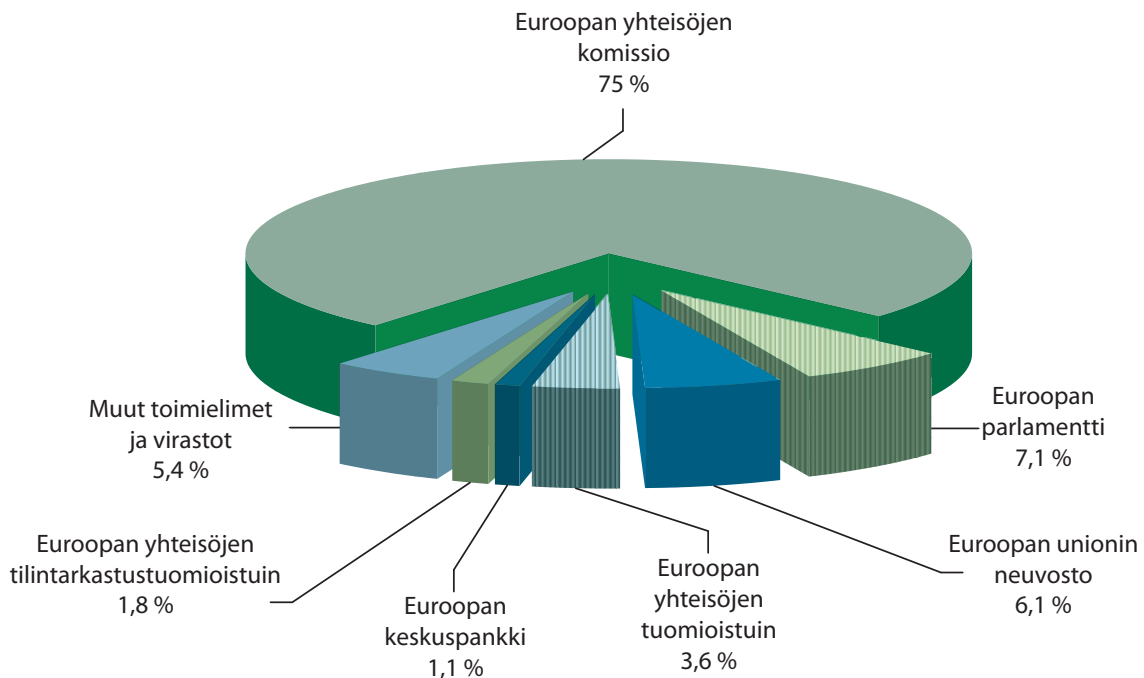
¹ Virkamiestuomioistuin perustettiin Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen perustamisesta 2.11.2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/752/EY, Euratom (EUVL L 333, s. 7).

Sen varsinainen oikeudellinen toiminta alkoi 12.12.2005, jolloin Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 2.12.2005 tekemä päätös, jossa todetaan Euroopan unionin virkamiestuomioistuin asianmukaisesti perustetuksi (EUVL L 325, s. 1).

Vuoden 2005 lopussa 117 kannetta siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta virkamiestuomioistuimeen ja 13 kannetta nostettiin suoraan virkamiestuomioistuimessa.

2. Vireille tulleet asiat – asioiden prosentuaalinen osuus vastaajana olevia tärkeimpiä toimielimiä kohden

Vireille tulleiden asioiden osuus prosentteina

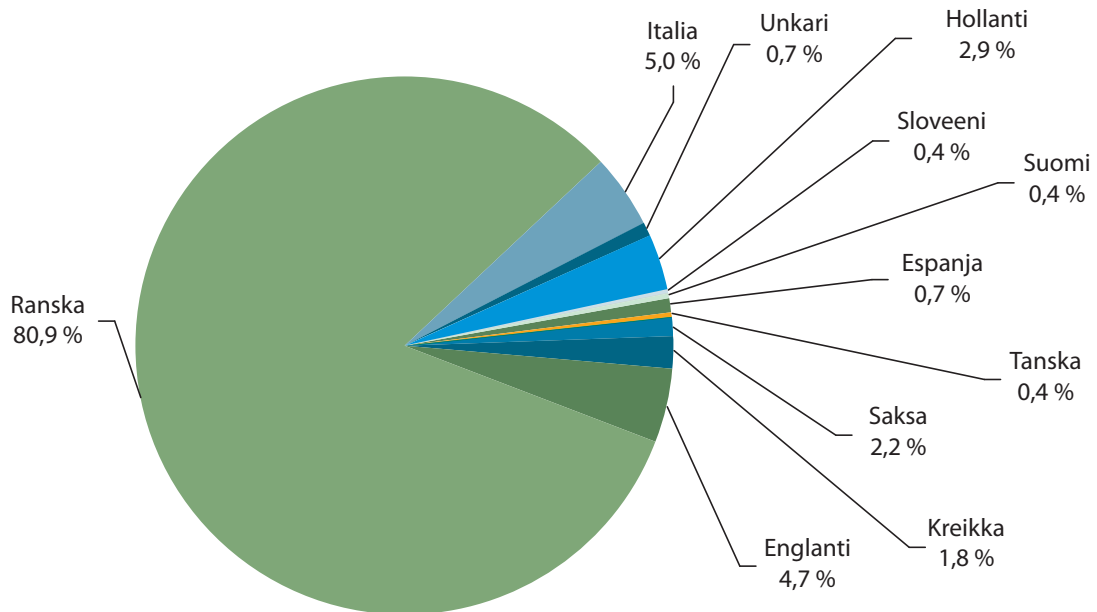

	Vireille tulleiden asioiden osuus prosentteina	Toimielimessä työskentelevien osuus koko henkilöstöstä ¹
Euroopan yhteisöjen komissio	75 % ²	62,9 %
Euroopan parlamentti	7,1 %	15,0 %
Euroopan unionin neuvosto	6,1 %	8,9 %
Euroopan yhteisöjen tuomioistuin	3,6 %	4,5 %
Euroopan keskuspankki	1,1 %	3,5 %
Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuin	1,8 %	2,0 %
Muut toimielimet ja virastot	5,4 %	3,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

¹ Tietolähde: http://eur-lex.europa.eu/budget/data/D2006_VOL1/FI/nmc-grseqAP2000182/index.html

² Tämä prosentuaalinen osuus sisältää myös EPSOa (Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto, hallinnollisesti komission alainen) vastaan nostetut kanteet, eli valintamenettelyihin osallistuneiden henkilöiden nostamat kanteet. Kyse on näin ollen henkilöistä, jotka eivät (vielä) kuulu toimielinten henkilöstöön.

3. Vireille tulleet asiat – oikeudenkäyntikieli

Oikeudenkäyntikieli	Asioiden lukumäärä
Espanja	2
Tanska	1
Saksa	6
Kreikka	5
Englanti	13
Ranska	225
Italia	14
Unkari	2
Hollanti	8
Sloveeni	1
Suomi	1
Yhteensä	278

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkielen tai kansallisuuteen.

4. Vireille tulleet asiat – kantajien määrä – 2005–2006

Asiat, joissa on ollut suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

Kantajien määrä asiaa kohti ¹	Toimialat ²
484	Henkilöstösäännöt – Eläke – Belgiassa saavutettujen eläkeoikeuksien siirto
483	Henkilöstösäännöt – Eläke – Belgiassa saavutettujen eläkeoikeuksien siirto
309	Henkilöstösäännöt – Eläke – Asuinvaltion keskimääräisten elinkustannusten perusteella lasketun korjauskertoimen soveltaminen
164	Henkilöstösäännöt – Eläke – Belgiassa saavutettujen eläkeoikeuksien siirto
164	Henkilöstösäännöt – Eläke – Belgiassa saavutettujen eläkeoikeuksien siirto
143	Henkilöstösäännöt – Nimitykset – Ennen uusien henkilöstösääntöjen voimaantuloa varallaololuetteloon kirjatut henkilöt
59	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuoden 2005 ylennysmenettely – Uusissa henkilöstösäännöissä säädetyt uudet palkkaluokat
36	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuoden 2005 ylennysmenettely – Uusissa henkilöstösäännöissä säädetyt uudet palkkaluokat
29	Henkilöstösäännöt – Nimitykset – Ennen uusien henkilöstösääntöjen voimaantuloa varallaololuetteloon kirjatut henkilöt
21	Henkilöstösäännöt – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Palkkaluokan ja palkan tarkistaminen

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireille tulleiden asioiden osalta

Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2 403	278

¹ Kantajat, jotka ovat nostaneet useita kanteita, on laskettu erikseen jokaisen kanteen osalta.

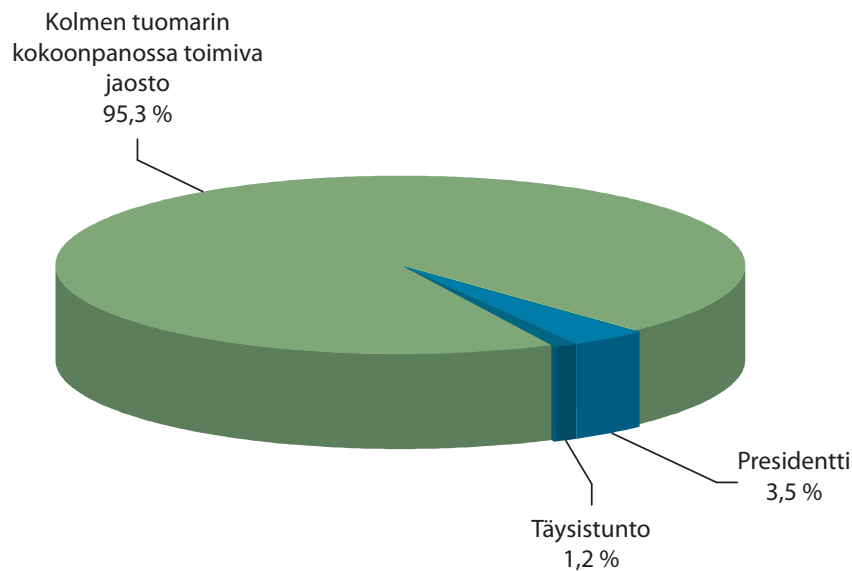
² Jäljempänä käsitteellä ”henkilöstösäännöt” tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

5. Ratkaistut asiat – Ratkaisun luonne¹

Virkamiesten henkilöstösäännöt ja toimielinten muuhun henkilöstöön sovellettavat palvelussuhteen ehdot	Tuomiot Ratkaisun luonne		Määräykset (kanteet, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat tai selvästi puuttuvat tai jotka ovat selvästi perusteettomia)	Sovintoratkaisut, joihin on päädytty virkamiestuomio- istuimen myötä- vaikutuksella	Rekisteristä poistaminen muusta syystä	Asian siirtäminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen	Yhteensä
	Päätöksen kumoaminen tai vastaajalle vastainen tuomio	Kanteen hylkäämi- nen					
Asemapaikkaan määrääminen / Asemapaikan siirto		1					1
Palkkaus ja korvaukset	1	2	1	4	3		11
Arviointi/Mlennys	2	1	4		2		9
Kilpailu	1	2					3
Eläkkeet ja työkyvyttömyysetuudet	2	1	2		1		6
Sosiaaliturva/ Ammattitauti/ Onnettomuudet	1	1	2			1	5
Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen	1						1
Työsuhteen ehdot			1				1
Kurinpitomenettelyt			1				1
Palvelukseen ottaminen/ Nimitys/ Palkkaluokan määrittäminen	2	2	2		2		8
Työehdot / Lomat	1						1
MUUT toimialat kuin yhteisöjen henkilöstö						1	1
Yhteensä	11	10	13	4	8	2	48*

¹ Tähän lukuun on lisättävä kolme maksuttoman oikeudenkäynnin alalla ratkaistua asiaa ja kaksi välitoimimääräystä.

6. Ratkaistut asiat – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpanot

	Tuomiot	Määräykset, joilla asian käsittely on päätetty ¹	Muut määräykset	Yhteensä
Täysistunto	2	0	0	2
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	19	26	118	163
Presidentti	0	6	0	6
Yhteensä	21	32	118	171

¹ Lainkäyttöön liittyvät määräykset, joilla päätetään käsittely, mukaan luettuna määräykset, joilla asia on poistettu rekisteristä sen vuoksi, että asianosaiset ovat tehneet sovinnon virkamiestuuomioistuimen myötävaikutuksella (muut kuin määräykset, joilla päätetään käsittely, koska asia poistetaan muiden syiden perusteella rekisteristä).

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

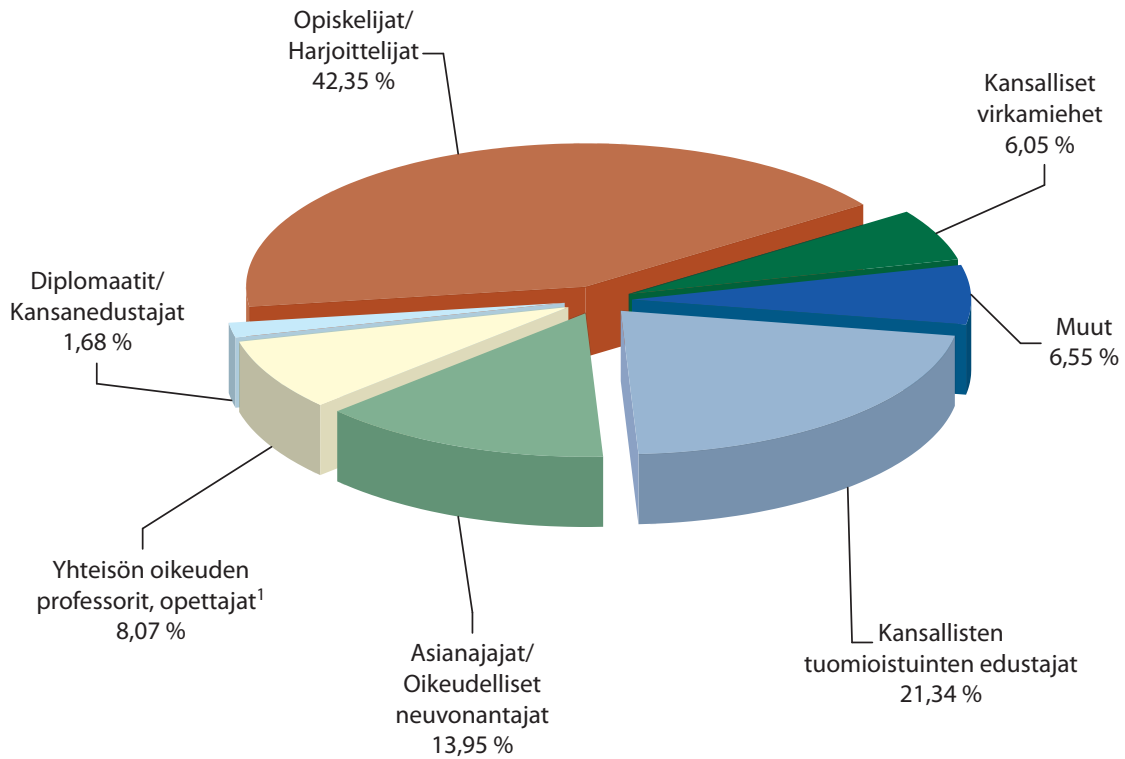
A – Viralliset vierailut yhteisöjen tuomioistuimeen, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä tapahtumat niissä

- 16.1. Steering Committee of the European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ) valtuuskunta
- 19.1. Venäjän federaation Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Edouard Malayan
- 26.1. Tšekin tasavallan Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Pavol Šepelák
- 3.2. Asianajaja ja notaari Acevedo Peralta, Salvador
- 6.–7.2. Liettuan tasavallan korkeimman oikeuden valtuuskunta
- 9.2. Japanin Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Mitsuaki Kojima ja kansainvälisen tuomioistuimen tuomari Hisashi Owada
- 9.2. Kazakstanin tasavallan Belgian kuningaskunnan ja Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Konstantin Zhigalov
- 6.3. Euroopan oikeusasiamies Nikiforos Diamandouros
- 9.3. Tšekin tasavallan presidentti Václav Klaus
- 13.–14.3. Centrale Raad van Beroepin, Alankomaiden kuningaskunta, valtuuskunta
- 22.3. Latvian tasavallan korkeimman oikeuden presidentti Andris Guļāns
- 3.4. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen valtuuskunta
- 4.5. Vietnamin sosialistisen tasavallan oikeusministeriön valtuuskunta
- 15.–16.5. Espanjan kuningaskunnan perustuslakituomioistuimen valtuuskunta
- 18.5. Liettuan tasavallan parlamentin valtuuskunta
- 1.6. Amerikan yhdysvaltojen Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Ann Louise Wagner
- 7.6. Caribbean Community Secretariat valtuuskunta
- 12.6. Saksan liittotasavallan Eurooppa-asioiden ministeri Günter Gloser
- 16.–17.6. Euroopan asianajajaliiton 20-vuotisjuhlat yhteisöjen tuomioistuimessa
- 19.–20.6. Euroopan parlamentin (unkarilaisten jäsenten) valtuuskunta

4.7.	Monika Harms, Generalbundesanwältin beim Bundesgerichtshof
14.7.	Unkarin tasavallan presidentti László Sólyom
22.9.	Luxemburgin suurherttuakunnan julkisten rakennustöiden ministeri Claude Wiseler
27.–28.9.	Väli-Amerikan tuomioistuimen (Corte Centroamericano de Justicia) valtuuskunta
28.9.	Saksan liittotasavallan Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Hubertus von Morr
2.10.	Kreikan tasavallan Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Dionyssios Kodellas
3.10.	Sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (Alicante) valtuuskunta
11.10.	Rocco Antonio Cangelosi, Italian tasavallan pysyvä edustaja Euroopan unionissa
12.10.	Euroopan parlamentin lakimies Gregorio Garzón Clariana
19.10.	EFTAn tuomioistuimen vierailu
23.10.	Unkarin lokakuun 1956 tapahtumien muistonäyttelyn avaus
26.10.	Japanin Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Kazuhito Tatebe
17.11.	Itävallan tasavallan presidentti Heinz Fischer
22.11.	Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön tuomioistuimen presidentti Hansine Napwaniyo Donli
23.11.	Belgian kuningaskunnan Luxemburgin suurherttuakunnan suurlähettiläs Alain Kundycki
27.11.	Ranskan Cour de cassationin presidentti Guy Canivet
5.–6.12.	Yhteisöjen tuomioistuimen uusien jäsenten opintopäivät
7.12.	Latvian tasavallan presidentti Vaira Vīķe-Freiberga
7.12.	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja Dimitris Dimitriadis
7.–8.12.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen uusien jäsenten opintopäivät
7.–8.12.	Afrikan kehityspankin hallinnollisen lainkäyttölautakunnan pääsihteeri Albertine Anne Honorine Lipou Massala

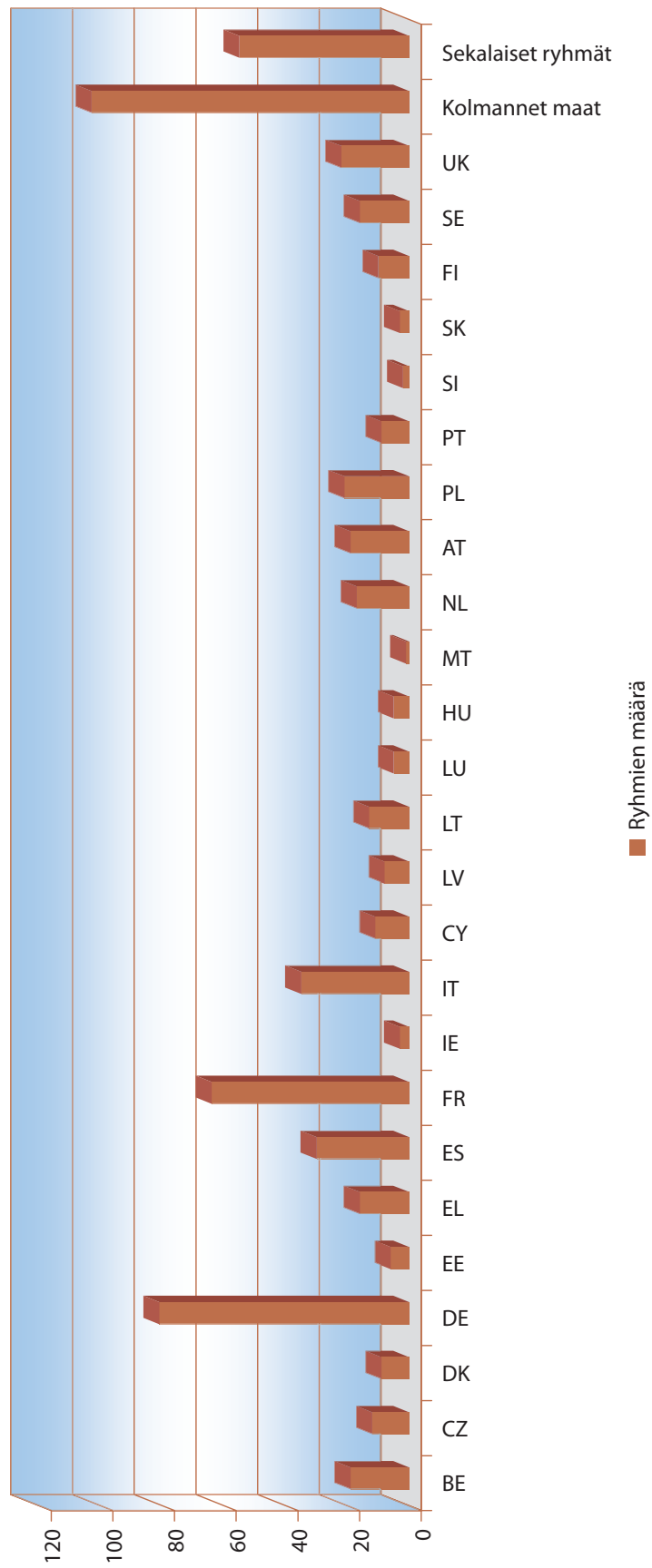
B – Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen

Jakautuminen ryhmiin

	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat/Oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat ¹	Diplomaatit/Kansanedustajat	Opiskelijat/Harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
Ryhmien määrä	127	83	48	10	252	36	39	595

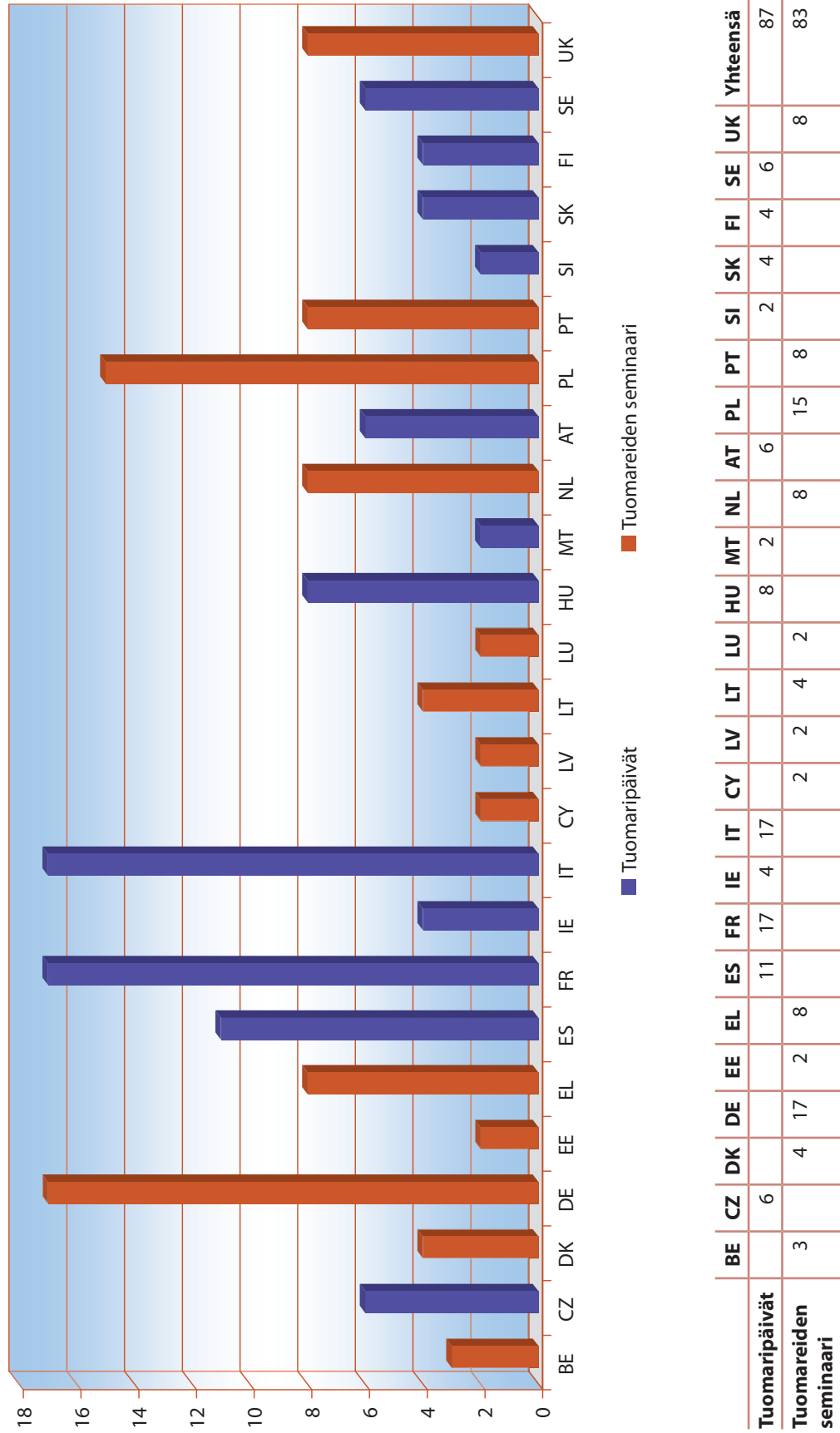
¹ Muut kuin opiskelijaryhmiä saattavat opettajat.

Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen – Jakautuminen jäsenvaltioittain¹

		Vierailijoiden määrä											
	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat/ Oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat ¹	Diplomaatit/ Kansanedustajat	Opiskelijat/ Harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä	Ryhmien määrä				
BE	20	43	10		227		56	356	19				
CZ			15	12	32		20	79	12				
DK	16		14		207	28		265	9				
DE	270	362	2	17	1 030	105	320	2 106	81				
EE	66							66	6				
EL	160	34			101	43		338	16				
ES	422	52			143	68		685	30				
FR	225	192			1 142		217	1 776	64				
IE	7				58			65	3				
IT		55	25	25	364		28	497	35				
CY	8	9	3		6			26	11				
LV	21			7				28	8				
LT			13		15			28	13				
LU			2		65			67	5				
HU		11			53			64	5				
MT	2							2	1				
NL		109			330		19	458	17				
AT	7	77	1	29	210	23	41	388	19				
PL	234	336	3		117			690	21				
PT			5		53			58	9				
SI				6				6	2				
SK	2				30			32	3				
FI	21	49			61	22	9	162	10				
SE	114	61		2	67	13		257	16				
UK	112	69			274	3		458	22				
Kolmannet maat	181	74	15	3	1 516	84	49	1 922	103				
Sekalaiset ryhmät	156	140			955	325	81	1 657	55				
Yhteensä	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536	595				

¹ Muut kuin opiskelijaryhmiä saattavat opettajat.

Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen – Kansallisten tuomioistuinten edustajat

C – Juhlalliset istunnot

- 10.1. Juhlallinen istunto julkisasiamies F. Jacobsin ja tuomari C. Gulmannin lähdön johdosta sekä sen johdosta, että L. Bay Larsen aloitti tehtävänsä tuomarina ja E. Sharpston julkisasiamiehenä
- 17.3. Juhlallinen istunto Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen jäsenten osittaisen vaihtumisen johdosta
- 3.5. Juhlallinen istunto tuomari A. La Pergolan lähdön johdosta sekä sen johdosta, että A. Tizzano aloitti tehtävänsä yhteisöjen tuomioistuimentuomarina, P. Mengozzi yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehenä ja E. Moavero Milanese ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina
- 6.10. Juhlallinen istunto yhteisöjen tuomioistuimen jäsenten osittaisen vaihtumisen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen uusien tuomareiden tehtävien alkamisen johdosta

D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin

Yhteisöjen tuomioistuin

- 2.1. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä Belgian Cour de cassationin järjestämällä uudenvuoden vastaanotolla
- 6.1. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Pariisissa Ranskan Cour de cassationin juhlalliseen istuntoon
- 18.1. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Berliinissä Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2006 -nimiselle vastaanotolle oikeusministeri Brigitte Zypriesin kutsusta
- 20.1. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Haagissa Hoge Raadin juhlallisessa istunnossa, joka pidettiin yleisen syyttäjän lähdön johdosta
- 20.1. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlalliseen istuntoon ja seminaariin, jonka aiheena oli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpano ja vaikutukset sekä kyseisen tuomioistuimen rooli lainkäyttäjänä
- 27.1. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Roomassa Corte suprema di cassazione istuntokauden alkamisen johdosta järjestetyssä seremoniassa
- 2.–4.2. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunnan virallinen vierailu Bundesverfassungsgerichtiin Karlsruhessa
- 7.2. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Berliinissä Saksan liittotasavallan entisen presidentin Johannes Raun muistoksi järjestetyssä jumalanpalveluksessa ja virallisessa seremoniassa
- 22.2. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui Luxemburgissa pääministeri Jean-Claude Junckerin kanssa kokoukseen, jossa käsiteltiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen välistä yhteistyötä koskevia kysymyksiä
- 16.–17.3. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Hampurissa European Commercial Judges Forumin 3. kongressissa
- 5.4. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Varsovassa Puolan tasavallan perustuslakituomioistuimen yleisistunnossa
- 10.–11.4. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Budapestissä kansainvälisessä pyöreän pöydän keskustelutilaisuudessa, jonka aiheena oli valtiosääntöoikeuden ja eurooppaoikeuden välinen suhde

- Euroopan unionissa ja jonka Unkarin perustuslakituomioistuin oli järjestänyt yhdessä Euroopan neuvoston Venetsian komission ja Budapest Forum for Europe -nimisen instituutin kanssa
- 18.–19.4. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui St. Pöltenissä (Ala-Itävallassa) toissijaisuutta koskevaan konferenssiin ("L'Europe commence chez soi"), jonka Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana toiminut Itävalta järjesti yhdessä Itävallan parlamentin ja Ala-Itävallan osavaltion kanssa
- 22.4. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui Roomassa Italian tasavallan perustuslakituomioistuimen 50-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä järjestettyyn viralliseen seremoniaan
- 21.–24.5. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunnan virallinen vierailu Suomeen
- 22.5. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Madridissa keskustelutilaisuudessa, jonka aiheena oli Espanjan 20 vuotta Euroopan yhteisöissä ja oikeuskäytännön kehittyminen ja jonka Asociación Española para el Estudio del Derecho Europeo järjesti yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin M. Díez de Velascon 80-vuotispäivän kunniaksi
- 28.5. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui Ateenassa Kreikan pääministerin kutsusta tilaisuuteen, joka järjestettiin Kreikan Euroopan unioniin liittymisen 25-vuotispäivän kunniaksi
- 28.–30.5. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Leipzigissa korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa sekä kyseisen yhdistyksen järjestämässä keskustelutilaisuudessa
- 1.6. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Roomassa Italian tasavallan presidentin kutsusta tilaisuudessa, joka järjestettiin kansallispäivän yhteydessä
- 12.–13.6. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Varsovassa Euroopan unionin korkeimpien tuomioistuinten presidenttien verkoston toiseen keskustelutilaisuuteen
- 16.–17.6. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Wustraussa Association of European Competition Law Judges -nimisen yhdistyksen 5. konferenssissa
- 29.6.–1.7. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Sofiassa Bulgarian tasavallan perustuslakituomioistuimen 15-vuotisjuhlallisuuksiin
- 24.7. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui Ateenassa vastaanotolle, jonka Kreikan tasavallan presidentti järjesti tasavaltaan palautumisen 32-vuotispäivän kunniaksi

- 18.9. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistui Berliinissä Saksan liittotasavallan presidentin H. Köhlerin Kreikan tasavallan presidentin K. Papouliasin kunniaksi järjestämälle päivälliselle
- 28.9. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Madridissa seremoniassa, jossa yhteisöjen tuomioistuimelle luovutettiin kultamitali muistoksi siitä, että Colegio oficial de Graduados Sociales de Madridin perustamisesta oli kulunut 50 vuotta
- 28.–30.9. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Hampurissa kansainvälisen merioikeustuomioistuimen 10-vuotisjuhlallisuuksiin
- 1.–2.10. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Lontoossa Lord Chancellorin järjestämään tuomioistuinkauden avajaistilaisuuteen
- 2.10. Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Wienissä Verfassungstag-tapahtumaan (Itävallan perustuslakituomioistuimen perustamisen juhlallinen muistopäivä, johon osallistui myös Itävallan tasavallan presidentti)
- 2.10. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä vastaanotolla, jonka Kyproksen tasavallan Euroopan unionissa oleva pysyvä edustusto järjesti Kyproksen tasavallan itsenäisyyden 46. vuosipäivän kunniaksi
- 3.10. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Kielissä Saksan yhtenäisyyden päivän yhteydessä järjestetyissä virallisissa seremoioissa
- 17.10. Yhteisöjen tuomioistuin oli Itävallan perustuslakituomioistuimen presidentin kutsusta edustettuna Wienissä pyöreän pöydän tapaamisessa, jossa kohtasivat Puolan, Unkarin, Slovenian, Kroatian, Tšekin ja Slovakian perustuslakituomioistuinten presidentit ja jonka aiheena oli Euroopan unionin jäsenyydestä perustuslakituomioistuimille koituvat seuraukset
- 25.–27.10. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Moskovassa Euroopan neuvoston Venetsian komission ja Venäjän federaation perustuslakituomioistuimen järjestämässä konferenssissa
- 1.11. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti vastaanotti Nikosiassa Kyproksen tasavallan presidentiltä Makarios III -suurristin
- 1.–4.11. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti ja valtuuskunta osallistuivat Kyproksella eurooppaoikeuden kansainvälisen yhdistyksen (FIDE) kongressiin
- 20.11. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa

- 6.12. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Helsingissä Suomen tasavallan presidentin Suomen itsenäisyyden kunniaksi järjestämällä vastaanotolla
- 7.–10.12. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Riassa Latvian tasavallan perustuslakituomioistuimen Latvian tasavallan 10-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä järjestämässä konferenssissa

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- 27.1. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Kööpenhaminassa yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin Claus Gulmannin kunniaksi järjestettyyn viralliseen vastaanottoon
- 8.–9.2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Lontoossa pyöreän pöydän tapaamiseen nimeltä "2006 International Cartel Workshop", jonka International Bar Association's Legal Practice Division ja sen Antitrust Section järjestivät, ja käytti siellä puheenvuoron
- 30.3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti piti Ateenassa puheen Manuel Chrysoloras -konferenssissa, jonka Centre de droit public européen järjesti
- 4.–5. 5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Helsingissä Nordic Lawyers Academyn järjestämään Challenges in Nordic Cartel Cases -konferenssiin ja piti siellä puheen
- 10.–11.5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui St. Gallenin yliopiston järjestämään XIIIth St. Gallen International Competition Law Forum ICF -nimiseen konferenssiin ja piti siellä puheen
- 19.5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Euroopan yhteisöjen komission ja Euroopan parlamentin järjestämään eurooppalaisia näkymiä koskevaan vuoden 2006 konferenssiin
- 27.6. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui viralliselle päivälliselle, jonka Tanskan oikeusministeri tarjosi Claus Gulmannin lähdön johdosta
- 3.7. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Trierissä eurooppaoikeuden akatemian kesävastaanotolle
- 7.8. Tanskan kuningatar luovutti Kööpenhaminassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentille 1. luokan komentajan kunniamerkin
- 23.10. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Lontoossa kokoukseen, johon osallistuivat myös Lord Brown of

- Eaton-under-Heywood (puheenjohtaja) ja Chris K. Kerse (lainopillinen neuvonantaja) ja joka liittyy selvitykseen, joka House of Lordsissa tehdään Euroopan kilpailutuomioistuimen mahdollisesta perustamisesta
- 23.10. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Lontoossa keskustelutilaisuuteen, joka pidettiin University College Londonin yhteydessä toimivan The Jevons Institutun aiheesta "A Competition Court of the EU?" järjestämän konferenssin yhteydessä, ja piti siellä puheen
- 31.10. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti piti Kööpenhaminassa puheen aiheesta "ne bis in idem" Tanskan kilpailuoikeudellisessa yhdistyksessä (Dansk Forening for Konkurrenceret)
- 13.11. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Trierissä pyöreän pöydän tapahtumaan, jonka eurooppaoikeuden akatemia järjesti kongressikeskuksessaan ja jonka aiheena oli "State Aid and Taxation: Regional Devolution in Tax Matters in the Perspective of State Aid"
- 23.–24.11. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Vilnassa Liettuan tasavallan parlamentin eurooppa-asioiden komitean järjestämään konferenssiin, jonka aiheena oli "The Impact of the Jurisprudence of the European Court of Justice and the Court of First Instance on European and National Legal Orders", ja käytti siellä puheenvuoron

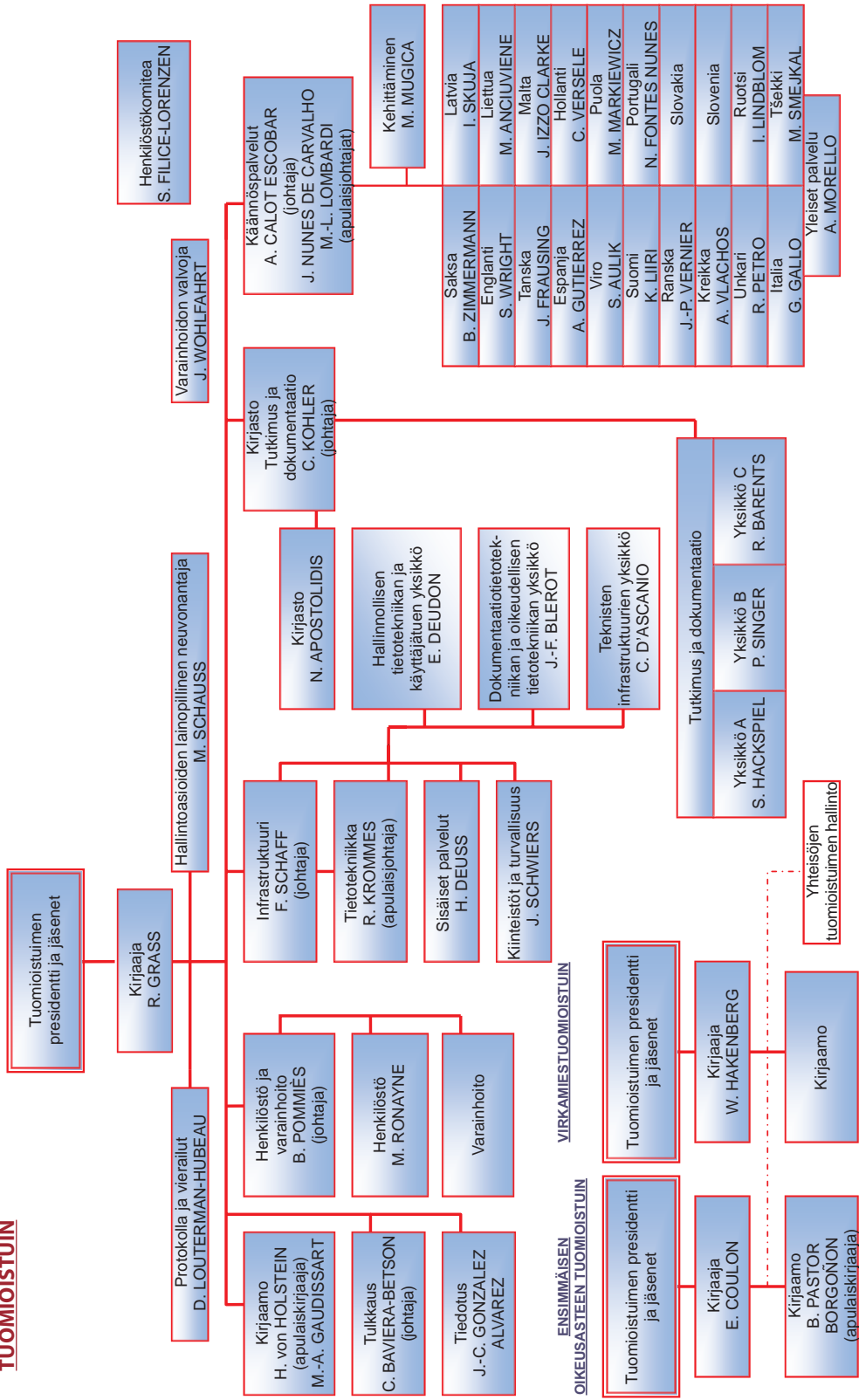
Virkamiestuomioistuin

- 23.–25.11. Virkamiestuomioistuimen presidentti P. Mahoney ja tuomari H. Tagaras osallistuivat Venetsiassa Euroopan asianajajaliiton keskustelutilaisuuteen, jonka aiheena oli "Nouvelles frontières pour la construction de l'Union européenne: l'effectivité et l'efficacité du système de justice"

Suppea organisaatiokaavio

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

Joulukuu 2006

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot:

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Postiosoite: L-2925 Luxembourg

Puhelin: (352) 43 03-1

Kirjaamon teleksi: 2510 CURIA LU

Sähkeosoite: CURIA

Yhteisöjen tuomioistuimen faksi: (352) 43 03-2600

Tiedotusosaston faksi: (352) 43 03-2500

Sisäiset palvelut – Julkaisuosaston faksi: (352) 43 03-2650

Tuomioistuimen Internet-osoite: www.curia.europa.eu

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

**Katsaus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen,
Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan**

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2006 — 239 s. — 21 x 29,7 cm

Luettelonumero: QD-AG-07-001-FI-C

ISBN 92-829-0847-X

ISSN 1680-8320

ISBN 92-829-0847-X

9 789282 908471

